YIL:1 SAYI:21 24-30 NİSAN 1988 FİYATI:1200 TL.(KDV DAHİL)

Tempo

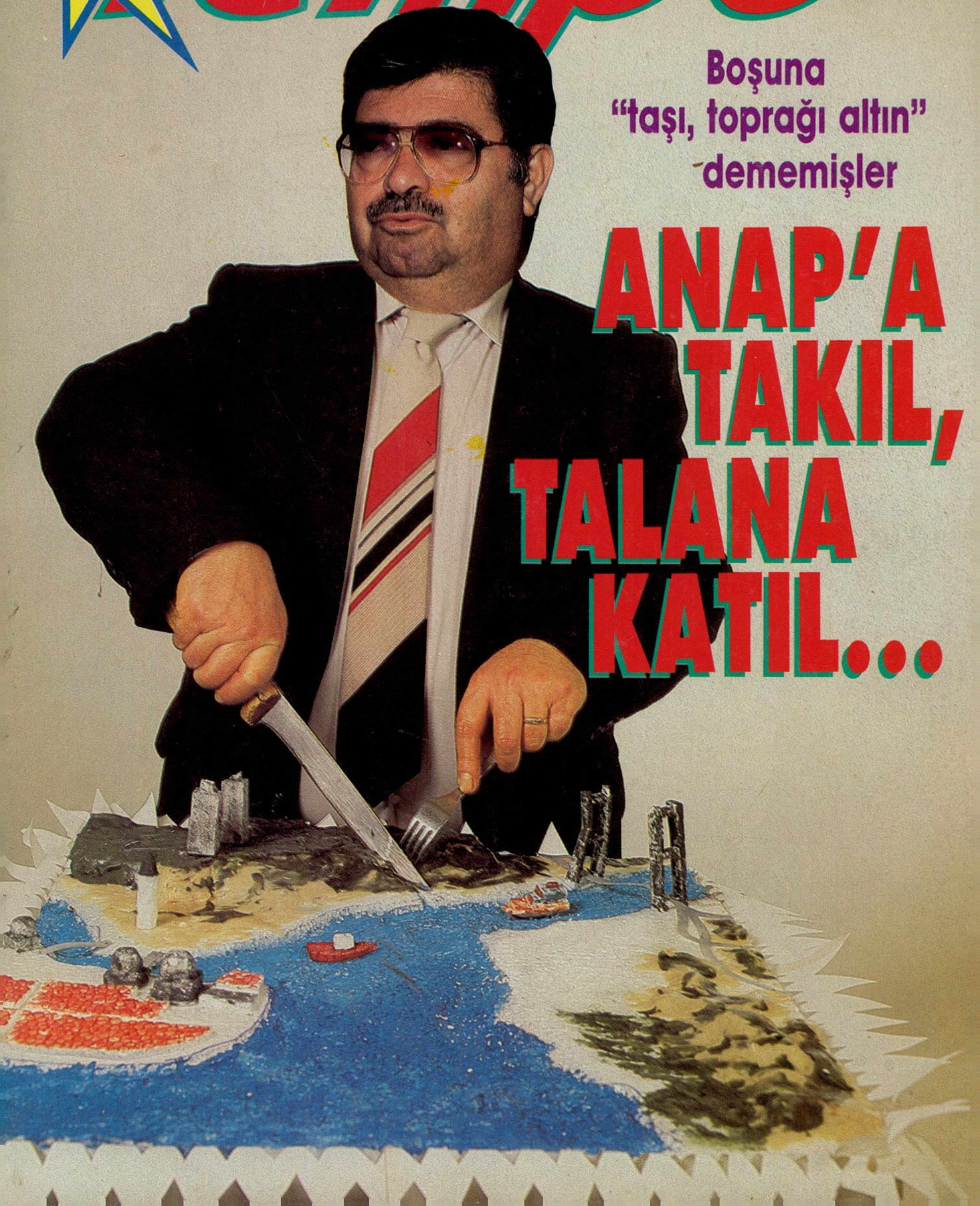

Boşuna "taşı, toprağı altın" dememişler

ANAP'A TAKIL, TALANA KATIL...

K İ Ş İ L İ K Ç İ Z G İ S İ

ANTALYA

BAKIRKÖY

DENİZLİ

ISPARTA

İZMİR

KADIKÖY

ÜSKÜDAR

mithat

ATT

8'Gün

HAFTANIN FIKRASI

Bu haftanın fıkrası da Demirel'den... DYP Genel Başkanı bu fıkrayı Bursa, Eskişehir ve Adapazarı'nda "ANAP yol yapacağız, elektrik getireceğiz diye diye milletin oylarını aldı. Bu oyların kaçı ANAP'ın, kaçı devletin?" diye sorup, mutadı olduğu cevabı kendisi vererek anlattı.

Maymun, adamın altın dolu kesesini kapıp çıkmış ağacın tepesine...

Açmış kesenin ağzını, bir altın adama atmış, bir altın ırmağa...

Kesenin dibi gözükünce, inmiş maymun ağaçtan, boş keseyi adama vermiş. Olayı izleyen birisi, gelmiş sormuş adama, "Bu maymun ne yaptı yahu böyle?" diye...

Adam da bükmüş boynunu anlatmış:

"Ben sütçüyüm, süte su katardım... Maymun da altınları paylaştırdı, benim hakkımı bana, suyun hakkını suya verdi."

I LOVE YOUR KITA SAHANLIĞI!

Yunan gazeteleri Türk gazetelerine oranla çok daha sert çizgilerle birbirlerinden ayrılırlar. Gene Yunan basını birbirine atıp tutar da, iş Türkiye meselesine gelince sağcısı solcusu, "muvafıkı muhalifi" birleşiverip *ver yansın* etmeye koyulur... Şu sıralar, "Davos ruhu"nun da etkisiyle Yunan basınında birdenbire bir Türk muhabbeti başlamış durumda. Ama gene de Ege'nin karşı kıyısındaki bazı meslektaşlarımız "dokundurmadan duramıyorlar"! İşte, "To Pondiki"den sonra Yunanistan'ın ikinci büyük mizah gazetesi "To Kalami", yani "Kalem" de Başbakan Özal ile dalgasını geçmeden edememiş. "İfalo kripida", "kıta sahanlığı" demek... Hoş, kim kimin kıta sahanlığını sevmiyor ki, orası da ayrı konu!

ISABELLE İÇİN "SEN-BEN" KAVGASI...

Ölümsüz film yıldızı Ingrid Bergman'la yönetmen Roberto Rosselini'nin büyük aşklarının biricik ürünü Isabelle Rosselini'nin resimlerini çekebilmek için bir yarıştır gidiyor. Helmut Newton, Dominique Issermann, Norman Parkinson, Bruce Weber... Ünlülerin flaşları onun için parlıyor. Palais de Tokyo'da da 50 fotoğraflık sergisi açıldı geçenlerde... Tek karecik de olsa, oraya gitme masrafından kurtaralım sizi...

HAFTANIN FOTOĞRAFI

Fotoğraf: Recep TANITKAN/TEMPO

"BÖYLE GAZETE PATRONUM OLSUN, MİLYAR BORCUM OLSUN..." Türk Kadını gazetesi açılış kokteyli.

FOTO-ŞAKA

Fotoğraflar: Recep TANITKAN/TEMPO

Siirt DYP Milletvekili Abdülrezzak Ceylan, Bayan Bakan'ın falına baktı.

ALİ BANO - AYSUN POWER

TÜRK Hafif Müziği'ne, dillerde uzun yıllar kalan besteler kazandıran ve ülkemizi birkez de Eurovizyon'da temsil eden besteci Ali Kocatepe için sakın ola, "evlendi de eve kapandı" diye düşünmeyin. Hiç boş durmadı ve müziğimize yetenekli bir sanatçı kazandırdı. Kim olacak? Tabii, eşi Aysun Kocatepe... Beraberce doldurdukları kaset, çiftin ses, müzik, ruh ve yetenek konusunda birbirlerini tam anlamıyla tamamladıklarını kanıtlarken, giderek genişleyen şöhretleri de, bize Al Bano - Romina Power çiftini hatırlatıyor. Yıllar boyu Eurovizyon için beste savaşına giren Ali Kocatepe'nin, Eurovizyon Yarışması'nın yapıldığı 30 Nisan Cumartesi günü, TV-1'de "Cumartesi 13" programına katılması kaderin garip bir cilvesi mi bilinmez ama, izlemeye değer. Tabii, sevgili eşi Aysun'la birlikte...

YENİ BİR EVLİLİK Mİ?

ÖNCE Anadolu Bankası... Daha sonra, bu bankayla Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın "evliliğinden" doğan Konutbank Genel Müdürlüğü... Şimdi de Töbank...

Kulislerde Bülent Şemiler'in Töbank'a da göz koyduğu sık sık konuşulmaya başlandı. Önce bankanın yönetim kuruluna seçilecek, daha sonra da "başkan" olacakmış...

Ancak, Töbank Genel Müdürü Çetin Hacaloğlu'nun Kaya Erdem'e yakınlığını bilenler gelişmelerin sonucunu merakla bekliyorlar. Gündemde yine Töbank'ın Konutbank'la birleştirilmesi var.

DANSÖZ DE ŞAŞTI BU İŞE...

FATOŞ *Özyurt* başkentin renkli simalarındandır. 12 Eylül sonrası Yeni Doğuş Partisi ile küçük bir siyaset denemesinde de bulunmuştu. Ama sonunda okulculukta karar kıldı... *Abla* lakabıyla tanınan Fatoş Hanım'ın bir koleji var... Okulun kuruluş yıldönümünü hemen ramazan öncesi bir baloyla kutlayan Fatoş Abla, dansözlere taş çıkarttı. Oryantal *Oben* beline pembe kuşağını sardı, *Sunda Koray* ise alnına yapıştırılan paralarla oynayan Fatoş Hanım'ı, hayretler içerisinde izledi.

ZÜLF-Ü YARE Mİ DOKUNDU?

UZUN süredir İsveç'te yaşayan Türk sinema yönetmeni Muammer Özer'in yurdumuzda çektiği "Kara Sevdalı Bulut" adlı filmin bobinlerine polis tarafından el konuldu... Hem de laboratuvardan çıkar çıkmaz, daha sansüre bile girmeden, hem negatifine, hem pozitifine ve de "yurt dışına kaçırılacak" gibi asılsız bir ihbar bahanesiyle... Film makaraları şu anda Beyoğlu Adliyesi'nin rutubetli bodrumunda çürümekle meşgul. Özer, polislerin filmin stüdyo işlemlerini yapan Sineray Laboratuvarı Erol Ağakay'ın ihbarı üzerine harekete geçtiklerini söyleyerek, Ağakay'ı suçluyor. Polis ise Özer'in İsveç vatandaşı olduğunu ve izinsiz çalıştığını öne sürerek filmi "toplattığını" bildiriyor. Özer'in avukatlığını üstlenen Burhan Apaydın konuyu mahkemeye götürecek... Özer'in filmde "bir gece yarısı insanları evlerinden alıp götüren silahlı kişileri" anlattığı, bunun da "zülf-ü yare dokunduğu" sanılıyor!

GİTTİ PERLE, GELDİ LEHMAN

ABD'den yetkililer, heyetler her zaman olduğu gibi vızır-vızır. Bu arada Türk kamuoyunun kulağına aşina isimler de değişiyor tabii... Bir ara *Richard Perle* adı pek gözdeydi. *Karanlıklar Prensi* adı takılan Perle, Türk-Amerikan Savunma Grubu toplantıları ve akla gelebilecek her münasebetle neredeyse iki ayda bir Ankara'ya düşüyor ve ne denli *Türk dostu* olduğunu demeçlerle ispata çalışıyordu. Perle ABD Savunma Bakan Yardımcılığı görevinden ayrıldı, şimdi bir başka genç aynı postu işgal ederek Ankara yolculuklarına başladı: *Ronald Lehman*... Körfezde ülkesinin İran ile kapıştığı günlerde Ankara'yı şöyle bir kepçeleyip Büyükelçi Robert Strausz-Hupe'nin ikametgâhında düzenlediği basın toplantısında baklayı ağzından çıkardı: "Amerika, üslerin NATO sorumlulukları dışında kullanılması konusunda Türkiye'den daha fazla esneklik bekliyor! "Türkiye'nin "esnek" davranması demek, Ortadoğu çirkefinin bize de sıçraması demek... Gitti *Karanlıklar Prensi*, geldi *Esneklikler Prensi* desenize...

8 GÜN

MALATYALI VERGİSİ

METİN Çağlayan'ı tanır mısınız?

Kendisi şu meşhur "Mekan yataklarının" sahibi ve tanınmış bazı işadamlarımız gibi bu yıl tek kuruş gelir vergisi ödemiyor. Ancak Malatyalı Çağlayan, kurumlar vergisine tabi olduğunu söylerken "Malatyalı Vergisi" vermekten pek hoşnut görünüyor. Zira, geçenlerde düzenlenen Malatyalılar gecesinde toplanan 1 milyar liralık bağışın 400 milyon lirasını "feda olsun" diyerek vermiş...

Metin Çağlayan, Malatya'dan kalkıp İstanbul'a geldikten sonra arsa alımına başlamış. Kilyos'ta aldığı ilk arsasına daha sonra Sarıyer'deki eklenmiş. Şimdilik "sadece" *2.5 milyon metrekarelik arazisi* var. Mekan ve Mesan şirketlerinin Yönetim Kurulu Başkanı olan Çağlayan'ın arazisinin bir bölümünü Kastelli almak istemiş. Kastelli ayda 1 milyar lira taksitle 60 milyar lira gibi bir fiyat teklif etmiş ancak anlaşamamışlar, iş kalmış...

Sarıyer'deki arazisinin bir bölümünde 70 tane villa yaptıran Malatyalı Çağlayan aynı zamanda "Zenginler Kulübü" diye bilinen Sarıyer Kulübü'nün de yönetim kurulu üyesi. Çağlayan'ın malvarlığı özetle bu kadar. Kendisini daha iyi tanıyanlar "400 milyonun lafı mı olur" diyorlar...

ZILGITI YEDİKTEN SONRA...

CAN çıkar, huy çıkmaz demişler... İranlılar da, Türkiye'de kendi İslami düzenlerinin propagandasını yapmaktan, Atatürk'e ve laikliğe sövmekten geri durmuyorlar. İranlılara bu defa RP Genel Başkanı *Necmettin Erbakan* çanak tuttu. Hem de, gene bir *Konya Mitingi* düzenleyerek... Erbakan'ın "Filistin'le Dayanışma" adı altında düzenlediği bu mitingde topluluğa şeriat yemini ettirmeye kalkan Muttaki pek neşeliydi Konya'da... Yukardaki resim ise Muttaki, Dışişleri Bakanlığımızdan çıkarken çekildi, Mesut Yılmaz'ın en ciddi yüz ifadesiyle kendisini ikaz etmesinden hemen sonra. Bakalım, diplomattan ziyade militana benziyen Muttaki, yine eskiden olduğu gibi saman altından su mu yürütecek, yoksa yine yumruğunu sıkıp Erbakan mitinglerinde piyasaya çıkabilecek mi?

FOTO-BİLMECE

Helikopter futbol sahasında ne arıyor?

Fotoğraf: Coşkun İNCEKARA/TEMPO

8. GÜN

DAVOS RUHUNA PEHLİVANLI KATKISI

SİYASETTE değil ama, ekonomide, kültürde Türk-Yunan ilişkilerinin harareti yükselip duruyor... Şimdi de uluslararası üne sahip ressamımız *Rahmi Pehlivanlı* düştü Atina yollarına... Atina Valiliği kültür merkezinde 2-20 Mayıs arasında 50 tablosunu sergilemeye çağırdı Pehlivanlı'yı... Bin kişilik bir açılış kokteyliyle başlayacak sergiye Pehlivanlı da eli boş gitmiyor. Önce Selanik'e uğrayacak, sonra Atina'ya açılıştan birkaç gün önce varacak. Böylece sergiye Selanik ve Atina'dan da birer tablo koyacak.

YALNIZ, HABERSİZ, İYİ NİYETLİ...

NİHAT KitapçıANAP Hükümeti'nin en yalnız bakanı... Bunu arkadaş seçmedeki dikkatine bağlıyor. Partili olmak, arkadaşlık için tek koşul değil Kitapçı'ya göre... Tapu-Kadastro ile SEKA'nın bağlı bulunduğu devlet bakanlığı koltuğunda oturan Kitapçı, şu son gaddar kâğıt zammını, herkes gibi radyodan duydu, öğrendi... Zammın, gazetelerin fiyat arttırdığı gün yapılıp ilan edilmesi olayına da iyiniyetle yaklaştı. "Nasıl, bu bir ceza gibi değil mi?" diye soranlara "Bu bir tesadüftür, tahmin ederim" cevabını verdi. Tempo muhabirinin sorusunu cevaplandırırken de, "Çok partili parlamenter sisteme inanan insanların veya partinin basını bu şekilde karşısına alması düşünülemez ki. Basının ağırlığını kabul etmemek mümkün mü? Bana göre, demokrasiye inanan kişiye göre mümkün değildir" dedi Kitapçı. Acaba ne demek istedi?

ALMAMIŞIN BİR ŞİLTİ OLMUŞ...

12 Eylül'den sonra bir şilt modasıdır gidiyor. Herkes birbirine şilt veriyor. Hatta bazı yerlerde alınan şiltleri koyacak yer kalmadı, bu yüzden artık şilt kabul edilmiyor. Geçen hafta SHP'nin *her telden* milletvekili saz ustası *Arif Sağ*, koltuğunun altında kırmızı kadife kaplı bir kutuyla dolaştı Meclis kulisinde, önüne gelene de kutuyu açıp içindekini gösterdi. Bu bir "şilt"ti, Ozanlar Derneği tarafından verilmişti. Tempo objektifine de kadife kutusunu açarak poz verdi Arif Sağ...

PERŞEMBENİN GELİŞİ

ENFLASYON BU HIZLA GİDERSE...

BİLİNDİĞİ gibi enflasyon yüzde 70'lerde dolaşıyor. Sizce yıl sonunda yüzde 100'lere tırmanarak üç haneli rakamlara ulaşacak mı?

MURAT SÖKMENOĞLU

(DYP Hatay Milletvekili)

Mart ayının göstergesinin yüzde 10'lara çıkması, sürekli zam yapılması ve yüksek faiz uygulaması yıl sonunda enflasyonun üç haneli rakamlara ulaşacağını, yani yüzde 100 civarında seyredeceğini gösteriyor. Hükümet enflasyonu dizginleyeceğine, azdırmak için elinden geleni yaparken, her gün biraz daha kamçılamakta, millet de bu kamçının altında inlemektedir. Enflasyon pastanın dilimlerini bir daha bölünemeyecek şekilde ufaltmış, ortada sadece pastanın tümüne el uzatan bir kesim kalmıştır.

Doç. Dr. HALİME OYGUR

(H.Ü. Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi)

Enflasyonun yıl sonunda yüzde 100'lere tırmanarak üç haneli rakamlara ulaşacağını sanmıyorum. Gerçi azalmadan artmaya devam edecek ama bu artışın yüzde 100'lere varacağını hem sanmıyorum hem de temenni etmiyorum. Şu anda yüzde 70'lerde dolaşan enflasyon yıl sonunda kanımca yüzde 85'leri bulacak.

FOTO-CEVAP

Kendisini kiralayan Süleyman Demirel'i...

NE KAFETERYA, NE KANTİN, KANARYALI ÇAY OCAĞI...

DOĞAL *Lider* etiketiyle siyasi faaliyetini son hızla sürdüren *Bülent Ecevit*, DSP'nin kafeteryasını hizmete açtı. Amaç, para kazanmak... Herkesten DSP için biner lira bağış isteyen, her yerde halısını piyangoya koyan Ecevit, bu kafeterya-kantin karışımı yeri "DSP'nin çay ocağı" olarak nitelendirdi. "Burada kanarya var, niye güvercin yok?" diye soranlara, "Güvercini de ekleyelim" cevabını verdi. Açılışta tuzlu ve tatlılardan müteşekkil ikramı Rahşan Hanım bizzat elceğiziyle yaptı, *Ecevit'lerin* partisinin nöbetçi genel başkanı *Necdet Karababa* da, "Teşekkür ederim, efendim" diyerek nezaketle uzandı tabağa... DSP'nin çay ocağı "halka açık" olarak çalışacak... Bakalım para kazancak mı, yoksa topu mu atacak?

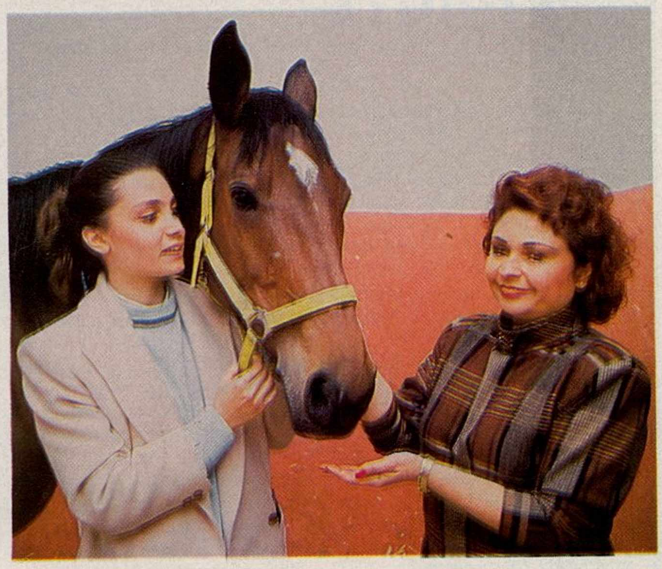

ATLARI DA SEVERLER...

MEHMET *Yazar*'ın kızları *Sema* ile *Yasemin*, küçüklüklerinden beri at sporu yapıyor, atları seviyorlar. Özellikle de Sema... Yazar'ın eşi *Kübra Hanım* da bu sevgiyi hep destekledi, Yazar fabrikasında veya Odalar Birliği'nde bitmez-tükenmez toplantılardayken, maneje taşıdı kızlarını... Ankara Binicilik İhtisas Kulübü'nün 11'inci kuruluş yıldönümü dolayısıyla düzenlenen konkurhipik yarışmalarında Sema'nın atı *Odessa* barajı aşamadı. *Mustafa Kalemli*'nin kızı *Şebnem*'in atı ise ikincilik aldı. Yarışmalarda *Vehbi Koç*'un torunu *Mustafa Koç* birinci gelerek Pasiner A.Ş.'nin sahibi *Volkan Pasiner*'in ödül olarak koyduğu elektrikli termosifonu kazandı.

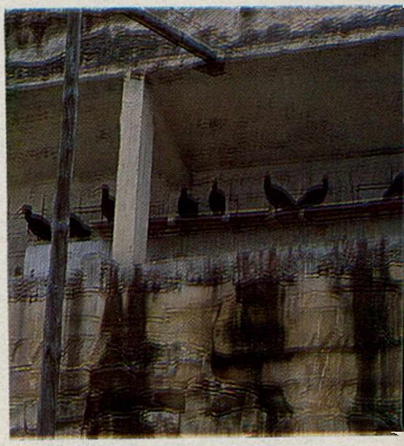

40 KELAYNAĞIN FESTİVALİNE 100 İZLEYİCİ...

KAÇI, gitti, kaçı kaldı? Her sene *kelaynak* kuşlarına gözümüz gibi bakıyor, gidişlerini gelişlerini TRT aracılığıyla milletimize duyuruyoruz ya... Bir de festivali var kelaynakların, Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde... Bu yıl toplam kelaynak kuşu sayısı 40, festivale de sadece 100 kişi katıldı. Kaymakam Mustafa Aydın, Belediye Başkanı Eşref Akıncı'nın konuşmalarıyla, Birecik Lisesi'nin spor salonunda yapıldı festival. Birecikliler soransanız, onlar da lisenin bahçesinde kümelenip, pencerelere yığıldılar, içerde ne olup bitiyor diye... Girmeye kalkışanlara da kapıdaki polis mani oldu. Zaten festival dediğin ne ki? İki konuşma, üç alkış, oldu da bitti maşallah... Ey garip Birecikli, festival, tören senin neyine? Git seyret kafesteki kelaynakı olsun, bitsin...

YILDIZI PARLADI

TÜRK BASINI: İstisnalar kaideyi bozmaz. Babıâli'de "köstebek" gibi davrananlar da... Hürriyet'in sahibi Erol Simavi'nin, kâğıt zamlarını zevkle yapan Özal'a mektubu ve Başbakan'ın cevaplarıyla doğan ortamda, demokrasi, özgürlük, hukuk için yekvücut oldu Türk basını... Çalışanıyla, yazarıyla, patronuyla... Sabah ile Zaman katılmamış, Millî Gazete renksiz kalmış, bazı yazarlar yan çizmiş, ne gam? Sorunlarına geç de olsa sahip çıkan Türk basınının yıldızı pırıl pırıl demokrasinin ufkunda, ortadireğin gönlünde...

YILDIZI SÖNDÜ:

TURGUT ÖZAL: Yüzde 36'lık oyu, by-pass'lı kendi deyimiyle *mangal gibi* yüreğiyle hükümet etmeye çalışan, Türkiye'nin 63 yaşındaki başbakanı... Basını esir almaya, ortadireği imhaya yönelik eylemlerini "Gereği neyse onu yapıyoruz" kılıfıyla takdime çalışıyor. Adeta enflasyonla gizli bir dostluk ve işbirliği anlaşması yapmışçasına davranıyor. Vatandaşın hali konusunda "Çalışsınlar, kazansınlar, alsınlar" diyebilen Özal'ın yıldızı, bırakınız sevenini, sevmeyenini, kamu vicdanında sönüp gidiyor.

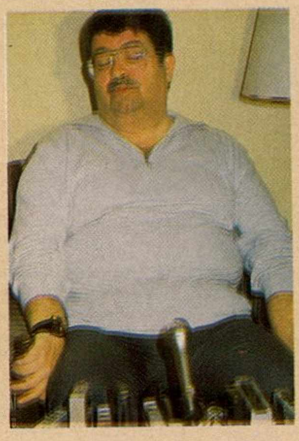

KADIN HER YERDE KADINDIR...

BASIN mesleğinde kadın çalışan sayısı büyük bir hızla artıyor. Gazeteciler Cemiyeti, bunun üzerine Ankara'daki kadın gazetecilerle bir dertleşme toplantısı düzenledi. Babıali'nin *Vasfiye Abla*'sı *Vasfiye Özkoçak*, Cemiyet'in Genel Başkan Yardımcısı *Recep Bilginer*'le birlikte kalktı, başkente geldi. Toplantıya 200 kişi çağrılıydı, 30 kadar bayan gazeteci geldi. Dertleşme başladı. Fazla kilolar,selüloitler,saçların uzunluğu, kısalığı, parlaklığı... Etek, çorap, çamaşır fiyatları... TRT'den Aytaç Kardüz, Sevim Cambaz ve Şengül Karaca'nın gelmesiyle "Ay, şekerim"le başlayan cümleler daha bir canlandı, çoğaldı... Ne demeli, kadın her yerde kadındır, mesleği ne olursa olsun... Baktı ki çare yok, Vasfiye Özkoçak konuyu değiştirip mesleğe getirdi, "İyi bir gazeteci olmak istiyorsanız hep muhabir kalın" çağrısını yaptı. Özkoçak'ı başlarıyla, gözleriyle onaylayanlar arasında Ankara'nın en kıdemli bayan gazetecileri Milliyet'ten *Nilüfer Yalçın* ile Associated Press temsilcisi *Emel Anıl*'dı.

ATALAY'A İADE-İ ÜYELİK...

SODEP kurucularından, SHP eski MKYK üyesi *Turgut Atalay*'ın, siyasete atıldığından bu yana başından geçenleri Tempo'nun geçen sayısında okumuşsunuzdur. Siirt bölge toplantısında yaptığı konuşma dolayisiyle partiden uzaklaştırılan Atalay, Diyarbakır DGM'sinde aklanması üzerine İnönü'ye bir dilekçeyle başvurup, "iade-i itibar" istemişti. İnönü, SHP MKYK'sını geçen hafta Meclis'te topladı ve Atalay'ın partiye dönmesi kararlaştırıldı. Atalay, karardan sonra soluğu kongre çalışmaları için Diyarbakır'da alırken, karardan en fazla memnuniyet duyanlar *Eşref Erdem* ile *Birgen Keleş*... Zira bu iki üye, Atalay'ın disiplin kuruluna sevki kararına muhalefet şerhi koymuşlardı.

Menkul Kıymet Yatırımlarınızda
Güvenli, Yönlendirici, Danışman

YENER KAYA
"Borsa'da Uzman"

Necatibey Cad. No. 253 Karaköy-İSTANBUL
Tel: 152 23 28 - 151 61 10 - 151 57 33 - 151 57 34

ATT

FISILTI

Fuzulî meşhur "Şikâyetname"sini devr-i Osmanî'de değil de, devr-i Özal'da yazsa, acaba "Selâm verdim, rüşvet değildir deyyu almadılar"ın yerine hangi sözü oturtturdu?

İnsanlar, hangi işe elini atsa, karşılarına "Bizi de gör" diyen birileri çıkıyor... Ama az, ama çok... Kiminin tarifesi "makdu", kimisi "yüzde" ile çalışıyor.

Buyurun size Orta Anadolu'dan, üzümüyle, şarabıyla meşhur bir ilimizden "küçük" bir fısıltı, Fuzulî'nin anlatmadığı türden...

Efendim, bu küçük ilimizde yayınlanan bir mahallî gazetenin patronu, matbaa tesislerini genişletip, yeni makineler almak, daha temiz ve iyi bir gazeteyi hemşehrilerine sunmak amacındadır. Ne yapsın, bu "kredi"siz olmaz... Kendini "halk"tan kabul eden bu gazete patronu, parasını da adı gereği halka önem veren, görevi küçük esnafa, sanatkâra kredi vermek, desteklemek olan bir bankada tutmaktadır... Ne kadar diye sorarsanız, 15 milyonu kuzu kuzu yatmaktadır banka şubesinde... Kredi için başvurur...

Gösterilen ipotek ve diğer kıstasları dikkate alan banka şubesi, gazete patronuna 50 milyonluk kredi verilmesini uygun görür. Ancak kredi limiti şubenin yetkisini aştığından, evrakı genel müdürlüğe Ankara'ya gönderir.

İşte "macera" da bundan sonra başlar. Küçük Orta Anadolu ilinin mahallî gazetesinin patronu, kredi evrakının ardına düşer, soluğu Ankara'da alır.. Temaslar yapar ve "ağzı açık" kalır şaşkınlıktan...

Kendisinden kredinin çıkması için "Onda bir" oranında "kıyak" yapması istenmiştir. Yani 50 milyonluk krediyi varını-yoğunu ipotek edip alacak ve hemen 5 milyon lirasını birilerinin "yan cebine" koyacaktır. Zaten alacağı kredi ne ki, ondabirini "kıyak" yapsın?

Durumu ilinin milletvekillerinden birine, tabii ANAP'lıya aktarır, "Hemen hallederiz" sözünü alır. Zira ortada yasa dışı, kıstas dışı bir durum da yoktur. Ama gel zaman, git zaman, milletvekili de sözünü tutamaz.

Günün birinde hükümetin, basın işleriyle görevli bakanı uğrar bu sevimli Orta Anadolu iline... Durum anlatılır, hatta "Sayın bakan, hani işimiz hallolsun, fiyatlar yükselmeden yatırımımızı yapalım diye, istenen rüşvet makûl olsa, onu da verecektik" denir. Sayın bakan da şaşırır, "Olmaz" der, "Sakın bir yanlış anlama olmasın?" diye sorar. Ardından kredi isteyen işletme sahibinin adını, adresini, telefonunu alır. "Ankara'da konuyu çözeceğim, size de bilgi vereceğim" der.

Günler günleri, haftalar haftaları kovalar... Bakar ki ses-seda yok, mahallî gazetenin yatırım heveslisi sahibi gider bankanın şubesine, "Alın cüzdanınızı, verin mevduatımı" der. "Sizde bir kuruşumu bile tutamam."

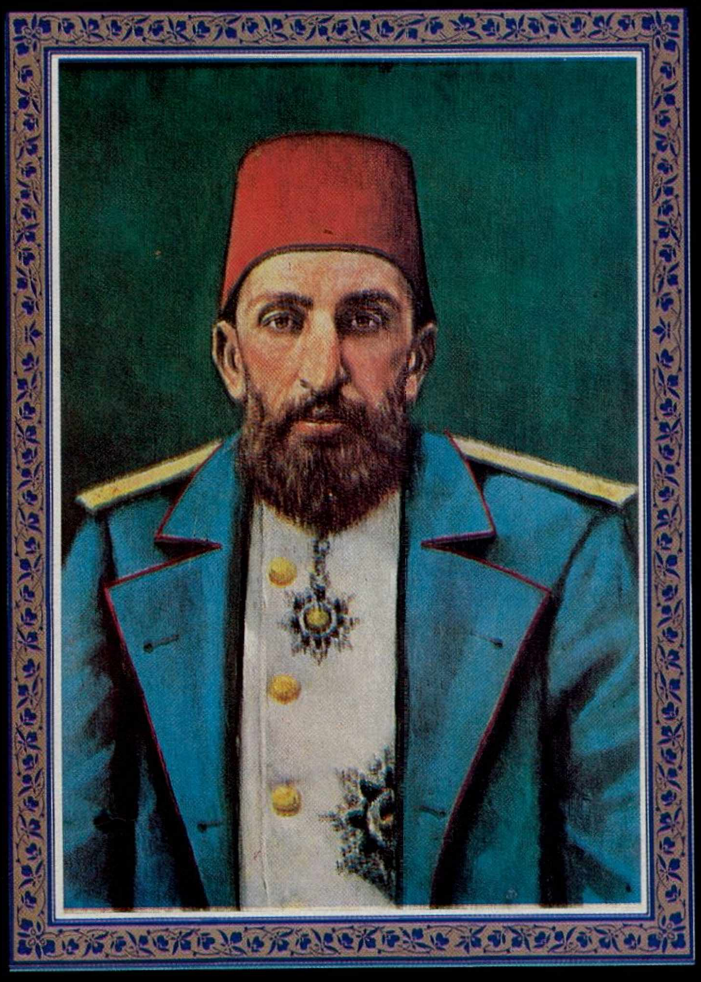

GÜN "HAYIR" DİYENLERİN GÜNÜDÜR!

BİN gazeteciyle beraber, onların arasında, onlarla el ele, kol kola işsiz kalabiliriz. Çarpık iktisat politikalarının, rakamdan başka şey görmeyen mühendislik hesaplarının yaratıp çığ gibi büyüttüğü birkaç milyonluk işsizler ordusuna nefer olarak katılmak *herkes için şereftir.*

Hiç bir iktisadi dayanağı olmayan, "Ben istediğim zaman yaparım" mantığıyla gelip geçici keyiflere bağlanan kâğıt zamlarına da katlanırız. Örtülü ödeneklerden, elaltı çıkmalarından yemlenmeyi reddeden Türk basını, biraz kendisinin, biraz okuyucusunun fedakârlığıyla, nice kâğıt zamları gördü, yaşadı. *Hepsini de aştı.*

Kırdıkları her siyasal potun, yaptıkları her diplomatik gafın, işledikleri her iktisadi suçun sorumlusu olarak basını gören iktidarları da hoş karşılarız. Durumun kötüden betere gittiğini gören iktidarlar, suç "samur kürk" olsa sırtlarına geçirmezler.

Her şeyi herkesten iyi bildiğini sanan, kendini kurnaz, elâlemi aptal yerine koyan kerameti kendinden menkul şeyhlere de katlanırız. Onlara karşı en etkili silah gülüp geçmektir.

Katlanmayacağımız tek şey baskıdır, sansürdür, ne okuyup ne okumayacaklarını, neye bakıp neye bakmayacaklarını devlet zoruyla insanlara benimsetmeye çalışan zihniyettir.

Bir saniye bile gecikmeden, sansüre, baskıya "hayır" deyin... "Hayır" demekte kaybedeceğiniz her saniye, iktidarların "basınsız bayram" günlerini biraz daha yaklaştıracaktır. Sansüre, baskıya bugün "hayır" deyin... Gecikirseniz, yarın hiç bir şey konuşamaz, hiç bir şey yazamazsınız.

Tempo

Tempo
HAFTALIK HABER DERGİSİ

SCANFAN'IN KİTAPLIĞINDAN

SEDAT SİMAVİ
Sahibi
(İdeal Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. adına)

MEHMET Y.YILMAZ
Genel Yayın Yönetmeni

A.YETKİN İŞCEN
Sorumlu Yazıişleri Müdürü

AHMET ERÇALIK
Müessese Müdürü

PROF. DR. KURTHAN FİŞEK
Ankara Temsilcisi

VAHİT ALPATA
Reklam Müdürü

BÜROLAR
Ankara: Şefik Kahramankaptan
Atina: Cengiz Çandar
Frankfurt: İbrahim Gül
Kahire: Murat Bardakçı
Londra: Faruk Zabçı
Los Angeles: Safter Yılmaz
Münih: Erdoğan Salgırboyu
Moskova: Ertuğrul Özkök
New York: Doğan Uluç
Paris: Artun Ünsal
Roma: Mehmet Demirel
Washington: Sedat Ergin

Yönetim Yeri:
İdeal Yayıncılık ve Ticaret A.Ş.
Mollafenari Sokak No: 30-32,
Cağaloğlu-İstanbul,
Telefon: 511 89 50 (8 hat)
519 31 03-526 97 76;
Telex: 31233
Ankara Temsilciliği:
Cinnah Caddesi No: 8,
Kavaklıdere-Ankara,
Telefon: 167 14 37-167 00 20;
Telex: 46 302
Ofset Hazırlık:
Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
Baskı:
Hürriyet Ofset A.Ş.
Halkalı İstanbul
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.
Piyerloti Caddesi No: 40,
Çemberlitaş-İstanbul,
Telefon: 511 91 10 (10 hat)
İlan Servisi:
Telefon: 512 00 00/204-
526 31 81 (Direkt).

©1988-İDEAL YAYINCILIK VE TİCARET A.Ş.
TEMPO'da yayınlanan yazı, resim ve fotoğrafların her hakkı mahfuzdur, izin alınmadan, kaynak gösterilerek de olsa iktibas edilemez.

12
YAP TORPİLİ, ''EVREN''SEL OLSUN
Cumhurbaşkanı Evren'in, memleketi Alaşehir'in Devlet Hastanesi Başhekimi Dr. Mehmet Ali Özdoğan'ın tayininin durdurulması için devreye girdiği iddiası sağlık dünyasını karıştırdı.

16
28 YIL SONRA 28 NİSAN
Bundan 28 yıl önce, 27 Mayıs 1960'ı hazırlayıcı nedenlerden biri olan, ''üniversite gençliğinin hürriyet mücadelesini'' en önde yaşayanlardan Hüseyin Onur ve Afife Sezgin, Tempo'ya o günleri anlattı.

24
''PARA DEĞİL, İADE-İ İTİBAR İSTİYORUZ''
Re'sen emeklilerden Tempo'ya teşekkür yağdı. Kimi ''hesaplaşma'' istiyor, kimi ''vatan haini olmadığına dair'' belge.

26
ANAP'A TAKIL, TALANA KATIL
İstanbul'da yeşil alan, okul veya hastane rezerv sahası olarak ayrılan araziler, ANAP'lı üyelere ve Özal'a yakın olanlara ''kalem oyunu'' ile dağıtılıyor...

34
HAYATIMIZ LOTARYA...
Adı ''batakçı''ya çıkan Milli Piyango İdaresi, ''50. yıl hediyesi'' olarak, yepyeni şans oyunlarıyla karşımıza geliyor.

38
STADYUMDA TALİM VAR...
Bağdat Caddesi'nde, İstanbul'un birçok sokak ve mahallesinde dehşet saçan çetelerin eğitim yeri olarak stadyumlar, prova olarak futbol karşılaşmaları kullanılıyor...

44
ALTININ DAYANILMAZ SARISI
Eski çağlardan beri, insanların birbirleriyle olan mücadelesinde başrol oynayan altın, petrolün ondan ''rol çalmaya'' kalkışmasına rağmen egemenliğini sürdürüyor. Paranın rengi değişken ama, altının tek rengi var: Baş döndürücü sarı...

54
DÖK MAYINI, YE ROKETİ...
ABD, geçen ekim ayında İran'a ait petrol platformlarına yaptığı saldırıyı, bir kez daha tekrarladı. Bahanesi ''misilleme'' olan bu saldırı, İran-Irak savaşını daha da tırmandırdı...

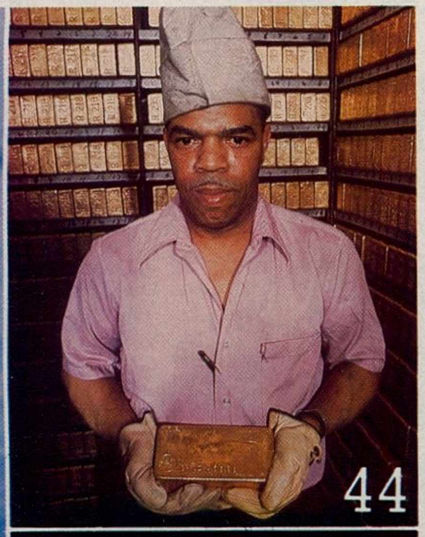

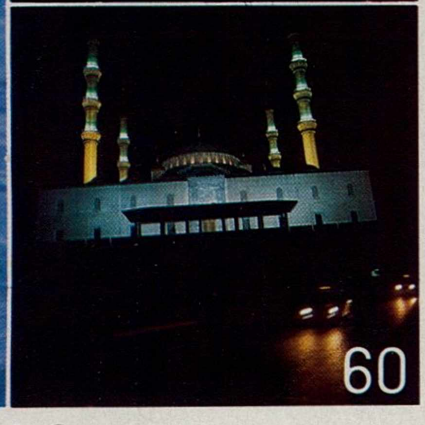

56
İZLENİMLER: ''BASIN'' BAKALIM...
Sekiz yıl içinde 2000 basın davası, 3000 sanık, toplam 5000 yıl hapis cezası... 79 kat artırılan kâğıt fiyatları eşittir yüzde 7890 kâğıt zammı... Öyle mi? Hodri meydan...

60
''AYI GÖRDÜM ALLAH...''
Bazı dini gruplar oruca bir gün erken başladılar Türkiye'de... Aynı Suudi Arabistan'da olduğu gibi... İslam dünyasındaki bu bölünmenin sebebi, uzmanlara göre, Suudi'lerin ''fitne''si...

68
''YOLDAŞ SUPERMAN''
Ünlü çizgi roman kahramanı Süperman, 50. doğum gününde, Meksika'nın başkenti Mexico City'de ete kemiğe büründü... ''Süperman'' Gomez, Meksika'nın büyük çoğunluğunu oluşturan yoksulların başkan adayı...

70
''ÖRÜMCEK KADIN'' SOYGUNCULARA KARŞI...
Sinemanın ''temiz yüzlü'' çocuğu Robert Redford, yönetmenlik yaptığı ikinci filmde...

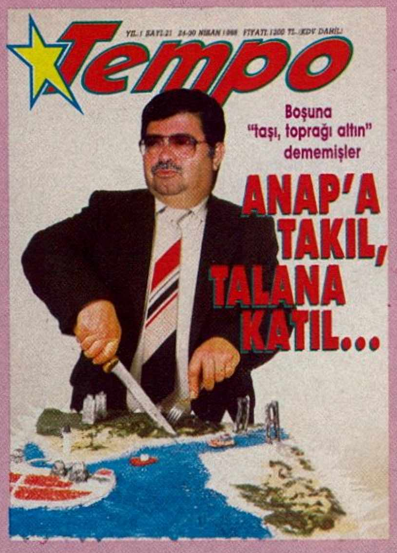

Kapak fotoğrafı: Nermi ERDUR

Bedrettin Dalan, İstanbul Belediye Başkanı seçilip de, çalışma programını açıkladığında ne yalan söyleyelim sevinmiştik. Yüzlerce yıldır taş üzerine taş konmamış kentimizde, o zamana kadar hayal dahi edemediğimiz ölçeklerdeki alt yapı yatırımlarına girişilmesi alkışlanacak bir politikaydı. Yalnızca büyük kanalizasyon ve şehir suyu projelerinin bile yapılıyor olması, Bedrettin Dalan'ın bir kez daha seçilmesi için yeterli bir sebepti. Sonraları İstanbul Belediye Başkanı'nın çevresinde oluşturduğu ekiplerin bu işlerin üstesinden gelmeye pek de ehil olmadığı ortaya çıktı. Belki de projelerin büyüklüğü, Belediye'nin elindeki kadroların çapını aştı. Büyük Şehir Belediyesi bu ''büyük projelerle'' uğraşırken, bazı işbilir ve işbitirir kişiler de boş durmadılar. ANAP'a, Özallara yakınlıklarının küçük memurlar üzerinde uyandırdığı korku etkisinden yararlanarak ellerinde kazma-küreklerle İstanbul'u yağmaya giriştiler.

Arkadaşımız Cafer Özilhan'ın bu sayımızın kapak konusunu oluşturan çalışması işte bu ''yağma İstanbul'un arsaları'' öyküsünü anlatıyor. Yazıda konu edilen kişilerin ANAP'a yakınlıkları yalnızca bir tesadüften ibaretse söyleyecek sözümüz yok. O zaman ''ANAP'a takıl, talana katıl'' başlığımızdan dolayı özür dilemek de görevimiz. Ama, bu bir tesadüf değilse, bazı kişiler İstanbul'un imar planlarını işlerine geldiği gibi değiştirme gücüne ANAP'a yakınlıkları sayesinde sahiplerse, yapılacak bir tek iş var: Bu yağmaya, yaklaşan yerel seçimlerde oylarımızla dur demek...

İstanbul büromuzun muhabirlerinden Cafer Özilhan, yaşadığı kentin nasıl yağmalandığını araştırdı.

Bu arada geçerken değinmek istediğimiz bir nokta daha var: Prodüktör İrfan Ünal, kendisine İstanbul Valiliği ve Belediye tarafından gösterilen bir arsada eşinin anısını yaşatmak için bir okul yaptırtmaya karar verdi. Bu bağışla ilgili protokol, gazetecilerin gözleri önünde imzalandı. İş gerekli malzemeyi Etiler'deki arsaya götürmeye gelince bir pürüz çıktı. Söz konusu arsa ''işgal'' edilmişti. Beşiktaş Belediye Başkanlığı'na, Valiliğe yapılan müracaatlar yanıtsız kaldı. İrfan Ünal, bunun üzerine Sayın Cumhurbaşkanı'na, Sayın Başbakan'a ve Sayın Milli Eğitim Bakanı'na durumu anlatan birer mektup yazdı. Bu mektuplar kişisel yakınlığımız nedeniyle Ankara büromuzdaki arkadaşlarımız tarafından yerlerine ulaştırıldılar. Aradan bir aydan fazla zaman geçti. Üç makamdan da Ünal'a bir cevap verilmiş değil. Acaba, İstanbul'daki arsa yağmasına, okul yaptırılacak bu arsa da mı kurban gitti?

En iyi dileklerimizle...

MEHMET Y. YILMAZ

YAP TORPİLİ, "

CUMHURBAŞKANI EVREN'İN KENDİ MEMLEKETİ ALAŞEHİR'İN DEVLET HASTANESİ BAŞHEKİMİ OP. DR. MEHMET ALİ ÖZDOĞAN'IN TAYİNİNİN DURDURULMASI İÇİN DEVREYE GİRDİĞİ İDDİASI SAĞLIK DÜNYASINI KARIŞTIRDI. ÇÜNKÜ BAŞHEKİM ÖZDOĞAN'IN PEK ÇOK USULSÜZLÜĞE KARIŞTIĞI, MÜFETTİŞ RAPORLARIYLA ORTAYA KONMUŞTU.

SAĞLIK Bakanlığı'na ait personel fişinin altına çirkin bir el yazısıyla düşülen üç satırlık not, bir "sağlık skandalı"nın başlangıcı oldu. Personel fişinin konusu Manisa Alaşehir Devlet Hastanesi Başhekimi Op.Dr. Mehmet Ali Özdoğan'ın tayiniydi. Evrakın altında Bakanlık birim yöneticilerinin imzaları vardı. Ama Bakan'ın "olur" imzasının bulunması gereken yerde şu not yer alıyordu: "Sayın C. Başkanı'nın ricasıyla yerinde kalacak".

Alaşehir Devlet Hastanesi'nde son bir yılda dönen dolapları bilenler, Köşk'ün adının, üstelik de Cumhurbaşkanı'nın kendi memleketinde karışık bir olaya *"ricacı"* olarak karıştırılmasını son derece yadırgadılar. Ama kimse sesini çıkaramadı. Çünkü, hiç kuşkusuz "torpilliler cenneti" Türkiye'de "en geçerli torpil merkezi" Çankaya Köşkü; kartvizitleri en gözde devlet yetkilisi ise Cumhurbaşkanı Kenan Evren olabilirdi. İşte, bu nedenle o üç satırlık not her şeyi halletmeye yetti. Başhekim, Alaşehir halkının tüm şikâyetlerine, müfettiş raporlarına, ihbar niteliğinde ga-

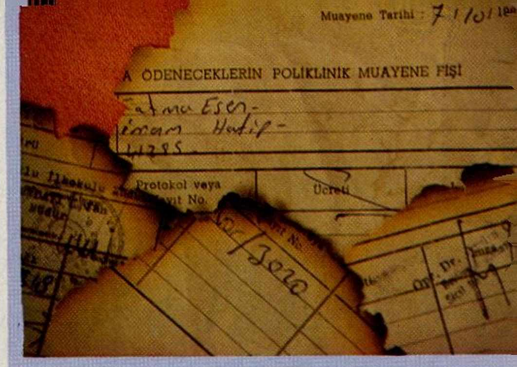

Muayenehanede ameliyat edilen 18 aylık çocuk öldü

Alaşehir'de tı cinayeti

Dertli Baba, doktoru yanlış teş uydurma ameliyatla suçlarken. D din Özgül iddiaları yalanlıyor

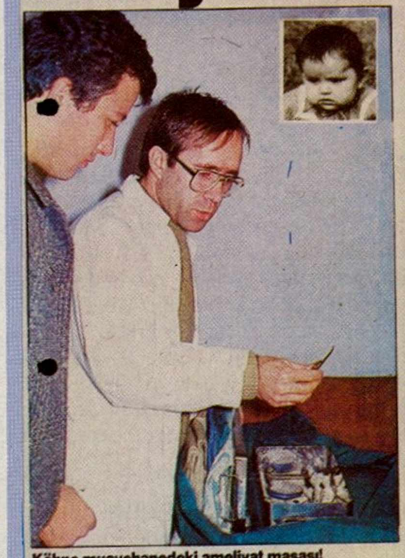

Köhne muayehanedeki ameliyat masası

Perişan baba

Alaşehir Devlet Hastanesi'nin Başhekimi Dr. Mehmet Ali Özdoğan, hakkında düzenlenmiş müfettiş raporlarının sonuna eklenen C.B. rumuzu sayesinde nice badireler atlattı. Hastanede çıkan olaylar sık sık basına yansırken, Alaşehir'de de bazı resmi evrakların yakıldığı gözleniyor.

EVREN''SEL OLSUN!

zete haberlerine rağmen bir ''rica''yla görevde kalmayı başardı.

ALAŞEHİR'DE TIP CİNAYETİ

Alaşehir Devlet Hastanesi'yle ilgili şikâyetler 1987 başında Ankara'ya ulaşmaya başlamıştı. Alaşehirliler doktorlara para vermeden hastaneden yararlanamadıklarını, mesai saatlerinde doktor bulamadıklarını bildiriyor ve Bakanlık'tan derhal önlem almasını istiyorlardı.

Bakanlık tarafından gönderilen ilk müfettiş, büyük ölçüde şikâyetlerin doğru olduğunu gördü ve bu yönde bir rapor hazırladı. Daha bu rapor işleme konmadan Alaşehir'den yeni bir skandal patlak verdi. 18 aylık bir çocuk fıtık teşhisiyle iki kez üst üste ameliyat edilmiş, şikâyetinin fıtık değil üre olduğu anlaşıldığında ise kurtarılamayarak ölmüştü. Şimdi çocuğun babası ameliyatları yapan Dr. Aydın Özgül'den hesabın sorulmasını istiyordu. Bu facia basına yansıyıp, üstüne bir de 15 hastanın Başhekim Mehmet Ali Özdoğan'ın para almadan ameliyat yapmadığı yolundaki şikâyetleri Bakanlık'a ulaşınca konuyla yeni bir müfettiş görevlendirildi.

Dr. Özgül, raporlar sonunda Burdur'a atandı ama tayin emrini tebellüğ etmedi, rapor aldı, muayenehanesinde çalışmayı sürdürdü. Geçen hafta ise tayin emri müsteşarlık tarafından durduruldu. Böylece, Alaşehir tıp trajedisinin aktörlerinden biri daha yerinde kalmayı başarıyordu.

Ege Bölgesi Başmüfettişi Özkan Yörük geçen yılın şubat ayında gittiği Alaşehir'de bir ay süren incelemeler sonucunda 45 sayfalık ayrıntılı bir rapor hazırladı. Rapor, özetle ''Para yedirmeden hastaneden yararlanamazsın'' inancının vatandaşa yerleştiğini bildiriyor ve bunun örneklerini veriyordu. Hastanenin Başhekimi M.Ali Özdoğan 1982 yılında bir vatandaştan fıtık ameliyatı yapmak için 10 bin lira istemiş, ameliyata rağmen şi-

kâyet dinmeyince yeni bir ameliyat için bu kez 50 bin lira talep etmişti. Şimdi sözkonusu vatandaş hastanenin röntgen teknisyeni Ziya Işık'ın teşvikiyle Başhekim'den şikâyetçiydi.

Yörük'ün raporu "Hastanede gereği gibi sağlık hizmeti verilebilmesi için idari tedbirlere gerek olduğu" sonucuna varıyor ve başta da Başhekim'in tayini isteniyordu.

ÜST DÜZEY "TANIDIKLAR"

Anlaşılan *"rica"*cılar ilk olarak bu aşamada devreye girdiler. Yörük'ün hayli ciddi ihbarlar içeren raporu "biraz yumuşatılması" isteğiyle geri döndü. Yörük aynı raporda israr edince yine geri çevrildi. İş inada binince Başmüfettiş Yörük birkaç yumuşatma yapmayı kabul etti ve örneğin Hastane Başhekimi Op.Dr. M.Ali Özdoğan'ın "kesinlikle buradan alınması gerektiği" yolundaki ifadesinden "Kesinlik" kelimesini çıkarmaya razı oldu.

Bu baskılarda Başhekim Özdoğan'ın sağda solda sözünü ettiği "Bakanlık'taki üst düzey tanıdıkları"nın etkisi var mıydı bilinmez. Bilinen o ki, "yumuşatılmış rapor" bile Başhekim'i ve ekibini sarsmadı. Tersine raporu hazırlayan müfettiş adeta cezalandırılarak kendisine o günden sonra ciddi bir teftiş verilmedi. Rapordan ilk canı yanan ise "vatandaşı hastane hakkında şikâyete teşvik ettiği" öne sürülen röntgen teknisyeni Ziya Işık oldu. Işık'ın Düzce'ye çıkan tayini ANAP'lı bir milletvekilinin devreye girmesine rağmen durdurulamadı.

SAĞLIK BAKANI DEVREDE

Raporun sümenaltı edilmesinden dolayı vatandaşta uyanan tepkiyi fark eden Alaşehir ANAP ilçe yöneticileri çareyi Ankara'ya gidip Bakan'a çıkmakta buldular. Sağlık Bakanı Mustafa Kalemli şikâyetleri dinleyince raporu "sümenaltı"ndan çıkardı ve temmuz sonunda tüm suçlanan doktorların tayin kararları imzadan çıktı. Başhekim Dr. Özdoğan'ın kısmetine Yozgat Çekerek Devlet Hastanesi düşmüştü.

Ama tayin kararı, daha tebligat aşamasındayken o dönemki Personel Genel Müdür Vekili, şimdiki Genel Müdür Yardımcısı Özcan Ünal'ın düştüğü bir notla durduruldu: *"Şimdilik kalacak. 20.7.1987. C.B. İstanbul"*.

Nottaki *"C.B."*nin anlamı ise pek kurcalanmadı.

"C.B.", Başhekim'in görevde kalması için israr ederken, tayini çıkan diğer doktorlar da "aniden rahatsızlanıp" üçer, dörder ay raporlar alarak tayin kararlarını geciktiriyorlar, bu arada Alaşehir'deki muayenehanelerindeki faaliyetlerini sürdürüyorlardı.

İŞ BÜYÜYOR

Konu örtbas edildi sanılırken, 1987 Ekim'inde polisiye boyutlar kazandı. Alaşehir Kaymakamlığı'na vekâleten bakan Yusuf Bakıcıol'un kendisinden iş isteyen bir sabıkalıya "Önce vatandaşı Başhekim'e karşı kışkırtan röntgen teknisyeni Ziya Işık'ı döverek konuşamaz hale getirmesini" söylemesi teyp bantlarına geçirilmiş ve basına sızdırılmıştı. Haber büyüyünce İçişleri Bakanlığı bir soruşturma başlattı. Teypteki sesin Kaymakam Vekili'ne ait olduğu anlaşıldı, ancak "eyleme geçilmemiş olduğundan işleme gerek görülmedi".

Olayın üzeri örtülürken Kaymakam Vekili'nin Başhekim'i kollamasının nedenini araştıranlar, yeni bir "çıkar bağı"nı keşfettiler. O dönemde aynı zamanda Fak-Fuk-Fon'un da başkanlığını yürüten Kaymakam Vekili Bakıcıol, ilaç için müracaat eden fakir hastaların ilaçlarını, ilçede 9 tane anlaşmalı eczane olduğu halde Başhekim'in eşine ait Elif Eczanesi'nden aldırıyordu. Böylece Başhekim Özdoğan, kendisinin de üye olduğu Fon yönetiminden, karısının eczanesine müşteri yollama fırsatına kavuşuyordu.

"İşin büyümesi"ne yolaçan diğer bir etken ise, ilçenin yeni atanan kaymakamı Yakup Maltaş'ın görevde daha dördüncü ayındayken kalp krizinden ölmesiydi. Vatandaşın ifadesiyle "gözünün önünde olup bitenlerin stresinden" kalp krizi geçiren Maltaş Alaşehir Devlet Hastanesi'nde elektro şok cihazı olmadığından 40 yaşında ilk krize yenik düşmüştü.

Aynı şekilde, bir oksijen çadırı olmadığından üç çocuk hastanede canvermiş, Başhekim 750 bin liralık bir oksijen çadırı alınması uyarılarına kulak tıkarken odasına milyonluk klima taktırmış şımşekleri iyice üzerine çekmişti.

C.B.'NİN RİCASIYLA...

Cumhurbaşkanı'nın memleketinde, hem de onun kendi elleriyle hizmete açtığı ek binada olup bitenler artık dayanılmaz hal alınca, ilçenin ANAP yöneticileri yine soluğu Ankara'da aldılar. Yeni Bakan Akarcalı ocak ayı başında dosya kendisine anlatıldığında ilk tepkisini "Olmaz böyle şey" diyerek gösterdi ve derhal tayin kararının yazılması emrini verdi. ANAP'lılar işi sağlama bağlamak için karar imzadan çıkana kadar Bakanlık'tan ayrılmadılar. Ama, işte tam o sırada, karar Müsteşarlık'ta imzadayken kayboldu. Evrak tüm aramalara rağmen bulunamayınca bir daha Bakan'la görüşemeyen ANAP'lılar boş ellerle ilçeye döndüler.

Nice sonra evrak bulunup, Başhekim'in tayin kararı Müsteşarlık'tan Personel Genel Müdürlüğü'ne döndüğünde skandallar zincirinin son halkası da tamamlanmış oluyordu. Özdoğan, "Sayın Cumhurbaşkanı'nın ricasıyla yerinde kalacak"tı.

PAKDEMİRLİ: BENİ KARIŞTIRMAYIN

Bu "en kuvvetli torpil" karşısında herkes bir süre durakladı. Evren devreye girdikten sonra "daha güçlü torpil" kim bulunabilirdi? Ama, Alaşehirliler Özdoğan'ın ve onun "Bakanlık'taki güçlü dostları"nın, Cumhurbaşkanı'nın adını kullanıp Bakan'ı yanıltmış olabileceklerinden endişelenip yeniden Ankara yollarına düştüler. Bölgelerinin milletvekili olan Ulaştırma Bakanı Ekrem Pakdemirli'ye başvurdular. Sağlık Bakanı Akarcalı'nın, devreye giren Pakdemirli'ye şunları söylediği öğrenildi: "Bana, Başhekim'i Sayın Cumhurbaşkanı'nın istediği söylendi. Bunu tahkik edemediğim için ihtiyaten bu not kondu. Ama gerçekliğini araştıracağım..."

Şimdi, tayinin durdurulmasının üzerinden üç ay geçmesine rağmen ses çıkmaması spekülasyonlara yol açıyor. Bakanlık Müsteşarı Dr. Tandoğan Tokgöz'ün "Biz Başhekim'in yerinde kalmasını uygun gördük" şeklindeki sözleri tahminleri doğruluyor. Ulaştırma Bakanı Pakdemirli ise "Konuyu çok iyi biliyorum. Benimle konuşmayın. Bu işe karışmak istemiyorum" diyerek "en yüksek torpil" karşısında geriliyor. Bu arada Alaşehir'de bazı resmi evrakların yakılmaya başlandığı, Sağlık Bakanlığı'nda ise yeni bir Başhekim'in tayin kararının yazıldığı haber veriliyor. Anlaşılan, sonucu yine "rica sahipleri"nin istekleri belirleyecek.

Gemisini yüzdüren kaptan!

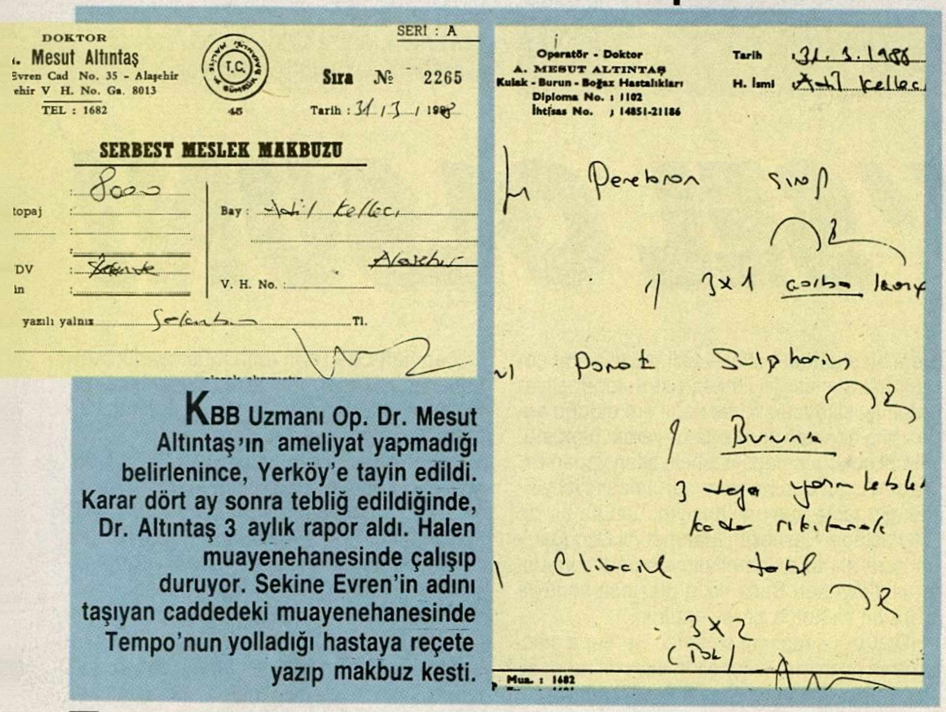

DOKTOR
Mesut Altıntaş
Evren Cad No. 35 - Alaşehir
V H. No. Ga. 8013
TEL : 1682

SERİ : A
Sıra № 2265
Tarih : 31 / 7 / 1987

SERBEST MESLEK MAKBUZU

Bay : Vali Kelleci

V. H. No. :

yazılı yalnız Seksen TL.

Operatör - Doktor
A. MESUT ALTINTAŞ
Kulak - Burun - Boğaz Hastalıkları
Diploma No. : 1102
İhtisas No. : 14851-21186

Tarih : 31.7.1987
H. İsmi : Vali Kelleci

Peroton Sirop
1/ 3x1 çorba kaşığı
Burun
3 tegg yarım bebek
kadar nikilmek
Cilacil tablet
3x2
(Tok)

Mus. : 1682

KBB Uzmanı Op. Dr. Mesut Altıntaş'ın ameliyat yapmadığı belirlenince, Yerköy'e tayin edildi. Karar dört ay sonra tebliğ edildiğinde, Dr. Altıntaş 3 aylık rapor aldı. Halen muayenehanesinde çalışıp duruyor. Sekine Evren'in adını taşıyan caddedeki muayenehanesinde Tempo'nun yolladığı hastaya reçete yazıp makbuz kesti.

% 100 Saf Keten

İGS

Kalitesi... Erkeğin prestiji

28 NİSAN'DA DP İKTİDARININ BASKILARINA KARŞI GENÇLİK, "HÜRRİYET" İÇİN BAŞKALDIRIYOR. MUHALEFET VE BASIN İLE OMUZ OMUZA... KAZANAN GENÇLİK, BASIN VE MUHALEFET OLUYOR...

Nadire MATER

ÜNİVERSİTELİ genç kız göründüğünde, Plevne Marşı'nın "Olurmu böyle olur mu?/Kardeş kardeşi vurur mu?" su yerini "Taba giyme tanırlar / İhtilalci sanırlar"a bırakıyor. Gençler kol kola, omuz omuza akarken, atlı polisler üzerlerine yürüyor. "Hürriyet, hürriyet" seslerine, "Menderes istifa" sloganı karışıyor.

Gün 28 Nisan 1960 Perşembe, Beyazıt Meydanı... Gün 29 Nisan Cuma, Kızılay... Yürüyüşler, gösteriler, yaralılar ve iki kayıp: Turan Emeksiz, Nedim Özpolat... İktidara hoşnutsuzluk had safhada...

1950'de iktidara gelen Demokrat Parti, özellikle 1957'deki "şaibeli" seçimlerden sonra ekonomik bunalımın kıskacında... Çözüm: Muhalefeti ve basını sindirme. Ve, TBMM'nin yetkilerini de aşarak aldığı bir kararla muhalefete karşı özel bir Tahkikat Komisyonu kuruluyor. İşte, bu DP için sonun başlangıcı olmuştu.

Gençlik ilk kez baş kaldırıyordu Türkiye'de. Üstelik de, kendi ekonomik-demokratik sorunları için değil, demokrasi için. Alanlar, "Hürriyet" diye çınlarken, gençlere ateş ediliyor, gazeteler beyaz sayfalarla çıkıyor. Yazılamadığı için, olan bitenler tüm yurda alabildiğine büyüyerek ve abartılarak yayılıyor.

Hüseyin Onur ve Afife Alemdar Sezgin, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin 28 Nisan günlerindeki iki öğrencisi. Daha sonra Kurucu Meclis'e gençlik temsilcisi olarak seçilen Hüseyin Onur, "o uzun gün"ü hastanede, Afife Alemdar Sezgin de Emniyet Müdürlüğü 1.Şube'de tamamlayanlardan...

28 yıl öncesinin iki "Hürriyet savaşçısı"ndan Onur'u bulmak zor değildi ama, artık Afife Sezgin olan Afife Alemdar'a ulaşmak pek o kadar kolay olmadı. Bugünün avukatları Hüseyin Onur ile Afife Alemdar Sezgin, 27 Mayıs 1960 öncesi 28 Nisan gününü Tempo sayfalarında yeniden yaşadılar.

DEMOKRASİ İÇİN "GENÇLİĞİN İLK BAŞKALDIRISI"

28 NİSAN 1960'IN İKİ KAHRAMANI HÜSEYİN ONUR VE TEMPO'YA ANLATIYOR...

28 yıl sonra,

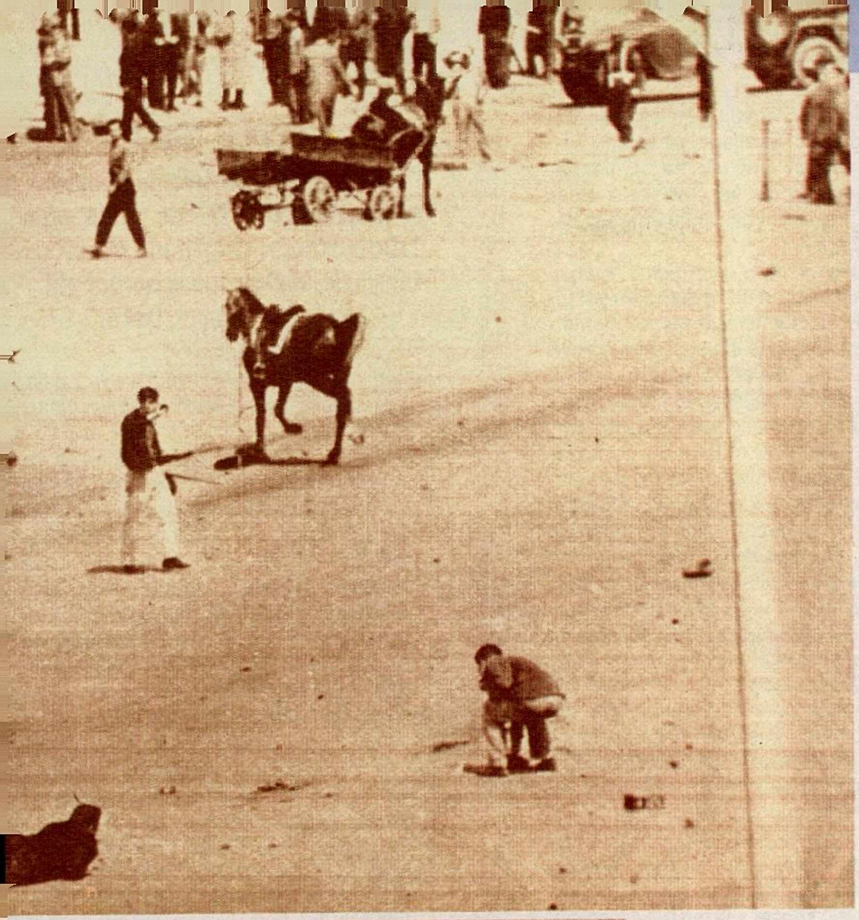

28 Nisan'da, Beyazıt Meydanı'nda, atlı polislerin, polissiz atların üzerlerine sürüldüğü (büyük resim) gençlik "hürriyet mücadelesi" resimlerini, ancak 27 Mayıs'tan sonra gördü basında... Ertesi günü Ankara'da meydana gelen olaylar da İstanbul'dakinden farklı değildi (solda). Afife Alemdar Sezgin, diğer kız öğrencilerle birlikte iki ay sonra Hayat dergisine kapak olmuştu (orta sıra, en sağda).

AFİFE ALEMDAR SEZGİN O GÜNLERİ

28 Nisan...

AFİFE ALEMDAR SEZGİN

47 yaşında, Adanalı. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Avukatlık yapıyor. Evli, iki oğlu var.

Tempo: 28 Nisan sabahı üniversiteye geldiniz...

Sezgin: Ortalıkta bir olağanüstülük vardı, iktidara hoşnutsuzluk had safhadaydı. Üniversite özerk değildi ama, bugüne göre çok rahattı ve üniversiteye polis, ya da asker giremezdi. Bu nedenle görünüm olağanüstüydü. Polis üzerimize yürüyünce toplanıldı. Biz gayet savunmasızız. Ne yapacaksınız? Yerlerden taşlar falan toplayıp kendini koruyorsun. Anıtın etrafındayız. Korunmak için bir yandan da kürsü giriş kapılarından içeri giriliyor. Giriş kapılarının oradan polislere karşı koymaya başladık. Silahlar patlıyor, derken öğrenciler yeniden dışarı çıkıyor yavaş yavaş...

Tempo: Siz neredeydiniz o sırada?

Sezgin: Ben bahçeye çıkan ilk grubun içindeydim. Bizi hemen toparladılar. Beyazıt'a çıkamadık yani. Kızları ayırdılar, doğru 1.Şube'ye. Çatı katında bir odaya attılar. Karşımızda büyük bir salon vardı, geceyarısına kadar öğrenci getirildi. Polisler büyük bir çember oluşturmuşlardı. Erkek arkadaşlar girer girmez, polisler sille tokat... Nasıl ama... Ağızlarından kan gelinceye, bayılana kadar. Sonra üzerlerine kovayla su döküp yeniden... Hele o Bumin Yamanoğlu vardı, üniversitede arkadaşlar ona karşı koymuşlardı, bu yüzden hırsını orada çıkarıyordu...

Tempo: Kızlara bir şey yapıldı mı?

Sezgin: Biz bekliyoruz... Bizim sıramız da gelecek diye... Düşünüyoruz bizi acaba hanım polisler mi dövecek diye... Öyle bir şey olmadı. Ancak kadın polisler çok daha kötü oluyor. Davranışlarına hiçbir anlam veremiyoruz, en azından şu kadar ölü şu kadar yaralı haberleri var, ailelerimize haber verelim diyoruz... Aç susuz bırakmadılar, tost falan getirdiler dışarıdan ama, orada olduğumuz ne ailelerimize, ne yurtlarımıza haber verildi...

Tempo: Arkadaşlarınız ne yapmışlar, siz ortalıkta görünmeyince?

Sezgin: Ben yurtta kalıyordum. Arkadaşlar tahmin etmişler, iki gün şubenin orada dolaşmışlar, karşı binalardan falan bizi görmeye çalışmışlar... Hayatımızdan endişe ediyorlar çünkü.

Tempo: Ne kadar kişi götürülmüştü, kaç kızdınız?

Sezgin: 11 kızdık. İki arkadaş korkmuştu ama, diğerleri hayır. Hatta, onlar suçumuz yok filan demişlerdi de, biz çok kızmıştık. Suç varsa hep birlikteyiz, yoksa kimsenin suçu yok haliyle. Varsa sonucuna katlanacağız, toplu bir gençlik olayıdır. Tesadüfen buraya getirildik... Toplam sayıyı bilemiyorum da... Sonradan asker müdahale etti ya olaya... Şimdi askerler cemselerle geliyorlar, arkadaşları toplayıp kavşaklarda yavaşlayarak bırakıyorlarmış...

Hatta eğlence olsun diye, arkadaşlar cemselere binip binip iniyorlarmış...

Tempo: Sizi nasıl bıraktılar?

Sezgin: Bizi iki gün tuttuktan sonra Harbiye'ye ordu komutanlığına havale ettiler. Bize '555K ve 19/2 ne demek' diye sordu savcı. Biliyorsunuz ilki beşinci ayın beşinci günü saat beşte Kızılay'da, diğeri ise 19 Mayıs'ta saati ikide Taksim'de... Savcı ifadelerinizi böyle böyle verirseniz kurtulursunuz dedi. Sonra yakında hepiniz rahatlayacaksınız dedi. Sonra da ikametgâha rapten bıraktılar. İşte duruşmalara çağıracağız dediler. Sonra beraat ettik.

Tempo: Öğrenci muhalefeti nasıl gelişmişti?

Sezgin: Fakültelerin dernekleri vardı, öğrenci örgütleri vardı, partilerin gençlik kolları vardı... Çoğu arkadaşımız da gençlik kolları üyesiydi, ya da sempatizandı. Üniversite öğrencisi olmak bir imtiyazdı o zaman, şimdiyse öğrencilik artı siyaset olunca imtiyaz değil, aksine suç oluyor. Derste müsaade isteyip kürsüye çıkıp, 'filanca yerde toplantı var' diyorduk örneğin. Sonra o zaman kantinlerimiz vardı, ders aralarında mutlaka kantinlerde toplanılır, tartışılırdı, dersten çok siyaset konuşulurdu. Hukuk, İktisat kantini müşterekti, kocamandı. Derslerde de tartışırdık. Sınıfta profesörlerle, doçentlerle, iktidarı tartışıyorduk. Hukuk'ta derslerde yaşadığımız günlerden örnekler vererek konuyu işlerdik, buyrun şimdi yapılsın bu...

Tempo: Ancak, üniversiteye yönelik talepleriniz yoktu 28 Nisan eyleminde, salt ülke sorunları...

Sezgin: Gayet tabii ülke sorunları. Bizimki ilk başlangıçtı ve sonuç alınan bir olaydı. 28/29 Nisan olayları olmasaydı, ihtilale girişilmezdi hiçbir zaman. Gençlik çok hırpalandı ama... Üniversitede olmak bambaşka bir şey... Hukuk... İlk isyanlar hep oradan geliyor. Okullarla, sınavlarla ilgili sorunlarımız da vardı elbette... Onlar daha sonra çözüldü... Ne yazık ki, o kadar emekler, kazanılan haklar bu anayasa değişikliğiyle sıfıra...

Tempo: Kızların katılımı da oldukça fazla...

Sezgin: Benim çevremde ilgisiz kalan yoktu. Yurtta da kaldığımız için hemen hemen herkes güncel olaylarla ilgilenirdi, kimse kopuk değildi. Üniversite gençliği, tabii ki aydın bir gençlik. Dünyadan haberi olmayanlar da vardı ama, çok az, çok çok az... İlişkiler olağanüstü rahattı. Biz geneldeki değer yargılarının çok ilerisindeydik. Sonra topluma da kanıtladık ki, arkadaşlıklara engel olmamak lazım. Kocaman bir gruptuk, kız erkek ayrımı, meslek ayırımı yoktu, toplantılar olurdu hepimiz giderdik. Birlik, beraberlik vardı, kim kimin ne olduğunu bilirdi. Şimdi öyle mi? Bilinmiyor ki, kim casus, kim değil...

Tempo: 27 Mayıs sabahı?

Sezgin: O sabah anonsla uyandık, pek de sürpriz olmadı. Harbiye'de ifadelerimiz alınırken neredeyse bir teşekkür etmedikleri kalmıştı. Sonra, bir takım söylentiler de vardı. Biz sonra büyük bir eğlence tertipledik, Spor ve Sergi Sarayı'nda. Orada öyle bir şenlik yaşanmamıştır. Şarkılı, türkülü, halk oyunlu... Zeki Müren de gelip fahri olarak konser vermişti... Nasıl bir şenlikti! Tam bir karnaval havasına dönüşmüştü... Herkes bayram ediyordu, tabii mutlu olmayanlar da vardı...

Tempo: Şimdi de üniversite öğrencisi çocuklarınız var...

Sezgin: Evet, şimdi üniversite gençliğine çok acıyorum. Hiç sesini duyuramıyor. Üç kişi yemek yemese içeri atıyorlar, üç kişi dilekçe imzalasa suç oluyor. Beyni uyuşmuş gibi. Çocuklarıma bakıyorum, ne onlar, ne arkadaşları siyaset konuşmuyorlar. Toplum sorunlarının dışında bırakıla bırakıla sadece kendini düşünen bir gençlik çıktı ortaya. Okula gazete bile götürmek yasak. Derste bir şey tartışamıyor, bir Karl Marx'ı yasaklıyor, yayınlar yasaklanıyor, gençlere okuma fırsatı, karşılaştırma fırsatı verilmiyor. Gençleri siyasetin politikanın dışına atarsak, bunlar ne zaman bilinçlenip de yönetecek bizi? Gençliğe, yüklenmesi gereken sorumluluk verilmiyor. Gençliği politikaya itmek lazım. Bu, eksik ve korkunç bir şey. Gençlik kolları yok, gençlik örgütlenmeleri yok. Gençlik nerede oturacak, nerede konuşacak? Anayasada demokrat bir ülke olduğumuz yazılı. Demokrasi, değişik seçeneklerin olması anlamına gelmiyor mu? Öğrencinin hiçbir hakkı yok şimdi. YÖK, 'Demokles'in kılıcı' gibi tepelerinde. Biz kendi halimizi beğenmezdik, şimdi kaç yıl geriye gittik kimbilir? Gençlik, bizim zamanımızdaki atılımı yapamıyor, öyle maddeler var ki, çocukların elleri kolları bağlanmış...

Fotoğraf: Ali AYDIN/TEMPO

"Bizimki başlangıçtı..."

HÜSEYİN ONUR

51 yaşında, Kilisli. İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. 1971'de Madanoğlu Davası'ndan yargılandı, altı ay tutuklu kaldıktan sonra beraat etti. Avukatlık yapıyor, bekâr.

Tempo: 28 Nisan öncesi günlerden başlasak... Gençliğin protesto eylemleri olmuş muydu?

Onur: Gençlik, CHP'nin toplantılarına ve eylemlerine katılırdı. 28 Nisan'dan önce de Marmara Sineması altındaki salonda Talebe Birliği'nin bir toplantısı oldu. Alkışlarla izlenen heyecanlı bir toplantı. Öyle kalabalıktı ki, gençler dışarı taşmıştı. Özetle, Demokrat Parti'nin anti-demokratik bir tutum içinde olduğu, muhalefeti ve basını susturma yoluna gittiği, özgürlükleri kaldırdığı, gidişin diktatörlüğe doğru olduğu konuşulmuştu. Gençlik bütün bunlara karşı çıkmalıydı.

Tempo: Bir de Güney Kore'de Sygman Rhee Diktatörlüğü'ne karşı başkaldıran gençliğe bir telgraf çekilmesi...

Onur: Evet, evet... Güney Kore gençliğine "sizi destekliyoruz, benzer şartlar içindeyiz, biz de eylemlere başlayacağız" anlamında bir mesaj göndermiştik.

Tempo: O sırada MTTB ve TMTF gibi gençlik örgütlerinin etkinliği neydi?

Onur: Pek etkinlikleri yoktu. Aktiviteyi CHP Gençlik Kolları elinde tutuyordu. Nuri Yazıcı, Haydar Zengin, Alev Coşkun gibi arkadaşlar vardı önder durumunda. 28 Nisan'ın en etkin önderlerinden biri Nuri Yazıcı idi, rahmetle anıyorum kendisini.

Tempo: Ve 28 Nisan...

Onur: O sabah güzel bir gündü. Üniversiteye geliyorum. Bir iki tank ve polisler. Kitaplarımı kütüphaneye koydum ve çıktım. Hava olağanüstü. Nuri Yazıcı, karizmatik bir lider, elektrik direğine çıkıyor, "Arkadaşlar, iktidarı protesto etmek için toplanacağız" diyor. Herkes orta bahçeye. Şiirler okunuyor, eylemin amaçları anlatılıyor. Bilahere, Vilayet'e sessiz yürüyüş yapılacak. Anıtın arkasındayım ben, bir anda silah sesleri duyuldu, bir dalgalanma... Korkunç bir manzara, kurşun yağıyor.

Tempo: Gençler ne yapıyor bunun üzerine?

Onur: Anıtı siper almaya çalışarak taş atıyor. Taş da değil, çimenleri söküyorlar, toprağı alıp atıyorlar. Yani öyle... Filistin olaylarına benziyor bir yerde. Ben de dalları kırıp atıyorum, aslında dallar ne zarar verecek ama... Öyle sessiz durup kabullenmektense, karşı koymak için. Orta bahçe tıka basa, on bin civarında öğrenci. Saat onbir gibi... Ve, gaz bombası atılıyor.

Tempo: Ya öğretim üyeleri?

Onur: Önce onlardan pek haberimiz yok, sonra Rektör Sıddık Sami Onar'ın ağır yaralandığını öğreniyoruz. Rektörü görmek istiyoruz bunun üzerine...

Tempo: Kitleyi kim yönetiyor? Slogan atılıyor mu?

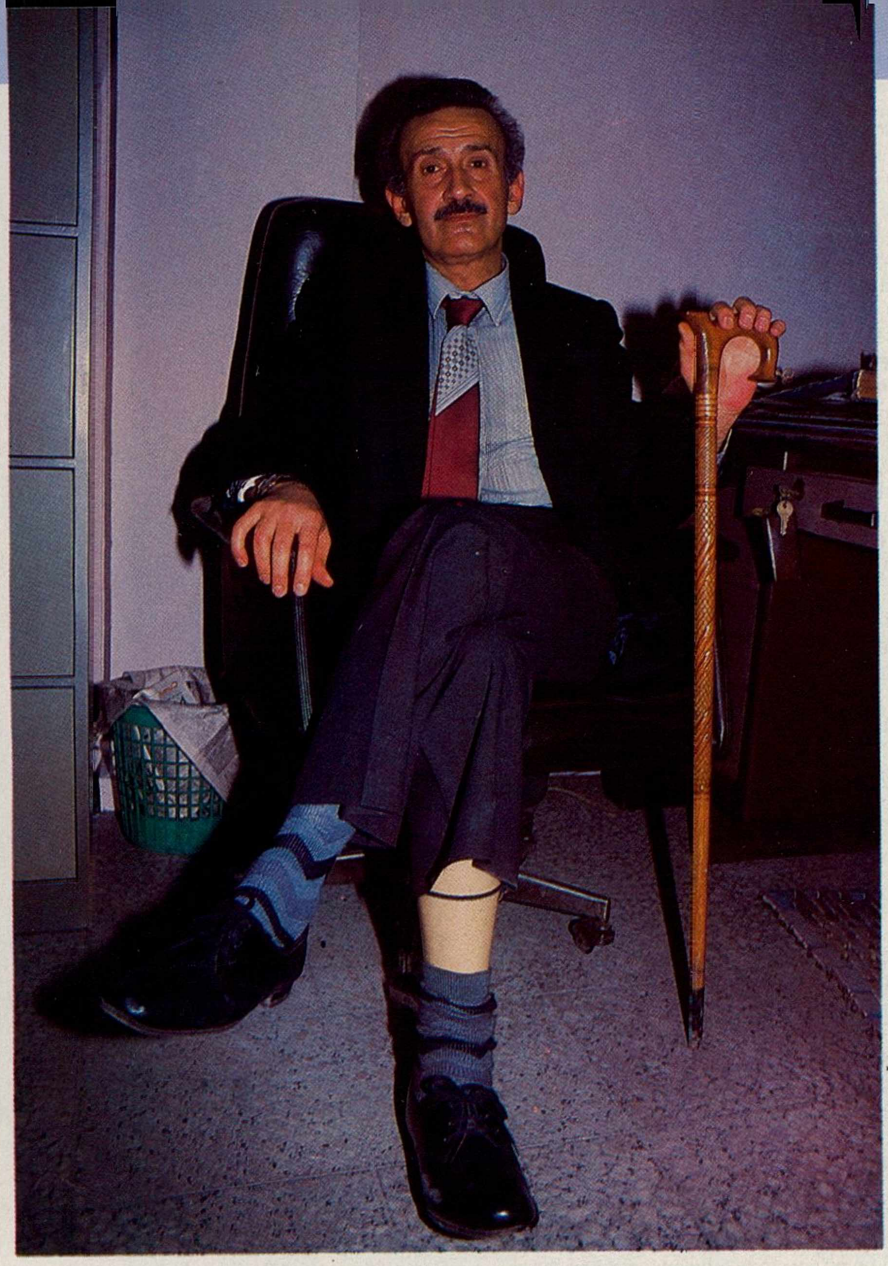

Fotoğraf: Ertuğrul BALIKÇIOĞLU/TEMPO

"... Değil bacak gitmiş!"

Onur: Kitleyi yöneten yok. Hayır kendiliğinden... Küçük gruplar halinde şöyle yapalım deniyor, arkası kalabalık zaten. Zannederim bütün İstanbul polisi de orada. Bu arada, Tarık Zafer Tunaya hocamız balkona çıkıp, Rektör'ün alnından yaralandığını söylüyor. Sonra Rektör geliyor, alnı bantlı. Üçer, beşer dağılmamızı istiyor. Süleymaniye tarafı açık, duvarın önüne dizilen askerlerin önünden üçer beşer dağılacağız. Slogan atılıyor tabii, "Menderes istifa", "Hürriyet", "Polis gitsin, asker gelsin" gibi...

Tempo: Yani daha sonraki yıllarda bir süre atılan bu son sloganı siz attınız ilk kez...

Onur: Maalesef öyle oldu, o günkü koşullar öyleydi. Askerlere sarılıyoruz. Evlerden kadınlar, kızlar bayraklar sallıyor, alkışlıyor. Artık Beyazıt'tayız, dağılacağız aslında. İşte orada atlı polisler önümüzü kesti. Çok uzun bir gün gibiydi. Saat iki olmuştu belki de. Atlı polisler kol kola girmiş, öğrencilerin üzerine hücum ediyor. Bir arkadaş hatırlıyorum, yüzü gözü kan içinde atın ayakları altında kalmış. Her kesimden yaralı var...

Tempo: Artık taşlarınız da yok...

Onur: Başta yoktu ama... Rasladığımız bir inşaatta cephaneyi bulduk, taşlar ceplere... Beyazıt Kütüphanesi'nin oradan ateş ediliyor, atlı polisler dolaşıyor, bazı atlar boş, savaş alanlarındaki gibi... Ben, "birimizi vururlar, ikimizi vururlar, hepimizi vuramazlar" diye bağırıyor, "hadi yürüyelim" diyerek elimde taşla polislere doğru gidiyorum. O anda biri düştü, zannediyorum Turan Emeksiz idi. Birden sendeliyorum. Şöyle baktım: kan! Böyle bir yaralanmadan kurtulan ender kişilerden biriymişim ben, yoksa bir vapura da benim ismimi vereceklerdi.

Tempo: Sizi hemen hastaneye götürmüşler mi?

Onur: Hemen... Ameliyat ve kılpayı... Acı, güzel ve önemli anılar bunlar benim için, iftihar edici bir olay. Sonra muayene, muayene ve karar: Bacak kesilecek...

Tempo: Böylece 27 Mayıs'a hastanede giriyorsunuz...

Onur: O gün ameliyat olacağım. Sabaha karşı başhemşire gece kıyafetiyle koşuyor: "Hüseyin, duydun mu, ihtilal oldu!" Gerçekten o an dedim, artık ölsem de gam yemem... Değil bacak gitmiş...

Tempo: Tabii bütün bunlar gazetelerde yer almıyor.

Onur: Hayır, ancak 29 Mayıs günü. O sıra bacağımı dizden yukarı kestiler. Her kesimden ziyaretçi... İnsanlar kapıdan giriyor balkondan çıkıyor sırayla, saatlerce... Büyük bir mutluluk! O gün, arkadaşlar protestoya devam etmek için üniversite bahçesinde yeniden toplanmış, çevreden halk yiyecek, battaniye falan getirmiş. Aslında, hocasıyla, öğrencisiyle, basınıyla, halkıyla...

Tempo: Üniversite kapatılmıştı değil mi?

Onur: Evet ama, öğrenciler memleketlerine geçecekler ya, bu da bir korku... Yayın yasağı var, her öğrenci bir gazete olacak. Olay çok ölü varmışçasına yansıyor Anadolu'ya, gidişler engellenmeye çalışılıyor... Bu arada protestolar yayılıyor, Ankara'ya sıçrıyor. İstanbul'da devam ediyor. Üç kişi birarada durmak yasak ya... Beyoğlu'nda sinemaya gidiliyor, çıkışta bakıyorsunuz sloganlar atılıyor, hareket yürüyüşe dönüşüyor...

Tempo: CHP'nin etkisi

Onur: Etki var ama, yönlendirme hayır. Gençlik, muhalefet, halk birlikte hareket etmek zorundaydı. Kendiliğinden ve kitlesel bir protesto ama, kibriti çakma meselesi... Sonra, liseye de sıçradı, İstanbul Erkek Lisesi'nden Nedim Özpolat tank paletleri arasında ezildi.

Tempo: Siz "60 Gençliği" olarak demokrasi mücadelesi verirken bir yandan da ordunun bir şeyler yapması beklentisi içindeydiniz. Yani, demokrasinin orduyla geleceği umudu... 12 Mart ve 12 Eylül'ü nasıl değerlendirdiniz?

Onur: Orduyla demokrasi geleceği umudu, şimdi hayır... O günkü koşullarda öyleydi ama... Ordu, 27 Mayıs'ta uygulandığı takdirde demokrasi getirecek bir anayasa getirdi. Oysa, 12 Mart ve 12 Eylül birbirini tamamlayan, geriye işleyen bir düzen getirdi. Bunların karşısında oldum ben, ordunun siyasetten uzak durmasından yanayım.

Tempo: Siz demokrasi mücadelesi veren ilk kuşaksınız, şimdiki gençlere ne söyleyeceksiniz?

Onur: Kendi sorunlarıyla ilgilenmelerini ve yurt sorunlarından asla uzak kalmamalarını...

DYP ÖRGÜTLENMEDE RAKİPLERİNİ SOLLADI...

Partiler "O

BİR ZAMANLAR KARTVİZİTİNE "OCAK BAŞKANI" YAZDIRAN, DEVLET DAİRESİNDE ALİ KIRAN BAŞKESEN OLURDU. BUCAK BAŞKANININ FORSU DAHA YÜKSEKTİ. ŞİMDİ DE "BELDE BAŞKANLARI" VAR PARTİLERİN... AMA NE ÜYE KABUL EDEBİLİYORLAR, NE BAĞIŞ. KARTVİZİTE GELİNCE, BASTIRMALARINA HİÇ BİR ENGEL YOK.

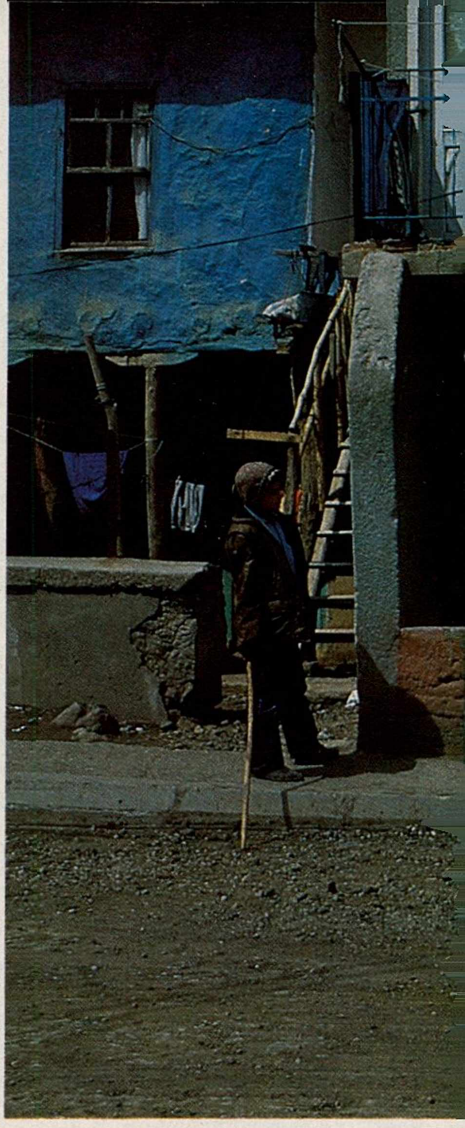

Fotoğraf: Gülümser İŞÇELEBİ/TEMPO

HANGİMİZ lise sıralarında iki elimizi yanımızda *hazırol* vaziyetinde tutup edebiyat öğretmenimizin gözünün içine baka baka Ahmet Haşim'in "O Belde" şiirini okumadık?

"O belde
Hangi bir kıta-i muhayyelde?"

Ahmet Haşim'in *sembolist* üslubuyla, arzu ince ince örerek hayalinde canlandırdığı, *mai denizin* ince esintiler taşıdığı, gözleri hüzünlü kadınların hepsinin güzel olduğu "O belde" bir yana, şimdi bizim kimi eğri, kimi büğrü beldelerimizde partilerin örgütlenme yarışı var.

İdareten ve siyaseten, "kıta-i gerçek"teki "belde" tanımına dahil olmak için, *bir yerleşim merkezinin nüfusunun 2 binden fazla olması, belediyesinin faaliyette bulunması, bucak (nahiye) ile ilçe (kaza) arasında yeralmak* gerekiyor.

Türkiye'de bu tanıma giren tam 1902 tane yerleşim merkezi var. Bu merkezlerde şimdi birer-ikişer beliren kırmızı üzerine beyaz harflerle yazılmış parti tabelaları, hayatlarında yarım asırı bulanlara, bir zamanların meşhur ocak-bucak teşkilatlarını hatırlatıyor. Hani şu 1960 öncesinin, siyasi örgütlenmesi içinde mahallelere kadar politizasyonu indiren yapılanmayı...

Ama şimdinin "belde teşkilatları" ile otuz yıl öncesinin ocak-bucak teşkilatları arasında büyük farklar var. 12 Eylül sonrasının siyasi örgütlenme şemasına, partiler arasında mutabakat sağlanarak sonradan, geçtiğimiz yıl eklenen beldelerde teşkilatlanma imkanı, sadece "temsilî"... Partilerin belde teşkilatları üye yazamıyor, bağış kabul edemiyor. Sadece beldelerinde partilerini temsil ediyor.

DYP RAKİPLERİNİ SOLLADI

Her fırsatta "1946 Ruhu"ndan sözeden, büyük kongrelerini bile DP'nin kurulduğu 14 Mayıs'a denk getiren DYP, belde örgütlenmelerinde 1960 öncesinin ocak-bucak şampiyonu DP'ye lâyık bir şekilde rakiplerini sollayıp geçti. Yedi aylık süre içerisinde 1902 beldenin 1800'ünde örgütlendi DYP...

Belde teşkilatları konusunda yetkili Genel İdare Kurulu üyesi Aydın Arat "Altyapımız olduğu için, teşkilatlanma açısından ANAP'tan bile öndeyiz" dedi Tempo'ya...

DYP'nin teşkilatlanmayı tamamladığı 1800 beldede oluşturduğu yönetim kurullarından 76 tanesi henüz "müteşebbis" durumda... Onaylandıklarında, onlar da asil heyetler hanesine geçirilecekler. DYP'nin hedefi bu yıl sonunda 1902 beldenin tamamında örgütlenmeyi tamamlamak.

Belde örgütlenmesinde ANAP'ı sollayan diğer parti SHP... Halen 217 beldede SHP'nin tabelası asılı... Ama Genel Merkez yetkililerine sorarsanız, kurulan teşkilat sayısı daha fazla... Merkez'e bilgilerin geç ulaşmasından yakınarak, "500'ü aşmış olmamız lazım" dediler.

İktidar partisi ANAP'a gelince, rakamlar bu partinin *belde fukarası* olduğunu ortaya koyuyor. 1902 beldeden sadece 68'inde teşkilat tamam.

Ama teşkilatlanmadan sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Cengiz Tuncer, hiç de endişeli görünmüyor. Tuncer, "Henüz çok az sayıda belde teşkilatı var gibi görünüyorsa da, çoğu kuruldu, tescil bekliyor" dedi Tempo'ya... ANAP, bu işlemlerin hazirandaki büyük kongreden sonra yapılmasını uygun görmüştü. "Yasal düzenlemenin ardından referandum, erken seçim, sonra da il kongrelerinin araya girmesi, bizim belde örgütlenmesinin gecikmesine yol açtı" dedi Tuncer... DYP'ye meydan okumayı da ihmâl etmedi: "Hiç merak etmeyin, temmuz sonuna kadar ANAP'ın örgütlenmediği tek bir belde kalmayacak!"

BELDE DEYİP GEÇMEYİN

Aslında, TBMM'de grubu bulunmayan partiler için belde teşkilatları çok daha önemli. Zira ister yerel olsun, ister genel, seçimlere katılabilmek için şart koşulan teşkilatlar arasına beldeler de alınmış durumda.

Grubu bulunmayan bir partinin seçime katılabilmesi için seçimden altı ay önce, illerin en az yarısında örgütlenmiş olması gerekiyor. İl örgütlenmesi, o ilin ilçelerinin yarısında teşkilat kurmaya bağlanmış durumda... İlçelerde örgütlenebilmek için de bağlı beldelerin en az yarısında tabelanın asılması lazım. Daha önce Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği yasada ise örgütlenme zorunluluğu *üçte ikiye* göre ayarlanmıştı.

PURSAKLAR'DA KÜÇÜK TUR

Partilerin yeni bir uğraşı kaynağı haline gelen bu "belde"lerde ne var, ne yok? Şöyle küçük bir tur atalım dedik ve Ankara'nın Pursaklar beldesini ziyaret ettik.

Sadece 3 bin nüfuslu küçük bir belde Pursaklar... Yolları asfalt, evlerin çoğunda telefon mevcut... Bunların hepsini de *siyasete* borçlu belde ahalisi... Zira son belediye seçiminden önce ANAP seçimi kazanmak için götürmüş bu hizmetleri. Ama belediye başkanlığı koltuğunda bir DYP'li oturuyor.

Pursaklar'da ANAP, belde teşkilatının tabelasını geçtiğimiz şubat ayında asmış. DYP ise geçen hafta, yeni tutulan binanın hazırlanmasıyla ilgileniyordu.

ANAP Pursaklar Belde Örgütü'nün Başkan'ı 56 yaşındaki Seyit Mehmet Kabasakal, sıkı bir *Özal hayranı.* "Menderes, Demirel derken şimdi Özal'a tutkunuz" diyor, "Yollarımız asfalt oldu, telefon direkleri dikildi ANAP sayesinde" diye ekliyor. İlk belediye seçiminde adaylığını koyacak Kabasakal, başkanlık için...

DYP'nin tabela asmaya hazırlanan Belde Yönetim Kurulunun Başkanı ise işçi Yücel İlter, en yakın destekçisi Belediye Başkanı Ha-

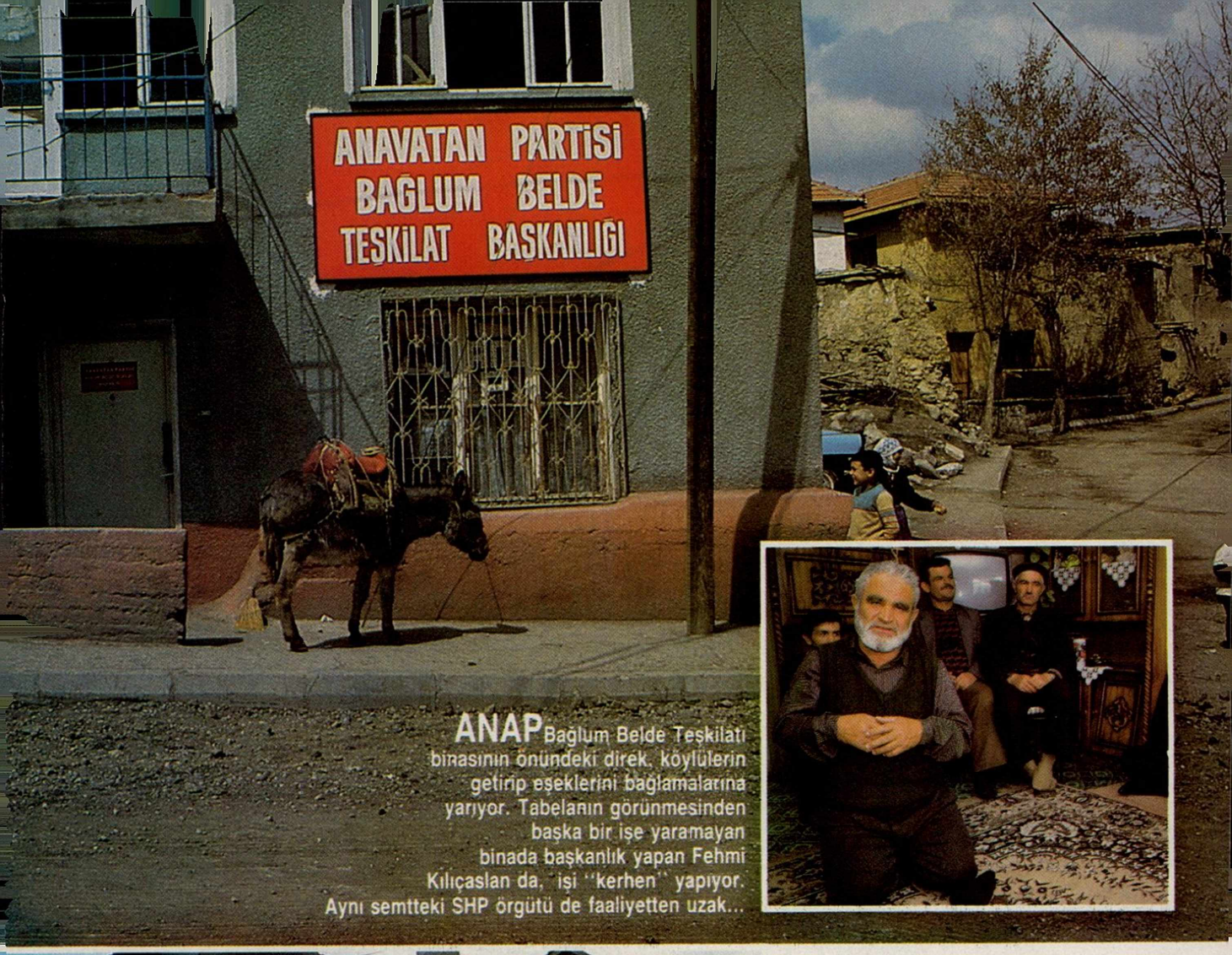

ANAP Bağlum Belde Teşkilatı binasının önündeki direk, köylülerin getirip eşeklerini bağlamalarına yarıyor. Tabelanın görünmesinden başka bir işe yaramayan binada başkanlık yapan Fehmi Kılıçaslan da, işi "kerhen" yapıyor. Aynı semtteki SHP örgütü de faaliyetten uzak...

Belde"de...

san Alpaslan... Beldede şimdilik SHP'nin bir faaliyeti gözükmüyor.

Eşeğini belde direğine bağla

Pursaklar'dan Bağlum'a geçtiğimizde, ANAP ve SHP'nin tabelalarını asılı görüyoruz. DYP ile RP ise, tabelayı asma hazırlığı içindeler. Bağlum'da Belediye Başkanı Fehmi Kılıçaslan, aynı zamanda belde örgütünün başkanı... Parasızlıktan yakınıyor. Kiraladıkları binanın sahibi "Bir yıllık kirayı ödeyemediniz, çıkın" demiş. Ama Kılıçaslan kirayı ödeyebilecekleri umuduyla, tabelanın görünmesi dışında pek işe yaramayan binayı terketmek istemiyor.

Aslında ANAP Bağlum Belde Teşkilatı binası pek işe yaramasa da, önündeki direk köylülerin getirip eşeklerini bağlamalarına yarıyor. ANAP'lı Başkan Kılıçaslan, pek memnun değil bu belde teşkilatı işinden, belli ki *kerhen* yapıyor. Niyesini sorduğumuzda, "Halkı bu kadar politikaya bulaştırmamak lazım" dedi Kılıçaslan...

İşte, partilerin beldelerinden manzaralar böyle... Şöyle *kulüp* cinsinden değil, ciddi ciddi, seçimlere katılacak bir parti kurmak isteyenler, işe *bu beldelerden* başlayacaklar... Hem *çuvalla para,* hem de *mangal gibi yürek* ister, değil mi?

KİT'LER SAHİDEN VERİMSİZ Mİ?

Kim takar MPM'yi?

ALIŞILMIŞ politikacı üslûbunun aksine, coşkusuz, sessiz, sakin, "ikna etmek için" konuşan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün bütçe açılış konuşmasındaki birkaç cümlesi yine güme gitti.

Daha doğrusu, kamuoyuna pek yansımadı, yansısa bile ilgi çekmedi, *ama, özelleştirme kovanına kocaman bir çomak soktu.* Herkesin "Bıktık artık şu KİT'lerden... Hepsini özelleştirsinler, satsınlar da şu iş bitsin... Mübarekler zaten asalaktı, devlet sırtında yüktü, habire zarar ediyorlardı" dediği sırada, tam tersini söylüyordu İnönü... KİT'lerin özel sektör kuruluşlarından daha verimsiz çalıştıkları, devlet bütçesine yük oldukları iddiaları boş lâftı. KİT'lerin verimsiz olmadıkları, özel sektörden çok daha verimli çalıştıkları, Millî Prodüktivite Merkezi, MPM'nin yaptığı araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştı. KİT'leri zararda olmakla, verimsiz çalışmakla suçlamak, olsa olsa, *bunların özel sektöre devredilmesi için kılıf hazırlamaktı.*

ANAP sıralarından bu sözlere sataşma gelmedi, "Yalan söylüyorsun" diye bağrışmalar olmadı. Belki duymamışlar, belki duymazlıktan gelmişlerdi. Kendi partisinin sıralarından "Helaaalll... Bravo" gibisinden teşvik sesleri de çıkmadı. Belki onlar da duymamıştı.

Bir tek tepki gösteren Devlet Planlama Teşkilatı'nın yetkilileri oldu. Uzun yıllar "A la Özal" çalışan DPT, kendi özel kanununa göre özerk çalışan MPM'nin nasıl olup da böyle bir açıklama yaptığının şaşkınlığı içindeydi. Oysa, açıklama falan yapılmış değildi. *MPM, yirmi yıldır, KİT'lere ilişkin verimlilik endekslerini hazırlayıp, kendi dergisinde, dönem dönem yayınlıyordu.*

Sayılardan anlayıp tablo okumasını bilen herkes gibi, Erdal İnönü de, *Verimlilik* dergisinin safyalarını karıştırırken KİT endeksleriyle ilgili bölüme takılmış, normal olanını yapıp meseleyi TBMM kürsüsüne getirmişti.

İnönü'nün TBMM kürsüsündeki konuşmasının KİT'lerle ilgili bölümünün bitmesinden sonra, apar-topar dışarı fırladı DPT

MİLLİ PRODÜKTİVİTE MERKEZİ RAKAMLARINA GÖRE, KİT'LERİN ÖZEL SEKTÖRDEN DAHA VERİMLİ ÇALIŞTIĞININ ORTAYA ÇIKMASI, ÖZELLEŞTİRME KOVANINA ÇOMAK SOKTU. ŞİMDİ MPM RAKAMLARINI HERKES DEĞİŞİK YORUMLUYOR.

üst yöneticileri... Olacak iş değildi, KİT'lerin özel sektör kuruluşlarından daha verimli çalışması... İşin altında başka şeyler olabilirdi.

UYSA DA, UYMASA DA...

"Verimsizdir", "rantabl değildir", "vatandaşın sırtında kambur, devletin bütçesine yüktür" damgasını bir kere yemiş olan KİT'lerin aslında verimli çalışabilecekle-

Fotoğraflar: Gülümser İŞÇELEBİ/TEMPO

rini kimse kabul etmiyor. Ne hükümet, ne DPT... Kâr etmeleri için kadro fazlalarını kapı önüne koymaları gerek... *O ufaktan-ufaktan yapılıyor.* Yine kâr etmeleri için, ürünlerine zam yapmaları gerekiyor. Özal Hükümetleri döneminde onun da âlâsı yapılıyor zaten...

Öyleyse dert ne?

Devlet Bakanı Adnan Kahveci'ye göre, dert-mert yoktu aslında... Kendi dönemlerinde alınan tedbirlerle KİT'ler eskiye göre çok daha verimli çalışır duruma gelmişlerdi, ama "izafi" bir şeydi bu... Kamu bünyesinde kaldıkları sürece, imkânı yok, verimli olamazlardı. *Maksimum verimlilik için mutlaka özelleştirilmeleri gerekiyordu.*

"Son dört yıl hariç, KİT'ler kuruldukları günden beri politik müdahalelere maruz kalmışlardır" dedi Kahveci, "Yeni hükümetler gelmiş, genel müdüründen odacısına kadar bütün kadrolarını değiştirmişlerdir. Siz hiç iktidar değiştikçe Sabancı'nın LASSA'sında odacı değiştiğini gördünüz mü? Vatandaşın parasına yazık... İşte, özelleştirmenin en önemli amaçlarından biri bu... *KİT'lerin politik müdahaleye uğramaması...*"

MPM'nin yirmi yıldır düzenli şekilde hazırlayıp yayınladığı verimlilik endekslerini daha önce görmemişti Kahveci... İlk defa İnönü'nün konuşmasından duyuyordu. Bir yanlışlık olabilirdi. Endekslerin hazırlanmasında hangi standartlar benimsenmişti? Bunlar dünya standartlarına uygun, her yerde bilimselliği benimsenen standartlar mıydı? "KİT'ler verimsiz çalışıyor" şeklindeki yerleşik yargının, MPM endeksleriyle bu kadar açık çelişmesi mümkün değildi.

Hangi birine inansak?

MPM'nin verimlilik endekslerini hesaplarken kullandığı yöntemi, Hacettepe Üniversitesi Ekonomi Bölümü öğretim üyesi Doç.Dr. Cevdet Erdost'tan öğrendik.

"Dünyanın her yerinde kullanılan yöntem aynıdır" dedi Erdost, "Toplam üretim emeğe bölünür, ortaya 'verimlilik' çıkar. MPM'nin kullandığı yöntem de budur. MPM'nin araştırma sonuçlarına karşı çıkmanın tek nedeni olabilir. *KİT'lerin özel sektöre satılmasına bahane bulmak, kılıf hazırlamak...*"

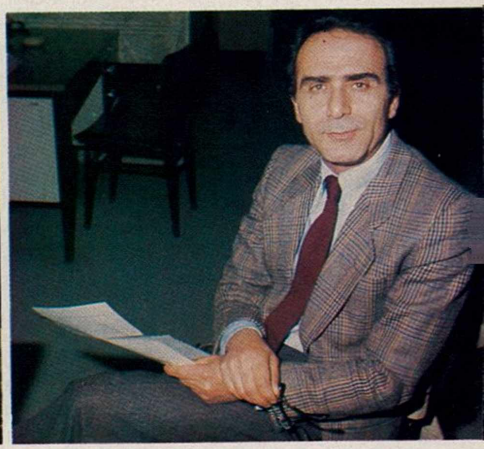

Milli Prodüktivite Merkezi'nin verimlilik endekslerini hesaplarken kullandığı yöntem konusunda uzmanlar değişik görüşlerde... Hacettepe Üniversitesi Ekonomi Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Cevdet Erdost (sağda) "Dünyanın her yerinde kullanılan yöntem aynıdır" derken, kendi adına konuştuğunu söyleyen MPM Yönetim Kurulu Başkanı Ali Aydın Dündar (solda), verilerin yanlış yorumlandığını söylüyor.

MPM'deki işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden her yıl birinin başkanlık yaptığı Yönetim Kurulu adına değil, kendi adına konuştuğunu söyleyen MPM Yönetim Kurulu Başkanı, aynı zamanda Devlet Bakanı Mehmet Yazar'ın danışmanı Ali Aydın Dündar karşı görüşteydi. *Veriler yanlış yorumlanıyordu.*

"KİT'ler hakkında bir genelleme yapmak yanlış olur" diye konuştu Dündar, "Yayınladığımız veriler 'endeks değer' olduğundan, sektörler arasında 'verimli - verimsiz' tartışması yapmak doğru değildir. Karşılaştırılan verimlilik hızlarıdır, birinin diğerinden daha verimli olduğunu söylemek mümkün değildir. Her iki tarafta da verimlilik olacak elbette... Türkiye'de hep bu hata yapılıyor. *Devlet, özel sektöre göre daha verimli değil...*"

Aynı rakamlar, aynı tablolar, taban tabana zıt yorumlar...

Biri doğru, ama hangisi?

Maksat satış olsun...

Madem KİT'ler zarar ediyor, madem "tüyü bitmedik yetim"in tabağından lokma çalıyor, madem devlete habire yük oluyor, *satarsın, olur biter.* Özal Hükümeti'nin "özelleştirme" niyetlerini açıkladığı günden beri söylediği, ısrarla vurguladığı buydu. Devletin asıl görev alanında devletliğini bilmesi, yapması için, *"müteşebbis" kamburunu sırtından atması gerekiyordu.*

Ama bir şeyin satılmış olması için, onu başka birilerinin satın alması gerekiyor. Kârlıysa sahibi niye satsın? Habire zarardaysa, üstelik verimsizliği tescilliyse, kim niye alsın?

"Verimsiz, kârsız bir şeyi kimsenin satın alması söz konusu değildir" dedi Doç.Dr. Erdost, "Ya hükümet bu konuda samimi değil, ya özel sektör hesapkitap bilmiyor. Öte yandan, hükümetin sanayileşmeye sıcak baktığı da söylenemez. KİT'leri bu kadar ısrarla satmaya çalışmanın altında yatan nedenlerden biri de bu... Kurtulmak istiyor. Alıcı bulursa tabii..."

Erdost'a göre, özel sektör pek öyle aman-aman istekli değildi KİT'leri almaya... Hükümetin, "Bu KİT'ler çok verimsiz çalışıyor. Onları verimli hale ancak siz getirebilirsiniz..." diye pohpohladığı özel yatırımcılar, hiç bir şey bilmiyorlarsa, *verimliliği artırmak için teknolojiyi yenilemek gerektiğini biliyorlardı.* Zaten dertleri başlarından aşkındı, nakit sıkıntıları vardı, SSK'ya kesintisini baştan yaptıkları primleri bile zar-zor yatırıyorlardı. Sözün kısası, "akıl kârı" değildi KİT'leri hükümetten devralmak...

Şimdi öyle mi? Milli Prodüktivite Merkezi'nin "KİT'ler özel sektörden çok daha verimli çalışıyor" şeklindeki matematiksel tespitini, TBMM kürsüsünden dinleyene duyurdu SHP Genel Başkanı İnönü...

Seyredin KİT kapılarındaki sıra kapmayı...

Ful EKESAN

KİMİ "HESAPLAŞMA" İSTİYOR, HANGİ GEREKÇEYLE EMEKLİYE SEVK EDİLDİĞİNİ MERAK EDİYOR, KİMİ "VATAN HAİNİ OLMADIĞINA DAİR" BİR BELGE VERİLMESİNİ TALEP EDİYOR, BAŞLICA İSTEKLERİ "PARA" DEĞİL, "İADE-İ İTİBAR"...

PAZARTESİ sabahı erken saatlerde çalmaya başladı Tempo'nun telefonları... Nerdeyse tüm konuşmalar aynı şekilde başlıyordu: "Ben de 2559 kurbanlarından biriyim..."

12 Eylül'ün re'sen kurbanları teşekkür ediyorlardı Tempo'ya... Re'sen emekli valiler, polisler, öğretmenler, bunca yıldan sonra hatırlanmanın, daha da güzeli hayırla anılmanın kendilerini çok mutlu ettiğinden söz ediyorlardı. Altı yıl önce hakarete, "uğruna yıllarını verdikleri Devlet"in *gadrine* uğramışlardı!

İlk arayanlardan biri re'sen emekli vali Mithat Çekin'di. Çekin, "Bunca zaman" dedi "Sesimizi duyurmaya çalışıyorduk, ama açıkçası kimse bize kulak vermiyordu. 1402'likler konusu bunca yazılıp çizilirken 2559'luklar kulak arkası ediliyordu."

2559 sayılı yasaya dayanılarak 1982 Şubat'ında re'sen emekli edilenlerin bir kısmı köşelerine çekilmiş, küsmüşlerdi adeta. Ama büyük bir bölümü hâlâ öfke doluydu, *bu işin böyle bitmeyeceğine* inanıyorlardı. Bir diğer re'sen emekli vali Kaya Uyar "Beni 44 yaşındayken mesleğimden kopardılar" dedi telefonda, "Altı yıldır bekliyordum ve bize yapılan haksızlık giderilene kadar da bekleyeceğim."

"Ben re'sen emekli bir polis memuruyum" dedi telefondaki bir başka ses "Lütfen ismimi sormayın. Size hakkınızda yanıldığımı söylemek ve teşekkür etmek için aradım". Sağ görüşlü olduğu için re'sen emekli edildiğini anlattı. "Ama Pol-Bir'e bile üye değildim, hiç bir ceza getirecek hareketim olmamıştı, hiç bir harekete de katılmamıştım. Başarılı bir polis olmama falan bakmadılar, az sayıdaki sağ görüşlü polisle birlikte beni de re'sen emekliye sevk ettiler."

Re'sen emekli vali Recai Tosyalı da teşekkür ediyor "Ellerinize, kalemlerinize sağlık" diyordu. "Umarım şu günlerde yeniden ihtilal çığırtkanlığı yapanlar bir nebze olsun ders alırlar."

KİMİ KANDIRIYORLAR...

Re'sen emekli Milli Eğitim müfettişi Yılmaz Onat'ın telefonda söyledikleri epey farklıydı. Antalya Milletvekili Hasan Çakır'ın verdiği yasa teklifine karşı olduğunu söyledi: "Kimi kandırıyorlar. Üç-beş kuruş vererek yaraların sarılacağını mı sanıyorlar. Çocuklarıma, yakınlarıma neden emekliye sevk edildiğimi açıklamaya çalışırken çektiğim sıkıntıları unutmadım ben. İnsanlara *vatan haini olmadığımı* anlatmak zorunda kaldığım günleri unutmadım ben. Yapmaları gereken şey iade-i itibardır. Devlet benden özür dilemeli, vatan haini değilsiniz, biz hata ettik diye bir yazı vermeli."

Bir de telefon-mektubu aldık. 1982 Şubat'ında re'sen emekli edilen İstanbul Milli Eğitim müdür yardımcılarından Yılmaz Öğer "Derginizi okudum, çok duygulandım" dedi. "Dayanamadım oturdum ben de bir yazı yazdım, kendi durumumu anlattım."

Öğer'in telefonla yazdırdığı mektubunu aynen hiç dokunmadan yayınlıyoruz, zaten bir şey eklemeye gerek de yok:

"Sayın Devlet Başkanı Kenan Evren 'Pankart yazan, bomba yapanlar aramızdan temizlendi'diyordu.Eğitim Şûrası'nda yaptığı bu konuşma Mart 1982 tarihli gazetelerde yer almıştı. Ben de İstanbul 3. Bölge Milli Eğitim Müdür Yardımcılığı'ndan re'sen emekli edilmiştim, gadre uğramış, arkadan hançerlenmiştim. Şimdi de bu ifade ile büyük bir iftira, töhmet altında kalıyorduk.

Bu iftiradan ancak Türk hâkiminin, adliyesinin önünde aklanabilirdi bir insan. Ben de öyle yaptım, ama engellendi, hukuk çalıştırılmadı.

O tarihte bacanağım Tuğgeneral Abdullah Erkun Manisa Er Eğitim Tugayı Komutanı'ydı. Aynı zamanda da Ege Bölgesi Sıkıyönetim Komutan Yardımcısıydı. Bizi emekli eden mekanizmanın başındaki ekipten İstanbul İl Milli Eğitim Müdürü Kemal Türen ile Vali Nevzat Ayaz, bizlerin emekliliğini sıkıyönetim komutanlığının istediğini söyleyince konuyu bacanağıma aktardım. Hayret etti, bu işlere karışmadıklarını söyledi. Sonradan yazıştığı İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Sekreteri Albay Fuat Gökçen, gerek şahsıma gerek bacanağıma şifahen ve mektupla 'Bu işte sıkıyönetimin ilgisi yok, vilayete liste vermedik' demiştir.

Bacanağım Tuğgeneral Abdullah Erkun,

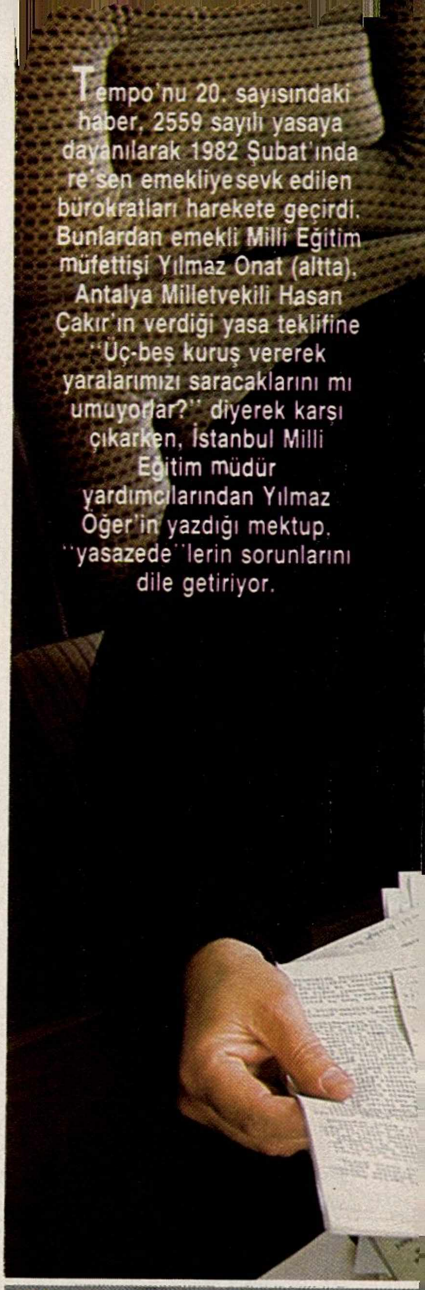

Tempo'nu 20. sayısındaki haber, 2559 sayılı yasaya dayanılarak 1982 Şubat'ında re'sen emekliye sevk edilen bürokratları harekete geçirdi. Bunlardan emekli Milli Eğitim müfettişi Yılmaz Onat (altta), Antalya Milletvekili Hasan Çakır'ın verdiği yasa teklifine "Üç-beş kuruş vererek yaralarımızı saracaklarını mı umuyorlar?" diyerek karşı çıkarken, İstanbul Milli Eğitim müdür yardımcılarından Yılmaz Öğer'in yazdığı mektup. "yasazede"lerin sorunlarını dile getiriyor.

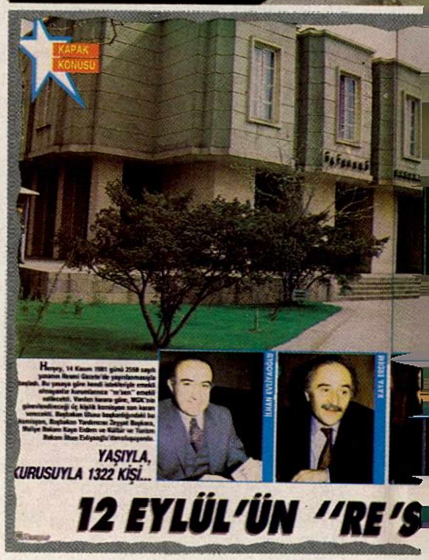

RE'SEN EMEKLİLERDEN TEMPO'YA TEŞEKKÜR YAĞDI...

"Para değil, iade-i itibar

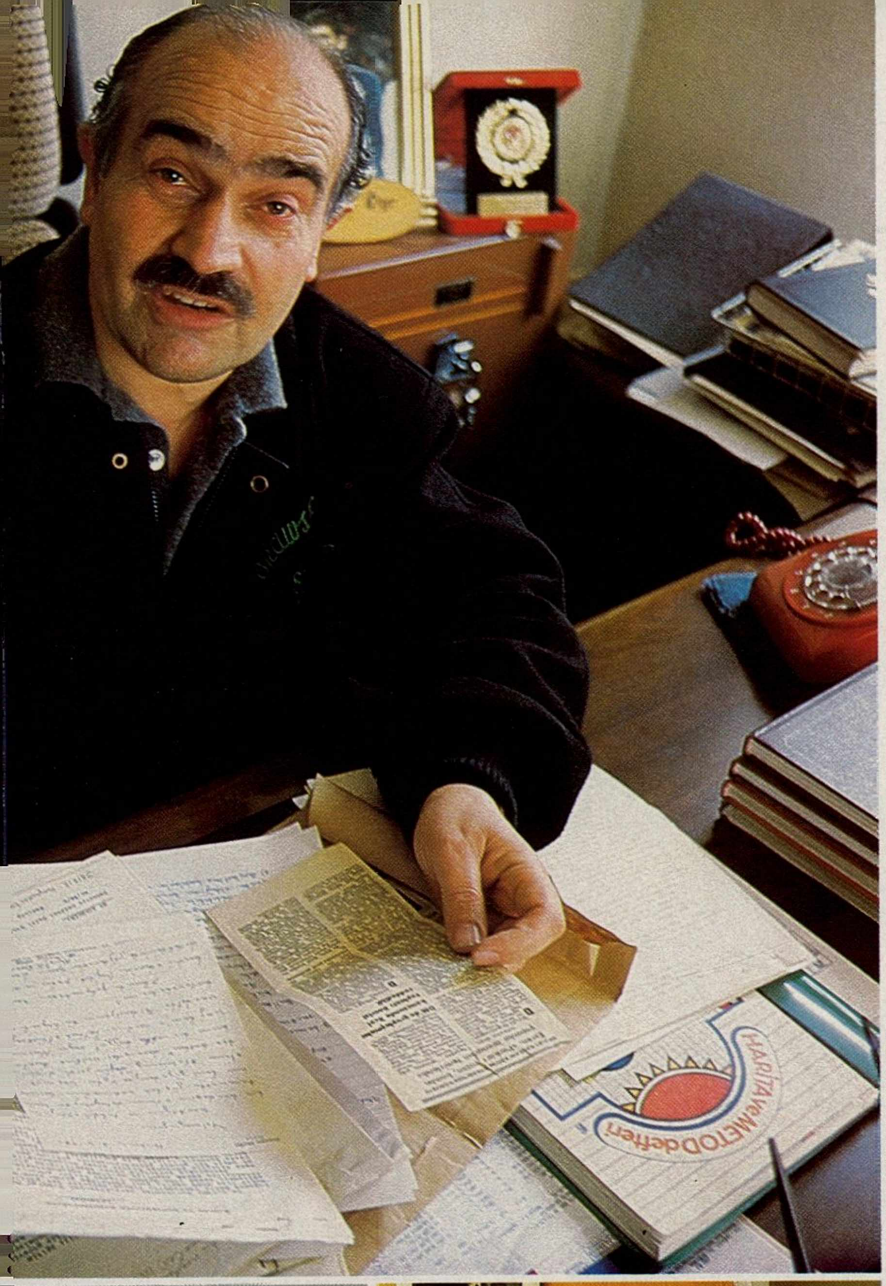

Fotoğraf: Ertuğrul BALIKÇIOĞLU/TEMPO

12 EYLÜL'DEN SONRA 2598 SAYILI YASANIN TAPSAMINA ALINARAK "ZORUNLU EMEKLİ EDİLEN BÜROKRATLAR HAK ARIYOR

...N" KURBANLARI

Fotoğraf: Ali BAYDAŞ/TEMPO

Manisa Valiliği ve Milli Eğitim Müdürlüğü kanalıyla öğrendiği re'sen emeklilik için Bakanlığın kıstaslarının şunlar olduğunu, mektubunda şöyle sıralıyordu,

1) Boykotlara katılanlar ve bunlarda liderlik yapanlar
2) Atatürk ilkelerini benimsemeyenler
3) Eğitim ve öğretime yararlı olmayanlar
4) Hizmet gücünü kaybedenler
5) Devamlı ve sık sık rapor alarak görevlerini aksatanlar
6) Derste ders yapmayıp da ders dışı konuları işleyenler
7) Aşırı uçlarda faaliyetlerde bulunanlar
8) Alkolik olanlar

Bacanağım mektubunda şöyle diyordu: 'Dikkat edilirse belge aranmadığı takdirde hemen hemen hepsi iftiraya müsait konular.'

Yukardaki şıklardan hiç birisine sokamadım durumumu. Aksine başarılıydım, çalışkandım, öğrencilerim seviyordu, idareciliğimde de müspet intiba bırakmıştım.

Bacanak itidal tavsiye ediyor, kanuni yolları zorlamamı istiyordu. Kendisi de gerekli temasları yaptı.

Emekli olmadan evvel Aralık 1987'de re'sen emekli edileceklerin listesini bana vererek özlük bilgilerini tespit etmemi istediler. Görevli olduğum Kadıköy yakası bölgesinde re'sen emekli edilecek Milli Eğitimcilerin listesi bana verildi ve özlük bilgilerini ikmal etmem istendi. Böyle gizli ve önemli bir görevi bana vermekte sakınca görmemişlerdi.

Merkez'e gittikten sonra *listenin altına benim de ismimi eklemişler*. Derhal şifahi temaslar başladı. O zaman durduracaklarını belirttiler. Hatta Bakanlığa yazı yazıldığını söylediler. Ancak ikinci etapda yine listeye alındım.

Öte yandan sıkıyönetim sekreteri Albay Fuat Gökçen bacanağım Tuğgeneral Abdullah Erkun'a yazdığı mektupta 'Durdurulup listelerden çıkarıldığımı' belirtiyordu. Ama bana aynı gün tebligat yapıldı.

Bir de Kadıköy'ün işgüzar Kaymakamı Cemal Eryavuz, daha tebellüğ etmeden, falan tarih itibariyle ilişkileri kesildi diyordu. Zaten tezgâhın bir ucunda o var.

Bacanak tavsiyesi, yılların devlet memurluğu terbiyesi nedeniyle klasik yöntemlerle hak arama savaşı yaptım. Önce Milli Eğitim Bakanlığı'na sonra Sıkıyönetim Komutanlığı'na müracaatlarım oldu, ama hep menfi sonuç verdi. Danıştay'a dava açtım. Bu makam da 2324 sayılı yasayla durumumun dava konusu olamayacağını belirtti.

Altı yıldır azap çekiyoruz. Gerçi şu an ticaretle uğraşıyorum ve maddi durumum çok iyi, öğretmenlikten kazanabileceğimden çok fazla kazanıyorum. Ama hiç bir şey öğretmenliğin yerini tutmuyor.

Bizi re'sen emekliye sevk edenlere sesleniyorum, haklı olduklarını ispat etmek zorundadırlar, yoksa müfteri olmaktan hiç bir zaman kurtulamayacaklar. Eğer haklı olduklarını ispat ederlerse, o gün aldığım emekli ikramiyesini onlara hibe edeceğim. Bu dünyada hesaplaşamazsak öbür dünyada iki elim yakalarındadır.''

Re'sen emekli öğretmen Öğer kendini emekliye sevk edenleri hesaplaşmaya çağırıyor, kendisinin hangi maddeye sokulduğunu öğrenmek istiyor. Her halde birilerinin vereceği cevapları vardır.

istiyoruz''

KAPAK KONUSU

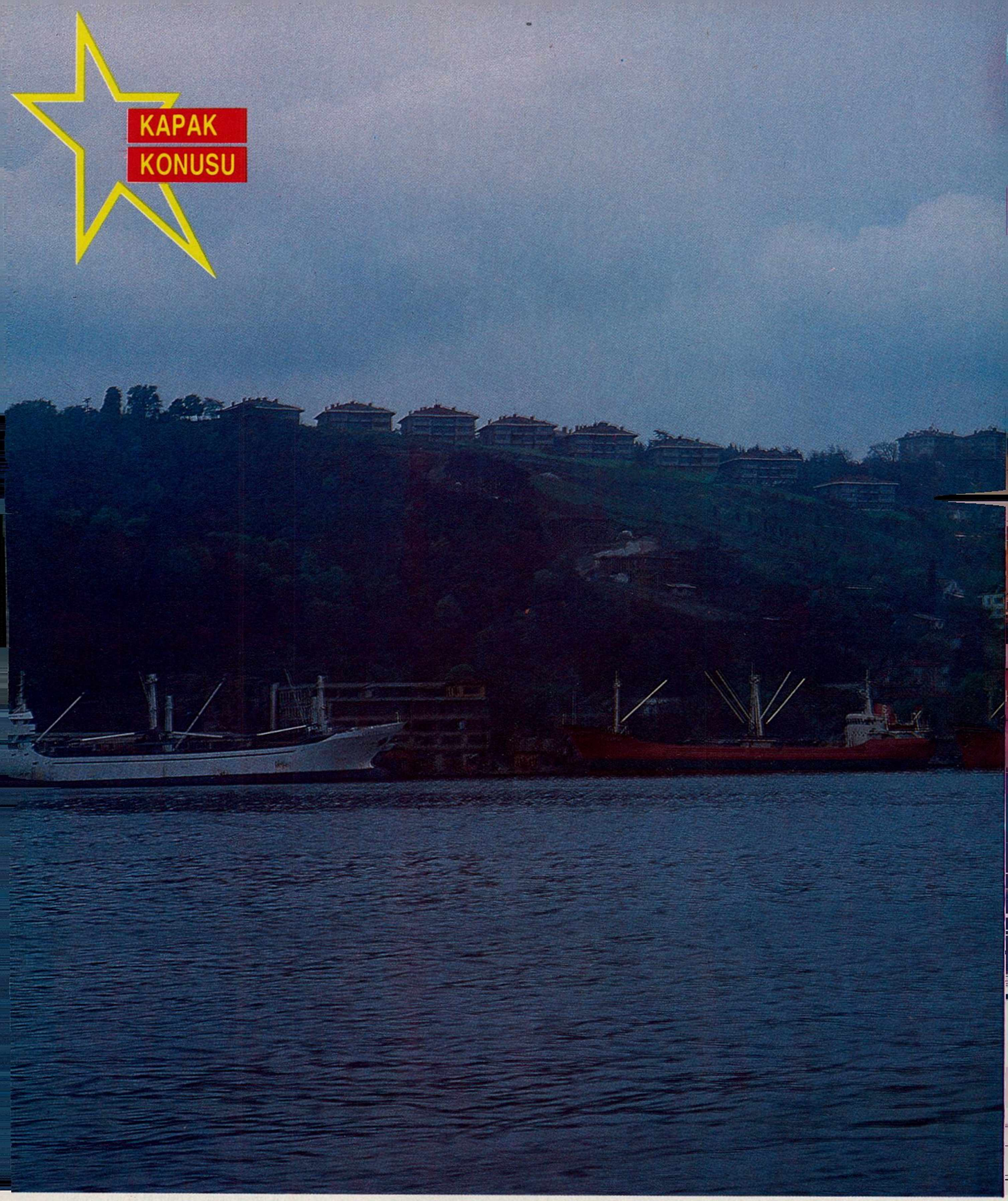

BOŞUNA "TAŞI, TOPRAĞI ALTIN" DEMEMİŞLER...

ANAP'a takıl,

İSTANBUL'DA YEŞİL ALAN, OKUL VEYA HASTANE REZERV SAHASI OLARAK AYRILAN ARAZİLER, ANAP'LI ÜYELERE VE ÖZAL'A EN YAKIN OLANLARA "KALEM OYUNU" İLE DAĞITILIYOR...

Fotoğraf: Yetkin İŞÇEN/TEMPO

talana katıl

İSTANBUL'dan bir Sülün Osman geçti.

Şairin dediğini biraz değiştirerek, belki "taşı, toprağı altın" umuduyla Dersaadet'e yolu düşen garibanı, belki de bozkır zenginlerini, pamuk, buğday imparatorlarını dolandırdı, geçti.

Yıllar geçti aradan... Sülün Osman içeri girdi, çıktı, tekrar girdi, tekrar çıktı, birkaç kereden sonra "islah-ı nefs" etti. Teknolojik yenileşmeye kurban giden tramvaylar sayılmazsa, o zamanın parasıyla elli kuruşa, iki buçuk liraya, beş yüz liraya sattıkları yerli yerinde duruyor. Galata'nın kulesiyle köprüsü, Hilton Oteli, Taksim Anıtı, Haydarpaşa Garı...

İstanbul'dan şimdi de birileri geçiyor.

Resmen "çekirge afeti" gibi... "İslah-ı nefs" edeceğe pek benzemiyor, İstanbul Boğazı gibi su engellerini tanımıyor, dağ-tepe, dere-düz ayırmıyor, okuma-yazma fıkdanı yüzünden "imar yasağı", "yeşil saha" gibi asılı levhaların üstünden atlayıp yoluna devam ediyor.

"Kim bunlar?" diye soruyorsunuz. Dersaadet'in bütün taşları, toprakları ayrı ayrı parsellenmiş gibi, gittiğiniz her semtte karşınıza değişik isimler çıkıyor. Korkut Özal'ın dünürü Mustafa Kalaycıoğlu, yine Korkut Özal'ın iş ortağı Hüseyin Bayraktar, Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz'ın kardeşi Turgut'la amcasının oğlu Erol Yılmaz, ANAP'ın Fatih örgütünden Ahmet Seyithanoğlu ve kardeşleri, Devlet Bakanı Veysel Atasoy'un kuzeni Nurettin Yeminalioğlu, ANAP İstanbul Milletvekilleri İbrahim Özdemir ve Leyla Yeniay Köseoğlu, işadamlarımızdan Erdoğan Demirören, yeşil sahalarımızın ünlü düdüğü Yusuf Namoğlu, "kapıcılar kralı" İbrahim Polat ve isimli-isimsiz daha niceleri...

İHTİYARLAR BİRAZ BEKLESİN...

Türkiye'nin dört bir yanından akın eden yaşlı başlı, nur yüzlü ihtiyarcıkların kapısında kuyruk olup yatak bekledikleri İstanbul SSK Geriyatri Hastanesi'nin yanındaki büyük arsa, ek inşaat yapılır umuduyla, yıllar yılı "rezerv saha" olarak tutulmuştu. Ama, günler, haftalar, yıllar birbirini kovalıyor, kimse çıkıp da oraya hastane binaları dikmiyordu. Bu durumdan en çok rahatsız olanlardan biri de, daha sonraki yıllarda Korkut Özal'a dünür olan Mustafa Kalaycıoğlu'ydu.Kozyatağı'ndaki 17.500 metrekarelik arsayı 1977 yılında, "İkinci MC" döneminde nasıl aldıklarını dinledik kendisinden...

"Vallahi, biz arsayı aldığımız zaman imar izni olmadığını bilmiyorduk. Ortağım rahmetli Selahattin Aloğlu, bir komisyoncu vasıtasıyla satışa çıkarılan arsayı almaya karar verdi. Yanında çalışan çocuklardan birini Kadıköy İmar Müdürlüğü'ne gönderdi, çocuk oradakilerden herhangi birine durumu sordu, 'İmar izni var' cevabını aldı. Biz de 250 milyon lira verip araziyi satın aldık. *Sonradan öğrendik, imar izni olmadığını...*"

İmar izninin olmayışı, en büyük hissedarı Kalaycıoğlu olanFeniş Alüminyum şirketi için can sıkıcıydı, ama, azıcık çabayla bu bürokratik engel aşılabilirdi. Sağlık Bakanlığı, SSK Genel Müdürlüğü, İstanbul Valiliği, İl Sağlık Müdürlüğü ve Feniş Alüminyum arasında 6 yıl sürdü yazışmalar, gidip gelmeler... 1983 yılında da, "sağlık kuruluşlarımızın buraya ih-

tiyacı yok'' diye, *arsa ''imara açık'' hale getirildi.*

Sonra ne mi oldu? Kalaycıoğlu'na göre ''normal prosedür içinde'' alınmıştı karar... Ama, Feniş Alüminyum inşaatçı değildi, sermayeye ihtiyacı vardı. Parsellenip satıldı arsa... Kalaycıoğlu'nun dediğine göre 1,5 milyar, Büyükşehir Belediyesi'nin SHP'li üyelerine göre 3 milyar liraya... Hemen iki adım ötesinde, ''Gürültü etmeyin, klakson çalmayın, Hastane'' levhasının asılı durduğu arsada, grayder, kepçe, vinç gürültülerinin eşliğinde dev bloklar yükseliyor şimdi...

YAĞMA HAZİNE'NİN ARAZİSİ...

Delta Deri Giyim Sanayii, Kars'lardan, Ardahan'lardan, Iğdır'lardan ''altın umuduyla'' İstanbul'a gelen, yol boyunca ''iki göz, bir oda'' minicik bir gecekondunun düşlerini kuran, Hazine arazilerinin kıyısına, köşesine tüneyen sade vatandaşlarımızdan değildi. Onların yaptığını yapamaz, kendine peylediği yerde ''sığıntı'' gibi yaşayamazdı. Bir gece yarısı ansızın, İstanbul Küçükyalı'daki 10 bin metrekarelik Hazine arazisini işgal etti, kazıkları çaktı, etrafını tel örgülerle çevirdi. Şimdi, şirketin sosyal hizmetleri için kullanılıyor burası...

Delta Deri Giyim Sanayii A.Ş. kim? Fazlalığında boncuk mu var?

Orasını bilmeyiz, ama şirketin ortakları arasında Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz'ın kardeşi Turgut, amcasının oğlu Erol, eşi Berna Yılmaz var. Politikaya atıldıktan sonra şirket ortaklığını bırakan Mesut Yılmaz'ın 102 milyon 490 bin liralık hisselerini eşi Berna Yılmaz devralmış... Şirketin öteki ortakları Didem Yılmaz, Canan Yılmaz, Selçuk Ata Türköz ve Jale Tuluy...

Tempo muhabirlerinin soruşturup öğrendiklerine göre, Millî Emlak Müdürlüğü'nün 3940 sayılı dosyasına ''Delta Giyim topraklarına toprak kattı'' şeklinde bir raporun girmesinden sonra, durumu incelemek için Hazine müfettişleri görevlendirilmiş, onların olayı doğrulayan raporu üzerine Hazine'den belediyeye *''işgalin kırılması'' için birkaç uyarı yazısı yazılmıştı.*

Sessiz kalan Kartal Belediyesi'nin başkanı Ali Duranoğlu'na sorduk. ''Olay Delta ile Hazine arasında bir sorun... Bizi ilgilendirmiyor'' dedi.

Delta'nın Yönetim Kurulu Başkanı Turgut Yılmaz da, yaptıkları eylemin ''işgal'' olmadığını savundu. İşgal edip üstüne bina mı dikmişlerdi? Hayır... *Orasını, Hazine'nin ''nam ve hesabına'' yeşil alan olarak koruyorlardı.* Bari herkese açık mıydı? Yine hayır... Arsa üzerindeki otoparklar, banklar, basketbol ve voleybol sahaları Delta çalışanlarının sosyal ihtiyaçlarına ancak yetiyordu, *başkalarına açılması mümkün değildi.*

KALEM OYNATMAYA BAKAR...

Bakanlar Kurulu'nun 22.9.1969 tarihli, altında dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın imzasının da bulunduğu bir kararnamesiyle, Tuzla-Aydınlı koyundaki 3792 numaralı parsel, *özel sektör için ''gemi inşa bölgesi'' olarak ayrılmıştı.* 1971 yılında, Süleyman Demirel başbakan, Turgut Özal da Devlet Planlama Teşkilatı müsteşarıyken, ''bu sahanın gemi inşaası için bir an önce özel sektöre devredilmesi gerektiği''ni vurgulayan bir de DPT raporu yayınlandı.

Yıllar geçti aradan... ANAP hem hükümeti, hem belediyeleri aldı.

ANAP'ın kuruluş günlerinde İstanbul İl Örgütü'nde ''kurucu ve toplayıcı'' olarak görev yapan Ahmet Seyithanoğlu, seçim başarısından sonra, ANAP Fatih İlçe Yönetim Kurulu üyeliği, Belediye Meclisi üyeliği, ama daha önemlisi, *Büyükşehir Belediye Meclisi İmar Komisyonu üyeliği görevini üstlenmişti.* Kardeşi Metin Seyithanoğlu, Tüm Eczacılar Birliği S.S. Yapı Kooperatifi'nin başkanıydı. İstanbul Eczacılar Odası'nın ''sağ eğilimli'' üyelerinin kurdukları bu yapı kooperatifi için, gemi inşaatına tahsis edilen Tuzla-Aydınlı koyundan daha uygun neresi olabilirdi.

Gerekli müracaat yapıldı, izin hemen çıktı.

Bunun nasıl olduğunu öğrendik kooperatif başkanından... ''Bu alan on yıldır kullanılmadığı için kamulaştırma kararı da kendiliğinden ortadan kalktı'' dedi, ''Biz de bu araziyi en iyi şekilde değerlendirmek istedik. Ülkenin içinde bulunduğu konut ihtiyacı nedeniyle bu şerefli görev bize verildi. Biz de seve seve üstlendik. Amme hizmeti ne de olsa...''

''Amme hizmeti'' yapanlara aman verilmiyor bu memlekette...

Kooperatifin 97.145 metrekarelik ''leb-i derya'' arsada hafriyat çalışmalarının doludizgin sürdüğü , Ağustos 1987'de, Ulaştırma Bakanlığı Deniz Ulaştırması Genel Müdürlüğü'nün bir yazısı ulaştı Kartal Bele-

Korkut Özal'ın dünürü...

Kozyatağı'ndaki Geriatri Hastanesi için ayrılan araziyi ''imar izni var'' diye alan Mustafa Kalaycıoğlu, imar izni olmadığını öğrenince izni çıkartıp, milyonlarına milyar katıyor.

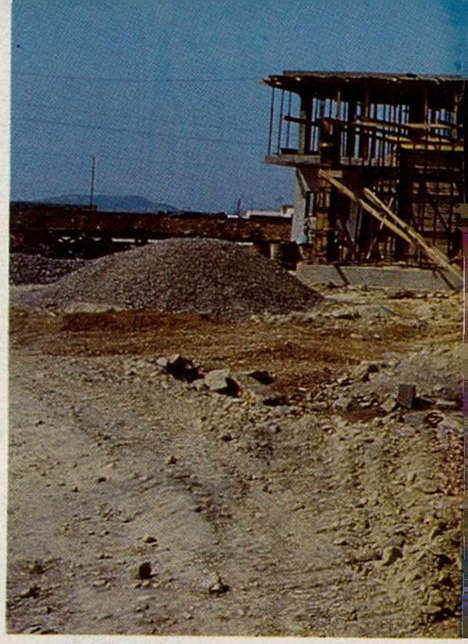

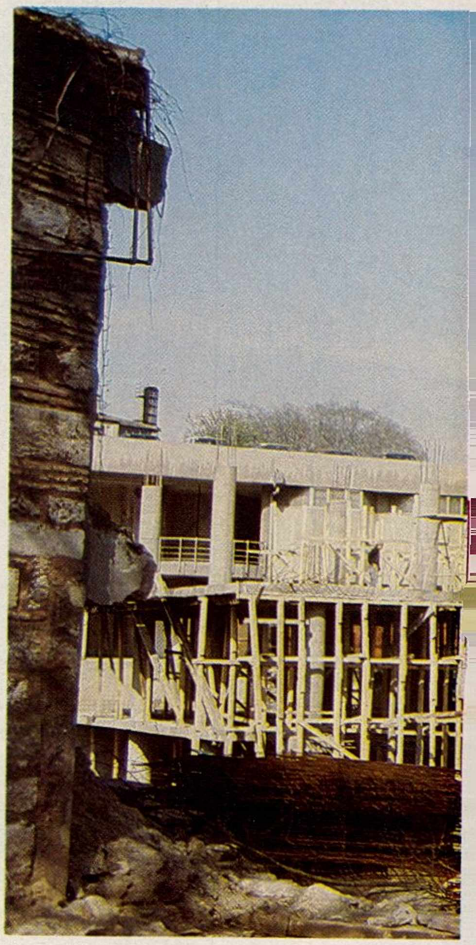

Fotoğraflar: Mehmet ERDUR/TEMPO

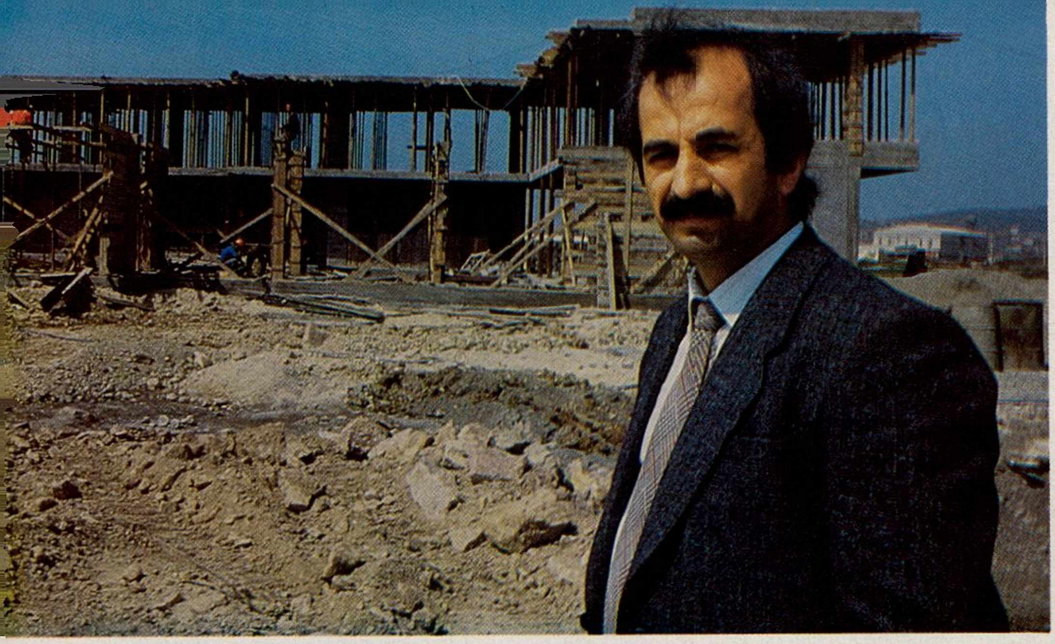

Ya ip, ya madalya...

Osman, Ahmet ve Metin Seyithanoğlu kardeşler, İstanbul'da Özal'ın ağır toplarından... S.S. Eczacılar Birliği Kooperatifi Başkanı Metin Seyithanoğlu, "Bu arsalar için beni ya asarlar, ya da madalya takarlar" diyor...

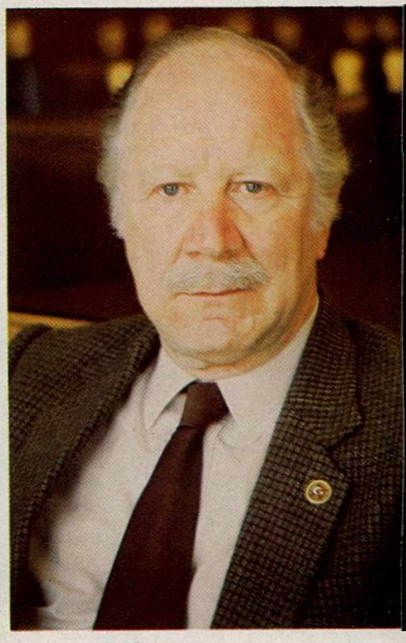

ANAP'lının belalısı SHP'li...

ANAP üyesi Şahin Zapçı, Beşiktaş Sinan Paşa Camii'nin arazisine bir gece ansızın girip, gasilhane ve lojmanı yerle bir edince, bu camiye gelen cenazeler komşu camiye gitmeye başladı. Bunun üzerine Büyükşehir Belediye Meclisi SHP Grup Başkanı Ayfer Atay, diğer üyelerle dedektif gibi çalışarak, "işgalciler"e engel olmaya uğraşıyor...

diyesi'ne... Yazının birer sureti İstanbul Valiliği ile Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na gönderilmişti. SİPAŞ olarak bilinen yapı kooperatifinin başlattığı 624 dairelik sitede inşaat çalışmalarının hemen durdurulması, kooperatife verilen inşaat ruhsatının iptali, bu bölgede yatırım ve iskân izni verilmesinin yasak olduğu belirtiliyordu yazıda...

Kartal Belediyesi Müsteşar Vekili Yüksel Dinçer, imzalı yazıya cevap bile vermedi. Hafriyat bittikten sonra, kooperatif evlerinin temelini de görkemli bir törenle "fahri başkan" ilan edilen Bedrettin Dalan attı. Metin Seyithanoğlu'nun 400 milyon liraya satın alıp kooperatife 1 milyar 550 milyon liraya devrettiği arsanın üstünde inşaat çalışmaları hızla devam ediyor. Başkanın olayla ilgili tahmini de ilginç... "Beni bu çalışmamdan dolayı, ya asacaklar, ya madalya takacaklar..."

Eski eser viz gelir!

Mimar Sinan'ın on altıncı yüzyılda, Kanuni Sultan Süleyman'ın kaptan-ı deryalarından Sinan Paşa'nın adına inşa ettiği Beşiktaş'taki caminin gasilhanesiyle lojmanlarının yerinde yeller esiyor şimdi... Bu talanın da ilginç bir öyküsü var.

Beşiktaş Belediye Meclisi'nin ANAP'lı üyesi, aynı zamanda İstanbul İl Örgütü'nün güçlü ismi Şahin Zapçı'nın çok hoşuna gitmişti, Sinan Paşa Camii ile Hasfırın Caddesi arasında kalan arsa... *Beş katlı bir işhanı dikmek için bire birdi burası...* Ama, yapmışken "dört-dörtlük" yapmak için, tarihi caminin gasilhanesiyle lojmanlarından ikisinin yıkılması gerekiyordu. Gerçi "ibadet sahası" gibi yasak bölgelere giriyor, yıkma işi Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na ters düşüyordu, ama o kadar kusur ANAP inşaatında bi-

le olurdu.

Zapçı'nın dozerleri, bir gece ansızın, *tarihi yapıların üstünden kazara geçiverdiler.*

Herkes bir şey söylüyor şimdi... Büyükşehir Belediye Meclisi SHP Grup Başkanı Ayfer Atay'a sorarsanız, "ANAP'lıların dokunulmazlıklarını biliyoruz, ama bu kadar gözü dönmüşlüğe, gözü karalığa da pes doğrusu..."

Sinan Paşa Camii'ne ibadete gidenlerse, gasilhane ihtiyaçlarını Asariye Camii'nden karşılıyor.

ANAP DOKUNULMAZ MI?

SHP'li Ayfer Atay'ın dediği gibi, İstanbul'un talanı sürerken ANAP'lılar gerçekten "dokunulmaz" mıydı?

"Her gördüğümüz taş duvarı 'eski eser' sayarsak yandık" deyip, Devlet Bakanı Veysel Atasoy'un kuzeni Nurettin Yeminalioğlu'na temizinden milyarlar kazandıran bir "inşaat izni" çıkaran Eminönü Belediye Başkanı Tahir Aktaş'a dokundular sonunda... Görevden düşürüldü. Ama, Aktaş'ın "taş duvar" dediği, Saraçhane'de "Direklerarası" olarak bilinen alan üzerindeki Acemioğlanlar Kışlası yıkılmış, yerine yükselen 200 yataklı lüks otel tamamlanma noktasına gelmişti.

Bu olayın da ilginç bir öyküsü var.

Acemioğlanlar Kışlası'nın sessiz-sedasız yıkılmaya başlandığını gören bir vatandaş, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Bölge Kurulu'na başvurmuş, başvurusunun havale edildiği Eminönü Belediyesi'nden şu cevabı almıştı: "Kalıntılar yıkılmıyor, oradaki boş arazi değerlendiriliyor..."

Değerlendirilen boş arazinin üstünde tarihi bir çeşme, su deposu, iki de evliya kabrinin bulunduğunu neden sonra öğrendi Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurulu... Belediye'ye yazı yazdı, inşaatın durdurulmasını istedi. Kim dinler? Otelin inşaatı tamamlanmak, hani neredeyse kapıları müşteriye açılmak üzere...

KENDİ İŞHANINI KENDİN YAP!

İstanbul İmar Planı'na göre, Mecidiyeköy'le Kuştepe arasındaki 311 pafta, 2013 ada, 85 parsel kayıtlı boş sahaya *okul yapılması gerekiyordu.* Ama, İmar Planı'nı hazırlayanlar, ANAP İstanbul Milletvekili, TBMM İmar Komisyonu Başkanı İbrahim Özdemir'in kayınbiraderi Ünal Esenpakta'dan nerede okula ihtiyaç olduğunu, nerede olmadığını, daha iyi bilemezlerdi herhalde...

Önce Milli Eğitim Bakanlığı'ndan "Bu bölgede okula ihtiyaç yoktur" diyen bir yazı aldı Esenpakta... Sonra da, ANAP Belediye Meclisi ve İl Yönetim Kurulu üyesi olmanın ortak ağırlıklarına İmar Komisyonu üyeliğinin ağırlığını ekleyerek, *kendi aile şirketi adına okul arazisini satın aldı.*

Etrafının yeşil alan olması öngörülen, en çok da on kata kadar inşaat izni olan okul arazisinin "okul arazisi" olmaktan çıkması üzerine, kat sınırlaması da kendiliğinden kalkmıştı. Eli kulağında, yirmi katlık dev işhanının inşaatı bitti, bitiyor şu günlerde... Tesadüfe bakın, okul ihtiyacı işhanının inşaatı bittikten sonra depreştiği için, Milli Reasürans Sigorta Şirketi'ne ait yakınlardaki bir arsa "mecburen istimlak edilmiş" durumda...

Tempo muhabirleri bunu sordular İbrahim Özdemir'e... "Ben milletvekiliyim, sürekli olarak da Ankara'dayım" dedi Özdemir, "Hiç bir şeyden haberim yok... Ayrıca, her koyun kendi bacağından asılır. Kayınbiraderim bir hata yapmışsa, hesabını ondan sorun..."

YÜRÜ YA KAPICIM!

Bir zamanlar İstanbul'da kapıcılık yapan İbrahim Polat, ANAP'ın hükümet olup "yürü ya kulum" demesiyle, koşmaya başladı. Kapıcılar krallığından inşaatçı krallığına doğru... Yüksek Mimar Mühendis İhsan Altınel, "Vah benim aptal kafam... Nasıl oldu da bunu düşünemedim" diyordur şimdi...

Yıllar önce, İstanbul Boğazı'nın öngörünüm sahasında kalan, Tarabya sırtlarındaki arsasına inşaat yapmak için İstanbul Belediyesi'ne başvurmuştu Altınel... Aldığı cevap tartışılmayacak kadar kesindi: "Boğaz, öngörüm sahasında bulunduğu için, Anayasa Mahkemesi'nin kararı ve 3194 sayılı yasanın 47'nci maddesi gereğince sadece 11 villa yapabilirsiniz..."

İyi mi, inandı buna Altınel... Kârlı görmediği için inşaattan vazgeçti, 1985 yılında da arsayı İbrahim Polat'a sattı. Ne sihirdir, ne keramet, Polat İnşaat'ın Sarıyer Belediyesi'ne yaptığı başvuru sonunda, *Boğaz'ın öngörünüm sahasından geri görünüm sahasına tek oturumda geçiverdi arsa...* Altı katlık inşaat sınırlaması da, kendiliğinden on beş kata çıktı. Durumu soran Tempo muhabirlerine "İnsanlar gitsinler, başka şeylerle uğraşsınlar" diye çıkıştı İbrahim Polat. "Bana verilen izin tamamen yasaldır. Ben de yaptığım daireleri kaça satarsam satarım, kimseyi ilgilendirmez..."

O söylemiyorsa biz söyleyelim... *Tamamını 250 milyon liraya aldığı arsanın üstünde, dairelerin her biri 250 milyon liraya satılıyor.*

KİME NİYET, KİME KISMET?

"Bankamız mülkiyetinde tapuya kayıtlı 2376 metrekarelik arsa, Yüzüncü Yıl Emlak Kredi Bankası Parkı olarak yeşillendirilip, bahçe tanzim işleri tamamlanmıştır. Parkın ismi değiştirilmeden ve *maksadı için kullanılması şartıyla* bedelsiz olarak İstanbul Belediyesi'ne devri, tahakkuk edecek masrafların da bankamızca karşılanması uygun görülmüştür..."

Emlak Kredi Bankası Levent Şubesi'nin 1982 yılı Kasım ayında yaptığı bu jest gerçek-

Hediye de satılır...

Bir banka, yaptığı parkı Belediye'ye hediye ediyor... Tek şartı, bu parkın, "park" olarak kalması... Ancak, ANAP'lı Şükran Öktem, ağabeyi işadamı Erdoğan Demirören'in, bu hediye parkı satın alma işlemlerini kitabına uyduruyor. Olay, Dalan'ın vetosu ile durmuş gibi ama, Öktem, "biraz sabır" öneriyor kardeşine...

BÜTÜN dünyada seçkin erkekler yeni bir güne Gillette GII ile başlar.

Onlar, Gillette GII'nin sadece Gillette teknolojisine özgü uluslararası kalitesini, benzersiz tıraş konforunu tanırlar.

Gillette GII ile tıraş, onu bir kez deneyenler için vazgeçilemeyecek seçkin bir alışkanlıktır.

Siz de her sabah sıra dışı bir günün muhteşem başlangıcını seçenler arasına katılın.

Gillette GII "tıraş sistemi" sürekli kullanabileceğiniz bir gövde ile, değişebilir iki bıçaklı kartuşlardan oluşuyor. Gövdeyi bir kez alıp yıllarca kullanacaksınız. İki bıçaklı kartuşları ise defalarca mükemmel tıraştan sonra değiştirebilirsiniz...

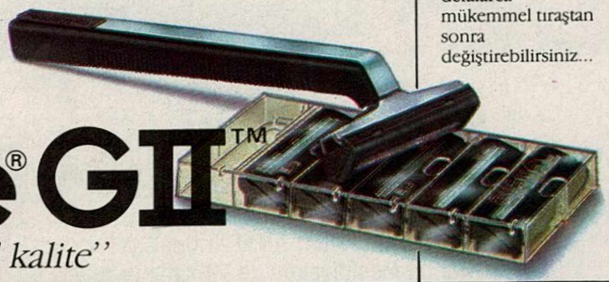

Gillette® GII™

"Tıraşta evrensel kalite"

ten duygulandırmıştı herkesi... *Bazılarının da iştahını kabartmıştı.*

1985 yılında, Erdoğan Demirören'in girişimleriyle, "park sahasına spor tesisleri kurmak için", Ata Eğitim Ticaret A.Ş. adına belediyeden satın alındı arsa... Ekspertiz raporlarına göre, 91 milyon 640 bin lira değerindeki yeşil alan, *yalnızca eğitim ve spor tesisleri yapmaya uygundu.* O kadar değerlendirme hatası her ekspertiz raporunda olur. Büyükşehir Belediyesi'nin olumlu görüşü alınarak, hem imar planında küçük bir değişiklik yapıldı, hem Beşiktaş Belediyesi'nden inşaat izni alındı. Ama, nasıl olduysa oldu, Demirören'in dozerleri tam parkın kapısından girerken, *Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan kararı veto etti.*

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin faal üyelerinden, Erdoğan Demirören'in kızkardeşi, ANAP'lı Şükran Öktem'in veto kararını öğrendikten sonra söyledikleri, Belediye kulislerinde tekrarlanıyor: "İtidalli olun... Bu köprülerin altından daha çok sular akar..."

Kızma "birader"!

"Ortanca birader Korkut Özal'ı kim kızdırdı?"

Belediye kulislerinde dolaşan söylentilere göre, Bakırköy'deki Gelik Et Lokantası ile Ataköy motelleri arasında yıllardır "İstanbul'un akciğeri" olarak görev yapan yeşil sahanın yok edilip yerine *Ataköy Turizm Merkezi* adı altında beton blokların dikilmesine izin verilmesindeki gecikme, çok sinirlendirmişti ortanca Özal'ı... Elbette sinirlenecek... Özal'ın Hak Yatırım şirketiyle akaryakıt taşımacılığındaki ortağı Hüseyin Bayraktar dikecekti merkezi... İçinde otel, yat limanı, turistlere cazip gelecek ne varsa o olacaktı.

Ortanca Özal'ın gecikmeye kızdığı duyulunca, Büyükşehir Belediye Meclisi yarım saatlik bir oturumda "yeşil saha" statüsüne son verdi. Kırk milyar liraya çıkacak tesisin inşaatı başladıktan iki ay sonra da, Bakırköy Belediye Meclisi'nin "inşaat izni" geldi. Temel atma töreninde Bedrettin Dalan'ın dediği gibi, "Muhalefet laf, onlar iş yapıyordu..."

Namoğlu'nun düdüğü...

Hakemin dediği dedik, öttürdüğü düdük... Yeşil sahaların ünlü hakemlerinden Yusuf Namoğlu, inşaatçı Cevat Kaplan'a şöyle demişti: "İnşaat izni almak için boşuna uğraşma kardeşim... Burası yeşil saha... Sittin sene o izni vermezler. Gel, sen burasını bana sat..." Satış işlemleri bittikten birkaç gün sonra, düdüğünü öttürüverdi Namoğlu... Yeşil saha, oracıkta, "inşaat sahası" olup çıktı.

Büyükşehir Belediye Meclisi Başkanı Güven Kurtul, muhalefetin dört duvar arasında kalan eleştiri, şikâyet ve ihbarlarına kulaklarını tıkadı, belediyenin kulaklarını tıkattı, Sarıyer'deki villasını "kaçak" olarak bir güzel tamamladı. Tabiat ve Kültür Varlıkları Kanunu'na aykırı olarak, ANAP'lı Erol Aksoy'un kardeşi, armatör Erdal Aksoy'un, Yıldız Sarayı'nın önünü kapatan otel inşaatı hızla devam ediyor. ANAP İstanbul İl Başkanı Eymen Topbaş'ın yaptırıp Bedrettin Dalan'ın "kanunlara ve imar planına aykırı" diye mühürlediği villalar "iskâna açılmış" durumda... Başkanlığını ANAP İstanbul Milletvekili Leyla Yeniay Köseoğlu'nun yaptığı Uyum Kooperatifi'nin arsaları konusunda söylentiler yaygınlaşıyor.

Bir de "hediyelikler" var.

Büyükşehir Belediye Meclisi İmar Komisyonu raportörü Hüseyin Togay'ın "Medico 1" ve "Medico 2" kooperatiflerine Ortaköy'den verilen arsalar... ANAP Beşiktaş üyesi Temel Albayrak'a, 5 yerine 7 katlı inşaat izinleri... Kartal ANAP üyesi Mehmet Hasdemir'e aynı ilçede 640 bin metrekarelik arsa bağışı...

"Bu talan ne zaman biter?" diye sormayın..."On yıllık siyasal periyodlarla düşünme" alışkanlığıyla, bir fıkra geliyor akla...

Adam ağacın altına uzanmış... Yüzünde de sinekler hevenk gibi... Elini kıpırdatsa kaçacak sinekler... Ama, kılı kıpırdamıyor. Şaşkınlıkla onun bu umursamazlığını seyreden adamın biri, dayanamamış, "Yahu kardeşim... Elini sallasan kaçacak bu sinekler... Niye kıpırdamazsın?"

Gülmüş sinekli adam... "Bunlar tok sinek beyim... Kovayım da açları mı gelsin?"

Cafer ÖZİLHAN

Bu da kayınbirader işi...

ANAP İstanbul Milletvekili İbrahim Özdemir, TBMM İmar Komisyonu Başkanı olunca, kayınbiraderi ANAP'lı Ünal Esenpakta da Mecidiyeköy'de 20 katlı işhanına sahip oldu. İnşaatın yeri daha önce "okul alanı" olarak ayrılmıştı.

TOPRAK

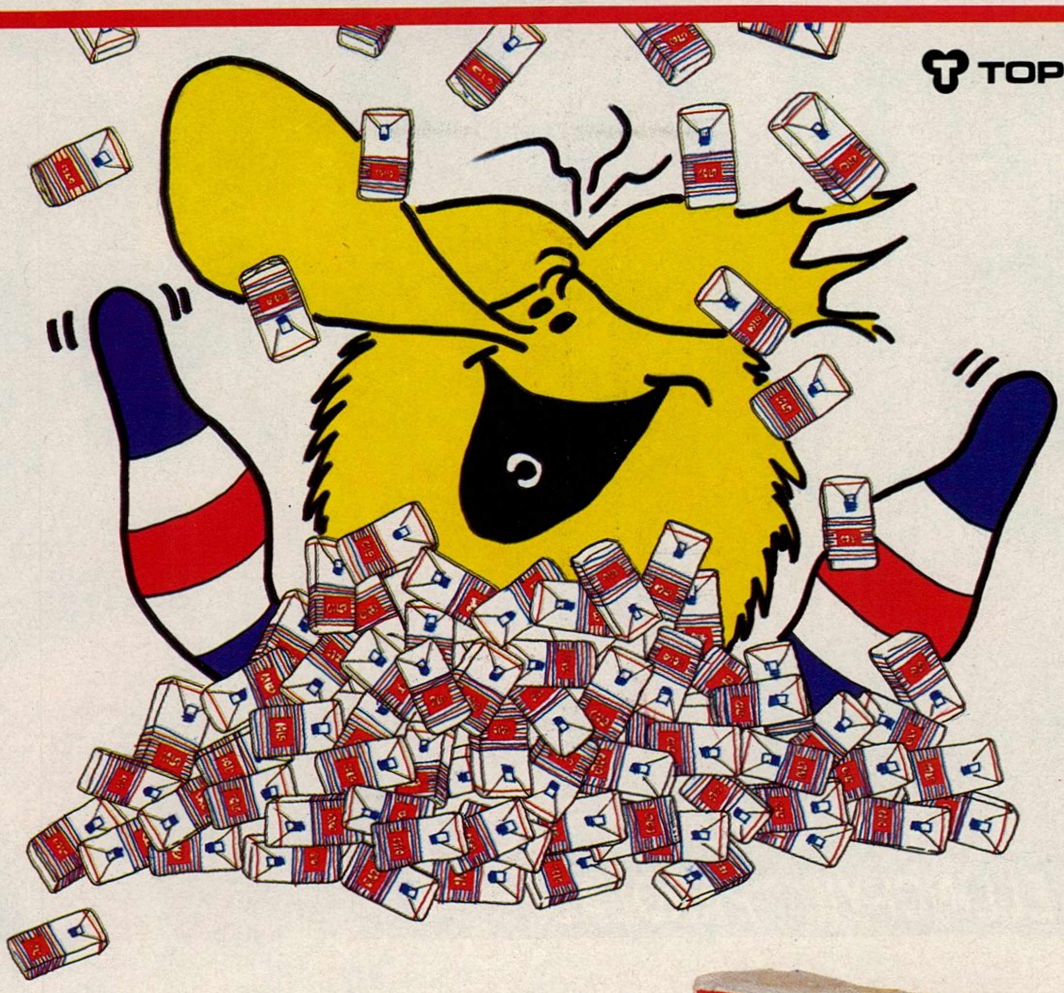

Çok yaşa Gala!

Kapaklı Mendil

TALİH KUŞUNUN "ELLİNCİ YIL" PAROLASI:

HAYATIMIZ

İKİ MİLYARLIK BÜYÜK İKRAMİYENİN KİMSEYE ÇIKMAYIP, SAVUNMA SANAYİİ FONU'NA KALMASI YÜZÜNDEN ADI "BATAKÇI"YA ÇIKAN MİLLİ PİYANGO İDARESİ, "50. YIL HEDİYESİ" OLARAK YEPYENİ ŞANS OYUNLARIYLA KARŞIMIZA GELİYOR. HAZIRLANAN "LOTARYA PAKETİ"NDE, "ORTAK AVRUPA PİYANGOSU"NDAN, "BUL KARAYI, AL PARAYI"YA, "KAZI-KAZAN"DAN "LOTTO"YA KADAR RENKLİ PİYANGOLAR VAR...

HER şey 1986 yılbaşı çekilişinde, iki milyar liralık büyük ikramiyenin "satılmayan biletler" arasında kalmasıyla başladı. Yıllardır bıkmadan, usanmadan talih kuşunu kovalayanlara "Bunca yıldır acaba ham hayal mi kovalıyoruz?" sorusun sordurttu bu olay... 1926 kuruluşlu "ilk resmî lotaryacı" Türk Tayyare Cemiyeti'nin "kanunî mirasçı"sı durumundaki Millî Piyango İdaresi'nin yöneticilerini de, kurumun kırk dokuz yıllık tarihinin en sancılı günlerine soktu.

Ciro grafiği hızla yükselen bir "at yarışları" vardı karşılarında... Emektar Spor-Toto, "şans oyunları" repertuvarına Loto'yu ekleyerek, yıllık hasılatını neredeyse ikiye katlamıştı.

Kollar sıvandı Millî Piyango'da... "İki milyar liralık büyük ikramiyenin kimseye çıkmaması, Savunma Sanayii Fonu'na kalması" olayının yarattığı "batakçı" imajının silinmesi için, yoğun bir reklâm kampanyası başlatıldı. Televizyonda, gazetelerde, dergilerde... Sonunda, atların sıcak, futbolcuların ılık nefesini ensesinde hisseden Millî Piyango, darboğazdan çıkardı kendini... 1987 rakamlarına göre,155 milyar 280 milyon liralık bilet satış geliriyle, *öteki üç şans oyununun toplam hasılatına yakın bir ciro yapmış bulunuyor Millî Piyango...* Spor-Toto ve Loto'nun toplam ortak hasılatı 73 milyar 300 milyon, at yarışlarınınki 88 milyar 122 milyon...

1988 yılında ne olur?

"Bu yıl hasılatı 100 milyar lira artırır, 250 milyar lirayı ferah ferah geçeriz" diye konuştu, Millî Piyango İdaresi Genel Müdürü Oğuz Tezmen...

Bu nasıl olacak?

Tezmen'e göre, yıllardır büyük umutlarla talih kuşunu kovalayıp 1986 yılbaşı çekilişinde "soğuk su içmek" zorunda kalanlara "sıcak, sımsıcak, güven verecek" şekilde yaklaşılmıştı. Yapılan düzenlemeyle, *satılmayan biletler bilgisayarla çekiliş dışı bırakılacak, talih kuşu avcılarının paraları kendilerine dönecekti.* Tıpkı at yarışlarında, Spor-Toto ve Loto'da kuruldukları günden beri olduğu gibi...

Yine Tezmen'e göre, "Millî Piyango'nun makyajını tazelemek" için, bir dizi kamuoyu ve piyasa araştırması başlatılmıştı. Piyango bileti alanların gerekçeleri, beklentileri neydi? Bilet almaya erkekler mi, kadınlar mı daha düşkündü? Bilet satışları hangi çekilişlerde artıyor, hangilerinde düşüyordu? Şans oyunu oynama merakının bölgesel dağılımı neydi? Bayilerin hangi sorunları, nerede, ne zaman "satış darboğazı" yaratıyordu?

Bugünlerde bunları araştırıyor, bu sorulara cevap arıyor Millî Piyango İdaresi... Bulur bulmaz yeniden örgütlenmeye gidecek, ondan sonra da "ellinci yıl hediyesi" olarak yepyeni şans oyunlarıyla karşımıza gelecek...

ORTAK AVRUPA PİYANGOSU

Genel Müdür Tezmen, Türkiye'nin piyango-

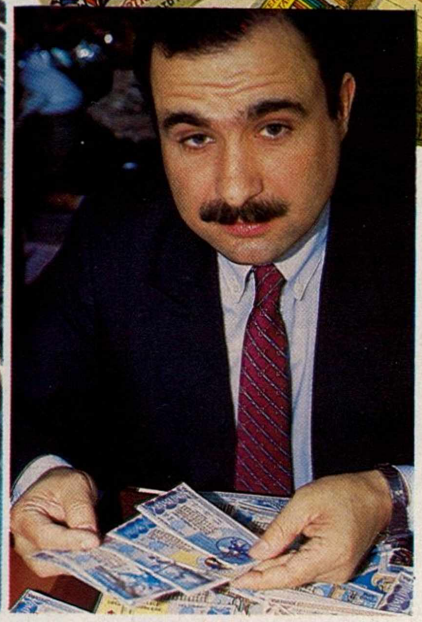

Milli Piyango İdaresi Genel Müdürü Oğuz Tezmen'e göre, yıllardır büyük umutlarla talih kuşunu kovalayıp "soğuk su içmek" zorunda kalanlara, bu kez "güven verecek" biçimde yaklaşıldı. "Kazı-kazan" oyunları ise her ülkede değişik oynanıyor. Bu da bizim kültürümüze göre uyarlanacak...

LOTARYA...

culukta bir türlü çağ atlayamayışını, *Avrupa Topluluğu'yla aramızdaki kopukluğa bağladı.* Selefi Cevat Kani Üner'in Dünya Piyangolar Birliği Başkanlığı, kendisinin de yeni başlayan ikinci başkanlığı sırasında ciddî bir yakınlaşma olmuştu, *ama, aradaki "soğukluk" derinlere gidiyor, devlet lotaryacılığının temel felsefesine kadar iniyordu.*

"Bilindiği gibi, ülkelerin devlet lotaryasından elde ettikleri gelirler, *birinci öncelikle sağlık, ikinci öncelikle* eğitim alanlarına kanalize edilir" diye konuştu Tezmen, "Bizdeyse, *hasılatın yüzde 89'unun Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na gitmesi,* Dünya Piyangolar Birliği'ne üye ülkeleri uzun süre rahatsız etti. Türkiye'nin birlikten ihracı için, özellikle İskandinav ülkeleri 12 Eylül'den sonra, bir ara çok bastırmışlardı. Çabalarımızla, öteki temsilciler yavaş yavaş anlamaya başladılar bizi... Bu konudaki eleştiriler artık 'ciddî' boyutlarda değil..."

Türkiye'nin çağ atlayıp dünya lotaryacılarıyla bütünleşmesindeki ilk büyük adım, 1988 yılı güzünde atılacak... Birlik üyesi bütün ülkelerin katılacakları *Ortak Avrupa Piyangosu'*nun çekilişi yapılıyor o tarihte... Biletler her ülkede o ülkenin kendi parasıyla satılacak, ikramiyeler de yine o ülkenin parasıyla ödenecek... Bunları anlattıktan sonra, *bütünüyle ihtimal hesaplarına dayalı bir de müjde verdi Tezmen...* Hem nüfus, hem nüfus başına satılan piyango bileti bakımından çok ağırlıklıydı Türkiye... Bu yüzden, Ortak Avrupa Piyangosu'nun Eurovizyon kanalıyla naklen yayınlanacak çekilişinde, *büyük ikramiyelerden en az 3 tanesinin Türkiye'ye çıkmasına kesin gözüyle bakılabilirdi.*

Bul karayı, al parayı...

Gazetelerin lotaryacı kamuoyuna "kazı-kazan" diye tanıttıkları şans oyununa, "devletin vakar ve ciddiyetine uygun" bir isim aranıyor şu günlerde... Oynatılmasına oynatılacak, ama, nasıl oynatılacağına tam olarak karar verilmiş değil... Batıda "Anında Çekiliş" olarak biiinen iskambil kâğıtlı sistem benimsenirse, sokak aralarından bildiğimiz "Bul karayı, al parayı" olabilir bu isim... Asıl bulan büyük ikramiyeyi, papazı bulan ikinci büyüğü, kare vale çıkaran da üçüncüyü alacak...

"Kazı-kazan diye özetlenebilecek oyunun her ülkede değişik oynanış şekli var" dedi Tezmen, "Herkes kendi halkının kültür seviyesine göre bir sistem geliştirmiş... Sözgelişi, okur-yazar oranının çok düşük olduğu bazı Afrika ülkelerinde, neyin ne olduğu daha kolay algılansın diye, kazınacak kartlarda fil resimleri bulunuyor. Üç fil bulan da ikramiyeyi kazanıyor..."

Savulun lotto geliyor...

Millî Piyango'nun ellinci yaşgününe hazırlanan şans oyunlarından biri de Lotto... Sistemin geliştirilip teknolojinin ithal edilmesi için, yabancı firmalardan teklif istenmiş bile... En pahalı, ama, "hızlı çekiliş-anında ödeme" imkânı verdiği için en cazip sistem olan "on-line" üstünde duruluyor şimdilik... Gerekirse "yap-işlet-devret" modeliyle, sistemin işletilmesinin yabancı sermayeye açılabileceğini de sözlerine ekledi Tezmen...

Dünyanın birçok ülkesinde "her köşede bir milyarder" yaratmakla ünlü Lotto'nun nasıl oynandığını, daha önemlisi, ikramiyelerin nasıl paylaşıldığını sorduk bundan sonra...

Sistem çok basitti. Oynayanlar, yetkili bayiden, üstünde 49 ayrı rakam olan bir kupon alıyor, gönlüne göre bunlardan 7'sini işaretliyor, tombala gibi (ama "elektronik") yapılacak çekilişte, işaret ettiği 7 rakamın 7'si çıkanlar büyük ikramiye kazanıyordu.

"Önce 7 rakamlı sistemle başlayıp daha sonra 6 rakamlısına geçeceğiz" dedi Tezmen, "Büyük ikramiye hasılatın yaklaşık yarısı olacak... Tabiî, masraflar ve kesintiler düşüldükten sonra... Kuponda işaretlenen rakamlardan 6'sı çıkarsa, onlara da hasılatın yüzde 35'i verilecek..."

Millî Piyango'nun giriştiği bu hazırlıklar, "Bütün bunlardan geleneksel şans arayışımız Millî Piyango etkilenir mi? İnsanlar, hangi kumara koşacaklarının şaşkınlığı içinde, Millî Piyango tiryakiliğini kaybederler mi?" sorusunu getiriyordu akla... Tezmen bu görüşe katılmadığını söyledi Tempo muhabirlerine... Onun da tedbirleri alınmıştı. *"Flaş İkramiye Dönemi" açılacak, akıl almaz yükseklikte ikramiyeler getirilerek emektar Millî Piyango'nun cazibesi artarak devam ettirilecekti.*

Hür PA & PROFİLO 'dan

BAHAR MÜJDESİ!

Evlenecekler, eşyasını yenileyecekler, yazlığa gidecekler..
HÜRPA SİZLERE SESLENİYOR:
Televizyonunuz, Videonuz, Müzik Setiniz, Buzdolabınız,
Çamaşır Makineniz, Fırınınız, Elektrik Süpürgeniz en iyisinden...
Hem de geleneksel **HÜRPA** kolaylıklarıyla.
Siz de fırsattan yararlanın, eksiklerinizi tamamlayın, iyi günlerde kullanın.

18 0843 — 18 0731

NATIONAL MONİTÖR U.K. TV. 55 EKRAN
- 8 sistem uzaktan kumandalı
- 30 Elektronik programlama
- Otomatik kapama ve zaman devresi
- Quintrix resim tüpü full square
- Dijital ekran göstergeleri
- U.K. ünitesi

SABA 9 SİSTEM MONİTÖR U.K. 56 EKRAN TV.
- Electronik hafızalı 39 kanal
- Monitör görünümlü
- AFT otomatik frekans ayarı
- Koruyucu cam
- Uzaktan kumanda ünitesi

18 0844 — 18 0703

NATIONAL NV-G7EM VHS VİDEO
- Çok işlevli gösterge tablosu
- Kablosuz uzaktan kumanda
- Atlamalı ileri/geri sarma
- İki haftalık programlama

SONY SL 200 VİDEO
- Otomatik pal secam sistemi
- Kablosuz uzaktan kumanda el ünitesi
- Hızlı resim arama (renkli)
- Otomatik geri sarma

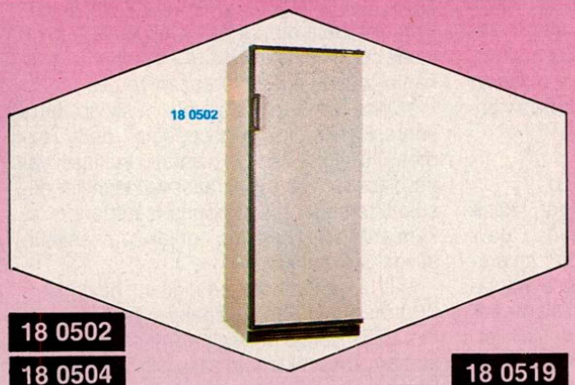

18 0502
18 0504 — 18 0519

PROFİLO LUX 405 SOĞUTUCU
- Çelik ve emaye kaplı iç gövde
- Şeffaf ayarlanabilir raflar

PROFİLO LUX 460x2 SOĞUTUCU
- Çelik ve emaye kaplı iç gövde
- 4 yıldızlı derin dondurucu (gerçek deep freze)

PROFİLO LUX 460x3 SOĞUTUCU
- 4 Yıldızlı derin dondurucu (gerçek deep freze)
- Soğutucu ve serin koruyucu olmak üzere üç ayrı bölümden oluşur.

18 0601

PROFİLO OTOMAT 804 "TAM OTOMATİK ÇAMAŞIR MAKİNASI"
- 800 Devire Kadar ayarlanabilir.
- Üç gözlü deterjan çekmecesi
- 16 program

ÜRETİCİ FİRMA GARANTİSİYLE

DEĞİŞMEYEN SABİT FİYATLARLA

BEKLEMEDEN, ÇEKİLİŞSİZ, KURASIZ

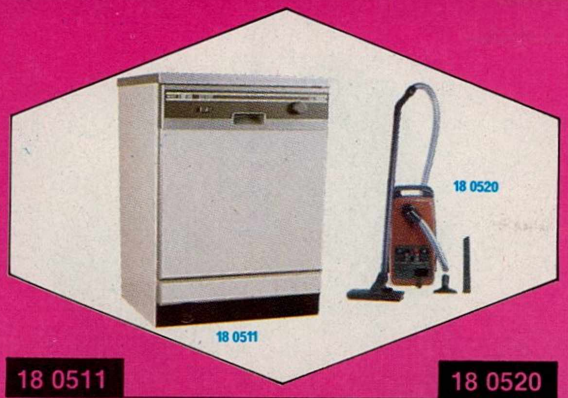

18 0511

PROFİLO BULAŞIK MAKİNASI
- Tam otomatik - Sessiz çalışma - Alt ve üst bölmelere aynı basınçta su püskürterek her bölmede aynı üstün yıkama
- 4 değişik program

18 0520

PROFİLO ELEKTRONİK 2001 ELEKTRİKLİ SÜPÜRGE
- Emme gücü 250-1000 volt arasında kesintisiz elektronik ayarlanır.
- 3 ayrı emme parçası
- Uzun kablo (Kendi toplar)
- Güvenlik sübabı ve göstergesi

18 0516

PROFİLO SP TURBO PROGRAMLI FIRIN
- 24 saat programlanabilir
- Isı dağıtım sistemli
- Çakmaklı

18 0715
18 0711

SABA RCS 1300 RADYO KASETÇALAR
- 3 dalgalı stereo radyo
- Ayrılabilir hoparlör
- Speaker sistem
- Hem elektrikle hem pille çalışır.

SABA PD 50 L ÇİFTKASETLİ/RADYO/KASETÇALAR
- 3 dalgalı güçlü radyo
- Ayrılabilir hoparlör,
- Yüksek hızla bir kasetten diğerine kayıt

18 0723
18 0716

SONY FH 85 MÜZİK SETİ
- Hafif taşınabilir güçlü
- Özel band graphic equalizer
- 240 Watt P.M.P.O. gücü
- Autoreverse teyp

SABA OP 15 RADYO-KASETÇALAR
- Fener flaşör
- Üç dalgalı radyo
- Hassas kasetçalar

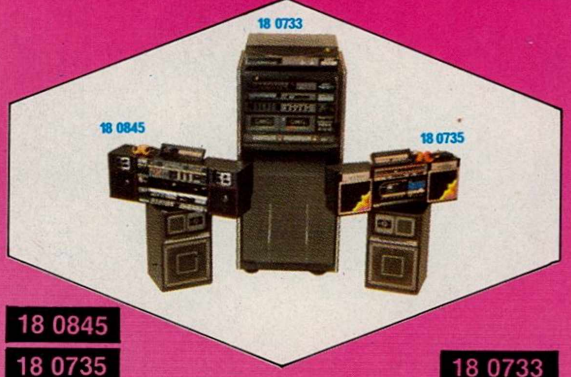

18 0845
18 0735

NATIONAL RX-26 L RAD.-K.ÇALAR
- Özel 5 bantlı graphic equalizer
- Çift kasetli stereo kasetçalar
- Tek düğmeyle radyodan veya kasetten kasete kayıt.

SABA P 25 L RADYO-KASETÇALAR (KULAKLIKLI)
- Üç dalgalı güçlü radyo
- Ayrılabilir haporlör kabinleri

18 0733

SONY KXQ 700 W STEREO Hİ-Fİ MÜZİK SETİ
- Çift kasetli stereo kasetçalar
- Hassas pikap
- Entegre amplifikatör (Güçlendirici)
- Dolaplı
- Spectrum analizer
- 5 band equalizer
- 300 Watt P.M.P.O. gücü

EVRİM Lİ

NASIL KATILACAKSINIZ

■ Seçtiğiniz ürünün peşinatını size en yakın PTT şubesinden **Hürriyet Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama A.Ş.**'nin **256943** no'lu posta çeki hesabına yatırınız.

■ Havale makbuzuna veya fotokopisine;
a) Dolduracağınız **HÜRPA** istek kuponunu,
b) Yeni tarihli resimli ikametgah senedinizi,
c) Yeni tarihli resimli nüfus suretinizi,
ekleyerek **Hürriyet Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama A.Ş. Büyükdere Cad. 15/A Hür Han 80260 Şişli/İSTANBUL** adresine taahhütlü olarak gönderiniz.

■ Göndereceğiniz evraklar Kuruluşumuza ulaştığında ürün teslimat belgeleriniz, teslimatımızın başlayacağı **1 Haziran 1988** tarihinden en az bir hafta önce adresinize taahhütlü olarak postalanacaktır.

NASIL TESLİM ALACAKSINIZ

Seçtiğiniz ürünü istek kuponunuzda işaretlediğiniz **HÜRPA** Bölge Temsilciliklerinden veya **HÜRPA** Yetkili Satıcılarından adınıza gönderdiğimiz belgelerle **1 Haziran 1988** tarihinden itibaren teslim alabilirsiniz.

BÖLGE TEMSİLCİLİKLERİMİZ ve YETKİLİ SATICILARIMIZ

İSTANBUL BÖLGESİ
HÜRPA Merkez: 132 32 00
Bursa: 35 50 54/55
Balıkesir: 11849-17776
Bandırma: 14423
Bolu: 12367
Çorlu: 14174-16394
Düzce: 20193
Edirne: 11037
Eskişehir: 10964
Gölcük: 2696

Kdz. Ereğli: 18862
Kocaeli: 12915
Kütahya: 11246
Sakarya: 14629
Tekirdağ: 13650
Yalova: 4358
Zonguldak: 31593

ANKARA BÖLGESİ
Ankara Merkez: 311 52 18

Antalya: 12 02 63
Kayseri: 19812
Konya: 25925
Samsun: 33999-33578
Trabzon: 11120
Sivas: 13398-16394
Tokat: 4566

İZMİR BÖLGESİ
İzmir Merkez: 14 37 24-14 21 43

Denizli: 12409

ADANA BÖLGESİ
Adana Merkez: 16973/74
Mersin: 15890
Diyarbakır: 13280-13952
Gaziantep: 20715-40722

ERZURUM BÖLGESİ
Erzurum Merkez: 14418-23349

Hür PA
SON KATILMA TARİHİ 1988
3 MAYIS

Hür PA
BÜYÜK ORGANİZASYON
Büyükdere Cad. Hürhan 15/A 80260 Şişli/İSTANBUL
Tel: 132 32 00/12 hat Telex: 27789 huho tr Telefax: 147 98 94

Hür PA İSTEK KUPONU T

Lütfen seçtiğiniz ürünü ve teslim almak istediğiniz yeri, yandaki kutuların içine (x) koyarak işaretleyiniz.

	KOD NO	ÜRÜN İSMİ	PEŞİNAT	TAKSİT SAYISI	KDV'li SATIŞ FİYATI
□	18 0715	SABA 1300 RADYO KASETÇALAR	35.000.-	5x 26.600.-	168.000.-
□	18 0711	SABA PD 50L RADYO ÇİFTKASETÇALAR	45.000.-	5x 42.600.-	258.000.-
□	18 0843	NATIONAL 8 SİSTEM MONİTÖR U.K. TV.	300.000.-	14x 125.000.-	2.050.000.-
□	18 0844	NATIONAL VHS VİDEO G7 PAL/SECAM	250.000.-	14x112.000.-	1.818.000.-
□	18 0845	NATIONAL RX26 RADYO KASETÇALAR	60.000.-	5x 54.000.-	330.000.-
□	18 0703	SONY VİDEO SL 200 U.K.	250.000.-	14x110.000.-	1.790.000.-
□	18 0723	SONY MÜZİK SETİ FH 85	200.000.-	14x 83.500.-	1.369.000.-
□	18 0733	SONY MÜZİK SETİ XQ 700 W	350.000.-	14x148.500.-	2.429.000.-
□	18 0731	SABA 9 SİSTEM MONİTÖR U.K. TV. 56	200.000.-	14x 88.000.-	1.432.000.-
□	18 0735	SABA P-25L RADYO KASETÇALAR KULAKLIKLI	40.000.-	5x 35.500.-	217.500.-
□	18 0716	SABA OP 15 RADYO-KASETÇALAR	25.000.-	5x 19.500.-	122.500.-
□	18 0502	PROFİLO BUZDOLABI 405 LUX	100.000.-	9x 58.000.-	622.000.-
□	18 0504	PROFİLO BUZDOLABI 460x2 LUX	120.000.-	9x 65.500.-	709.500.-
□	18 0519	PROFİLO BUZDOLABI 460x3 LUX	160.000.-	9x 88.000.-	952.000.-
□	18 0601	PROFİLO TAM OTOMATİK ÇAM. MAK. 804	200.000.-	14x 86.000.-	1.404.000.-
□	18 0511	PROFİLO BULAŞIK MAKİNASI	200.000.-	14x 83.500.-	1.369.000.-
□	18 0516	PROFİLO SP TURBO PROGRAMLI FIRIN	100.000.-	9x 55.000.-	595.000.-
□	18 0520	PROFİLO ELEKTRİK SÜPÜRGESİ 2001	45.000.-	5x 39.500.-	242.500.-

ÜRÜNÜMÜ TESLİM ALMAK İSTEDİĞİM ŞEHİR

□ İSTANBUL	□ MERSİN	□ BOLU	□ EDİRNE	□ KAYSERİ	□ TOKAT	□ TEKİRDAĞ
□ ANKARA	□ BURSA	□ ÇORLU	□ ESKİŞEHİR	□ KOCAELİ	□ SAKARYA	□ YALOVA
□ İZMİR	□ ANTALYA	□ DENİZLİ	□ GAZİANTEP	□ KONYA	□ SAMSUN	□ ZONGULDAK
□ ADANA	□ BALIKESİR	□ DİYARBAKIR	□ GÖLCÜK	□ KÜTAHYA	□ SİVAS	□ TRABZON
□ ERZURUM	□ BANDIRMA	□ DÜZCE	□ KDZ. EREĞLİ			

Adım, Soyadım: _____

Adresim: _____

İlçe _____ İl _____ Tel/İş _____ Ev _____

Doğum tarihi _____

Mesleğim _____ İmza _____

- Lütfen adresinize posta kodunuzu da yazmayı unutmayınız
- 18 yaşından küçük olanlar, kampanyaya kendi adlarına katılamazlar.

KAMPANYAMIZ T.C. MERKEZ BANKASININ İLGİLİ TEBLİĞİNE UYGUN OLARAK YÜRÜTÜLMEKTEDİR.

Her futbol karşılaşması taraftarlar için yeni bir sınav niteliği taşıyor artık... Sabahın ilk ışıkları ile stadyumların önüne toplanan 15-20 yaş arasındaki gençler savaşa gider gibi çeşitli kavga aletleri ile donanıyor. Gençlik çetelerinin ''üssü'' sayılan Bağdat Caddesi'ndeki cafelerde planlanan stadyum önü kavgalar, güvenlik kuvvetlerince yapılan tüm denetimlere rağmen her hafta yineleniyor.

BAĞDAT CADDESİ'NDE, İSTANBUL'UN BİRÇOK SOKAK VE MAHALLESİNDE DEHŞET SAÇAN ÇETELERİN EĞİTİM YERİ OLARAK STADYUMLAR KULLANILIYOR...

Stadyumda talim

FUTBOL izleyicileri arasında fanatik taraftarlar var... 15-16 yaşlarında... Bazıları da 20... Bunların Fenerbahçeli, Galatasaraylı, Beşiktaşlı olması önemli değil... Tek amaçları var: *Kavga hobilerini tatmin etmek.* Birbirlerine randevu veriyorlar kavga etmek için... Gece stadın önüne geliyorlar... Çoğu içkili... Kavga ediyorlar, yol kesiyorlar... Sonra da maçtan kolkola çıkıp dağılıyorlar.''. Yıllardır futbolun içinde, yıllardır futbol izleyicisi olarak deplasmanlara bile giden, bu nedenle ismi ''Amigo Kemik''e çıkmış bir taraftar söylüyor bunları...

''Bağdat Caddesi tüm gençlerin, gençlik gruplarının ilgisini çeken gösteri yeri gibi... Bir dönemler buraya, bu caddenin çocuklarından başkası girmezdi... Hemen hepsi bıçak taşır, yoldan geçenlerin künyesini, kolyesini, kazağını, montunu alırlar... 15-16 yaş grubunun insanları bunlar... Sırf kendilerini göstermek için adam döverler bunlar... *Eğitim ve prova yerleri ise stadyumlar...* Hangi takımı tuttukları, hangi takıma destek olacakları önemli değil... Stadın önünde haraç toplamak, stat içinde kavga çıkarıp kolye, künye gibi eşyaları almak, sonra bunları satıp parasını paylaşmak önemli...''Bu sözler de Deniz Harp Okulu öğrencisi Hakan Elaldı'nın öldürüldüğü, Berna Atamalaca'nın bıçaklandığı Bağdat Caddesi'nde hakimiyetlerini sürdüren çetelerden birinde yer alan ''Sarı'' kod isimli bir gence ait...

HEYSEL'İ YARATANLARIN YERLİSİ

İstanbul'un üç büyük futbol takımının ardından koşan yüzbinlerce izleyici arasında yer alan, her spor karşılaşmasını savaş alanına çevirenler kim?... Ingiltere'de, Hollanda'da, İtalya'da korku ve dehşet saçanların, *Heysel faciasını* yaratanların yerli uyarlaması mı bunlar?... Amigo Kemik'in, Sarı'nın dediği gibi sadece *''kavga hobilerini''* tatmin etmek isteyenler mi?... Kendilerine çeşitli isimler takarak, İstanbul'un birçok ünlü semtini *''zorun*lu olmadıkça gidilmeyen'' yer haline getirenler, Almanların *dazlaklarına* taş çıkartacak eylemleri gerçekleştirenler, gerçekten *''masum mahalle''* çeteleri değildi kuşkusuz...

Yıllarca Taksim'de çalıştıktan sonra Bağ-

dat Caddesi'ne taşınan ünlü bir büfenin sahibi, "Burası Sicilya'yı, Teksas'ı çoktan geçti ..." diyor. "İşyerimizi korumak için kendimiz üç-dört adam tutuyoruz. Büfenin çeşitli yerlerinde sopalar saklıyoruz.Bizim yanımızdaki cafeye, bu gençleri içeri almadı diye bir gün *"At'la girdiler"*... Polise bildirmek bile çözüm değil.." görüşünü savunuyor...

Başta Bağdat Caddesi olmak üzere İstanbul'un birçok semtinde olay çıkaranların *"ekonomik kimlikleri"* ise oldukça ilgi çekici... Tümünün ailesi "orta direk"in çok üstünde olan ailelerin çocukları *"gereksinmelerini karşılamak"* için değil, belirli hobilerini tatmin etmek için çetelerde yer alıyor... Ama, çetelerin önünde, vurucu güç olarak kullanılan gençler Fikirtepe'li, Kartal'lı yoksul ailelerin çocuklarından oluşuyor.

Uyuşturucu pazar arıyor

İstanbul'u tedirgin eden, ama sadece kulaklara fısıldanan gençlik çeteleri içinde yer almış, gözüpekliği ve yakışıklılığı nedeniyle "Travolta" olarak tanınan Gökhan K., "Bu arkadaşların hiçbiri para için hırsızlık yapmaz adam dövmez. Hepsinin günlük harçlığı 10 binleri buluyor" diyor...Yine bu çeteler arasında iki yıl aktif olarak bulunmuş, hapishane görmüş M.Ş. ise, ısrarla *olaylara yanlış teşhis* konulduğunu söylüyor. "Herkes basit gençlik heyecanı, gençlik kavgası, kızların bölüşümü olarak görüyor, göstermek istiyor bu olayları" diyor M.Ş. "Gerçek bu değil. Kızlara hava atmak, künye kapmak, bunlar tamamen işin eğlence yönü. Asıl olay eroin ve uyuşturucu mafyasının pazarını genişletme isteği..."

Stadlarda kavga çıkaran, stad önlerinde yakası açılmadık küfürlerle "spor karşılaşması izlemeye" gelenlere bıçak, taş, sopa, muşta ile saldıranların büyük bir bölümü yakalandığı zaman "alkollü" çıkıyor... Yine cadde ve sokaklarda "öldürmek kasti" ile saldıracak adam arayanların büyük bir bölümü yakalandığında "uyuşturucu" aldığı belirleniyor... Polis raporlarına yansıyan bu olgu M.Ş.'nin iddialarını doğruluyor... Kadıköy Cumhuriyet Savcısı Ragıp Müftüoğlu'nun "Ben yıllarca hapishane müdürlüğü yaptım. Uyuşturucu kullananları gözlerinden anlıyorum. Bağdat Caddesi'nde diğer bazı semtlerde gezerken çok sayıda uyuşturucu kullanmış genç görüyorum.." sözleri de*"masum mahalle çeteleri"* olayına başka bir gözlükle bakmayı zorunlu kılıyor...

Yine mi Çakıcı?

"Bir gün okula gittim arkadaşın birini dövmüşler... Çeteden değildi. Başta ailem olmak üzere tüm tanıdıklarım, arkadaşlar, K...'yı dövdükleri zaman bırakıp kaçmışsın diye bana bozuk attılar... Kanıma dokundu, arkadaşı dövenleri gördüğüm an çekip bıçağı sapladım..." Olayı anlatırken son derece sakin görünen, "Bunları aynen yazın, çünkü pişmanım" diyen 18 yaşındaki Tarkan da Bağdat Caddesi'ndeki çetelerden birine mensup... Tarkan, "Artık olaylara karışmadığını, Bağdat Caddesi'nde babasına ait bir kulüpte çalıştığını söylüyor... "Ben Oflu İsmail'in yeğeniyim... Bu tür olaylar bizim ailede ayıp sayılmaz..." diyor açık yüreklilikle Tarkan ve *gençlik olayına yanlış bakıldığı* teşhisine katıldığını anlatıyor. "Son zamanlarda özellikle uyuşturucu olayı yaygınlaştı arkadaşlar arasında. Öyle ki uyuşturucu kullanmayan adamdan sayılmıyor gibi bir şey..." Tarkan, kendisinin'uzun süre memleketine gidip, tarlada, bağda çalıştığını, artık bu tür işlere karışmadığı için rahatlıkla konuştuğunu vurguluyor...

İstanbul'da giderek genişleyen, tüm önlemlere karşın, gençler arasında yayılan "uyuşturucu kullanımı" bir başka iddiaya göre sadece *"pazar genişletmeye"* yönelik değil... Giderek filizlenen siyasi kamplaşmalar için vurucu eleman yetiştirmenin bir başka yolu bu... Eski MHP'li yeni "Baba" Alaattin Çakıcı'nın bu pazardaki yerini sağlamlaştırma, siyasi görüşleri doğrultusunda adam yetiştirme politikasının bir ürünü gençlik çeteleri... Gece kulüplerde, gündüz caddelerde, hafta sonları stad önlerinde birbirlerine acımasızca saldıran gençler karakollarda, hapishanelerde kollanıyorlar. Bu gençler, bir süre sonra yine alışagelmiş yerlerinde ortaya çıkıyorlar...

Stadyumda talim var

Fenerbahçe-Beşiktaş karşılaşmasının başlamasına 12 saat var. İnönü Stadı'nın önü tıklım tıklım... Ellerinde "kanyak" şişeleri, ceplerinde bıçaklar, önlerinde öbek öbek irili ufaklı taşlar... Göstermelik, kamufle için kullanılan bayraklar, flamalar, sarı-kırmızı, siyah-beyaz başlıklar... Görünen amaç, takımlarını en iyi şekilde desteklemek için en müsait tribünü kapmak... Saatler geçtikçe kafalar dumanlanıyor... Ellerindeki şişeler bitiyor, sokak lambalarının aydınlattığı loş köşelerde "Ateş böceği" gibi yanıp sönen sarılı sigaralar son kez çekiliyor. Artık 24 saat önceden kararlaştırılan "stadyumda talim var" sloganına "Biz buraya ölmeye geldik" naraları karışıyor. Daha önceki örneklerden, bu kez hazırlıklı olan güvenlik kuvvetlerinin yaptığı aramataramada, sıradan silahlara ilginç aletlerin de eklendiği gözleniyor. Tornavidalar, demir sopalar, testere ve satırlar... Stad çevresine mevzilenen taraftarlar, polislerce dağıtılıyor. Bu arada, durumu görüntülemek isteyen gazeteciler ve güvenlik kuvvetlerinden polisler taraftarlarca tartaklanıyor.

İster kimlik bunalımı, ister ailevi sorun, isterse ekonomik nedenler. Adını ne koyarsak koyalım... Gençler acımasızca birbirine saldırıyor... Futbol sahaları *"areneya çevriliyor"*... Gençlik çeteleri kıyasıya vuruyor, öldürüyor... Bu olayların nedeni de bir çok kişi tarafından açıkça biliniyor... Kaynak belli, kaynağı besleyenler belli... Hâlâ, "Gençler neden çete kuruyor, neden birbirini öldürüyor?" sorularına yanıt aramak doğru teşhis koymak için "Heysel faciası"nın yerlisini mi beklemek gerekiyor?...

var...

ELEKTRİK FİYATLARINDAKİ ARTIŞLARDAN BUNALAN SANAYİCİLER ARTIK, "KENDİ ELEKTRİĞİNİ KENDİN ÜRET" POLİTİKASINA DAHA ÇOK RAĞBET GÖSTERMEYE BAŞLADI. YÜZDE 80'E VARAN ORANLARDA TASARRUF SAĞLAMAK VE "SERMAYEYİ ELEKTRİĞE YÜKLEMEMEK İÇİN" SANTRAL KURANLARIN SAYISI GİDEREK ARTIYOR.

Fotoğraflar: Yıldırım İNCEALEMDAROĞLU/TEMPO

YEDİ YILDA ONSEKİZ KAT ARTAN

Kendi elek

DEĞİL, büyük şehirlerin, en ücra köylerin bile evleri, sokakları ışıl ışıl... Bütün barajlar, termik santrallar "harıl harıl" elektrik üretiyor. Gündüz-gece ayrımı kalmamış neredeyse... Sıkıştıkça, milyonlarca dolar ödeyip enerji satın aldığımız ülkelere elektrik satar olmuşuz! Bir dakikalık elektrik kesintisine bile tahammül edemiyoruz; kıyametler kopuyor...

OLMAZ, OLMAZ DEMEYİN

Bu aslında "pembe" bir fantezi ancak, gerekli olanaklar sağlandıkça ve akıllı politikalar uygulandıkça gerçekleşemeyecek bir rüya da değil. Belki 2010, belki 2020'li yıllarda, neden olmasın?

Yetkililer gelişmiş ülkelerde, özellikle büyük çaplı üretim yapan fabrikaların büyük bir bölümünün kendi elektriğini ürettiklerini, hatta fazlasını ulusal şebekelere sattıklarını belirtiyorlar. Biz ise henüz, sanayicilerin "efendim, maliyetler" diye başlayıp, ilk ağızda elektrik fiyatlarındaki artışlardan söz ettikleri bir ülkede yaşıyoruz. Yalnızca sanayiciler mi?... Neredeyse akaryakıt zamlarıyla "otomatiğe bağlanan" elektrik fiyatları sonucu, her geçen gün faturaları daha bir kabaran mesken sahipleri de *TEK'e rahmet okuyorlar...*

Haksız da değiller, çünkü Elektrik Mühendisleri Odası'nın yaptığı bir araştırmaya göre elektrik birim fiyatları, 1980 yılından 1987 Temmuz'una kadar tam *18 kat artmış!*

Ancak, bir zamanlar yalnızca bazı kamu kuruluşlarının uygulamaya koyabildiği "kendi elektriğini kendin üret" anlayışı, özel sektör kuruluşlarınca da giderek daha fazla benimsenmeye başladı. Devlet Planlama Teşkilatı da, son yıllarda enerji üretimine yönelik projeleri "öncelikle teşvik edilecekler" listesine almış durumda.

TEK'SİZ DE KALMA

Bandırma Gübre Fabrikaları (Bagfaş) 1980'den bu yana kendi elektriğini kendisi üretiyor. Kuruluşunun faaliyet konusu da buna uygun doğrusu... Sülfirik asit üretiminde kullanılan kükürtün yanması sonucu ortaya çıkan buhar enerjisi turbo jenaratöre veriliyor, bu da türbini döndürerek elektrik enerjisine dönüşüyor. Bu iş için entegre tesisler bünyesinde 10 megawatt gücünde bir jenaratör kurulmuş.

Genel Müdür Kemal Gençer, kurdukları bu sistemle, ihtiyaçları olan elektrik enerjisinin yaklaşık yüzde 80'ini karşıladıklarını, kalanını ise TEK'ten sağladıklarını söylüyor. Kuruluş ayrıca TEK'le enerji alışverişine de gidebiliyor. Gençer, şebeke kesintisi olduğunda normal üretimlerini sürdürebildiklerini hatırlatırken de "Bu bizim için büyük bir avantaj" diyor gururla...

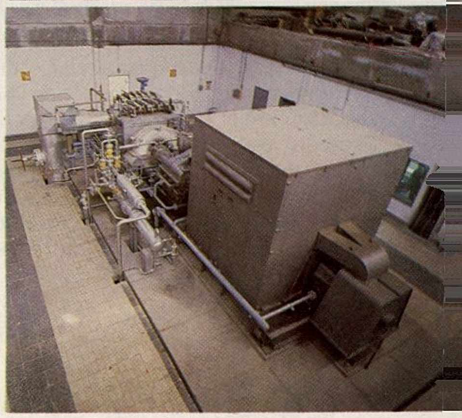

VAY UYANIK VAY...

Dinçkök Grubu'na bağlı Aksa Akrilik Sanayii ise, 1976 yılından bu yana *kendi başının çaresine bakıyor.* Şirketin normal koşullarda TEK'e her yıl ödeyeceği muhtemel bedel gözönüne alındığında, ne kadar "akıllı" bir proje olduğu açık seçik görünüyor; tamı tamına 12 milyar lira... "Ancak" diyor şirketin Teknik Genel Müdürü Selçuk Ergin, "Biz ihtiyacımız olan elektriği üretmek için yılda yalnızca 3 milyar lira harcıyoruz. Böylece dörtte üç oranında tasarruf sağlamış oluyoruz. "Bugün 20 megawatt gücündeki bir santralın yaklaşık 10 milyon dolara kurulabileceğini söylerken de "Ancak uzun vadede getireceği avantajlar çok yüksek. Böyle bir tesis 2 yılda kendisini amorti eder" diyor Ergin.

Fakat bu arada "küçük bir haksızlık"a

ELEKTRİK FİYATLARINA KARŞI ÖNLEM:

triğini kendin üret

Bagfaş'ın kendi tesislerinde kullandığı elektrik, fabrika bünyesindeki bu küçük çaplı santraldan karşılanıyor. Genel Müdür Kemal Gençer, aylık elektrik sarfiyatının 150 milyon lira civarında olmasına rağmen, bunu yaklaşık 30 milyon lirayla "geçiştirdiklerini" söylüyor. Enerji fazlalığı olduğunda da, bunu TEK'e verip, geri alabildiklerini anlatıyor. Tereciyle "tere alışverişine" girmişler kısacası.

değinmeden de geçemiyor. Enerji fazlası doğduğunda bunu TEK'e kilowatt/saati 25 liradan satarken, ihtiyaç duyduklarında "maalesef" normal fiyattan, 100 liradan satın alıyorlar. Bu da elektrik idaresinin ne kadar "verimli" çalıştığının bir göstergesi olsa gerek!

Aksa, buhar üretmek için kullandığı fuel-oil yerine doğal gaz kullanmayı planlıyor. Yaklaşık 3 milyon dolara malolacak bir ilave yatırım sonucu çevre kirliliği faktörünün de önemli ölçüde azalacağını anlatıyor Selçuk Ergin. Önemli bir noktaya daha değiniyor: "Buradan sağladığımız tasarrufu yeni yatırımlar için bir ölçüde finansman kaynağı olarak kullanıyoruz."

KESİNTİ NELERE KADİR

"1980 başlarında sık sık elektrik kesintisi oluyordu. Bu kesintinin yılda 500 saate ulaştığı dönemleri biliyoruz. Halbuki biz özellikle bazı bölümlerde kesintisiz üretim yapan bir kuruluşuz. Kesinti, bu sürekliliği bozuyor ve önemli kayıplara yol açıyordu. Bu nedenle enerjimizi kendimiz üretmeye karar verdik."

Turyağ şirketinin Mühendislik ve Bakım Direktörü Taner Sinanoğlu, 1985 yılında "kıvılcım" üretmeye başlayan kuvvet santralını kurma gerekçelerini böyle açıklıyor. 2.5 megawatt gücündeki bu santral sayesinde, yılda 300 milyon liralık bir maliyetten kurtuluyor Turyağ...

Evyap Sabun, Yağ, Gliserin A.Ş. ise bu doğrultuda 1986 yılında başlattığı yatırımını sürdürüyor. Şirketin sahibi Fikret Evyap, geçen yıllara acırcasına, "Bize bu yol 20 yıl önce gösterilseydi, belki Türkiye'nin enerji üretiminin yüzde 20'si bu şekilde sağlanabilirdi" diyor.

HA GAYRET...

DPT'nin son yıllarda bu tür projelere verdiği teşviklerin sayısı çok fazla olmasa da, bu yönde giderek artan bir eğilimin varolduğu da gözden kaçmıyor. Nitekim 1986 yılında iki "hevesli" kuruluşa daha teşvik belgesi verilmiş.

Sabancı'nın Sasa şirketi 18 milyar liralık bir enerji üretim projesi için DPT'den yüzde 100 oranında yatırım indirimi, yüzde 100 gümrük muafiyeti ve yüzde 15'lik teşvik primi almış. Kırşehir'de kurulu Yeşiller Yem Sanayii ise, 280 milyon lira tutarındaki projesini onaylatmış DPT'ye. 1987 yılında teşkilattan "olur" alan Söke'deki Söktaş A.Ş.'nin öngördüğü enerji yatırım projesi ise 12 milyar lira tutarında...

"Maaşallah, teşviklere bak" diye düşünülebilir, ancak "eloğlu"nun sağladıklarına bakıldığında katmerli bir "maaşallah" çekmemek elde değil... Çünkü, Uluslararası Enerji Ajansı'nın bültenlerine göre ABD, Japonya, Batı Almanya ve Kanada gibi ülkelerde bu tür projelere vergi indirimi, "ucuz yollu kredi" gibi desteklerin yanısıra, proje maliyetinin yüzde 60'ına kadar "hibe" desteği sağlanıyor.

Ne diyelim, *darısı başımıza...* "TEK'e nispet, elektriğini kendin üret" politikası yaygınlaşır da, sanayicilerimizin enerji maliyetleri azalırsa, ürünlerine "belki" daha az zam yaparlar... Biz de nasiplenmiş oluruz, fena mı?

Metin SOYSAL

active bodie
adidas
adidas

es by adidas®
adidas

Amerikalıların "Gold Rush" (Altına Hücum) adını verdikleri 1848 sonrasında, binlerce insan tüm umutlarını, bulacakları bir altın damarına bağlayarak neredeyse dünyayı bir başından ötekine katedip, Batı Amerika'ya gittiler. Başlarına geleni ise, *en iyimser* biçimiyle Şarlo'nun aynı adlı filmi anlattı: Umut, sevgi var ama, altın yok...

Sarı maden çılgınlığı...

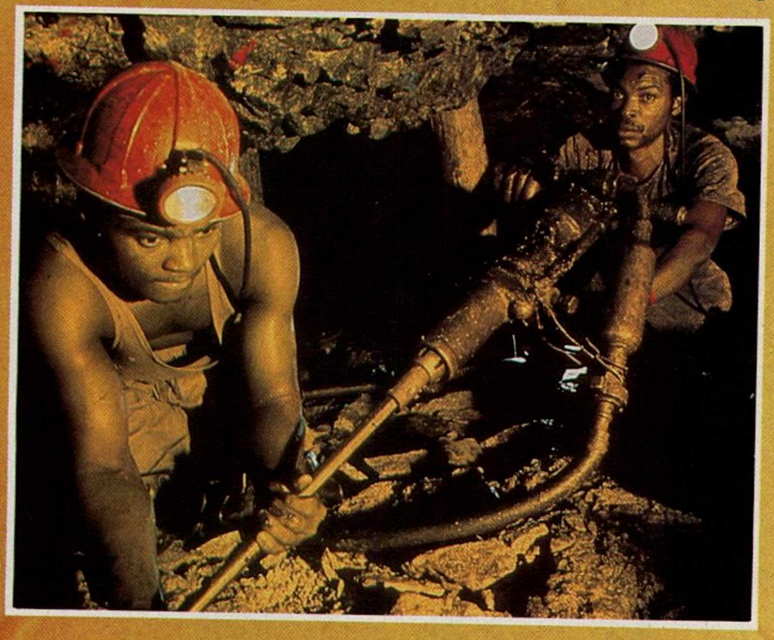

Fotoğraflar: (SYGMA)

GÜÇ VE ZENGİNLİK TEK BİR RENKTE SOMUTLAŞIYOR:

ALTININ DAYANSARISI

SUDA SÜRÜKLENEN SARI METAL PARÇALARI...

BİR çok kaşifin adı unutulup gider. Jonathan Sutter da bunlardan birisi. Halbuki Sutter'ın yaptığı keşif, ABD tarihinde yeni bir sayfayı açmıştı: Altına Hücum... İsviçre'den "Yenidünya"ya göç eden Sutter, Sacramento kentinin kırk kilometre uzağındaki Coloma kasabasında kendi yaptığı su testeresini çalıştıran kanalları kontrol etmek üzere işe koyulduğunda başına geleceklerden habersizdi. Suda sürüklenip giden küçük sarı metal parçalarının altın olduğunu anladığında ise, yalnız Yenidünya değil dünyalar onun oluverdi.

Bir süre sonra San Francisco'ya *hayatını yaşamaya* giden bir işçinin dilini tutamaması ise, Coloma'yı bir anda dünyanın en meşhur bölgesi haline getiriyordu. Kulaktan kulağa yayılan haber, gözleri faltaşı gibi açıyordu: Yalnızca suyu karıştırarak her gün yüzlerce dolar kazanmak... 1848 yılı, rüya ile gerçeğin birleştiği tarihi anın simgesi oluverdi.

Fransisken misyonerlerin kurduğu küçük balıkçı kasabası San Francisco'nun nüfusu, yüzyılın sonunda 350.000'e çıkmıştı. Altın hastalığına tutulanlar buldukları her tür araçla gelmişlerdi kente. Kimi at üstünde, kimi Güney Amerika'dan dolaşarak 5 aylık yorucu ve tehlikeli yolculukla ulaşmıştı "Altın Kapısı"na. Yalnızca 1956'da altıyüz gemi umut dolu insanları kıyıya döküvermişti...

Jonathan Sutter'ın payına ise, altını bulduğunu günlüğüne gururla yazmaktan öte bir şey düşmedi. Toprağında altını bulması yalnızca yıkım getirdi. Biriktirdiği paralarla zar zor aldığı arazi altın arayıcılarının çizmeleri altında harap olup gitti, üstelik de ona bir şey kazandırmadan...

ILMAZ

UNUTULMAZ JAMES BOND FİLMİNDE, GOLDFINGER, KURBANLARINI ALTIN TOZUNA GÖMEREK ÖLDÜRÜRKEN ŞU MESAJI VERİYORDU: GÜÇ VE ZENGİNLİK BENDE... ESKİ ÇAĞLARDAN BERİ, İNSANLARIN BİRBİRLERİNE KARŞI VERDİKLERİ MÜCADELEDE ALTIN HEP BAŞROLÜ OYNADI. YÜZYILIMIZDA ONDAN "ROL ÇALMAYA" KALKIŞAN PETROL BİLE ALTININ SARI IŞIĞINI SÖNDÜREMEDİ. PARANIN RENGİ DEĞİŞKEN AMA, ALTININ TEK BİR RENGİ VAR: BAŞDÖNDÜRÜCÜ SARI...

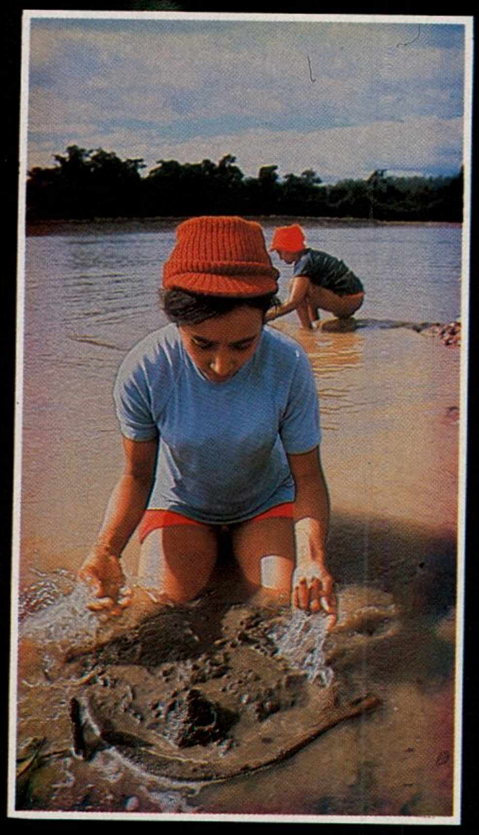

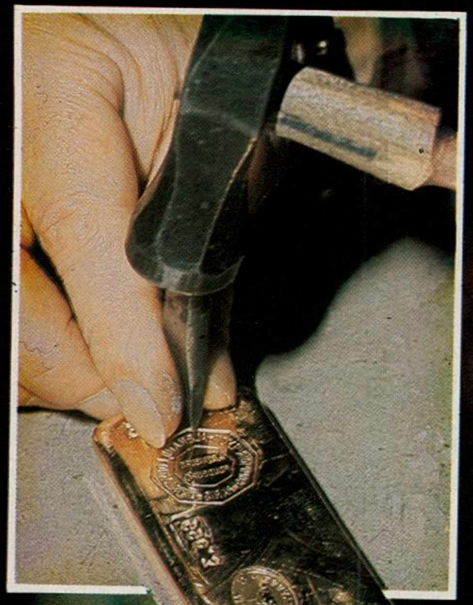

Yoksulların teri gerekli...

Brezilya'nın Serra Pelada'sı gibi Filipinler'in Waru-Waru Dağı birkaç gram altın için en korkunç fedakârlıklara bile katlanmaya hazır binlerce insanı barındırıyor. Banka kasalarına ve şık hanımlara ulaşmak üzere uyuklayan bu sarı lanetin uyanması için yoksul köylülerin teri, emeği ve hatta yaşamı gerekiyor.

18. yüzyıla dek altın üretiminde büyük artışlar yaşanmamıştı. Brezilya ve Rusya'da bulunan maden alanları, altın üretimini bir anda artırmıştı. 19. yüzyılda ise ABD, Avustralya ve Güney Afrika'da bulunan yeni alanlar, kısa sürede yalnız altının değil, dünya tarihini de değiştirdi. Son elli yıl içinde üretilen altının miktarı ise eski çağlardan beri birikmiş olanın dörtte üçünü geçti.

1940'dan önce Güney Afrika ve Sovyetler Birliği, altın üretimini kontrolleri altında tutuyorlardı, ancak Kanada, ABD ve Avustralya da bu piyasada söz sahibiydiler. Onların ardından da küçük kapasiteleri ile Gana, Rodezya, Zaire, Meksika, Kolombiya ve Filipinler geliyordu. Yakın tarihlerde ise, durum daha da berraklaşmıştı. Güney Afrika yıllık 1000 tonluk üretimi ile liderliği kimseye kaptırmıyor.Diğer ülkeler de orta boy üretici olmaktan öteye gidemiyorlar. Gana haricinde hiçbir ülke üretimini artırma başarısını gösteremedi.

Güneydoğu Asya'dan gelen haberler yeni bir çılgınlığı işaret ediyor. Filipinler'in güneyinde Manila'dan bin kilometre uzağındaki Mindanao Dağı'nda bulunan altın damarı çalkantılar içindeki ülkeyi altın üretiminde bir anda dünya onunculuğundan altıncılığına çıkardı. Kasım 1983'de yapılan keşif Diwalwal adı verilen elli bin kişilik bir teneke kasabanın kurulmasına yol açtı.

Altın çıkarmaya yetkili APEX firmasının adına çalışan kadınlı çocuklu binlerce işçi ayda 100 kilo altına terlerini döküyor. Günlük ortalama kazanç 17-28 dolar arasında değişiyor. Yer kayması yüzünden ölenlerin aylık ortalaması ise 100...

ALTIN UĞRUNA HER AY YÜZ ÖLÜ...

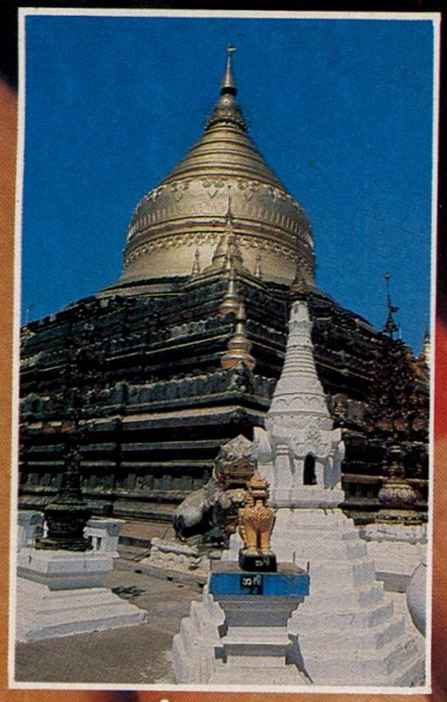

Zor duyguların simgesi...

Altının serüvenleri anlatmakla bitmez. Bazen "Benimle evlenir misin?" sorusunun içten olup olmadığının göstergesi olup çıkar, bazen Zsa Zsa Gabor gibi bir gösteriş tutkununun arabasına kaplanır. Bazen parmaklarını ağırlaştırır zarif ellerin; yalnız gücün ve zenginliğin değil, sehvetin de simgesi olarak...

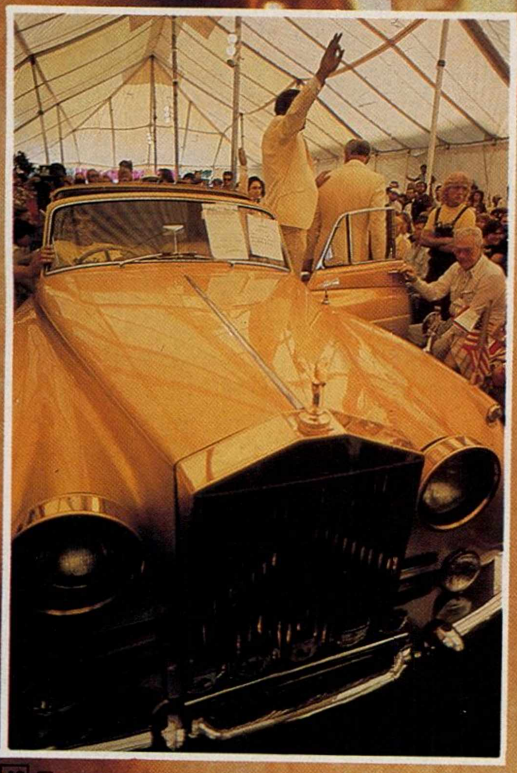

DÜNYAYI KARARTAN "SARI IŞIK"...

19. yüzyıldaki ihtişamı kalmasa da, altın, zenginliğin ve iktidarın sembolü olmayı sürdürüyor. Zenginlik ve iktidar ise dönüp dolaşıp tek bir ilke üzerinde yükseliyor: Toplumsal eşitsizlik... Çağımızın karmaşık ekonomik düzeni yeni değerleri ortaya atsa da eninde sonunda bir ülkenin zenginliği, sahip olduğu altın rezervi ile ölçülüyor. Basite indirgemek pahasına da olsa dünya tarihi basitçe anlatılabilir: *Komşunun* sahip olduğu altını ele geçirmek için mücadele...

İspanyol fatihler dünyaya *iflah olmaz Hıristiyan* gözlüklerle bakıyorlardı. Amerika kıtasına vardıklarında, hiçbir "ideolojik" gözlüğün görmemezlik edemediği şeyi de gördüler tabii: İnkalar'ın altınları... Amiral Nelson, Tarafalgar deniz savaşında İspanyol donanmasını batıracağım derken yaşamını yitirmişti, ama ne gam... Sonuçta, İberik'in altınlarıyla kurulmuştu "Topraklarında güneş batmayan imparatorluk". Öte yandan Tuna'yı kafilelerle geçen akıncılar getirdikleri altını gururla Deli İbrahim'in önüne sermişlerdi, belki de balıklara yem diye atılacağını bilmeden.

Uluslararası politikanın kanlı oyunları ile sıradan günlük yaşamın küçük heyecanları aynı noktada yoğunlaşıyor. Önemli anların sonunda, külçelerle, ya da bir kaç gramla ölçülen bir hediye el değiştiriyor. Borçlar ödeniyor, ya da parmakta küçük bir halka ışıldıyor. Yalnızca zenginliğin ve gücün simgesi değil altın. İnanç bile onda somutlanıyor; tapınaklar bir sonraki dinin gelip kendisini eritmesini bekleyen altının mezarlıkları sanki. Ama altın, zaman dışı ve sonsuz olma özleminin vazgeçilmez simgesi... Sürekli değişen dünyayı, değişmeyen sarı ışığıyla *karartıyor...*

FRANSIZ sanat kitapları yayıncısı Pierre Argillet'in 10 yıllık hayali sonunda gerçekleşti. Gerçeküstücü resmin babası Salvador Dali'nin 200 eseri Moskova'daki Puşkin Müzesi'nde sergilenmeye başladı. "Sosyalist gerçekçilik"in beşiği olan Sovyetler Birliği'nde neredeyse *kanundışı* ilan edilen gerçeküstücü sanatın Gorbaçov un *glasnost* hareketi sayesinde ulaştığı ikinci başarı sayılabilir bu olay. Bundan altı ay kadar önce de yine gerçeküstücülüğün babalarından, 1922'de Sovyetler'i terketmiş ve 1985'deki ölümüne dek bir daha hiç dönmemiş Yahudi asıllı Marc Chagall'in resimleri sergilenmişti. Gorbaçov'un ısrarla üstünde durduğu *açıklık* politikası sayesinde günde ortalama 4000 kişi Dali'nin tablolarını izleyebilecek.

Sergiler, kitaplar, ülkenin dört bir yanından gelen haberlerin eskiye göre çok daha az bir sansürle Batı'ya aktarılması, çeşitli alanlardaki faaliyetlere ilişkin sayıların gazetelerde açıklanması, dergilerde çıkan eleştiri yazıları... Bütün bu gelişmeler Glasnost'un oldukça başarılı bir biçimde işlediğini gösteriyor. Ancak Gorbaçov'un iki temel hedefinden olan Glasnost, diğerleriyle karşılaştırıldığında çok daha önemsiz kalıyor. Sovyet liderinin asıl amacı "perestroika"yı, yani *ekonomiyi yeniden yapılandırma* hareketini başarıya ulaştırmak. Bunun için de hantallaşan bürokrasinin azaltılması, teknolojinin yenilenmesi, tüketim maddeleri üretiminin artırılması gerekiyor. Ancak liderin yürürlüğe koymaya çalıştığı reformlar hemen her aşamada ayrıcalıklarını kaybetmek istemeyen bürokrasinin engellemeleriyle karşılaşıyor. Bu mücadele ise, gerek Stalin döneminin, gerek ülkenin ekonomik durumunun tartışılması biçiminde gündelik basına yansıyor.

OLAY MEKTUP

Yeni bir tartışma, *şimdilik* Gorbaçov'un başarısıyla sonuçlandı... 13 Mart tarihinde Sovyetskaya Rossiya gazetesinde Leningradlı öğretmen Nina Andreyevna'nın Perestroika'yı eleştirdiği tam sayfa bir mektup yayınlanmıştı. Mektupta Stalin'in mirası savunuluyor ve onu eleştirmenin Troçki, kulaklar ve Yeni Ekonomik Politika (1920'lerdeki NEP dönemi) savunucularının manevi devamı olduğu ileri sürülüyordu. "Perestroika'nın savunucuları, proleterya karşıtı, Tanrı'yı, ya da ruhaniliği arayan, serbest girişimi geliştirmek isteyen liberal-solcu entelektüellerdir" diyen yazı, Perestroika'yı "liberal terör" olarak niteleyen muhafazakârların görüşlerini dile getiriyordu. Konuya yakın olanlar ise, böylesine ağır bir yazının ardında Politbüro'daki en önde gelen Gorbaçov karşıtlarından Igor Ligaçev olduğunu tahmin ediyorlardı. Daha sonraki gelişmeler, bu tahminin doğruluğu yönünde oldu.

Ligaçev, 30-31 Mart tarihleri arasında Kremlin'de bulunmuyordu. Bu olayın ilginçliği ise, Politbüro toplantısının onun yokluğu sırasında yapılmasıydı. Dedikodulara göre, bu toplantı sırasında Gorbaçov, tüm üyelerden Andreyevna'nın yazısını okumalarını ve onaylayıp onaylamadıklarını belirtmelerini istedi. Tahmin edilebileceği gibi, tüm üyeler yazıyı onaylamadıklarını belirttiler. Bunun üzerine Genel Sekreter, yakın arkadaşı ve Politbüro'nun en liberal üyesi Alexander Yakovlev tarafından kaleme alınmış uzun bir yazıyı da onaylamalarını istedi ve bu isteği de gerçekleşti. Sonuç olarak, 5 Nisan tarihli Pravda'da yazı işlerinin imzasıyla Andreyevna'nın yazısına cevap çıktı: "Perestroika'nın İlkeleri: Devrimci Düşünce ve Davranışlar."

Pravda'da yayınlanan yazı iki temel noktayı hedef alıyordu; Stalin'in affedilmez hatalar yaptığı ve Perestroika karşıtlarının ideolojik savunucusu olan yazının böyle büyük bir yayın organında uzun olarak yayınlanmasının yanlışlığı. Bu yazıdan sonra Pravda'ya binlerce olumlayan mektup geldi, ayrıca birçok Perestroika karşıtlarını eleştiren yazılar yayınlandı. Diğer gazetelerin de söz birliği etmişçesine Gorbaçov'a destek vermeleri Sovyet basınında yeni bir gelişme olarak kabul edildi. Bu gelişmeler üzerine Sovyetskaya Rossiya gazetesi 15 Nisan tarihli sayısında böylesine bir konuda uzun okuyucu mektubu yayınlamanın hatalı bir davranış olduğunu kabul eden bir yazı yayınlayarak, olayın yatışması yönünde önemli bir adım atmak zorunda kaldı.

GERİ KALMA KORKUSU

Yakın gelecekteki gelişmeleri ise üç önemli olgu belirleyecek. Moskova 19. Parti Konferansı'nın delegelerinin seçimi dönemine girdi. Hazirandaki toplantıda Gorbaçov, partinin demokratikleşmesini talep edecek. Önümüzdeki aylar muhafazakârların son şansı gibi görünüyor. Pravda, bu sıralarda giderek daha otoriter bir biçimde Perestroika Ortodoksluğu yapıyor. Üçüncü önemli nokta ise, her şeye karşın ekonominin başarısız kalması ve buna ek olarak Afganistan'da uğranan başarısızlığın yarattığı kötümser hava.

Perestroika'nın geleceği açısından en önemli konu, tabii ki, ekonomik alanda ya-

SOVYETLER IMF'NİN AĞINA DÜŞECEK Mİ?

Perestroika

SOVYETLER'DEKİ GELİŞMELER, GLASNOST'UN OLDUKÇA BAŞARILI BİR BİÇİMDE İŞLEDİĞİNİ GÖSTERİYOR AMA GORBAÇOV'UN İKİ TEMEL HEDEFİNDEN BİRİ OLAN GLASNOST, PERESTROİKA, YANİ "EKONOMİYİ YENİDEN YAPILANDIRMA" YANINDA ÖNEMSİZ KALIYOR. SOVYET LİDERİNİN KOYMAYA ÇALIŞTIĞI REFORMLAR, HER ADIMDA, AYRICALIKLARINI KAYBETMEK İSTEMEYEN BÜROKRATLARIN ENGELLEMELERİYLE KARŞILAŞIYOR.

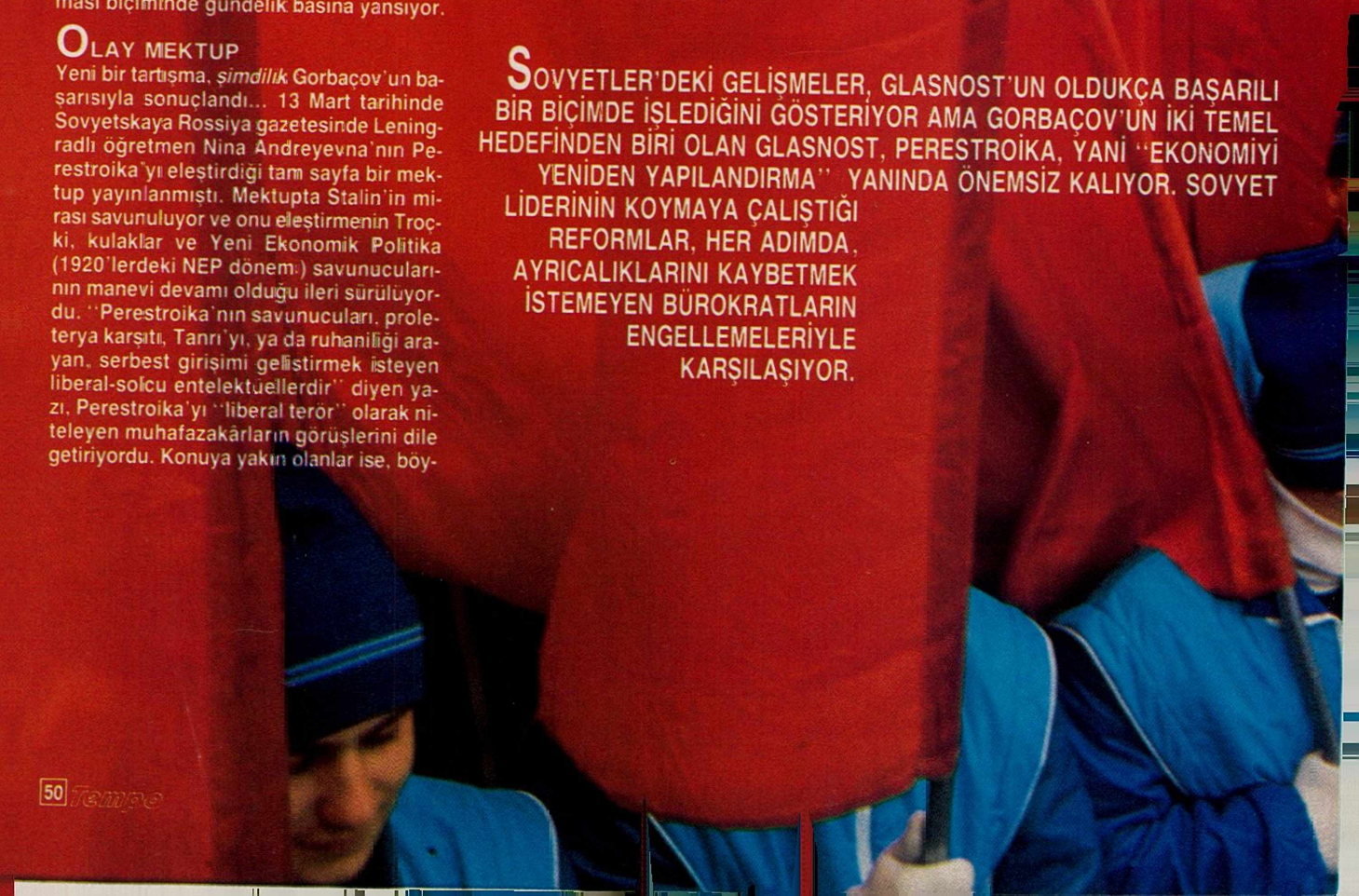

şanan bunalım. 1987 yılında Sovyet ekonomisi yalnızca yüzde 2.3 büyüyebildi. 1979'daki yüzde 2.2'lik hız hariç tutulduğunda bu, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri karşılaşılan en düşük oran. Gorbaçov'un alkol karşıtı kampanyası, satışlarda 45 milyar rublelik bir düşüş sağladı. Bu ise, Sovyet vatandaşlarının elinde tüketim için harcanacak, ancak *kendisine satın alacak bir mal bulamayan değer* anlamına geliyordu. Sovyet yönetimi, özellikle *kaliteli tüketim malı üretemeyen ekonomiden* çok sıkıntı çekiyor. Bunun ardında da modern teknolojiden yararlanamama ve teknolojiyi geliştirmek için gerekli finansmanın sağlanamaması yatıyor.

Sovyet ekonomi profesörlerinden Nikolai Shmyelev ise darboğazdaki Perestroika'nın kurtulması için kolay kolay kabul edilemeyecek reçeteler öneriyor. Bunların arasında devletin halka borçlanması ve dış borç alınması da var. "Gelecekteki gücümüz altına değil, teknolojik gelişmeye ayak uydurmamıza bağlı" diyen Shmyelev, 1990'lı yıllarda Batı'ya mal satabilecek duruma gelebilecek biçimde yatırıma aktarıldığı takdirde, şu anda önemsiz miktarda seyreden dış borcun uzun vadeli yeni kredilerle artırılmasından korkulmaması gerektiğini vurguluyor. "Aksi halde" diyor, "Geri kalmış bir ülke haline gelebiliriz."

Shmyelev'in önerileri arasında toplam işgücünün yüzde 25'ini oluşturduğunu tahmin ettiği fazla emeğin hizmet sektörüne aktarılması da var. Böyle bir reçetenin ortaya konmasındaki kısa vadeli amaç ise, henüz olumlu bir gelişme gösterememiş olan Perestroika hareketini canlandırmak ve halkın da benimsemesini sağlamak. Çünkü, harekete karşı çıkanlar yalnızca bürokratlar değil. İşçi ve köylülerin önemli bir bölümü, reformların refah yerine yeni sorumluluklar ve daha ağır çalışma getireceğinden korkuyor.

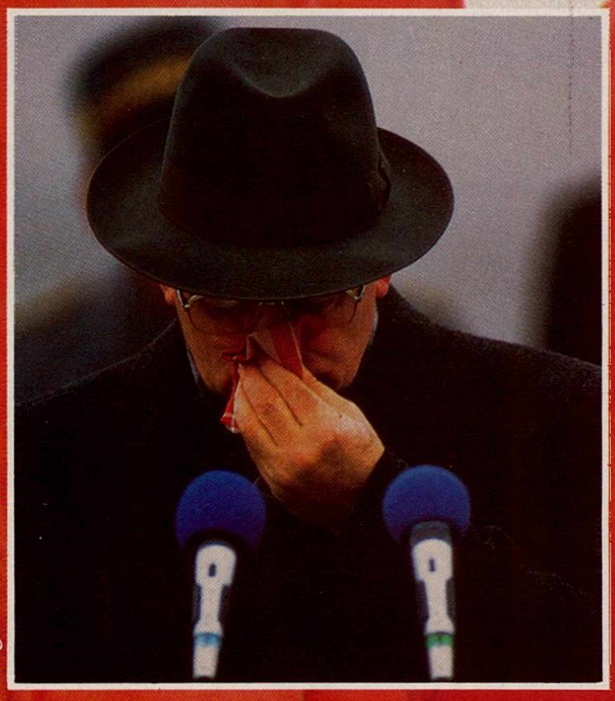

Fotoğraflar: (SYGMA)

Glasnost'un olumlu etkileri gün geçtikçe daha çok ortaya çıkıyor. Sovyet basını birçok konuyu çekinmeden yazabiliyor. Ancak, Glasnost'un asıl nedeni olan Perestroika yerinde sayıyor. Ekonominin acele olarak taze kana ihtiyacı var. Sorun ise bunun nasıl sağlanacağı. Bir yandan muhalifleri, bir yandan Batı sermayesi ve ayrıca dış politika sorunları Gorbaçov'u zor durumda bırakıyor.

rölantide...

FİLİPİNLER'DE ABD ÜSLERİ İÇİN PAZARLIK DEVAM EDİYOR

Üs yok tesis var!...

DOĞU'NUN İNCİSİ ADI VERİLEN FİLİPİNLER'DEKİ ABD ÜSLERİ GİDEREK DAHA FAZLA SORUN ÇIKARIR HALE GELDİLER. ÜSLERİN VARLIĞINA KARŞI ÇIKMAK MİLLİYETÇİLİĞİN VAZGEÇİLMEZ GÖSTERGESİ OLARAK KABUL EDİLİYOR. HALBUKİ, DIŞ BORCU 29 MİLYAR DOLAR OLAN FİLİPİNLER'İN ABD'NİN VERECEĞİ PARAYA İHTİYACI VAR. ÖTE YANDAN, TÜM PASİFİĞİ DENETİM ALTINDA TUTTUĞU İÇİN ABD DE BURADAN GİTMEK İSTEMİYOR.

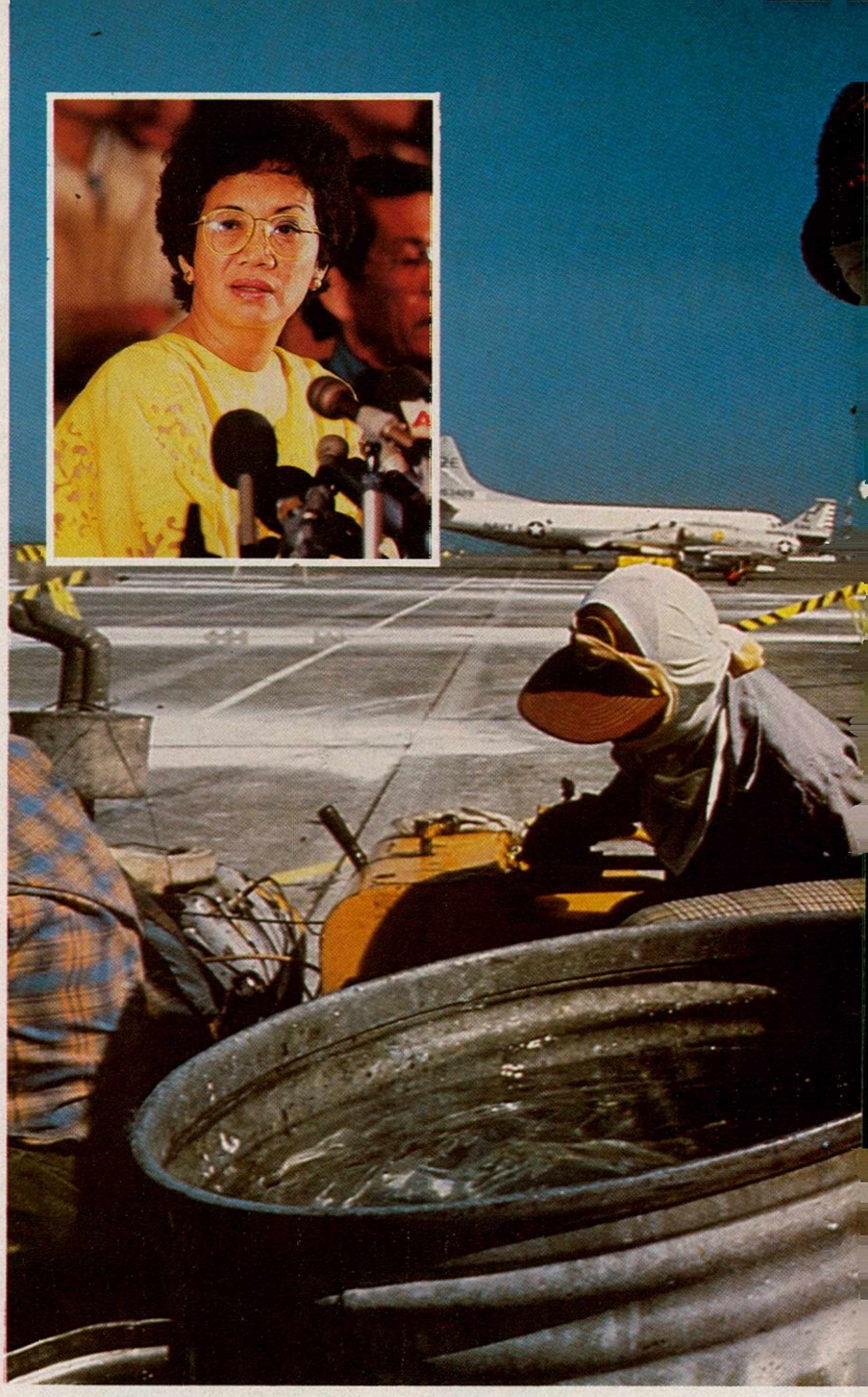

AMERİKA GO HOME!''... Bu tanıdık slogan geçtiğimiz günlerde Filipinler'in başkenti Manila'nın sokaklarında yankılanıyordu. Bir yandan Filipinliler ülkelerindeki Amerikalıları ''defetmek'' için sokaklara dökülürken, bir yandan ülkenin 1945'deki ''kurtarıcısı'' General Douglas McArthur'un dev posterleri sokaklarda boy gösteriyor. Bir başka tarafta siyahi ve sarışın iri yarı Amerikalılar Bikini'nin yarı çıplak esmer tenli kızlarını okşuyorlar...

Filipinler'deki Amerikan subaylarından biri ''Angeles City (Meleklerin Şehri) Asya'nın en soğuk birası ve en sıcak kızları demektir'', diye tanımlıyor çalıştığı yeri ve sözlerini ''Buradan çekilmek, prestijimizi en az Saygon'un düşüşü kadar sarsar,'' diyerek sürdürüyor.

Filipinler Dış İşleri Bakanı Raul Manglapus ve ABD Büyükelçisi, üslerin kaderini görüşmek için 5 Nisan'da bir araya geldiler. 1947'de iki ülke arasında imzalanan anlaşmaya göre, Amerika'nın Filipinler'de on altı tane üssü bulunuyor. Beş yılda bir yenilenmesi gereken anlaşmanın süresi 1991'de doluyor. Ama, ABD işi sağlama bağlayıp kontratı 25 yıl uzatmak niyetinde.

Manila yakınındaki dev Subic ve Clark üslerinde toplam onbeş bin Amerikan askeri kalıyor, her ay binlerce uçak bu üslere inip kalkıyor, Amerikan savaş gemileri buralara demirliyor. Bu iki uçsuz bucaksız üs,Amerikan ordusunun kendi ülkelerinin dışındaki en geniş askeri alanları...

''Doğu'nun İncisi'' Filipinler'deki üsler için VII. filo komutanı Amiral James Lyons, ''Amerika''nın Pasifik'teki gücünün kanıtı ve Asya'daki stratejik dengelerin anahtarı'' deyimini kullanıyor. Gerçekten de, Subic ve Clark sayesinde, ABD, Kore'den İran Körfezi'ne kadar olan bütün alanı kontrol altına alabiliyor.

KÜÇÜK BİR KIYAK...

Pasifik'teki üsler,Sovyetler Birliği'ninÇin Denizi'ndeki Cam Ranh (Vietnam) üslerini kullanmasıyla daha da değer kazandı. Artık Amerika desteğini hiçbir zaman esirgemediği Marcos'u feda etme pahasına bu üsleri korumak zorunda. Üslerin başka yere aktarılması, hem en az 10 milyar dolara patlayacak, hem de ancak on yılda gerçekleştirilecek. Ayrıca, bütün bunlar Amerikan generallerini hiç de tatmin etmeyecek bir sonuç için yapılacak...

1985'de sabık başkan Marcos ile yapılan anlaşmaya göre, ABD beş yıllık kira bedeli olarak 900 milyon dolar veriyor. Aynı hizmet karşılığında Yunanistan'a yalnızca 500 milyon doları layık gören ABD, bu minik adalara küçük bir *kıyak* geçmiş oluyor.

Washington için ''vazgeçilmez'' olan bu üsleri pek çok Filipinli ''kabul edilmez'' bu-

Filipinler'de yeni anayasa, ülkede nükleer silahların bulundurulmasını kesinlikle yasaklıyor. Halbuki, Pentagon doğrulamasa da, Amerikan üslerine giden uçak ve gemilerin nükleer füze taşıdığını herkes biliyor... Son günlerin en yaygın "anti-üs" gerekçesi ise AIDS tehdidi... Filipinliler, üslerde çalışan 25.000 "hostes"in, veba salgını benzeri bir AIDS salgınına yol açacağına inanıyorlar. Ülkede, eğer Aquino bir çözüm bulamazsa, Marcos yanlılarının girişeceği kanlı ayaklanmaların Filipinler'i yaşanmaz bir ülke haline sokacak gibi görünüyor.

luyor. Filipinliler, üsleri, Sam Amca'nın *yanık tenli kuzenleriyle özel ilişkisinin abidesi* olarak görüyorlar. Bu özel ilişki Filipinlilere hiç de hoş şeyler hatırlatmıyor. ABD kolonisi olmaktan kurtulalı, henüz yalnızca kırk yıl geçmiş; anılar henüz taze...

Komünist gerillalardan sağcı muhaliflere kadar pek çok Filipinli için üslerin "kaldırılması", bir milliyetçilik nişanı anlamı taşıyor. Cory Aquino'yu iktidara getiren "devrim"den bu yana Filipinler'de *milliyetçilik* oldukça revaçta. Dışişleri Bakanı'nın kendisi de üsler konusunda ilk defa çok kesin ve sert konuştu. Manglapus geçtiğimiz ay yaptığı konuşmada üslerin hiçbir işlerine yaramadığını "itiraf etti".

Hayal kuran...

Aslına bakılırsa bu üslerden vaz geçemeyecek olan yalnızca Amerikalılar değil. Aquino da bir bakıma bunlara "muhtaç" durumda. Onun nedeni askeri değil, ekonomik. Filipinler'in toplam dış borcu 29 milyar dolar ve 1988 bütçesinin yüzde 40'ı dış borçlara gidecek. Hükümet, yoksul tabakaların başkaldırısını önleyebilmek için ABD'nin üsler için ödeyeceği kira bedeline ihtiyaç duyuyor. Ancak ABD'nin 5 yıl için verdiği 900 milyon dolar yerine, Filipinler yönetiminin arzusu, her yıl için en az 1 milyar dolar almak. Hatta, biraz hayalcilik de olsa bu miktarı 4 milyar dolara kadar çıkarmak isteyenler var. Ancak bu isteğin ABD Kongresi tarafından hiçbir biçimde kabul edilmeyeceğini herkes biliyor.

Halk tarafından istenmeyen Marcos'a karşı ABD, Aquino'yu desteklemek durumunda kalmıştı. Gerek demokratik fikirleri gerek dış borçları ödeyeceğine ilişkin verdiği söz Aquino'yu Batı için tercih edilen seçenek haline getirmişti.

Öyle görülüyor ki, Batı ve özellikle ABD, Aquino'yu desteklemeye devam etmek zorunda. Aksi halde hükümeti ve rejimi devirmek için uzun süredir mücadele eden gerilla grupları ülkeyi tam bir kan gölü haline getirecekler. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının nedeni ise, yalnızca Ulusal Demokratik Cephe ve Yeni Halkın Ordusu gibi güçlü gerilla gruplarının mücadelelerinden değil, tetikte bekleyen Marcos yanlılarının girişeceği kanlı ayaklanmalar olacak. Demokratik hükümetin ortadan kalkarak şiddet yanlısı ve demokratik olmayan sağ ve solun karşı karşıya gelmesi ise, ABD'nin Pasifik çıkarlarına aykırı düşecek...

ABD İRAN'A AİT İKİ

Dök mayını

GEÇEN EKİM AYINDA İRAN'A AİT PETROL PLATFORMLARINA YAPTIĞINA BENZER BİR SALDIRIYI ABD TEKRARLADI. ABD SAVAŞ GEMİLERİ, BİRİ ZATEN FAALİYET DIŞI İKİ İRAN PLATFORMUNU HAVAYA UÇURDULAR. YAPILAN AÇIKLAMADA BU SALDIRININ BİR MAYINA ÇARPARAK YARALANAN ROBERST FIRKATEYNİNE KARŞI MİSİLLEME OLDUĞU BELİRTİLDİ. ANCAK, BU HEREKATIN DOLAYLI OLARAK İRAN-IRAK SAVAŞINI ETKİLEDİĞİ DE AÇIK.

Fotoğraf: (SYGMA)

PLATFORMU VURDU

...ye roketi...

ARTIK neredeyse kronikleşen ve Ortaçağ Avrupa'sındaki Otuz Yıl, Yüz Yıl savaşlarına benzemeye başlayan İran-Irak savaşı ABD'nin sınırlı bir operasyonla İran'a ait iki petrol platformunu vurması ile, bir kere daha ani bir parlayış gösterdi. *Görünüşe* göre her şey 14 Nisan Perşembe günü Amerikan güdümlü füze taşıyıcısı Samuel B.Roberst fırkateyninin İran tarafından döşendiği kuvvetle tahmin edilen mayınlara çarpmasıyla başladı.

Karşısına çıkan bir çok mayından başarılı bir biçimde sıyrılan Robert sonunda bu şanslı manevraları devam ettirememiş ve patlayan mayın nedeniyle neredeyse batma noktasına gelerek tamire çekilmek zorunda kalmıştı. Patlama, bir Kuveyt tankerine Basra Körfezi'nin güney sularında refakat etmekte olan gemideki askerlerden on tanesinin yaralanmasına yol açmıştı. Daha sonra bölgede araştırma yapan gemiler İran tarafından üretilmiş bir çok mayına rastladılar. Böyle bir durumda ABD'nin her zamanki iddiası bir kere daha tekrarlanma fırsatını buldu: "Uluslararası sularda gemilerime yapılan herhangi bir saldırı karşısında cevap hakkımız vardır."

GENİŞLEYEN SINIRLI MÜDAHALE

Zaten hazır olan planların yürürlüğe konulmasına ilişkin Reagan'ın verdiği onaydan sonra olaylar hızla gelişti. Pazartesi günkü harekat kısa ve net oldu ancak İran'ın da cevap vermesiyle akşam saatlerine dek uzanan çarpışmalar, özellikle bölge ülkelerinde yürekleri ağıza getirdi. Körfezin güneyinde bulunan Salman ve Nasr petrol platformlarına sabah sekiz sıralarında yaklaşan üç ABD savaş gemisi platformların boşaltılması için uyarıda bulunduktan kısa bir süre sonra ateş açtılar. Beyaz Saray sözcüsü Marlin Fitzwater daha sonra yaptığı açıklama sırasında platformlarda kaç kişi olduğunu bilmediklerini, ancak bu sayının genellikle yirmi ile kırk arasında değiştiği belirtti.

Saat dokuz sıralarında biten saldırı, eğer İran cevap vermeseydi bir kibrit alevi gibi sönebilirdi. Ancak İran'a ait devriye botlarının ve fırkateynlerin ABD gemilerine ateş açması sonucunda "sınırlı müdahale" genişlemeye yüz tuttu. Sonuç olarak iki İran fırkateyni ve üç İran devriye botu batırıldı. İran, Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan, ancak ABD tarafından işletilen Mübarek petrol platformuna saldırıda bulundu. ABD gemilerine Çin yapısı *ipekböceği* füzeleri ile cevap veren İran'ın karşı saldırıları ise gün boyunca etkisiz kaldı. Daha önce yanlışlıkla Irak tarafından vurulan Stark gemisinin başına gelenler bu sefer bölgedeki ABD gemilerinin başına gelmedi.

Bütün olup biteni yalnızca ABD'nin "çıkarlarını" korumak üzere giriştiği bir misilleme olarak görmek açıklayacı bir yaklaşım olarak gözükmüyor. Reagan'ın yaptığı, "bizi tehdit ederlerse bunu öderler" biçimindeki açıklama olayın boyutlarını anlamak için yetesiz kalıyor. ABD'nin yaptığı misillemenin iki boyutu saldırının İran-Irak savaşının gidişatında kısıtlı da olsa etkili olduğunu ortaya koyuyor.

DOKUZ YILDA İLK KEZ...

Irak güçlerinin *Kutsal Ramazan* adını vererek ikibuçuk yıldır İran'ın elinde bulunan Fao adasında giriştiği başarılı saldırı İran'ı zor durumda bıraktı. Bu saldırı ile ABD misillemesinin aynı zamana denk düşmesi yalnızca bir rastlantı olmasa gerek. Üstelik, İran tarafından yapılan açıklamaya göre Fao'da Irak saldırısı ABD helikopterleri tarafından desteklendi. Bu açıklama, ABD tarafından kesin bir dille reddedilmesine karşın Irak'ın (tarafların farklı değerlendirmelerine karşın) dokuz yıldır süren savaşta ilk defa böylesine bir karşı atakla başarılı olduğu kesin.

Fao saldırısı ve ABD misillemesinin bir başka boyutu ise, kuzeyde sürmekte olan kara savaşını dolaylı olarak etkilemesi. Böyle bir saldırı sonucu İran Kürtlerin de desteğiyle yürüttüğü başarılı kara saldırılarını bir süre için olsun erteleyerek güney ve Körfez cephesine daha fazla güç kaydırabilir. Böyle bir yeniden düzenleme ise, yeni mücahitler bulmakta sıkıntı çekmeye başlayan İran'ı daha da fazla zorlayacak. Amerikan askeri kaynaklarına göre nüfusları arasında büyük fark olmasına karşın, şu sıralarda Irak'ın silah altındaki insan sayısı İran'ınkinden daha fazla. Sonuç olarak, ABD müdahalesi savaşın *dengede* tutulmasına katkıda bulunmuş oluyor. Kısacası silah satışları devam edecek.

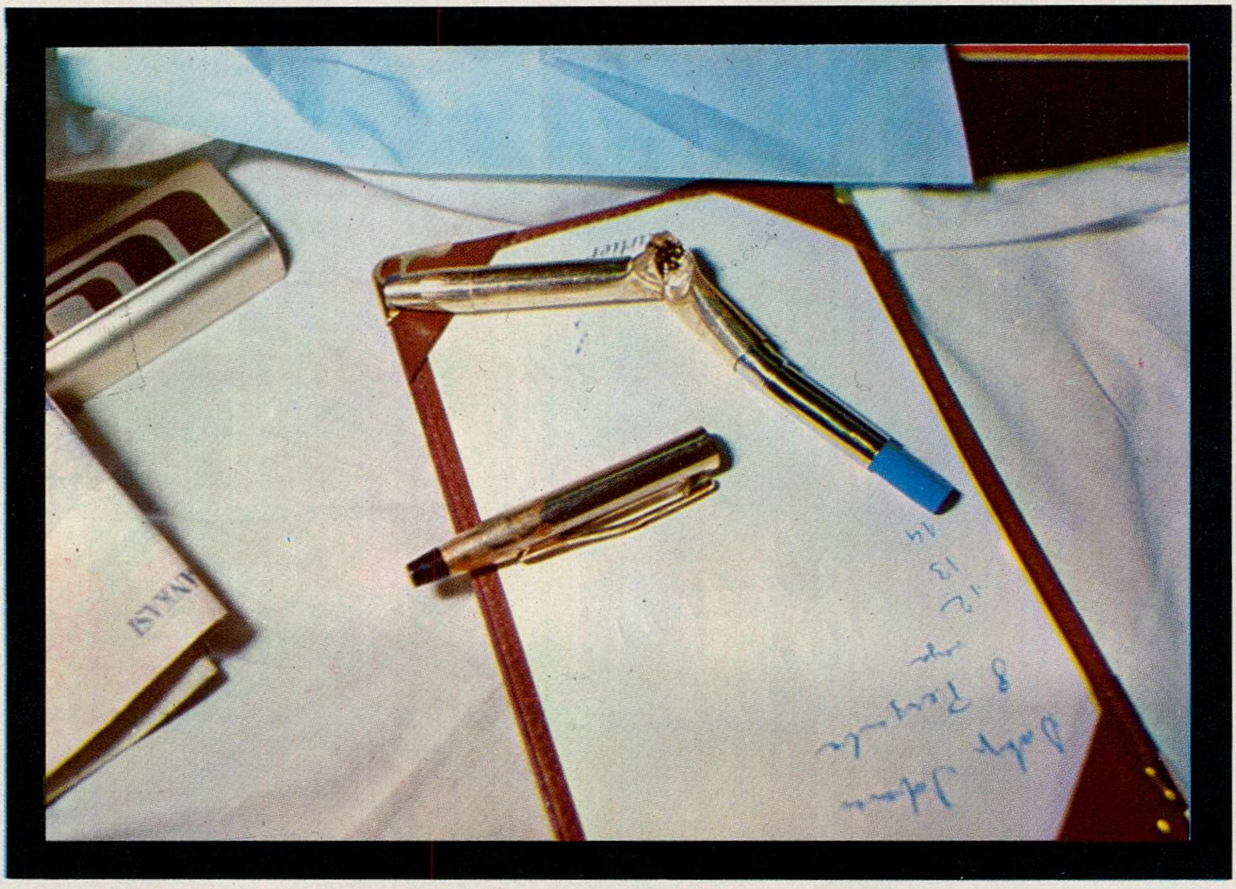

Mermi, Abdi İpekçi'nin cebindeki kalemi kırmış, göğsüne saplanmıştı... Bir gazeteci bundan daha soylu bir şekilde ölemezdi. Bir gazetecinin susturulması bundan daha anlamlı hiçbir şeyle özetlenemezdi. Tabii, ne de olsa Mehmet Ali Ağca ile Turgut Özal arasında fark var, bu ikincisi kurşun atmak yerine kâğıda zam yapmak gibi yöntemleri tercih ediyor...

"Basın" bak

SEKİZ YIL İÇİNDE İKİ BİN BASIN DAVASI, ÜÇ BİN SANIK, TOPLAM BEŞ BİN YIL HAPİS CEZASI... SEKİZ YIL İÇİNDE YETMİŞ DOKUZ KAT ARTIRILAN KÂĞIT FİYATI... YÜZDE YEDİ BİN SEKİZ YÜZ DOKSAN KÂĞIT ZAMMI... ÖYLE Mİ? HODRİ MEYDAN!

O gün küçük bir mavi yıldız gördü. Çok küçük, çok mavi bir yıldız.

Akşam gazeteden geç çıktı. (Kızgın muşamba, yağlı is kokusu, aşağıda makine yeni dönmeye başlamış, "Amerikan" kepenkli masasında çay bardağının yapışkan, yuvarlak izi, içeriden "hurufat" şıkırtıları, kâğıt toplarını güm güm yerlere atan hamalların itişip kakışmaları... Telefon çalıyor: "Alo, Stamboul 27 32? Sadayı Millet kazetasıdır? Ahmet Samim Bey oradadır? Çıktılar efendim, şimdi çıktılar. Kim aramıştı? Patronu tanımadın oğlum? Ben Kozmidis...")

Ebussut Caddesi. "Gazlar" yanmış. Demir tekerleklerini iri kesme düzensiz kaldırım taşları üzerinde döve döve bir at arabası geçiyor. Uzaktan bir tramvay çıngırağı. Fazıl Ahmet'le kol kola Meserret Oteli'ne doğru yürüyorlar. Ezan okunuyor. Şimdi şurada Hüseyin Cahit'e rastlamalı da herifin suratının alacağı rengi görmeli. Hava kararmış, görülemez... Ya da Meclis-i Mebusan Reisi Halil Bey'e... Muhalefet bastırıyor. Önceleri Selanik, Manastır, Serez damgalı tehdit mektupları yumuşaktı, son günlerde açıktan açığa küfür edenler, tabanca bıçak resmi çizenler...

"Vasiyetini yaz!" diyordu o gün gelen mektup. İmza-mimza yoktu. O çok küçük, çok mavi yıldızı mektubun içinden görmüştü.

Meserret'in köşesinden karşıya geçtiler, az yürüyüp sola, Posta-Telgraf Nezareti'nin sokağına saptılar. Kuruçeşme'ye, Muhtar Bey'in yalısına gideceklerdi, iki kadeh rakı içme-

li, biraz gevşemeli, ertesi gün ne yazılacaksa onu düşünmeli (kadınların bugün ne pişireyim sorunu gibi bir şey işte!)... Muhtar Bey saz heyeti de tutmuştur herhalde, köprüden Şirket-i Hayriye vapuruyla doğru Beşiktaş, Ortaköy, oradan... O mavi yıldız, o küçük mavicik yıldız önünde parıldıyor. Samim ne olur dikkatli ol, bak heriflerin hiç şakası yok, Hasan Fehmi'nin köprü üzerinde yatan cesedi daha soğumadı, ne yaparlarsa yapsınlar, benim hiçbir şeyden çekindiğim yok, İttihatçılar gözü kara adamlar, başına bir iş gelmesinden korkuyoruz Samim, bunlar bu memkeleti felakete götürüyorlar, ben sesimi çıkarmazsam kim çıkaracak, köylü Mehmet Dayı mı, biraz kendini tut, çok sert yazıyorsun, hadi görelim bakalım ne yapabilirler?... Akşam Celal Sahir de geliyor mu? Biz vapura binmeyelim, Beyoğlu'na çıkıp Şahabeddin Süleyman'ı da alalım Fazıl. Çok kötüyüm Fazıl, kendimi iyi hissetmiyorum, memleketin durumunu da hiç iyi hissetmiyorum, kim dedi sana gelen tehdit mektuplarını gazetede yayınla diye, iyi değilim Fazıl, o küçük, mavi yıldız benimle birlikte pırıldayıp batmak üzere... Patron Kozmidis'in de aşağılık bir herif olduğu belli, Hüseyin Cahit ipliğini pazara çıkardı, istifa edeceğim, bırakacağım bu işi, okuyuculara veda yazısını belki de yarın, hem de yirmi dört punto dizdirmeli...

Bahçekapı'da, Kasapyan Eczanesi'nin karşısındaki börekçi fırının önüne varmışlardı. Hava iyice kararmıştı. Fırının açık tek kepenginden dörtköşe bir ışık sızıyordu.

alım...

Fazıl arkada kalmıştı. Samim yürüdü, ışığın içine girdi. İki el silah atıldı. Fazıl vurulduğunu sandı, kendini fırlattığı börekçi fırınında üzerinde kurşun yarası aranıyor. Fırıncı çıraklarının ödleri patlamış, on dakika kadar içerde kalıyor, su isteyecektir.

Sonra dışarı çıktı. Ahmet Samim kaldırımda yatıyor. Fırıncı çıraklarından aldığı şişesi beş numara isli lambanın ışığında görebildiği, şakağından çenesine yol yol yürüyen kan, bir de nedense gülümseyen soluk yüzü.

Ertesi 27 Mayıs 1326, ya da 1910 günü çıkan gazeteler, "merhumun" yirmi altı yaşında olduğunu yazdılar.

Fazıl Ahmet (Aykaç) hemen Hüseyin Cahit'e (Yalçın) koşmuş, Hüseyin Cahit çok üzülmüş, kahrolmuştu. Dahiliye Nazırı Talat Bey'in özel emriyle Fazıl'ı günlerce nezarette tuttular, sen mi vurdun, Polis Müdürü Azmi Bey, Emniyet-i Umumiye Müdürü Galip Paşa öküzün altında buzağı arıyorlar.

Katil bulunamadı. Katil, İttihatçı fedai, sonra Ankara Valisi, sonra İzmir Suikasti'nde asılacak Abdülkadir'di. Samim'i vurduktan sonra Köprübaşı Karakolu'na gitmiş, tabancasını temizlemeye vermiş, komiserin söylediği orta kahveyi içiyordu. Küçük mavi yıldız ortadan kaybolmuştu. Abdülkadir aynı yıldızı kendisi de görecekti, on altı yıl sonra.

Özgürlük diye gelmişlerdi. Özgürlük, eşitlik, adalet diye. Özgürlüğü, eşitliği, adaleti ilk boğan kendileri oldular. Taa ki, günün birinde kendi küçük, mavi yıldızları gözlerine görünene kadar, kimisi sokakta Ermeni kurşunlarıyla, kimisi idam sehpasında, kimisi tavuk kümesinde...

Akşamüstü telefon ettim. Kızın adı Nimet miydi, Hélène diyesim geliyor, Allah Alah, Türk sekreterin adı neden Hélène olsun, unuttum adını işte, güç bela yakalayıp görüştürebilmişti.

"Abi" dedim, "Sizden bir randevu rica ediyorum."

Güldü. "Hayrola?" dedi.

"Milliyet'te çalışmak istiyorum. Belki dış haberler servisinde..."

"Şimdi de gazeteciliğe mi merak sardın?"

"Bıktım artık, yok tiyatro eleştirmenliği, yok turist rehberliği, yok reklam yazarlığı..."

"Sami'ye söylerim" dedi. "Ben yarın Ankara'ya gidiyorum, sen en iyisi beni döndükten sonra bir daha ara, perşembe akşamı geleceğim."

"O gün benim doğum günüm abi."

"Canım ben de o gün ara demedim, cuma da doluyum, sen en iyisi pazartesi ara, gel görüşelim."

Perşembe akşamı eve geldim. Doğum günü kutlayacağız. Saat sekiz buçuk gibi olmalı, haberleri kim okuyordu, onu da hatırlamıyorum, Ülkü Kuranel miydi, önüne uzatılan kâğıdı aldı, yüzü değişti, bir an sustu, televizyonun bir köşesinde küçük, mavi bir yıldız yanıp söndü mü, bana mı öyle geldi? Şimdi aldığımız bir haberi veriyorum dedi, Milliyet gazetesi genel yayın müdürü, gazeteci, yazar Abdi İpekçi öldürüldü.

Doğum günümdü, 1 Şubat akşamı. Pazartesi günü onu yeniden arayacaktım, kahve içecektik, Sami Kohen'le tanıştıracaktı beni. Ankara uçağından inip Cağaloğlu'na giderken, gazetenin önünde yatan vişneçürüğü BMW'sine binip, İstanbul'un o sevimsiz şubat akşamlarından birinde, siyim siyim yağan yağmurun, şaşkın tavuklar gibi kendilerini bir kaldırımdan öbür kaldırıma atan insanların, araba kornalarının, kırmızı yeşil ışıkların arasından Nişantaşı'na giderken önü sıra küçük, mavi bir yıldızın ona yol gösterdiğini farketmiş miydi?

Sonra yıldız birdenbire kaybolmuştu. Elektrik direğine mi, park yapılmaz levhasına mı tosladığı BMW'nin un ufak olmuş ön camında çirkin mermi delikleri, gömleği kana bulanmış gözlüğü kırılmış bir adam, direksiyonda, göğüs cebindeki kalemi kırılmış, mermi kaleme de dokunmuş, hiçbir gazetecinin ölümü bundan daha anlamlı olamazdı Abdi Abi, BMW'nin koltuklarında çirkin cam kırıkları, kan damlaları, Sibel Hanım hemen anlamış, "Abdi'yi vurdular" diye fırlıyor, ama o küçük mavi yıldızı göremez ki, o ancak seçtiği adama görünür, o çok küçük, çok mavi yıldız, evine on metre, Nişantaşı Karakolu'na elli metre kala, tam o köşede...

Köşe gene o köşe. Aradan dokuz yıl geçti. Gazetecinin ancak kemikleri kaldı. Mehmet Ali Efendi İtalya'da yabancı dil bilgisini artırıp spor yapıyor havalandırma saatlerinde. Köşede ne bir plaket, ne bir büst, ne bir anıt, ne bir yazı, ne burada bir vakitler Abdi İpekçi'nin öldürüldüğünü gösteren en küçük bir yazı, bir iz, bir işaret... Belki akşamları küçük, mavi bir yıldızcık parlayıp sönüyordur, ama o bizim gözümüze görünmez ki.

Ne dersiniz Bedri Bey? Efendim? Hani diyorum ki, bir yazıcık, bir plaketçik, büstten vazgeçtik, bir iz, bir işaret, ha? Sizin partinin dört eğiliminden birinin fedaisinin becerdiği işi ufacık da olsa anmayacak mıyız?

Silah kaçakçılarının, uyuşturucu kaçakçılarının, birkaç yıl sonra kılık değiştirip, börkünü, sadağını, çizmesini çıkarıp ağzının kıyısındaki kımız damlalarını elinin tersiyle silip iktidara yürüyecek olanların kirli çamaşırlarını yazacaktı. Bırakmadılar.

Bir başkasının yolu kesilmiş, sırtlarındaki, onlara hiç yakışmayan haki renkli beylik giysileri çıkarıp sivillerini giymiş küçük gözlü, hain bakışlı, kâğıda dökülmemiş emir ve komutalara göre hareket eden birkaç kişi tarafından ağzı burnu çarşamba pazarına çevrilmişti. Emri veren, okulların Milli Güvenlik Bilgisi derslerinde öğrencilere yüksek sesle okunmak üzere çıkardığı "tamim"de, "Komünizm öyle bir canavardır ki, başı Moskova'da, kıçı Çin'de, kuyruğu Vietnam'da, pençeleri Türkiye'de" diye ahkâm kesiyordu. Komünizmi önlemenin çaresini de gazeteci dövdürmekte bulmuştu.

Darbe yapmayı düşündü, beceremedi. Cumhurbaşkanı olmaya heveslendi, iş onun boyunu aştı. Paşa paşa emekli oldu, filesini doldurmak için Orko kuyruklarında sırasını bekledi, Kalender'de ucuza çay içti, sonra da öldü gitti. Küçük mavi yıldız ona görünmemişti. Adam olanlara görünürdü küçük mavi yıldız.

Bir başkasını, gene bir doğum günü akşamı, kırkıncı yaşına bastığı akşam, Meclis kürsüsünde dövdüler. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kürsüsüydü bu, hani şu *23 Nisan neşe doluyor insan günü* toplanmış, bir bağımsızlık savaşını yürütüp kazanmış, hani *ada-*

leti mülkün temeli, hakimiyeti de *kayıtsız şartsız milletin* yapan Meclis'te. Hani şu iki kere kapatılan, içindeki dört yüz, dört yüz elli, beş yüz kişinin "Biz buraya milletin iradesiyle geldik, buradan da ancak cesedimiz çıkar" diyemediği bir türlü... Meclis'te dövdüler. Öldürmek istiyorlardı. Sıranın altına saklanmaya çalıştı. Öldüremediler.

Sonra baktı ki, nice acılardan, nice sıkıntılardan sonra baktı ki yorgun düşmüş, geçmişini, kişiliğini, kafasını, kalemini bir kalemde sildi attı. Onu okuyup ölüme yürüyen, o küçük mavi yıldızın herbirinin üzerinde tek tek pırıldadığı binlerce gencin anısını belleğinden ve yüreğinden sildi attı, yüzlerce kere gezip gördüğü Paris'e iki gezi daha, iki plak daha, iki kadeh viski daha uğruna yaşarken ölmeyi seçti.

Çok küçük, çok mavi yıldız ona hiçbir zaman görünmeyecek.

☆

Ulu Hakan Fatih Sultan Mehmet Köprüsü bitmiş, Avrupa'dan Asya'ya Sayın Başbakan'la birlikte yürüyüp köprünün tam ortasında Safa Giray'ın çekiçle kıracağı fıçıdan pirinç rakısı içeceğiz... Gorillerden biri kolumdan yakalıyor, iki metre boyunda, iki metre eninde bir çam yarması, gözlerinde görevini başarmış olmanın açık sevinci, aybaşında alacağı yetmiş altı bin lira seksen yedi kuruş maaşla dört çocuğunu nasıl okutacağını o an aklına getirmiyor, Başbakan'ı kurtardı ya, kimbilir belki de ben bir suikastçiyim de, köprü ortasında Başbakan'ı vuracağım, yakaladı işte...

"Basın" dedim.

"Özür dilerim abi" dedi.

"Basın kartıma bak."

"Yok abi, ıstağfurullah."

"Hayır, bakacaksın."

"Geç abi, istemez, anladık."

"Öyleyse neden itip kakıyorsun?"

Kolumun ağrısını üç günde üç tablet Novaljin'le geçirebildim. Başbakan'ın gorillerinin tekme tokat kovaladıkları arkadaşlarımın, maaşlarından kesilecek paralar tutan o kırdıkları, çiğnedikleri fotoğraf makinelerinin, patlayan dudakların, gömgök moraran böğürlerin, kolların, bacakların, üç kuruşa talim eden polislerin üç kuruşa talim eder muhabirleri silleyle ezdikleri olayların hesabından geçtik... Aç kalmasınlar, açıkta kalmasınlar diye uğraştığımız devlet memurlarından sopa yiyoruz, akşam gecekondularına gittiklerinde o gün birkaç gazeteci daha dövmüş olmanın huzurunu mu yaşıyorlar? Burası Türkiye...

☆

Dayaktan sopadan geçtik, bari gövdemizdeki delik sayısını artırmaya kalkmasınlar... Muhterem Dahiliye Vekili Hazretleri, söyler misiniz, 28608 yaka numaralı, Ortaköy Karakolu kumandanı adamınız Başkomiser Fikret Altın, gazeteci Ali Sirmen'in bedenindeki, hem de bedeninin arka tarafındaki delik sayısını artırmayı özleme cesaretini nereden buluyor? Hem de, gerek Sirmen'in bedeninin arka bölümünü adlı adınca haykırarak, gerekse kendisine maçlarda hakemlere yakıştırılan bir sıfatla seslenerek? 28608 yaka numaralı adamınız hakkında herhangi bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz? Efendim, düşünmüyor musunuz? Peki bizim hakkımızda mı işlem yapmayı düşünüyorsunuz? Delgi operasyonu mu yoksa? Hedef olarak kulak arkası mı tercih ediliyor?

O küçük, mavi yıldız büyüyor, büyüyor, koyu lacivert, iğrenç bir uzay gemisi gibi, dünyaya çarpmak üzere olan tehlikeli bir gezegen gibi göklerimizi kapladı. Daha sesinizi çıkarmayın. Sinema günlerinde birbirinize hava atın.

Sekiz yıl içinde iki binden fazla basın davası. Yargılanan üç bin gazeteci. Mapus damında yirmi beş yazı işleri müdürü. Bunlardan yalnızca birisinin yediği toplam ceza yedi yüz kırk sekiz yıl. Dizgi yanlışı değil, yedi yüz kırk sekiz yıl hapis!

Ondan sonra da, "Erol Beyefendi'nin şeyi şeyine denk trampet çalıyor, gazetesinden ahkâm kesiyor", öyle mi? "Kim oluyor o adam (o adamlar)?" Öyle mi? Bunu söyleyen milletvekili...

Gün gelir, kimin nesinin neye denk düşeceği görülür...

☆

Önce telefon ederler. Çirkin bir ses atıp tutar. Sonra mektup yazarlar. Mektuplarına imza koyacak kadar "erkek" değildirler. Sonra telefonlarla mektupların düzeyi gitgide düşer, "ağırlığı" artar. Sonra peşine adam takarlar. Bir köşede kıstırıp döverler. Kimi zaman da öldürürler. Ama susturamazlar! Susturamayınca bu kez de kâğıda zam yaparlar... İşte devrin bir devlet büyüğünün hoşuna gitmemiş İlhami Soysal ve Başbakan'ın gorillerinin her fırsatta hırpaladığı muhabir arkadaşlarımız...

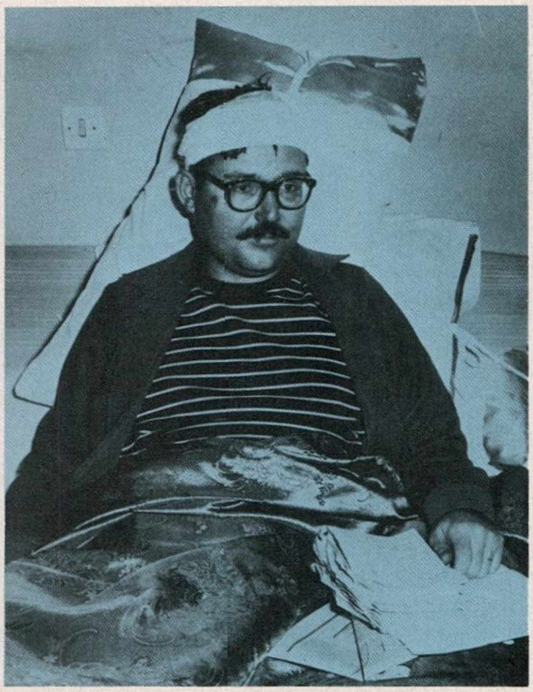

Dayakla, tehditle sindiremeyince...

12 Eylül'den sonra hallaç pamuğu gibi atılan binlerce insan, emekli edilenler, durup dururken üç beş ay "içeri" alınanlar, Selimiye Pub'a davet edilenler... Say say bitmez.

Yazılıp çizilmeye başlansa, elli sayınızı dolduracak kadar malzeme çıkar, ama bizim ülkemizde hiçbir şey değişmez.

Göreceksiniz, araştırmalarınız, yorgunluklarınız, o özenerek meydana çıkardığınız derginizin kapağındaki anlamlı fotoğrafta kalacak. Bu sadece, "Eh, bizi de hatırlayan birkaç kişi varmış" dedirtip, biraz morallenmemize fırsat yarattı. Buna da şükür...

2559'lulardan biri
ANKARA

Neden isminizi de yazmadınız ki? Bir araya gelmenin tam zamanı. Tempo'nun 24. sayfasına dönün bakın, "yasadaş"larınızı tanıyın. Hakkınızı aramanız, en doğal hakkınız...

Birkaç sayıdır "Tempo" imzalı mektuplarınız dikkatimi çekti. Mutfağınızdan çıkan bu yazılar, aklıma 12 Eylül'e yakın tarihlerde, belli adreslere postalanan, ancak "Bu yazının muhatabı ben değilim" diye kimsenin üzerine almadığı mektubu getirdi. Dilerim, sizinki adresine ulaşır da, hiç olmazsa ülkemizdeki "adresler karmaşası" sona erer.

İyi şanslar...

Namık ŞENYOL
İSTANBUL

Gidişata bakarsanız "mektuplar" adrese ulaşmıyor. Bizde posta servisi malum. Mektup sonunda yerine gider de, iş işten geçmiş olmaz inşallah...

Bir İLESAM eksikti! "İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri" birliğiymiş... "Bilim" değil de, "ilim"... Takıma bakın: Necati Sepetçioğlu, Beşir Ayvazoğlu, ondan sonra adlarını hiç kimsenin duymamış olduğu "yazarcıklar"... Arkalarında da tabii Kültür Bakanlığı! Her şey o kadar açık ve seçik ki...

Mehmet YILDIRIM
İSTANBUL

Yazının anlattığı gerçekten açık seçik ve sizin mektubunuz da bir o kadar öyle. Teşekkürlerinize teşekkürler. Şunu da hatırlatmak isteriz ki, Tempo şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de gerçekleri ortaya çıkarmayı "birinci vazife" sayıyor.

Derginizi sürekli ve zevkle okumaktayım. Bunlara rağmen ısınamadığım bir yeriniz var: Bulmacanız. İnanın, zor olsa bir şey demeyeceğim, sıksa bir şey demeyeceğim. Amma velakin bulmacayı takip edip, çözünceye kadar boynum tutuluyor, kireç tabakalarım çatlıyor. Başımı biraz daha az döndürecek bulmaca dileğindeyim.

Mete DOYSAL
İSTANBUL

Bulmacamızı tüm okurların ortak zevkine uyacak bir düzeyde hazırlamaya çalışıyoruz. Başınızı değil de dergiyi çevirirseniz kireçleriniz sağlam; başınız dinç kalacaktır.

Yakın zamana kadar İran'ın, Irak'ın gizli gizli başımıza bela etmeye çalıştığı Kürtler, sonunda onların başına bela oldu galiba... Derginizdeki "Peşmerge Köşeye Sıkıştı" haberini okuyunca, "etme bulma dünyası", "gülme komşuna gelir başına" gibi atasözleri geldi aklıma... Ama, ne yazık ki, büyük güçlere bir şey olmuyor. Sıkıntıyı hep, zaten dertliler çekiyor. İşte, Irak... Kendisine karşı geldiler diye, atıverdi zehirli gaz bombalarını üstlerine. Bu yazınızda bir şeye daha kanaat getirdim; siyasi haberlerinizde ve yorumlarınızda hiç taraf tutmuyorsunuz. Objektif olmaya çalıştığınız açık. Niye yalan söyleyeyim, ben de bunun için alıyorum Tempo'yu. Üstelik Türkçe... Time'ı anlamaya çalışmaktan daha kolayıma geliyor.

Zafer YORULMAZ
İZMİR

Time'a tercih edilmemiz acaba sadece dil konusundan mı? Bunu da yazsaydınız, kendimizi değerlendirmemiz açısından faydalı olacaktı. Dünyada olan bitenler malumunuz... Taraf tutmaya ne hacet!

Derginizi tesadüfen bir kapağının ilgimi çekmesi üzerine aldım ve sonra da sürekli takipçisi oldum. Görsel açıdan değişik bir yapıda olan derginizi kutluyorum. Özellikle son sayınızdaki fotoröportajı yapan arkadaşları kutlarım. Osman arkadaşınızın çevrenin sıkıntısını aksettiren fotoğrafları, Nermin arkadaşınızın hüzünlü yazısı birbirine o kadar oturmuş ki ne diyeceğim bilemiyorum.

Cümlenize başarılar dilerim.

Aliye SAĞLAM
ISPARTA

Fotoröportajımızdaki isimlerin bu kadar karışıklık yaratacağını ummamıştık. Osman Balcıgil yazıyı yazdı. Nermi Erdur fotoğrafları çekti. Nermi'nin canı sıkıldıkça uzattığı bir sakalı da var. Yani, erkek... Sizi aydınlatmayı borç bilir, övgülerinize teşekkür ederiz.

Tempo dergisinde bir süredir "Meraklısına..." isimli bir kutucuk yayınlıyorsunuz.
Şimdi size soruyorum; acaba siz, böyle bir köşeyi Türkiye'de Tempo dergisinde açmak istemez misiniz?

Ümit FERAH
Ulus/ANKARA

Açmaya ne hacet, yayınlıyoruz ya... İşte adres, işte telefon... Daha fazlasını istiyorsanız "Libération" gazetesine abone oluverin. Merakınızı onda bol bol giderebilirsiniz.

İstanbul gerçekten "deli dolu" sevgili Tempo'cular. Şu son sekiz yıldır İstanbul'daki deli sayısı bir hayli artmışa benziyor. Acaba bunda uygulanan ekonomik politikaların etkisi yok mu dersiniz? İnsanlar o kadar bunaldı ki, "kafayı üşütenlerin" sayısı gitgide artıyor galiba. Ne olacak bu işin sonu?

Avni KORAL
İSTANBUL

Ne diyelim, Tanrı ve iktisat politikaları bari sizleri korusun! Ama enflasyon bu hızla giderse korkarız yakında biz de kafamıza huni, boynumuza çalar saat takacağız...

DİYANET İşleri Başkanı Sait Yazıcıoğlu, yardımcılarını ve uzmanlarını apar-topar odasına çağırdığında, herkes konunun ne olduğunu tahmin ediyordu.

"Telefonlara bakmaktan, sorulara cevap vermeye çalışmaktan usandım" dedi Yazıcıoğlu... Kocatepe Camii'nin hemen dibindeki mavi çinilerle kaplı Diyanet İşleri Başkanlığı binasındaki makam odasında toplantıya katılanların hepsi başlarını sallayıp hak verdiler Yazıcıoğlu'na... Onlar da aynı dertten muzdaripti, onların da telefonları dur-durak bilmiyor, hatta açıp "kâfirlikle" suçlayanlar bile oluyordu.

"Nedir bu işin aslı?" diye sordu Yazıcıoğlu, "Gerçekten ramazana geç mi başladık? Oruca bir gün önce başlayanlar varmış..."

Yaklaşık üç saat süren toplantıda, hesaplama uzmanlarınca hiçbir hata olmadığı Yazıcıoğlu'na anlatıldı, Diyanet İşleri Başkanı ramazana tam gününde başladığımıza ikna edildi.

Geçtiğimiz pazar gecesi, yani Nisan'ın 17'sini 18'ine bağlayan gece, Ankara'nın Çankaya'sı hariç, ilk sahur davulları gümbürdedi, ilk oruca niyet edildi, bu ibadeti yerine getirmek isteyen Müslümanlarca... Ama "istisna"lar vardı. Küçük bir azınlık, bir gece önce, yani cumartesi gecesi ilk oruçlarına niyet etmişlerdi, tıpkı Suudi Arabistan'da, Kuveyt'de, Ürdün'de, Katar'da yaşayanlar gibi...

GÖRDÜM, GÖRDÜM, AYI GÖRDÜM

Yıllardır İslâm dünyası, ramazanın ve bayramın başlangıç tarihi konusunda ikiye bölünüyor. Başta Suudi Arabistan olmak üzere bazı Orta-Doğu ülkeleri ramazana bir gün önce başlıyor, diğerleri ise bir gün sonra...

Aynı bölünme bu yıl da yaşandı. Üstelik İslâm dünyasındaki ülkeler arasında olmadı bölünme sadece, Türkiye'deki bazı dinî gruplar da Suudi Arabistan yolundan gittiler. Nurcuların bir kısmı, özellikle Fettullah Hocacılar, bir kısım Selâmetçi, bazı Süleymancı gruplar... Ramazana erken başlamakla da kalmadılar, Diyanet İşleri Başkanlığı'nı "Müslümanları yanıltmakla" suçladılar. Başta Sait Yazıcıoğlu olmak üzere Diyanet'in yetkililerini telefon bombardımanına tutanlar da bunlardı...

Sorun, kamerî-miladî takvim arasındaki yöntem farklılıklarından kaynaklanıyordu. Kamerî aylardan ramazanın başlangıcı için Kuran-ı Kerim'de verilen işaret, "Hilâli görün oruç tutun, hilâli görün bayram yapın" şeklindeydi. İşte bütün sorun da "Hilâl göründü... Yok görünmedi" tartışmasından çıkıyordu.

Ruyet-i Hilâl, yani *ayın gözlenmesi*, bugün aslında bir *nostaljik fanteziden* ibaret. Astronomi bilimi sayesinde hilâlin hangi ülkede ne zaman görünebileceği dakikası dakikasına hesaplanıyor... Tabii, "bulut" türü engeller de aşılarak...

Ama kimi din erbabı astronomiye soğuk gözle bakıyor. Zaman Gazetesi'nde geçen hafta "Hilâli Gözleyelim" başlıklı makalesinde İsmail Yediler oruca neden erken başladığını anlatırken, bu *astronomiye soğukluğu* da şöyle açıkladı: "Biliyor musun, takvimde hilâli kim haber veriyor sana? O Greenwich'ten geliyorsa gayrımüslim haber veriyor. Evvelâ onun şahadetiyle oruç tutulmaz, bayram da yapılmaz."

SUUDİ'NİN İNADI TUTARSA...

Suudi Arabistan'la, başını bizim çektiğimiz astronomiye öncelik veren İslâm ülkeleri arasındaki "hilâl" tartışması 1978'den bu yana sürüyor. Suudî Arabistan'da 1978'de toplanan 17 İslâm ülkesinin heyetleri konuyu uzun uzun tartışmışlardı.

Toplantıya katılan Türk heyetinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı Vakit Hesaplama Şubesi Başkanı emekli albay Arif Çöklü, Suudileri bir türlü inatlarından vazgeçiremediklerini şöyle anlattı Tempo'ya:

"Suudî heyetine Kadı ül Kudat, yani ramazanın başladığı fetvasını veren baş kadı Bin Baz, şeref başkanlığı ediyordu. Bu zat Suudîlerin Vahabî Mezhebi'nin de lideri ve mensubu bulunduğu kabile, kralın kabilesi kadar güçlü.

Doğuştan iki gözü de görmeyen Bin Baz, iki tane çoban gelse ve ona hilâli gördüklerini söylese, ramazanın başladığı fetvasını vereceğini bildirince tartışma çıktı. Aslında Suudiler takvimlerini bir yıl önceden yapıyorlar, hem de Amerika'dan getirdikleri kaynaklara dayanarak... Resmi işlerinde bu takvimi kullanıyorlar. Bir de Ümmül

Fotoğraf: Coşkun İNCEKARA/TEMPO

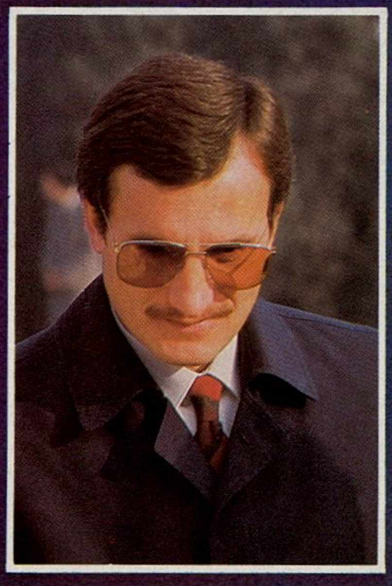

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın telefonları hiç durmadan çalmaya başlayınca, Başkan Sait Yazıcıoğlu (sağda), "Ramazana geç başlanılmadığına" üç saat süren bir toplantı sonucu ikna edildi. Diyanet'in Vakit Hesaplama Şubesi Başkanı Arif Çöklü de hesaplamada bir yanlışlık olmadığını, şüpheli durumlarda bir gün geç kalmanın vebali olmadığını belirtti.

"Ayı gö

Kurra adını verdikleri bir başka takvimleri var. İşte bu Ümmül Kurra adlı takvime uymak için, her sene iki kişi gelip hilâli görmedikleri halde kadıya 'Gördük' diyorlar, o da fetvayı veriyor!''

Aslında bu tartışmalı 1978 toplantısında ''Suudî heyetinde yeralanlardan Riyad Kadısı'nın açıklamaları da, oynanan oyunu açık - seçik ortaya koyuyordu. ''Ben 15 yıl Riyad Kadısı olarak fetva verdim. Ama her yıl benim hesaplarımla, 'Hilâli gördüm'' diye gelen iki kişi çatışırdı... Hep benim hesapladığımdan bir gün önce gelirdi hilâli gördüğünü söyleyen şahitler. Ben hatayı hesaplamalarımda bulurdum, benim fetvamı da Bin Baz onaylardı...''

Riyad Kadısı konuşmasını ''Açtırmayın kutuyu, söyletmeyin kötüyü'' türünden bitirmişti: ''Biz de hilâli ilk görene hem kabile şeyhi, hem kral hediyeler verir... En küçük hediye de mersedes otomobildir... Beni daha fazla konuşturmayın!''

Altıkulaç-Bin Baz tartışması

Bu toplantı, Diyanet İşleri'nin o günkü başkanı Tayyar Altıkulaç'la, âmâ Baş Kadı Bin Baz arasında bir tartışmaya da sahne olmuştu. Suudî Arabistan'da ramazanların her yıl 29 gün olarak hesaplandığına dikkati çeken Altıkulaç şöyle diyordu Bin Baz'a: ''Peygamberimiz zamanında 9 ramazan eda edilmiştir. Bunun dördü 29, beşi 30 gün çekmişti!''

Bunun üzerine Bin Baz da, Vahabî Mezhebi'nin kurucusu İbn-i Telmiye'nin ''Ramazanlar hep 29 çeker'' dediğinde israr etmişti. Altıkulaç'a ''Yani Hazreti Muhammed'in yanıldığını mı söylemek istiyorsunuz?'' diye sormak kalmıştı, bu cevap karşısında...

Sonuçta 17 İslâm ülkesi, Türk heyetinin tezini kabul edip, uyacaklarına dair imza attılar. Bütün ülkelerde ramazan aynı gün başlayacak, bayram aynı gün kutlanabilecekti böylece... Ama Suudî heyetinin şeref başkanı, baş kadı Bin Baz karara mührünü vurduktan sonra, ''Bu takvim dünya işlerinde kullanılabilir, ama ibadette kullanılamaz'' şerhini düşünce işler karıştı. Altıkulaç'ın girişimleriyle yeniden yazılan kararda Bin Baz imza dışı bırakıldı. Bu sefer de baş kadı iddiasını basın aracılığıyla sürdürüp fetva üstüne fetva verdi. Böylece, *ortak takvim* konusu da yılan hikâyesine dönüyordu.

Herkes bildiğini okuyor

O yıl, bu yıldır, her sene bir İslâm ülkesinde toplanıyor takvim komisyonu. Belirlenen takvime imzayı da basıyorlar, ama herkes bildiğini okuyor.

Niye? Bunu Arif Çöklü şöyle izah etti: ''Bütün fitne Suudî Arabistan'dan kaynaklanıyor. Aslında kararı imzalayan Suudi delegeleri de uygulayamayacaklarını, kararı Bin Baz'ın vereceğini açıkça söylüyorlar. Kuveyt, Ürdün, Katar temsilcileri de her yıl bizden özür dilerler. Ekonomik ve siyasi yönlerden Suudi Arabistan'a bağımlılıkları olduğundan, o tarafa uymak zorunda kaldıklarını anlatırlar.''

Suudî Arabistan ve ona uyan ülkelerde, son üç yıldır ramazan bayramına da iki gün erken başlanıyor, oruç da öteki İslâm ülkelerinden bir gün eksik tutuluyor.

Diyanet İşleri Başkanlığı görevlilerinden Cevdet Ergün, Yeni Düşünce Gazetesi'nin son sayısında, kendilerine yöneltilen suçlamalara cevap verirken, bu yıl hilâlin ilk kez Kanada'nın Ottowa kentinde görülmeye başlandığını, Türkiye'de görülene kadar da 16 saat geçtiğini vurguladı. Diyanet, Kandilli Rasathanesi, TRT ve Meteoroloji'nin çalışmaları sonucu hazırladıkları takvimin doğrulandığını da belirtti Cevdet Ergün... Suudîlerin ''Gördük'' dedikleri anda hilâli görebilmenin *asla* mümkün olmadığını yazarken de ''Bunlar senaryo ruyetler düzenleyerek Müslümanların ibadetine zehir katıyorlar'' dedi.

Erken başlamak günah

Oruca bir gün erken başlayanların *dinen* durumlarını da sorduk Diyanet görevlisi Arif Çöklü'ye... ''Tüm ibadetlere erken başlamak men edilmiştir'' dedi, ''Peygamberimiz bir hadisinde 'Hilâli gözleyin, aranıza bulut girer de göremezseniz, Şaban'ı 30'a tamamlayın, ramazanı sonra başlatın' buyurur. Demek ki, şüpheli durumlarda bir gün geç başlamanın hiçbir vebâli yoktur. Kaldı ki günümüzde şüpheye mahal olmayacak şekilde hilâl hesaplanmaktadır. Kardeşlerimizin içi rahat olsun, ramazana zamanında başladık, hiçbir yanlışlık yok.''

Kanada'nın Ottowa'sında hilâlin göründüğünü haber alıp oruca başlayanlar, âmâ Suudî kadısının hediye meraklısı çobanlara uyup verdiği fetva ile ramazana merhaba diyenler bir yanda, Türk Diyanet İşleri Başkanlığı ile 17 ülke uzmanlarının bilimsel yöntemlerle saptadıkları takvime uyanlar öte yanda...

Ne denir? Elbet, Allah hangisini kabul edeceğini bilir.

Ümit SEZGİN

RAMAZANIN BAŞLANGIÇ TARİHİ, DİNİ BÜTÜN MÜSLÜMANLARI İKİYE BÖLDÜ...

rdüm Allah..."

BAZI DİNÎ GRUPLAR ORUCA BİR GÜN ERKEN BAŞLADI TÜRKİYE'DE... TIPKI SUUDİ ARABİSTAN'DA OLDUĞU GİBİ... BİR KISIM NURCU, FETTULLAH HOCACILAR, SÜLEYMANCILARIN BİR BÖLÜMÜ BAYRAMI DA BİR GÜN ÖNCE KUTLAYACAKLAR. İSLÂM DÜNYASINDAKİ BÖLÜNMENİN SEBEBİ, UZMANLARA GÖRE SUUDİ ARABİSTAN'IN ''FİTNE''Sİ...

Bin OL HİPODROMUN YERİNDE YELLER ESER ŞİMDİ...

ANKARA ŞEHİR HİPODROMU, YALNIZCA BAŞKENTİN SİYASAL VE SOSYAL HAYATININ MERKEZİ DEĞİL, DAHA SONRA DÜNYANIN EN BÜYÜK "HİPODROM MİMARI" UNVANINI ALAN İTALYAN VIETTI VIOLA'NIN DA BAŞESERLERİNDEN BİRİYDİ. YIKTIK. YIKMAKLA KALMADIK, YERİNE BELEDİYE OTOBÜS PARKI, TANK RESMİGEÇİT YERİ, YÜZYIL TEPELERİ, "MISIR UCUBESİ" BİR ATAÜRK KÜLTÜR MERKEZİ DİKTİK. ŞİMDİ, ANKARA'NIN 25 KİLOMETRE DIŞINA BİR HİPODROM İNŞA EDİLECEKMİŞ... HAYIRLISI...

Fotoğraf: Recep TANITKAN/TEMPO

MİMARLIĞINI İtalyan Vietti Viola'nın yaptığı Ankara Şehir Hipodromu, mübalağasız, *yarışyeri mimarlığının şaheseriydi.* Atatürk'ün emriyle 1932 yılında başlayan inşaatı 1936'da bitip, ahırları atlara, kapıları yarışçılara açıldığında, herkes aynı şeyi söylüyordu: "Bundan daha güzeli ne yapıldı, ne yapılır..."

Her an bakımlı, günübirlik sulanan, tek sarısı, tek ayrıkotu olmayan zümrüt yeşili bir çim pist... Koşmayı yeni yeni öğrenen taylar viraja girerken savrulmasın, tökezlemesin diye, "en uzun tay yarışı" uzunluğunda bin metrelik bir düzlük... Çevreciliğin dilimize soktuğu deyimle, "Ankara'nın akciğeri" durumundaki ailelik, mesirelik bir yeşil alan...

Şeref tribününde, ahır ve padok civarında, hem "at sahibi", hem "devlet büyüğü" olarak Türkiye siyasetinin en gözde isimlerini ağırladı bu hipodrom... İsmet İnönü, Celal Bayar, Ali Fuat Cebesoy, Atıf Esenbel, Şükrü Kaya, Kazım Özalp, Ali Çetinkaya, Recep Peker, Refik Saydam, Fuat Ağralı...

Her yarış günü dopdolu olan tribünlerinde, dört bir yanında, Romance, Corsaire, Apaçi'lerin, Minimo, Akkor, Nadas, Karayel'lerin nal, Sokolay'ların, Horvath'ların, Ekrem'lerin kırbaç sesleri yankılandı.

Herkesin ağızbirliği etmişçesine "Hem fonksiyonellik, hem estetik bakımdan Avrupa'nın en iyi iki hipodromundan biri..." dediği bu güzelim yarışyerinde, son Gazi Kupası Koşusu 1979 yılında koşuldu. Koşuyu *Dr. Seferof* (Doğudaki isyanlar sırasında oraya götürdüğü sağlık hizmetleriyle maruf), kupayı da *Uçakkaçtı* (Sabiha Gökçen'den mülhem), *Almus* ve *Dersim* (muhtelif isyanlara atıfla) isimli atlarıyla ünlü, şimdiki Atatürk Barajı'nın müteahhiti *Ahmet Cemal Kura* kazandı.

Gazi Koşusu tarihinin "hallice" sürprizlerinden biriydi bu...

Çok değil, birkaç hafta sonra, başkent Ankara'nın siyasal ve sosyal nabzının uzun yıllar attığı Ankara Şehir Hipodromu'nun kapısına kilit asıldığı, burada bir daha yarış-marış olmayacağı açıklandı.

Bu da, "yıkıp yapmamakla maruf" imar tarihimizin en büyük sürprizlerinden biriydi.

KİM YIKTI, NİYE YIKTI?

Ankara Hipodromu'nun kapısına kilidi kim vurdu?

Türkiye Jokey Kulübü yetkililerine sorarsanız, Ankara Belediyesi, daha doğrusu Ankara Belediyesi'nin o zamanki genç, dinamik, "kumarın her türlüsüne muhalif" başkanı *Ali Dinçer...*

On yıl sonra, "O işi sen mi yaptın?" diye sorduk Ali Dinçer'e...

"Dünyanın her yerinde şehirlerin dışına kurulur hipodromlar..." diye savundu kendisini, "Ankara Hipodromu da ilk başlarda şehir dışına kurulmuş, sonra etrafına otogar, istasyon, kömür depoları, Emniyet Sarayı dikilmesiyle şehir içinde kalmış... Hemen bir proje hazırladık. Buna göre, yeni hipodrom Ankara'nın banliyösü Sincan'a kurulacak, eski hipodromun boşaltılmasıyla elde edilen alan da Gençlik Parkı parseliyle birleştirilip ortaya Central Park, Hyde Park gibi bir yapılanma çıkacaktı..."

Dinçer'in kurmaylarının hazırladıkları plana göre, British Museum gibi, Louvre gibi bir "ulusal müze", ayrıca Sultanlık, İmparatorluk ve Cumhuriyet dönemi arşivlerinin toplandığı bir "ulusal arşiv merkezi" olacaktı sitenin içinde... Hedef, hipodrom Sincan'a taşındıktan sonra, *herkese açık bir tarih-kültür-spor-yeşil aksının oluşturulmasıydı.*

Araya 12 Eylül girince, Dinçer'in (ve kurmaylarının) siyasal ömürleri yetmedi projeyi gerçekleştirmeye...

Yıllar yılı, bazen bir başlarına, bazen aileleriyle beraber hafta sonlarında hipodroma taşınan yarışseverlere sorarsanız, *Türkiye Jokey Kulübü'nün, etkili at sahiplerinin de sorumluluğu var bu işte...*

"Görünürde TJK masumdu, mağdurdu" diye konuştular, "Ama, asıl sorumlusu kesinlikle onlar... Ankara at yarışlarında hasılat çok düşük oluyordu. Ne de olsa memur şehri... İnsan padokta at gördüğünde daha fazla oynar. Onun için büyük at sahipleri, büyük oyuncular, yarışların Ankara'dan kaldırılıp İstanbul programının takviyesini istiyorlardı. Onların da haklı oldukları yönler yok mu? Elbette var... Ahırlar hipodromun dışındaydı. Atlar arabaların, otobüslerin, kamyonların vızır vızır geçtikleri Ankara-Konya Karayolu'na çıkıp hipodroma yedekte geliyorlardı. Büyük tehlikeydi bu... Ama, TJK-Belediye işbirliğiyle, pekâlâ hipodromun içine ahır kurulabilirdi. TJK buna yanaşmadı, hipodromun 250 bin lira olan kirasını artırmayı da kabul etmedi. *Belediye'yi, 'Haydi, şurayı kapat, ikimiz de rahat edelim' dercesine köşeye sıkıştırdı.* Olan da güzelim hipodroma oldu..."

Türkiye Jokey Kulübü'nün yöneticileri kabullenmiyor bu suçlamayı... Onlara göre, ahırların hipodrom dışında olması sakıncalıydı, ama biraz paradan çıkıldığında bunların hipodrom içine alınması mümkündü. Asıl me-

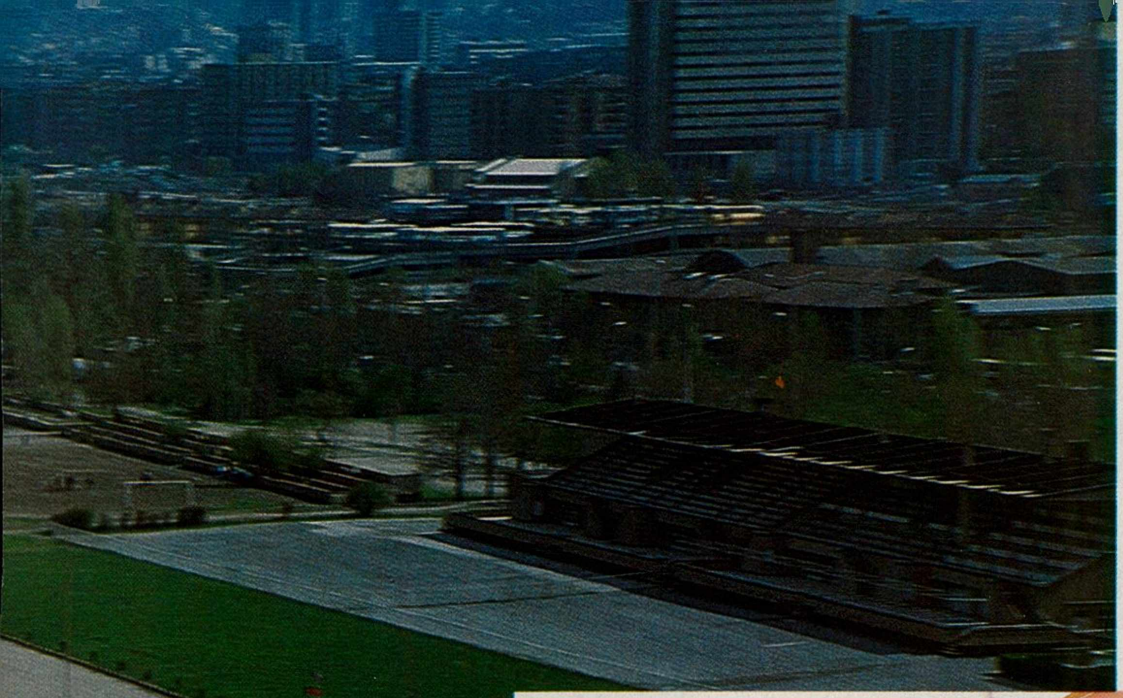

1930-40'ların Ankara'sında, at sahibi olmak, yarış yerine gitmek, devlet büyükleriyle "dirsek teması" kurmanın en kolay yoluydu. Cem'in 1934'de çizdiği, Celal Bayar, Ali Fuat Cebesoy, Şükrü Kaya, İsmet İnönü, Kâzım Özalp, Refik Saydam, Saffet Arıkan, Recep Peker, Ali Çetinkaya, Atıf Esenbel, Salâh Cimcoz gibi şahsiyetlerin yer aldığı karikatür, arşivde küflenirken, Ankara Şehir Hipodromu da tarihe karışıyor...

yıkar, bir dikeriz...

sele, hipodromun bulunduğu 700 dönümlük alana el konulmak istenmesiydi. Doğru, yıllık kira olarak 250 bin lira düşük bir rakamdı, *ama 1979'un parasıyla 25 milyon lira kira istemek de neyin nesiydi?* Ödenmesi mümkün değildi, "Çık, git" demeye geliyordu.

Ankara Hipodromu'nun katledilmesinin onuncu yılında, kimse üstlenmiyor suçu...

Şimdi ne olacak?

Türkiye Jokey Kulübü'nün "çıkıp gitmesinden" sonra, Belediye'nin çöp kamyonlarının istilasına uğradı Ankara Hipodromu... Başkentin dört bir yanından toplanan çöpler getirilip oraya dökülüyordu. Ama, on yıl sonra Ali Dinçer'in dediğine göre, "şehir içinde olmaz" denilen hipodromu kaldırıp yerine "çöplük" kurmak değildi amaçları...

"Çim ve kum pistlerin ortasındaki düz alana moloz, çöp döktürmeye başladık" dedi, "Niyetimiz, yeteri kadar çöp toplandıktan sonra bunların üstünü iyi toprakla kapatmak, böylece oluşan tepelere pub'lar, küçük cafe'ler açmaktı..."

Bu amansız imar faaliyeti devam ededursun, 30 Ağustos resmigeçitleri için zaten binlerce tonluk tanklara, jiplere, GMC'lere açık olan hipodrom, "açık hava otoparkı" niyetine, Ankara Belediyesi'nin bütün otobüslerine de açılmıştı. Derken, 12 Eylül müdahalesi girdi işin içine... Atatürkçü doğrultuda, inşa emrini Atatürk'ün verdiği Ankara Şehir Hipodromu'nun ortasına, Atatürk'ün anısını sürdürecek bir Atatürk Kültür Merkezi'nin kurulmasından daha anlamlı ne olabilirdi?

On yıldan beri her Mayıs ayında temelinin atılması beklenen Ankara'nın 25 kilometre dışındaki hipodromun temel atma hazırlıkları devam ededursun, bir zamanlar "Avrupa'nın en güzel iki hipodromundan biri" olarak gösterilen yerin ortasında, belediye otobüslerinin açık hava otoparkı var.

Altı çöp ve moloz, üstü iyi toprak, "Yüzüncü Yıl Tepeleri" var.

Tankların, jiplerin, GMC'lerin geçit yeri var.

Ali Dinçer'in "ucube bir Mısır piramidi" benzetmesini yaptığı, Türk-İslam mimari sentezinin ürünlerinden Atatürk Kültür Merkezi var.

Ölmüş atların sızlayan kemikleri var.

Neyse, Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı ile Ankara Büyük Şehir Belediyesi, mayıs ayında yeni hipodromun temellerini atacakmış... Hiç yoktan iyi sayılır. Kendi adlarına konmuş kupaları vermek için, cumhurbaşkanları (ara rejimlerde devlet başkanları), başbakanlar, meclis başkanları ve bakanlar, Çankaya çevresinden kalkıp İstanbul'a taşınacaklarına, aynı yerden hareket edip Ankara'nın 25 kilometre dışındaki bir yere giderler hiç değilse...

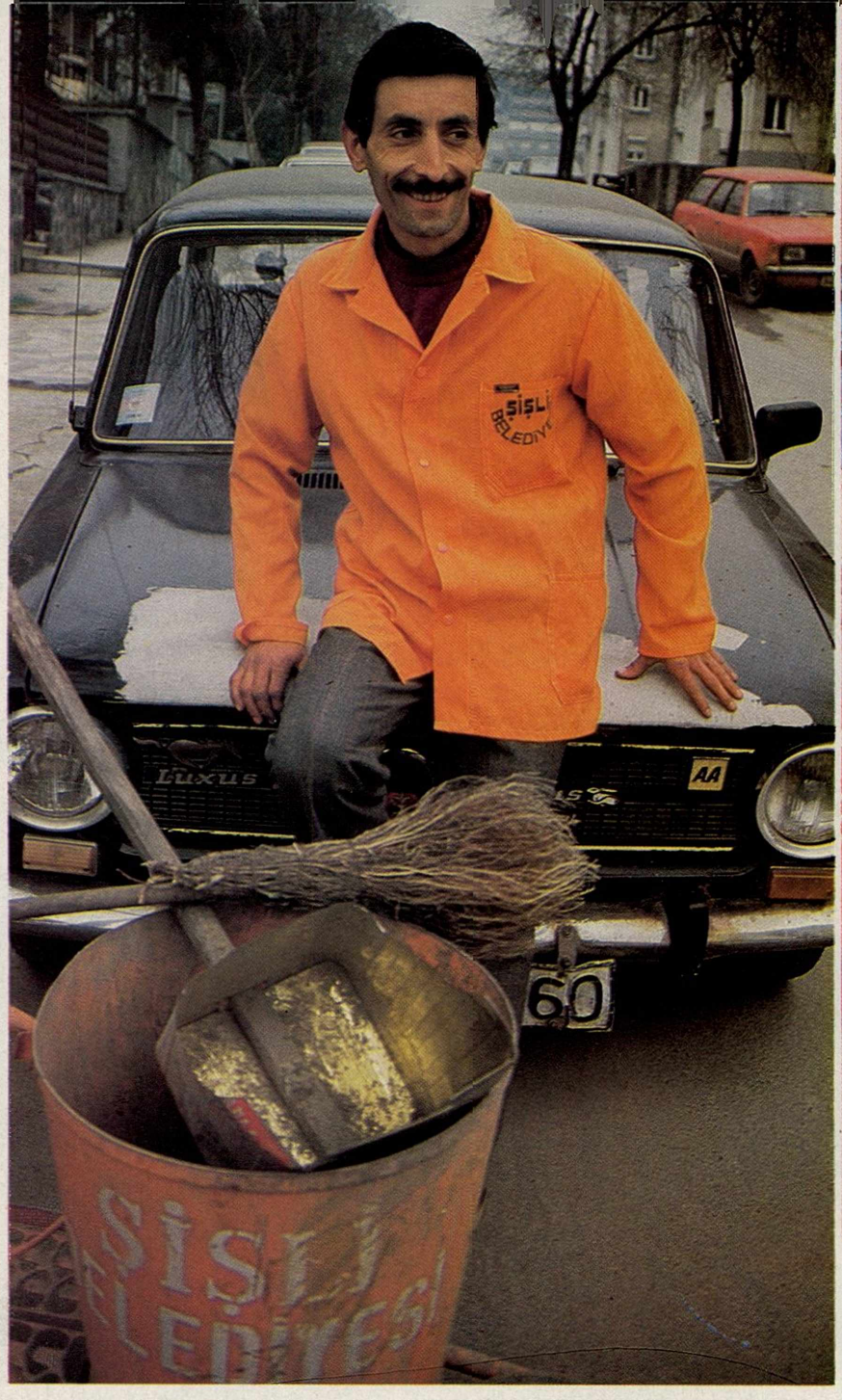

ÖZAL ÇÖPÇÜLERE DE ÇAĞ

ORHAN Uğur, yıllardır Şişli'de süpürge sallayıp, sokaklarda çöp toplamakta... Son on yılını saymazsak, ömrünün yirmi küsur yılı Sıvas'ın ücra köylerinden birinde geçmiş... İstanbul'a gelip sağı solu kendi deyimiyle "Şööyle bir kestikten sonra" çöpçülüğe karar vermiş... Karar, o karar olmuş...

TEMPO: Çöpçülük konusundaki kararınız, bize anlatılanlara bakılırsa iyi sonuç vermişe benzer...

UĞUR: Allah'a şükür... Çöpçülük yaptığımdan beri kursağımıza lokma girdi... Adam gibi bir katta oturup, işime de arabamla gidip geliyorum... Bu onbirinci arabam... Sizin şansınıza şu anda elimde gariban bir 124 var... En iyi arabamsa Doğan'dı... 124 idare ediyor ama, yakında onu da okutacağım...

TEMPO: Herhalde çöpçülükten aldığınız maaşla böyle bir, ya da onbir araba sahibi filan olduğunuzu söylemeyeceksiniz?...

UĞUR: Olur mu hiç beyim olur mu?.. Belediye'nin verdiği para çıplak 92 bin lira... Hadi buna ikramiyesini, diğer sosyal haklarını da kat, olsun olsun 150 bin olsun...Şimdi bunun her tarafı para olsa n'olur... Buna para mı denir yani?..

TEMPO: Denmez mi yani?..

UĞUR: Denmez tabii kardeşim... Benim kiram şimdi 50 bin... Şimdilik diyorum, çünkü gelecek ayın içinde 100 bine çıkacak kira... Bunun elektriği, suyu var... Bir de kapıcı parası denilen ıvır zıvır... Sonraaa...

TEMPO: Bu ıvır zıvır dediğiniz kapıcı parasına ne kadar veriyorsunuz ayda?...

UĞUR: Bahşişleriyle ayda 15-20'yi buluyor...

TEMPO: Evet, sonra?...

UĞUR: Eveeet, bu masrafların devamında arabanın bakımı, benzin parası, üç çocuğun ve avradın masrafı, yiyecek, giyecek var... Tüm bunlardan sonra 150 bin liranın lafı edilmez...

TEMPO: Peki biz daha fazlasının lafını edip, değirmenin suyunun nereden geldiğini sorabilir miyiz acaba?..

UĞUR: Tabii sorarsın gazeteci kardeşim, tabii... Bir defa, evelallah kazandığım para helal, anamın ak sütü gibi helaldir hem de... Ondan sonra ben eşekler gibi

"Beni arabam var diye zengin sanıyorsunuz, ama, bizim öyle sosyetik arkadaşlarımız var ki, onların yanında benim lafım olmaz" diyen çöpçü Orhan Uğur, "Akıllı olacaksın, tabii param da olacak, katım da, renkli televizyonum da... Benim mültimilyoner olamamamın nedeni, İstanbul'a geç gelmemdir" diye ekliyor...

EKONOMİSİ ATLATIYOR... Gel de çöpçü olma!

ÖMRÜNÜN YİRMİ YILINI SIVAS'IN ÜCRA BİR KÖYÜNDE, SON 10 YILINI DA İSTANBUL'UN ŞİŞLİ'SİNDE SÜPÜRGE SALLAYARAK GEÇİREN ÇÖPÇÜ ORHAN UĞUR, "KENDİ ÇAPINDA" ÇAĞ ATLAMANIN SIRLARINI TEMPO'YA ANLATTI. BUGÜNE KADAR ONBİR ARABA ALIP, BİRAZ KULLANDIKTAN SONRA SATAN UĞUR, İŞİNE SON ARABASIYLA GİDİP GELİYOR...

çalışırım kardaşım, eşekler gibi... Çöpçülük saat üçte biter... Ondan sonra bahçevanlık, badanacılık, taksi şoförlüğü, velhasıl aklına ne gelirse yaparım... Semtimde beni tanırlar... Buranın tüm bahçe işleri benden sorulur... Ben bu anlattığım işlerden iyi para kazanırım çok şükür... Aslında para nasıl kazanılır biliyor musun?...

TEMPO: Valla pek bil....

UĞUR: Bileceksin kardeşim... Önce uyanık ve akıllı olacaksın... Zaten parayı akıllılar kazanır... Bak yannış annama ha!.. Eveeet akıllı olacaksın... İstanbul'a gelmeden öne memleketteki arsamı sattım, buraya gelince de hemen karımın bileziklerini okuttum... Sonra, bu paralarla araba alım satımına girdim... Bir yandan da çöpçülüğe devam... Kalan zamanlarda diğer işleri de yapınca, tabii ki benim param da olacak, renkli televizyonum da, hatta ileride bir de evim... Niye olmasın kardeşim, olanların bizden fazlası ne?.. Benim mültimilyoner olamamam, bu memlekete geç gelmemdendir...

TEMPO: Nasıl yani?..

UĞUR: Bir arabam var diye, siz beni zengin, sosyetik çöpçü sanıyorsunuz ama, bizim öyle çöpçü arkadaşlarımız var ki, onların yanında benim lafım olmaz... Bizim deyişimizle atı katı olanlar. Her birinin en az yüz, yüzelli milyon parası vardır. İman da para da gizli... Ama hepsi, eminim ki, benim gibi helalinden kazanmışlardır bu paraları... Altınlarını, topraklarını satmışlardır... Başbakanımız da öyle söylemiyor mu?.. Bizim villalarımız da, köydeki toprak damlarımız... Satıp işletiyoruz işte... Çöpçüyüz diye yapamaz mıyız yani?... Bu çağ atlamada çöpçüler de var beyim, çöpçüler de... Çöpçü deyip de geçmeyin artık, anlıyor musunuz?..

TEMPO: Anlamaya çalışıyorum tabii... Çocuklarınızı hangi okulda okutuyorsunuz?...

UĞUR: En büyüğü şimdi araba tamircisinin yanında çırak... Yaşı geldi miydi, ayarlayıp çöpçü yapacağım... Baba mesleği yani... Orta mektepde okuyordu çıkardım. Diğeri ilk mektepte ama, yaz tatillerinde kapalı çarşının orada üçbeş şey satıp çığırtkanlık yapıyor... Daha şimdiden bir iki dilden meramını anlatıp, döviz işlerine bakıyor... Bu memlekette başka türlü adam olunmaz, olunmaz...

Aydın ULUN

Beyin Gücüne

*

"Bir bankanın en büyük sermayesi insandır."

Türkiye'nin yurtdışında yetiştirdiği "genç profesyoneller"...

Türkiye Emlak Bankası sizi göreve davet ediyor!

Ülkemizi yurtdışında başarıyla temsil eden değerli yöneticilerimiz, bilim adamlarımız, uzmanlarımız...
Övüncümüz, kıvancımız "genç profesyoneller"!

Türkiye Emlak Bankası,
son yıllarda atıl potansiyelini ve kaynaklarını harekete geçiren, gelişen ve büyüyen Türkiye'nin, özel bir kamu bankasıdır.

Anadolu Bankası ve Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın birleşik gücü Türkiye Emlak Bankası, beşeri sermayesini sizlerle büyütmek, kadrolarında sizlere de yer vermek istiyor.

Gelin, yurtdışında öğrenim görmüş, master ve doktora yapmış, deneyim kazanmış "genç profesyoneller"in arasına siz de katılın.

Gelin, çağdaş ve dinamik bir çalışma ortamında, önemli sorumluluklar üstlenin ve pazarda hakettiğiniz ücret ve koşulları elde edin.

Sizi ülkemize ve bankamıza kazandırmak için bütün imkanlarımızı seferber etmeye kararlıyız!

Başvurunuzu bekliyoruz...

TÜRKİYE EMLAK BANKASI
İNSAN KAYNAKLARI GRUP MÜDÜRLÜĞÜ
Dr. Uğur Tandoğan
Genel Müdürlük: Büyükdere Cad. 43-45 Maslak, 80670 İstanbul
Tel: (90) (1) 176 16 20 (30 hat) Teleks: 27 780 abtk tr Faks: (90) (1) 176 16 59

Türkiye Emlak Bankası yetkilileri aşağıdaki gün ve yerlerde ilgilenen arkadaşlarla mülakat yapacaklardır:

1) 25 Nisan - 1988
Türk Evi
821 U.N. Plaza, Floor 2 New York

2) 27 Nisan - 1988
Boston University
King Center, 19 Deerfield St. Kenmore Sq.
Room B9, Boston.

3) 29 Nisan - 1988
Turkish Educational Attache
360 N.Michigan Ave. 1402 Chicago.

4) 30 Nisan - 1988
University of Wisconsin-Madison.
Union South
227 North Rendall Ave.
Madison.

5) 3 Mayıs - 1988
University of Southern California
Toping Student Center Room 205-206
Los Angeles.

Saygı!

Çalışma alanı bulamadıkları ya da değerleri bilinmediği için yurtdışına giden "genç profesyoneller"i artık ülkemizde değerlendirecek ortam var.

Evlatlarınıza, yakınlarınıza kendilerini geliştirebilecekleri, hakettikleri ücret ve koşulları alabilecekleri bir çalışma ortamı yaratmış olmanın kıvancını yaşıyoruz.

New York gazetelerinde, bugünlerde göreve çağrımız yayınlanıyor.* Davet mektuplarımız adreslerine ulaşıyor.

ABD'de onlarla buluşma ve önerimizi görüşme fırsatı hazır.

Şimdiden müjdeliyoruz sizlere...

Türkiye Emlak Bankası, "genç profesyoneller"i ülkemize kazandırmaya ve bu konuda öncülük yapmaya kararlıdır.

Türkiye Emlak Bankası'nın ulusal boyuttaki bu girişimine siz de destek olun, mesajımızı ulaştırın.

Sizin için... Türkiye için!

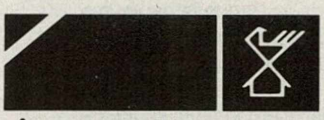

TÜRKİYE EMLAK BANKASI

İNSAN KAYNAKLARI GRUP MÜDÜRLÜĞÜ
Büyükdere Cad. 43-45 Maslak, 80670 İstanbul
Tel: (90) (1) 176 16 20 (30 hat) Teleks: 27 780 abtk tr Faks: (90) (1) 176 16 59

Letra

18 MİLYON İNSANIN YAŞADIĞI MEKSİKA'NIN BAŞKENTİ MEXICO CITY'NİN GECEKONDU BÖLGESİNDE, ESKİ BİR SERBEST GÜREŞ ŞAMPİYONU, "BALDIRI ÇIPLAKLAR" ADINA MÜCADELE BAYRAĞINI AÇTI. ZENGİNLERDEN ALIP YOKSULLARA VERMEYİ AMAÇLAYAN BU "YENİ ZORRO", KİTLE GÖSTERİLERİNE "SUPERMAN" KIYAFETİYLE KATILIYOR.

MEXICO CITY KENTİNİN YOKSUL BABASI

"YOLDAŞ SUPERMAN"

SUPERMAN bugün 50 yaşında. Çok sayıda filme de konu olan bu ünlü çizgi-roman kahramanının gerçek hayatta bir ikiz kadeşi olduğunu biliyor muydunuz? Nerede mi yaşıyor? 18 milyon nüfusu ile dünyanın en kalabalık ve en gürültülü kenti olma rekorunu elinde tutan Meksika'nın başkenti Mexico City'nin gecekondu semtlerinde... İşte, kendini *"Barakaların Süperman"i* ilan eden Gomez, bu fakir gecekonduda yaşayan baldırı çıplakların haklarını savunduğunu ileri sürüyor.

BİRAZ SUPERMAN BİRAZ ZORRO

Ne varki, Gomez'in "Süperman"e benzeyen tek yanı sırtındaki pelerini ve onun gibi giyinmesi... Bunun dışında kendisinin "Süperman"diye çağrılmasına, onunla özdeşleştirilmesine sinirleniyor: *"O, gökdelenlerin gölgesinde kahramanlık taslayan bir bireyci. Tam bir gringo. Üstelik hangi karanlık güçler (CIA) hesabına çalıştığı pek belli değil. Ben ise, yoksul halkımın bir parçasıyım, başka bir gezegenin vatandaşı değil"* diyor.

Meksikalı Gomez, "Süperman"den farklı olarak yüzüne maske takıyor. Bunda Latin Amerika'da yaygın bir popülariteye sahip sevimli haydut, zenginlerin korkulu ve kamçılı rüyası "Zorro"nun rolü olsa gerek.

Bugün Meksika Devlet Başkanı'ndanbile daha ünlü olan Süperman Gomez", çok değil 7-8 sene öncesine kadar sözcülüğünü yaptığı baldırı çıplaklardan biriymiş... Ama iriyarı, güçlü biri olduğu için, organizatörler onu alıp, serbest güreş ringine çıkartmışlar. Bu serbest güreşin adı güreş, oysa bizim ata sporumuzla yakından uzaktan ilgisi yok. Özellikle Amerika'da ve Japonya'da yaygın olan bir gösteri. Amaç, ne olursa olsun rakibi pes ettirmek. Bu amaca ulaşmak için her araç geçerli. Ring yanındaki hakem kurulunun oturduğu sandalyelerden birini kapıp, rakibin kafasında parçalamak bile "faul" değil. Ya da, ringin iplerinin gerildiği direklere tırmanıp, tüm ağırlığınızla yerde kavranan rakibinizin üstüne çullanabilirsiniz.

Doğal olarak böyle acımasız bir spor dalında emekli yaşıda çok erken. Birkaç yıl geçmiş, organizatörler bir bakmışlar, Gomez artık eski Gomez değil, hemen kapının önüne koymuşlar. Sigorta, emeklilik maaşı filan da nanay...

SEYYAR SATICILIKTAN LİDERLİĞE

18 milyonluk devasa kentde, gaip Gomez ne

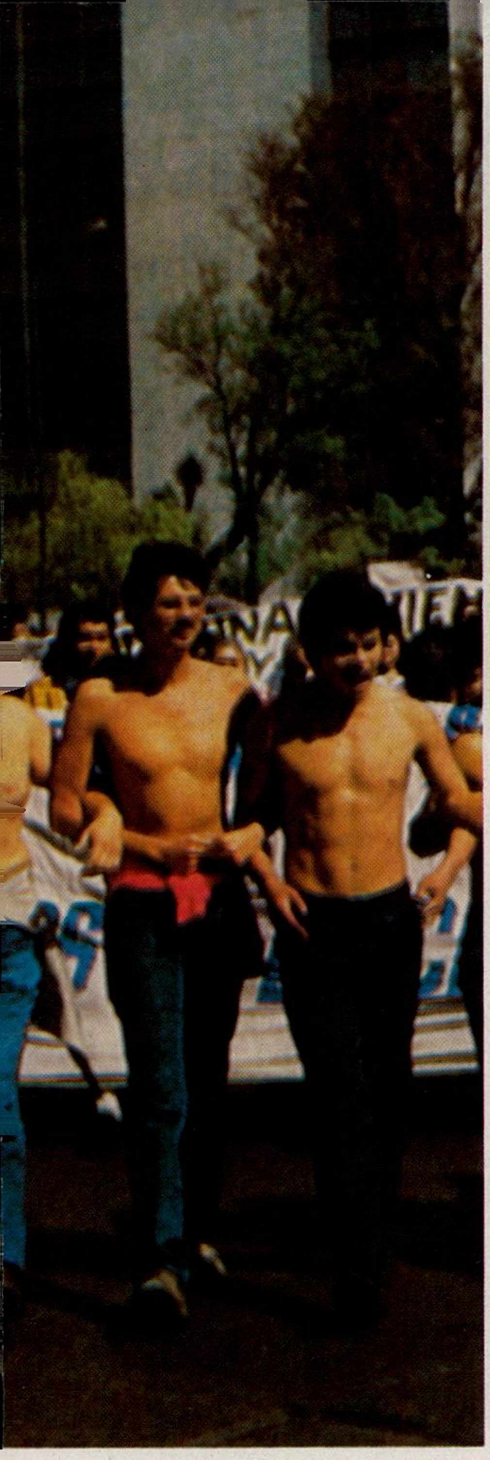

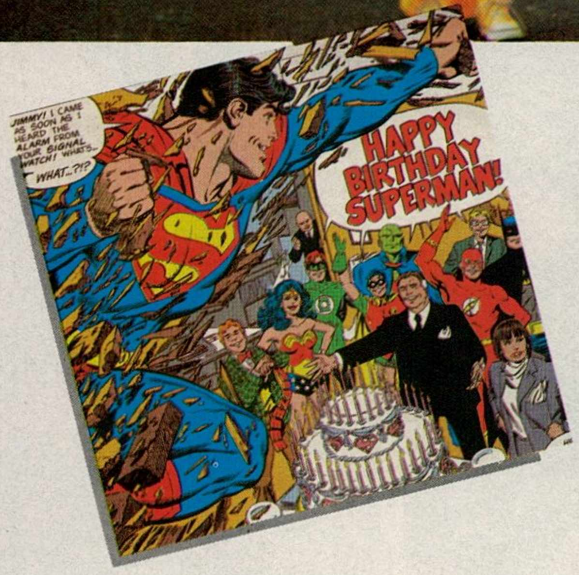

Süperman, 50. doğum yılında, en canlı bir biçimde, Meksika'nın başkenti Mexico City'de yaşıyor. Meksikalı Gomez "yetişkin" baldırıçıplakları örgütlerken oğlu minik Süperman de şehrin afacanlarını yönetiyor. Eğer adaylığını koyarsa, günün birinde Gomez'in devlet başkanlığına seçilmesi bile mümkün...

iş tutacak? İktidardaki partiye üye değil ki, bir fabrikaya torpille işçi girsin... Yüzbinlerce Meksikalı gibi bir el arabası satın alıyor ve seyyar satıcılığa başlıyor: *"İnsanların yaşamak için hangi zor koşullar içinde mücadele verdiklerini, o günlerde sokak sokak dolaşırken tanık oldum"* diyor.

Gomez, o insafsız belediye zabıtaları olmasaydı belki de isimsiz bir seyyar satacı olarak kalacak, bir köşede yokluk içinde ölüp gidecekti. Fakat, belediye zabıtalarıyla oynadığı köşe kapmacadan bir gün pes edip, sırtında bir pelerin, yüzünde bir maske Mexico City'nin arka sokaklarında "Süpermancilik" oynayıp, çulsuzların hakkını aramaya başlıyor.

"Süperman Gomez" bugün gerçek bir halk kahramanı. Gecekondu mahallelerinde tüm duvarlar onun resimleriyle dolu. "Zorro" gibi zenginlerden alıp, yoksullara dağıtan bir adeletçi rolünden çok, örgütleyici kimliğiyle ön plana çıkıyor. Halkı kendi sorunlarına sahip çıkmaya davet ediyor ve onlara örgütlenmenin önemini anlatıyor. Etrafına "Gömleksizler" adı verilen bir de yoksullar ordusu toplamış. Bu örgütleyici ve popüler kişiliğiyle "Süper Gomez"i Zapata'ların, Villa Pancho'ların devamcısı olarak görenlerin sayısı oldukça fazla.

Gomez'in en önemli silahı, kentin meydanlarına topladığı sayısı milyonları bulan kalabalıklar. Bu mitingler tam bir karnaval havasında geçiyor. Hükümet, onun büyüyen etkinliği karşısında tedirgin, ama şimdilik şiddet kullanmayı erteliyor. Örneğin, son olarak Meksika Hükümeti'nin dış borç politikasını protesto etmek amacıyla Citibank'ın önünde düzenlediği gösteriye hükümet doberman köpekli polis ekipleri sürdüyse de, polislerin "Süperman Gomez" taraftarlarına şiddet kullanmaktan kaçındığı dikkatleri çekti.

Aile boyu supermanlik

Gomez'e karısı ve oğlu da benzer giysi ve maskeler içinde yardımcı olmaya çalışıyorlar. Halk arasında *"Süper Anne"* diye adlandırılan karısı, gecekondu kadınlarını örgütlüyor. *"Süper Oğul"* baldırı çıplakların veletlerinden, herkesin ürktüğü bir *"küçükler ordusu"* kurmuş. Polis ve zenginler "Süperman Gomez"in "Gömleksizlerinden" çok, oğlunun kurduğu bu minikler çetesinden çekiniyor.

İktidardaki anayasacı Reform Partisi için, Gomez bir hokkabaz ve fırsatçı. Ama parti içinde bir grup milletvekili onun popüleritesini partiye kanalize etmek amacıyla kendisine gelecek dönem milletvekilliği teklif edilmesinden yana.

Sol ise, onu bir bölücü olarak görüyor. Gerçekten de, bir yıl sonra yapılacak başkanlık seçiminde "Gomez" adaylığını koyarsa sol oyları böleceği kesin. Ama, Meksika'da muhalefetteki solun kendisi de birlik halinde değil. Tam beşe bölünmüş durumda. Bir de bakarsınız, halkın yıllardır iktidardaki anayasacı Reform Partisi'nden iyice soğuduğu Meksika'da, "Süperman Gomez", bölünen solun arasından sıyrılır ve devlet başkanı seçilir. Olur mu demeyin, Latin Amerika ülkeleri kimlerden devlet başkanları gördü. "Süperman Gomez"in onlardan neyi eksik ki?...

Gerçek bir Latin güzeli olan Sonia Braga, sinema dünyasına ilk büyük sıçramayı Hector Babenco'nun "Örümcek Kadının Öpücüğü" filmiyle yapmıştı. "Milagro Fasulye Tarlası Savaşı" adlı filmde, yine bir Latin güzeli şöhret aşamasında: Julie Carmen (altta)...

Fotoğraflar: (SYGMA)

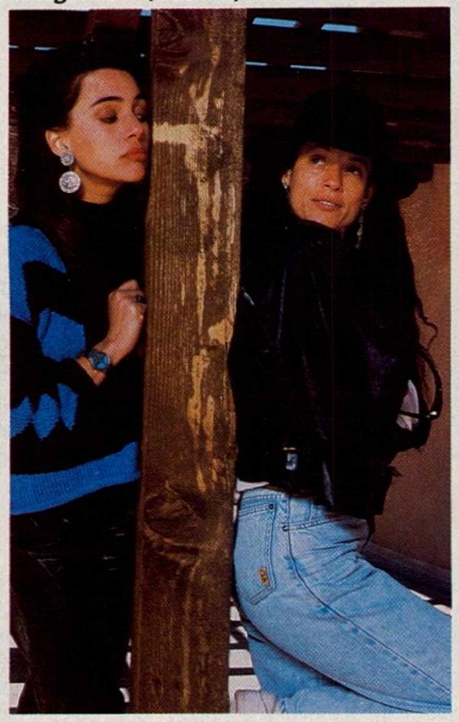

REDFORD YÖNETTİĞİ FİLMDE DE HALK KAHRAMANLARINI ANLATIYOR:

"Örümcek Kadın" vurguncu

ara karşı...

AMERİKAN SİNEMASININ MASUM YÜZLÜ OYUNCUSU ROBERT REDFORD, YÖNETMENLİK YAPMAYA BAŞLAYALI BERİ İKİNCİ FİLMİNİ ÇEKTİ. "MILAGRO FASULYE TARLASI SAVAŞI" ADLI FİLM, ARSA SPEKÜLATÖRLERİNE KARŞI MÜCADELE EDEN KÖYLÜLERİ ANLATIYOR. FİLMİN, BİRÇOĞU TANINMAMIŞ OYUNCULARI ARASINDA, BİR DE TANIDIK GÜZEL VAR: SONIA BRAGA. SONIA, DAHA ÖNCE FIRTINALAR KOPARAN FİLMLERDEN BİRİ OLAN "ÖRÜMCEK KADININ ÖPÜCÜĞÜ"NDE OYNAMIŞTI.

"Milagro Beanfield War" filmiyle, yönetmenliği ikinci kez deneyecek olan "temiz" yüzlü aktör Robert Redford, ilk yönettiği film olan "Ordinary People" ile yeteneğini bu konuda da kanıtlamıştı.

AMERİKAN sinemasının "temiz" çocuğu Robert Redford, sekiz yıl aradan sonra geçtiği kameranın ardından nihayet yeni filmiyle beraber çıktı: "The Milagro Beanfield War" (Milagro Fasulye Tarlası Savaşı)...

1937 doğumlu Redford, "Sonsuz Ölüm" (Butch Cassidy and the Sundance Kid), "Akbabanın Üç Günü" (Three Days of the Condor), "Muhteşem Gatsby" (The Great Gatsby), "Başkan'ın Adamları" (All the President's Men), "Brubaker" gibi anılardan silinmeyen filmlerde rol aldıktan sonra 1980'de yönettiği ilk filmle Oscar kazanmanın mutluluğuna erişmişti: "Sıradan İnsanlar" (Ordinary People)...

Geleneksel Hollywood çılgınlıklarının dışında, mütevazı bir yaşam süren Redford, *Amerikan tipi* solculuğun simgesi haline gelmişti. CIA'nın oyunlarına, Başkan'ın dolaplarına, hapishanelerin kötü şartlarına başkaldıran bir *sıradan vatandaş kahramanı*... İnanılmaz güçlere, becerilere sahip bir süper kahramanı oynamadı hiçbir zaman ama, sokaktaki adamın tüm umutlarını yitirdiği anda ortaya çıkıp, direnerek hakkını alan bir günlük yaşam mucizesiydi Redford'un canlandırdığı tipler... Yönetmen olarak çevirdiği bu ikinci filmde de aynı tema işleniyor ama, bu kez masum ve güvenilir yüzlü aktör *gençliğinde* yaptıklarını kameranın ardından izliyor.

19 Mart tarihinde New Mexico'nun Santa Fe kentinde galası yapılan film, Milagro Vadisi'nde yaşayan köylüleri anlatıyor. Joe Mondragon adlı zeki, becerikli bir adamın öyküsü bu... Kanunlara aykırı bir biçimde, başka işler için toplanan suyu kendi fasulye tarlası için kullanıyor... Sonuçta bir avuç insanın kendi yaşam biçimlerini sürdürmek üzere verdikleri mücadele, artan bir tempo ile seyirciyi kendi yanına çekmeyi başarıyor. John Nichols'ın 630 sayfalık romanından uyarlanan senaryo, Redford'u zor durumda bırakmış; "Tüm karakterleri filme sokmakta oldukça zorlandık" diyor...

Mondragon rolünü tanınmamış bir oyuncu, yeni bir yüz oynuyor: Chick Vennera. Milagro Şerifi rolünde ise, yerel halk şarkıcısı Ruben Blades var. Joe'nun karısı rolünde de güzel bir kadın mücadeleye katılıyor: Julie Carmen...

Redford filmdeki oyuncuların Latin tipler olmasını tercih etmiş. Bunlardan birisi, film boyunca seyircinin gözünü alamadığı Latin mi Latin bir afet: Sonia Braga... Milagrolu bir garaj sahibesini canlandıran Draga'yı, video izleyicileri William Hurt'ün oynadığı *Örümcek Kadının Öpücüğü*'nden hatırlayacaklar.

Sonia Braga, Brezilya asıllı bir oyuncu. Kariyerini Brezilya'da TV için oynadığı serilerde yapmış. 1974 yapımı *Gabriela* ve 1978 yapımı *Dancing Days* (Dans Günleri) Sonia'nın en başarılı olduğu diziler. Yedi çocuklu fakir bir aileden gelen Sonia, küçüklüğünü sıkıntılar içinde geçirmiş. Hector Babenco'nun *Örümcek Kadın*'ı ise, Sonia'yı bir daha çıkmamak üzere film dünyasına soktu. Üç ayrı rolü birden oynuyordu bu filmde: Nazi subayına âşık bir Fransız şarkıcısı, mahkûm Raul'ün sevgilisi ve "Örümcek Kadın"... Redford'un filminde ise, arsa spekülatörlerine karşı inatçı bir mücadeleye giren Ruby Archuleta'yı canlandırıyor. 14 yaşından beri hareketli bir piyasada yer alan Sonia'yı oynatmak Redford'un fikriymiş. Ama eski aktör bir süre bu hevesini ertelemek zorunda kalmış. Paul Mazursky'nin çevirdiği "Moon Over Parador" (Parador'un Üstündeki Ay)un bitmesini beklemiş sabırla, gelsin ve güzel Sonia kendi filminde oynasın diye...

Fenerbahçe kim

YÖNETİM UMUDUNU TRANSFERE BAĞLADI...

SARI LACİVERTLİLERİN BAŞARISIZLIK NEDENLERİNDEN BİRİ, YANLIŞ TRANSFER POLİTİKASI... GEÇMİŞTEKİ YANLIŞLARIN YİNELENMEMESİ İÇİN F. BAHÇE ÖNCELİKLE TEKNİK DİREKTÖR SORUNUNU ÇÖZMELİ...

FENERBAHÇE taraftarlarının 3 yıldır boynu bükük. Çünkü Fenerbahçe 3 sezondur zirveden uzak... Fenerbahçe taraftarı, takımının başarısızlığı yüzünden 3 sezondur kahroluyor... Bu başarısızlık yüzünden de Fenerbahçe taraftarının tepkisi her geçen gün artıyor; öfkesi büyüyor...

Çünkü Fenerbahçe taraftarı şampiyonluk için uzun süre beklemeye alışık değil... Beşiktaş taraftarı 15 yıl, Galatasaraylılar da 14 yıl aradan sonra şampiyonluk yüzü görebilirken, sarı lacivertliler böyle *"kahreden bekleyişler"* yaşamadılar. Türkiye Ligi'nin 29 yıllık tarihinde, sarı lacivertliler 11 şampiyonluğa adlarını yazdırırken, Galatasaray 7, Trabzonspor 6, Beşiktaş da 5 şampiyonlukla yetinmek zorunda kaldı. Sarı lacivertli taraftarların bundan önceki en uzun bekleyişleri, Galatasaray'ın 1971-72-73 yıllarında üst üste 3 kez şampiyonluğa abone olmalarıyla, aynı başarıyı Trabzonspor'un gerçekleştirdiği 1979-80-81 döneminde meydana geldi. Bunun dışında, sarı lacivertli ekip en azından 2 yılda bir şampiyonluk kürsüsüne çıkarak taraftarlarının yüzünü güldürdü. Bu yüzden de sarı lacivertli renklere gönül verenlerin sayısı arttı. Fenerbahçe, bir daha kolay kolay değişmeyecek bir ağırlıkla, *"Türkiye'de en çok taraftara sahip olan kulüp"* ünvanını kazandı...

Ama bu taraftarın sabrı iyice tükenmiş gibi görünüyor. Önceki sezon yaşanan olaylar bunun anlamlı işaretiydi. Bu sezon da önceki haftaya değin basketbol takımının başarısıyla avunmaya çalışan taraftar bu umudu da yitirdiği için biraz daha öfkeli...

CSERNAI KALMALI

İşin kötü yanı, Fenerbahçe yönetimi, gelecek sezon için de pek enerjik davranmıyor. Bu sezon ligde ve kupada çoktan havlu atmış olan sarı lacivertli ekibin gelecek sezona şimdiden hazırlanmaya başladığını gösterir bir işaret yok. Sadece, *Müjdat, Abdülkerim, Hasan* ve *Zafer*'in takımdan atılmaları şeklinde bir şov yapıldı. Şimdi de yönetim bu işin içinden nasıl çıkacağını kara kara düşünüyor. Çünkü *Müjdat*'la *Abdülkerim*'i Galatasaray'ın alması olasılığı F. Bahçeli yöneticilerin uykularını kaçırıyor. Yani, aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık hesabı...

Fenerbahçe, gelecek sezon başarılı olabilmek için hiç vakit geçirmeden teknik direktör sorununu çözmek zorunda. Bugünkü koşullarda en iyi çözüm de *Csernai*'nin görevde kalması olur. Çünkü, F. Alman Hoca çalkantılı bir dönem geçirdi ve biraz yıprandı ama, takımı tanıyıp, Türkiye koşullarını da öğrendi. Bunlar, azımsanacak şeyler değil. Ayrıca, *Csernai*'nin teknik adamlık kariyeri de, F. Bahçe'yi çalıştırması için yeterli.

Sarı lacivertli ekibin başına dünyanın en iyi teknik direktörü de getirilse, bunun en azından önümüzdeki sezon için istenilen sonucu vermeyeceği *"tecrübeyle sabit"*tir. Çünkü yeni gelen adamın takımı tanıması ve uyum sağlaması epeyce zaman alacaktır. Bu süre içinde alınacak başarısız sonuçlar da yönetimin epeyce başını ağrıtacak, belki de erken tarihte bir genel kurul gündeme getirilecektir.

Aslında, F. Bahçe geçen sezon da kötü transfer yapmamıştı. Ancak, savunmadaki eksikliklerle, erken gelen teknik adam değişikliği işi karıştırdı. Erken gelen başarısız sonuçlar takımın havaya girmesini önledi. Yoksa, örneğin bir Beşiktaş'tan daha güçlü kadroya sahip olan F. Bahçe, Lig'e iyi başlamış olsaydı, şimdi orta sıralarda çırpınıp durmaz, şampiyonluk adayları arasında bulunurdu.

F. Bahçe gözünü gelecek sezona çevirirken, umudunu tümüyle yeni transferlere bağlamak yerine, önce kendi kadro olanaklarını iyi değerlendirmeyi düşünmelidir. Bunun ilk adımı da, takımdan uzaklaştırılmasının sarı lacivertlilerin çoğunda bir burukluk yarattığı *Müjdat*'ı affetmelidir. Camiadan yetişen ve sahada forması için her şeyini ortaya koyan *Müjdat*'ın takımdan uzaklaştırılması, *Selçuk*

Türk futbol tarihinde hep ''pahalı transferlerin takımı'' olarak bilinen Fenerbahçe sıkıntılı, bunalımlı bir yıl geçirdi. Ne zaman biraz toparlanır görünse, arkasından hemen bir hayal kırıklığı geldi. Toparlanmanın, sistemi yeni baştan kurmanın zamanı geldi mi dersiniz?

olayını da aşan dramatik sonuçlar yaratabilir. Yoksa Galatasaray, *Raşit, Erhan, Arif* ve *İlyas*'tan sonra, ezeli rakibinin bu güzel armağanını da büyük bir zevkle kabul eder ve *Müjdat* sarı kırmızılı forma altında milli takımın değişmez adamı olur.

ŞENOL STOPER OYNAMALI

Fenerbahçe'nin bugünkü kadrosu içinde yapılabilecek bir düzenleme de *Şenol*'un stopere çekilmesi olacaktır. Fizik yapısı ve oyun anlayışıyla tipik bir stoper olan *Şenol,* orta alanda boş yere çırpınıp duruyor! Çünkü bu yerde oynayabilecek oyun görüşüne, bilek kıvraklığına ve *''beyin''* niteliğine sahip değil... Oysa, fizik gücünü ve kafa hakimiyetini stoper olarak değerlendiren *Şenol,* milli takım formasını kimseye vermez! Bu olayın yaşanmış örneği de, *Raşit*'tir. F. Bahçe'de santrafor olarak vasat maçlar çıkaran *Raşit,* G. Saray'da stoper olarak yıllarca ülkenin en gözde futbolcuları arasında yer aldı...

F. Bahçe'nin bugünkü kadrosundaki en yararlı adamlardan biri *Pesiç.* Ama gerek yaşı, gerekse *Csernai* ile kapışması nedeniyle ondan yararlanma olanağı kalmamış gibi görünüyor... *Lukovcan*'ın durumu da ondan farklı değil... *Önder,* futbolunu geliştirme çabası içinde. İyi niyetli çabasıyla takımda her zaman yer bulabilir... *Durmuş* ise F. Bahçe'de oynamak için, oturduğu yerden attığı uzun pasların yeterli olmayacağını bilmeli...

OLMAYACAK İŞLER...

Bugüne kadar F. Bahçe'de transferlerin büyük bir ağırlıkla, *''rastgele''* yapıldığını söylemek herhalde haksızlık olmaz. Çoğu zaman da, *''Başkasına yar olmasın''* anlayışıyla öteki takımlarda yetişen yıldız futbolcuları kapmaya çalışmak, elbette ki doğru bir yol değildi. Ama zaten güçlü bir çatısı olan takımda, bu olay uzun yıllar pek sorun yaratmadı; sokağa atılan milyonlar pek dikkati çekmedi; sık sık kazanılan şampiyonluklar hataları örttü. Bu hataların faturasının ödenmesi hep geleceğe kaldı...

Ve sonunda o gün de geldi...

Bu noktada şimdi F. Bahçe başka bir *''transfer şov''*a yönelmek istiyor. Bu cümleden olarak F. Bahçe'nin transfer listesinin başında G. Saraylı *Semih, Uğur* ve *Yusuf*'un yer aldığı çok yazıldı. Sarı kırmızılı futbolcular bu işten epeyce memnunlar. Çünkü bu istek, onların fiyatlarını ve temmuzda pazarlık güçlerini artıracak. Ayrıca, *Cüneyt*'le *Erhan* hafif sakatlıkları için 1 günlüğüne F. Almanya'ya gönderilirken, 2 ay *''Neredesin, ne yapıyorsun?''* diye sorulmayan *Yusuf, ''Temmuzda görüşürüz''* diyordu. *Uğur* da, *''Bu sezon iyi oynayamadığımı biliyorum. Ama geçen yıl süper maçlar oynadım ve şampiyonlukta pay sahibi oldum. Ayrıca, futbolcu olarak kapasitem de ortada''* diyerek, *''Sen bizim evladımızsın; imzayı at, gerisine karışma''* diye saf yerine konulmasına tepki göstereceğini belirterek an azından *''sarı ışık''* yakıyordu. *Semih* de, *''Önce kulübüm''* dedikten sonra hemen ekliyordu: *''Oturur, konuşuruz; anlaşamazsak, niye gitmeyeyim F. Bahçe'ye?''*

Aslında, *''önce kulübüm''* sözünü her futbolcu söylüyor. Yani G. Saray, istedikleri parayı verirse, kimsenin bir yere gitme niyeti yok. Üç aşağı, beş yukarı anlaşmak da mümkün. Ama G. Saray 100, F. Bahçe 200 verirse iş değişir... G. Saray Kulübü Başkanı *Dr. Ali Tanrıyar* ise, *''Kimse bizden bu futbolcularımızı alamaz! Onlar ne veriyorlarsa, biz daha fazlasını vereceğiz!''* diye gürlüyor... Kısacası, F. Bahçe'nin bu futbolcuların transferi üzerine hesap yapması pek olacak iş değil...

Oysa, bunların dışında F. Bahçe'nin G. Saray'dan *''sessizce''* alabileceği genç bir futbolcu var: *Turgay.* Geçen sezon, yani henüz 17 yaşındayken sarı kırmızılı kadroya girmeyi başaran bu genç, oyun görüşü, futbol zekâsı, top hakimiyeti, bileklerinin kıvraklığı, mücadeleciliği ve sert şutlarıyla, Türkiye'de son yıllarda yetişen en büyük yıldızlardan biri olmaya aday... Federasyon Kupası'nda Kayserispor'la oynanan ikinci maçta sarı kırmızılı takımda libero olarak görev yaparken, sanki bu takımda yıllardır oynuyormuşçasına rahattı... F. Bahçe, bu futbolcuyu alırsa, ikinci bir *''Engin Olayı''* yaratıp, G. Saray'a bir *''transfer golü''* atar ve daha önemlisi uzun yıllar yararlanabileceği bir yıldız kazanır.

OLACAK İŞLER...

Fenerbahçe'nin transfer listesinde olduğu söylenen futbolculardan *Okan* ve *Gökhan*'ın transferleri elbette ki yararlı olur. Ama *Şenol* stopere çekilebilirse, *Gökhan*'ın ille de alınması gerekmez... Sağbekte *İsmail*'in yedeği olarak Zonguldakspor'dan *Abdülkerim* ya da Denizlispor'dan *K. Zafer* alınabilir.

Sarı lacivertli ekibin en büyük sorunlarından biri liberoda olacaktır. *Abdülkerim*'in affedilme olasılığı çok az olduğuna göre, Altaylı *Yesiç* ve Eskişehirsporlu *Mücahit* en gözde adaylardır. Türkiye'deki Yugoslavların en iyilerinden biri olan *Yesiç*'in alınması, F. Bahçe'yi çok rahatlatır. Bu oyuncunun liberodaki başarısının yanısıra, frikik atışlarındaki etkinliği takımın gol gücünü de artıracaktır... *Yesiç*'in transferi gerçekleştirilemezse, *Tahsin Kaya* ile *Aydın Begiter* arasındaki *''iyi iş ilişkileri''* kullanılarak, takımıyla 1 yıllık sözleşmesi bulunan *Mücahit* alınmalıdır... Solbek sorununun çözümü için de, yılan hikâyesine dönen St. Gallen'li *Ertan*'ın işi halledilmeli; olmazsa, Zonguldaksporlu *Osman* düşünülmelidir. Hem mücadeleci, hem de tekniği iyi olan bu futbolcu, F. Bahçe'de patlama yapabilir. Sezon başında F. Bahçe'de libero oynayacağını rüyasında görse, *''Galiba başıma bir gelecek var?''* diye endişelenecek olan *Sedat*'ın iyi niyetli çabası, F. Bahçe'nin buradaki yükünü çekmek için yeterli değil. *Sedat,* solbek yedeği olarak jübilesini bekler.

OĞUZ ALINMALI

F. Bahçe'nin bu transferde en çok peşinde koşması gereken futbolcu, Sakaryasporlu *Oğuz*'dur. Oyun görüşü çok iyi ve futbol oynama becerisi de yüksek olan bu futbolcu, orta alanda F. Bahçe'nin büyük gereksinme duyduğu *''beyin''*dir. Ayrıca, *Oğuz,* gerekirse libero oynayabilecek özelliklere de sahiptir. F. Almanya'nın efsanevi futbolcusu ve milli takım teknik direktörü *Franz Beckenbauer*'i anımsatan bir stile sahip olan bu futbolcu, F. Bahçe'ye çok şey kazandırır.

F. Bahçe'nin ileri uçta herhangi bir sorunu yok. Ama bir *Hami*'yi almak mümkünse, hiç durmasınlar; ya da iyi bir yabancı getirme olanağı varsa, bu da sarı lacivertli takımın gücünü artıracaktır... F. Bahçe'nin gelecek sezon ileri uçtaki asıl sorunu, *Kayhan*'la *Erdi*'nin biraz olsun *Rıdvan*'a ayak uydurmaya çalışmaları olacaktır. *Kayhan* sakatlık sonrası biraz bocalayabilir. *Erdi*'nin de, F. Bahçe'de oynayabilmek için sadece atletik yeteneğinin kâfi olmadığını bilmesi ve biraz da top oynamayı öğrenmesi gerekiyor...

Bu görüşler doğrultusunda F. Bahçe'nin gelecek sezon için oluşturabileceği güçlü bir 11'i şöyle şekillendirebiliriz:

Okan-İsmail, Şenol, Mücahit, Ertan-Müjdat, Oğuz, Durmuş-Erdi, Kayhan, Rıdvan.

Ahmet ÇAKIR

leri almalı?

BÜYÜYEN GAZETE

Türkiye

GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

22 NİSAN, 19 YIL ÖNCEKİ KURULUŞUMUZ VE BU GÜNKÜ MUTLU GÜNÜMÜZDÜR.

Sağlıklı tiraj, iadesiz satış ve daha çok okuyucuya ulaşmak için çağdaş sistemi uyguluyoruz. Evinize ve işyerinize direkt ulaşmak başarımızın sırrıdır.

7 GÜN GECE

Bu yılın 9 dalda Oskar ödülünü alan Bertolucci'nin "Son İmparator"u görülmeye değer muhteşem bir yapıt.

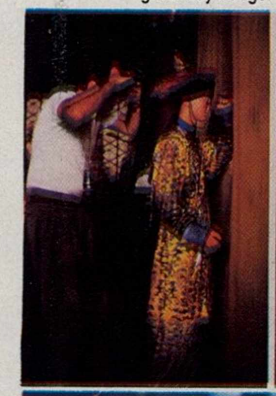

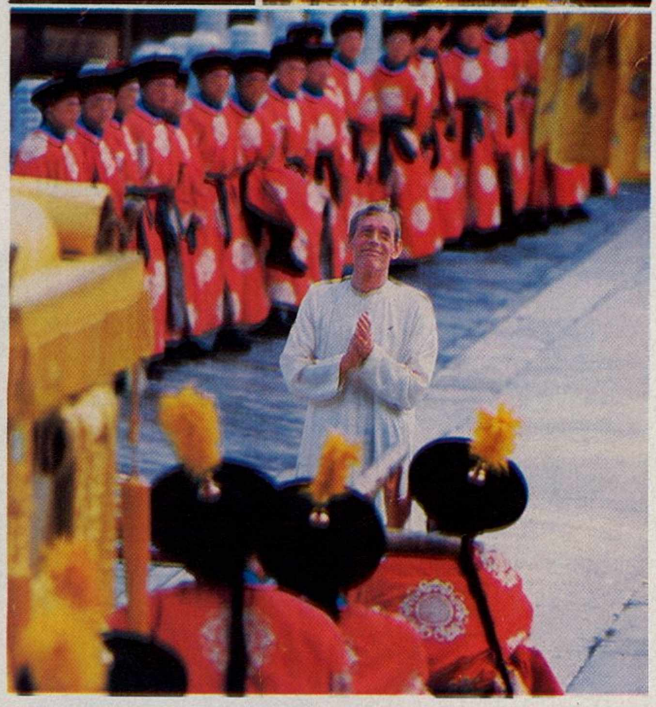

SİNEMA

SON İMPARATOR (The Last Emperor)

KÜÇÜK çocuk neşeyle haykırarak koşar. Taa ki, zıplayan bir çekirge onu yolundan alıkoyana dek. Ne de olsa bir çocuktur...

Bertolucci'nin filmi "Son İmparator", ilk başta bir imparatorun da insan olduğunu düşündüren bir film. Bertolucci, "İmparatorluktan vatandaşlığa" adlı kitabı okuduktan sonra bu filmi çekmek için büyük bir araştırmaya girişmiş. Son imparator Pu Yi'nin (John Lone) yaşamı binbir zenginlik ve ibret verici olaylarla dolu. Pu Yi büyüdükçe kudretinin farkına varır, her istediği yapılmaktadır. Ne zaman ki, kardeşi ona gerçek yönetimin, içinde yaşadıkları "Yasak Şehrin" dışında olduğunu gösterir, İmparator Pu Yi de gerçekle karşı karşıya kalır. Bundan sonraki dönemde, üzerinde en çok etkisi olan kişi eğitmeni Reginald Johnson'dur (Peter O'Toole). Pu Yi, yasak şehir dışında hiçbir yer görmemiştir. Eğitmeninin Avrupa hakkında anlattıkları, onun özlemlerini oluşturur. Kendi çapında reformlar yapmak ister. Bu arada evlendirilir. İmparatoriçe Wang Jung (Joan Chen), Uzakdoğuluların o yumuşacık gizemli güzelliğine sahiptir. İmparator özgürlüğe bu ilk adımında aradığını bulamayacak. Daha sonra Pu Yi, 1931'de Japonların Mançurya'da kurduğu devletin başında yine kukla bir imparator olacaktır. Bu durum, 2. Dünya Savaşı'nın bitimine dek sürer. Japonlar yenildiğinde İmparator,Sovyetler tarafından tutuklanır ve Çin'e geri yollanır. Yeni Çin'de yeniden eğitime alınır. Daha doğrusu kendi kendini eğitir. 10 yıl sonra serbest bırakılır. Artık bahçıvanlık yapmaktarır.

Oynadığı sinemalar: Beyoğlu Lale, Kadıköy Kadıköy, Bakırköy Sinema 74, Suadiye Atlantik.

MÜZİK

HAFİF MÜZİKÇİLER YARIŞIYOR!

İSTANBUL Yıldız Üniversitesi, üniversiteliler arası bir müzik yarışması düzenliyor. Yarışma 7 Mayıs 1988 Cumartesi günü Açık Hava Tiyatrosu'nda 13.00-17.00 saatleri arasında yapılacak. İcra, beste, düzenleme, kadın ve erkek solist dallarında düzenlenecek olan yarışmaya son katılma tarihi 25 Nisan 1988. Yarışmaya katılan parçaların kaset kaydının başvuru sırasında verilmesini öngören seçici kurul, ön eleme sonuçlarını 2 Mayıs'ta ilan edecek.

VİDEO

KIZIL ŞAFAK (Red Dawn)

YÖNETMENLİĞİNİ John Milius'un yaptığı "Kızıl Şafak", bir savaş filmi. Son derece sıradan bir yaz günü. Colorado dağlarının eteklerindeki Calumet kasabasının lisesinde, tarih öğretmeni henüz derse başlamıştır. Hafif bir uçak gürültüsü duyulur... Ve gökyüzünün mavisi birdenbire, uçaktan dökülen paraşütle dolar. Çocuklar merakla pencerelere doluşurlar. Ve daha ne olduğunu anlamadan yere inen askerler aniden ateş açarlar... Ve Üçüncü Dünya Savaşı başlamıştır. Ruslar, Amerika'yı işgal etmiştir. Sekiz genç korku içinde dağlara kaçar. Çevrelerinde olup biteni henüz kavrayamamışlardır. Günler haftalara devrilir ve gençler savaşmaları gerektiğini anlarlar. Yönetmen Milius, bu filmi yaparken İkinci Dünya Savaşı'nda Nazi işgaline karşı direnen Yugoslav ve Yunan partizanlarıyla direnişçilerinden esinlendiğini belirtiyor. Milius, ülkeleri koca bir ordu tarafından işgal edilen sekiz gencin öyküsünü anlattığı bu filminde, varolma ve özgürlük savaşı içinde insanın mücadelesini araştırıyor. Oldukça Amerikan propagandası kokan, ama yine de ilginç bir savaş filmi "Kızıl Şafak".

Kızıl Şafak 2. Dünya Savaşında Nazi işgallerinden esinlenerek 3. Dünya Savaşının Rus ve Amerikan orduları arasındaki amansız mücadeleyi konu alıyor.

TİYATRO

BİR KADIN, BİR DÜŞ, BİR OYUN...

ANKARA Devlet Tiyatrosu geçtiğimiz hafta ünlü İngiliz yazar Alan Ayckbourn'un "Bir Kadın, Bir Düş, Bir Oyun" adlı yapıtıyla İstanbul'daydı.

Gerçek yaşamında bir türlü aradığı mutluluğu bulamayan, giderek yalnızlığa itilen Susan, arzuladığı yaşamı kafasında canlandırmaya başlar. Başını tırmık sopasına çarptıktan sonra, arzuladığı yaşamın hayal kişilerinin oluşturduğu bir düş dünyasında bulur kendini. Susan'ın kendisini çevreleyen insanları suçladığı kadar, Susan da suçlanılması gereken davranışların sahibidir. Hayal dünyasında yarattığı kişilerle bir uyuşmazlığa düşecektir. Gerçek ve hayal arasında gidiş gelişler şizofreniye varan bir çıldırıya yönelecektir oyunun sonunda.

Oyun, evli bir kadının düş dünyasını sahneye getirirken orta sınıf İngiliz ailesinden bir kesimi de gözler önüne seren bir karamizah örneği. Bu açılardan bakıldığında Asuman Korad'ın daha oyunun başında Susan'ı bir şizofren olarak ele alması oyun metnine ters düşüyor. Bu yüzden karamizahı çıkartmak da kolay mümkün olmuyor. Ama Işık Yenersu rejideki bu yanılgıyı bile ortadan kaldıran, silen bir oyunculuk sergiliyor. Susan'ın tüm çelişkilerini yaşayan, yaşatan bir sanatçı olarak yer alıyor sahnede. Ne yazık ki bu muhteşem oyunculuğun (Nihal Türkmen dışında) diğer oyuncular tarafından yeterince desteklendiğini söylemek pek mümkün değil. Gül Emre'nin, kişilerin yapılarını yansıtan başarılı kostümleri dikkati çekerken, Orhan Alpaslan dekorlarıyla hayal dünyasını biraz fazla gündeme getiriyor.

"Bir Kadın, Bir Düş, Bir Oyun" yanlışlarına rağmen Işık Yenersu'nun oyunculuğuyla kendini kurtaran, inceliklerle dolu bir metin ve Işık Yenersu'nun oyunculuğu için muhakkak izlenmesi gereken bir oyun. Dileriz İstanbul turnesini yeniden tekrarlar Ankara Devlet Tiyatrosu.

BALE

ÇAĞDAŞ BALE TOPLULUĞU

Marmara Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Çağdaş Bale Topluluğu, Bu hafta AKM'de ünlü bale yapıtlarından oluşan bir program sunacak.

MARMARA Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Çağdaş Bale Topluluğu, 26 Nisan Salı günü saat 18.30'da, Atatürk Kültür Merkezi'nde ünlü klasik bale yapıtlarından oluşan bir program sunacak. Cem Ertekin'in başkoreografluğını üstlendiği Çağdaş Bale Topluluğu'nun programı "Giesle 11 Perde Pas de Deux", "Kuğu Gölü", "Don Kişot", "Le Corcaire", Paquita Pas de Trois" ve "Esmeralda"dan oluşuyor.

Ünlü İngiliz yazar Alan Ayckbourn'un "Bir Kadın, Bir Düş, Bir Oyun"unda Işık Yenersu başarılı bir oyun sergiliyor.

KİTAP

SADİST

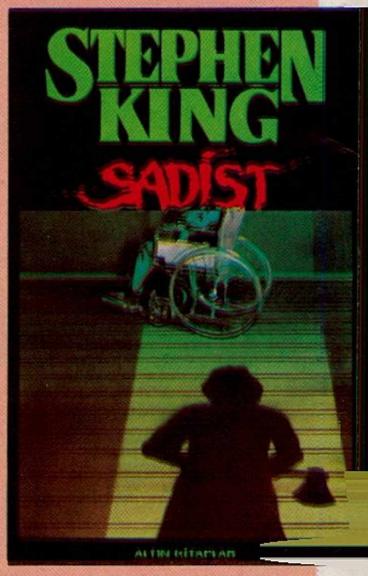

STEPHEN King Altın Kitaplar Yayınevi'nin demirbaş yazarlarından sayılabilir. Dünyada en çok okunan yazarlardan biri sayılan King'in Çağrı, Mahşer, "O", Medyum gibi ünlü romanları da aynı yayınevi tarafından Türk okuruna ulaştırılmıştı. Sadist, yazarın yayınevi tarafından basılan son kitabı. Gönül Suveren tarafından Türkçeye kazandırılan eser, King gibi çok okunan bir yazarın, şizofren bir kadın hayranının başına sardığı olayları anlatıyor. Annie, yazarın tüm kitaplarını okumuştur. Varoluşunu, yazarın kitaplarında kurduğu dünyayla anlamlandırabilen, kendisine o dünyada bir yer edinmeye çalışan ve bunu başarabilmek için de şizofren kişiliğinin bütün güçlü eğilimlerini kullanan bir kadındır. Yazarın kaleminden çıkan dünyanın bir üyesidir **Annie...** Ama kalemini kullanmadığı zamanlarda, yazarın dünyasına da bir o kadar yabancıdır. King romanının birinci bölümünün girişine Nietzsche'den bir alıntı düşerek kitabın yorumlanmasında okuyucusuna kılavuzluk etmek istiyor: "Dipsiz bir uçurumun içine baktığınız zaman, o da sizin içinize bakar". Stephen King sevenlerinin ilgiyle okuyacakları bir roman Sadist...

ŞİMDİ BU KİTAPLAR OKUNUYOR

EYLÜL İMPARATORLUĞU - Erbil Tuşalp (Bilgi Yayınevi)
SOR BAKALIM - Emin Çölaşan (Tekin Yayınevi)
SADİST - Stephen King (Altın Kitaplar)
TEK BAŞINA BİR ADAM - Christopher Isherwood (Metis Yayınları)
BERLİN'İN NAR ÇİÇEĞİ - Firuzan (Can Yayınları)
GÜNLÜK - Oğuz Atay (İletişim Yayınları)
ASAF'ÇA - Özdemir Asaf (Adam Yayınları)
BÜYÜK DEFTER - Agota Kristof (Afa Yayınları)
MUTLU OLMAK VARKEN - A. Kadir (Can Yayınları)
KOCA BİR YAZ - Oktay Rifat (Adam Yayınları)

Sevgili Anneciğim, Babacığım,

Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim, size şunları söylemek isterdim:

Sürekli bir büyüme ve değişme içindeyim. Sizin çocuğunuz olsam da sizden ayrı bir kişilik geliştiriyorum. Beni tanımaya ve anlamaya çalışın.

Deneme ile öğrenirim. Bana ayak uydurmakta güçlük çekebilirsiniz. Bana oyunda, arkadaşlıkta, ve uğraşlarımda özgürlük tanıyın. Beni her yerde, her işimde koruyup kollamaya çalışmayın. Davranışlarımın sonuçlarını kendim görürsem daha iyi öğrenirim. Bana yanılma payı bırakın. Kendi işimi kendim görmeye alıştırın. Büyüdüğümü başka nasıl anlarım?

Büyümeyi çok istiyorsam da ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum. Bunu önemsemeyin. Ama siz beni şımartmayın. Hep çocuk kalmak isterim sonra. Her istediğimi elde edemiyeceğimi biliyorum. Ancak siz verdikçe almadan edemiyorum. Bana yerli yersiz söz de vermeyin. Sözünüzü tutmayınca sizlere güvenim azalıyor.

Bana kesin ve kararlı davranmaktan çekinmeyin. Yoldan saptığımı görünce beni sınırlayın. Koyduğunuz kurallar ve yasakların hepsini beğendiğimi söyleyemem. Ancak, hiç kısıtlanmayınca ne yapacağımı şaşırıyorum. Tutarsız davrandığınızı görünce hem bocalıyor, hem de bundan yararlanmadan edemiyorum.

Beni dinleyin. Öğrenmeye en yatkın olduğum anlar, soru sorduğum anlardır. Açıklamalarınız kısa ve açık olsun.

Öğütlerinizden çok davranışlarınızdan etkilendiğimi unutmayın. Beni eğitirken ara sıra yanlışlar yapabilirsiniz. Bunları çabuk unuturum. Ancak birbirinize saygı ve sevginizin azaldığını görmek beni yaralar ve sürekli tedirgin eder.

Çok konuşup çok bağırmayın. Yüksek sesle söylenenleri pek duymam. Yumuşak ve kesin sözler bende daha iyi iz bırakır. "Ben senin yaşında iken..." diye başlayan söylevleri hep kulak ardına atarım.

Küçük yanılgılarımı büyük suçmuş gibi başıma kakmayın. Beni, korkutup sindirerek, suçluluk duygusu aşılayarak uslandırmaya çalışmayın. Yaramazlıklarım için beni kötü çocukmuşum gibi yargılamayın. Yanlış davranışım üzerinde durup düzeltin.Ceza vermeden önce beni dinleyin. Suçumu aşmadığı sürece cezama katlanabilirim.

Beni yeteneklerimin üstünde işlere zorlamayın. Ama başarabileceğim işleri yapmamı bekleyin. Başarmam için beni destekleyin. Hiç değilse çabamı övün. Bana güvendiğinizi belli edin. Beni başkalarıyla karşılaştırmayın; umutsuzluğa kapılırım.

Benden yaşımın üstünde olgunluk beklemeyin. Bütün kuralları birden öğretmeye kalkmayın. Bana süre tanıyın. Yüzde yüz dürüst davranmadığımı görünce ürkmeyin. Beni köşeye sıkıştırmayın, yalana sığınmak zorunda kalırım. Sizi çok bunaltttığım sırada bile soğukkanlılığınızı yitirmeyin. Kızgınlığınızı haklı görebilirim, ama beni aşağılamayın. Hele başkalarının yanında onurumu kırmayın. Unutmayın ki ben de sizi yabancıların yanında güç durumlara düşürebilirim.

Bana haksızlık ettiğinizi anlayınca açıklamaktan çekinmeyin. Özür dileyişiniz size olan sevgimi azaltmaz; tersine, beni size daha çok yaklaştırır.

Aslında ben sizleri olduğunuzdan daha iyi görüyorum. Bana kendinizi yanılmaz ve erişilmez göstermeye çabalamayın. Yanıldığınızı görünce üzüntüm büyük olur.

Biliyorum, ara sıra sizi üzüyor, belki de düş kırıklığına uğratıyorum. Bana verdikleriniz yanında benden istediklerinizin çok olmadığını da biliyorum. Yukarda sıraladığım istekler size çok geldiyse bir çoğundan vazgeçebilirim; yeter ki beni ben olarak seveceğinize olan inancım sarsılmasın.

Benden, "örnek çocuk" olmamı beklemezseniz, ben de sizden kusursuz anababa olmanızı beklemem. Sevecen ve anlayışlı olmanız bana yeter.

Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi. Ama seçme hakkım olsaydı, sizden başka kimsenin çocuğu olmak istemezdim!

Sevgiler

Çocuğunuz

Alıntı: Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu / Çocuk Ruh Sağlığı

...çocuklarımız. Bizim çocuklarımız! Geleceğimiz, güvencemiz, herşeyimiz!

Tüm dünya çocuklarının bu mutlu gününü kutluyor... sevgi dolu, güven dolu yarınlar diliyoruz...

TÜRKİYE EMLAK BANKASI

Letra

TV.1

Annie, müzikal sevenlerin ilgiyle izleyebileceği bir film.

PAZAR 10 25

ANNIE

Yönetmen: **John Huston**
Oynayanlar: **Albert Finney, Caroll Burnette, Aileen Quinn**

YETİMHANEDE büyüyen Annie, bir haftalığına bir milyonerin evine konuk olur. Bay Warbucas, Annie'yi sürekli yanında alıkoymak ister. Ancak Annie, kendi anne ve babasını beklemektedir. Bunun üzerine Bay Warbucas aileyi bulmak ister. Fakat yetimhane müdiresinin kardeşi Annie'nin peşine düşer. 35 milyon dolara çıkan film, büyük bir başarı sağlayamadıysa da müzikal filmlerden tad alanlar zevkle izleyebilirler.

Jean Rice ve Burt Lancaster, filmin bir sahnesinde

PAZAR 17 30

KAPTAN O'KEEFE

(His Majesty O'Keefe)
Yönetmen: **Bryon Haskin**
Oynayanlar: **Burt Lancaster, Jean Rice, Andre Morel**

KAPTAN O'KEEFE, Pasifik Denizi'nce ticaret yapmaktadır. Bir gün gemisinde isyan çıkar ve tayfaları onu denize atar. Yap adasına çıkan O'Keefe, bir gemi alarak ada halkıyla ticaret yapmak ister. Ancak, büyük taşıma şirketleri ona engel olmaya çalışırlar. Hem duygusal, hem macera yönü olan bu filmi meraklıları sevebilir.

Atıf Yılmaz'ın 1986'da gerçekleştirdiği filmi "Ah Belinda"da Müjde Ar yine kadın kişiliğini sorguluyor.

SALI 15 15

AH BELİNDA

Yönetmen: **Atıf Yılmaz**
Oynayanlar: **Müjde Ar, Macit Koper, Yılmaz Zafer**

TİYATRO oyuncusu Serap (M.Ar), bir şampuan reklamı için teklif alır. Tiyatrocu arkadaşlarının karşı çıkmalarına rağmen, teklifi kabul eder. Bu reklam filminde iki çocuklu Hulusi Bey'in (M.Koper) karısı Naciye'yi canlandıracaktır. İlginç bir olay olur, çekim sırasında Serap saçlarını şampuanlarken, gözlerini açtığında kendini Hulusi Bey'in evinde, onun karısı Naciye olarak bulur. Serap bağımsız, çalışan ve kişilikli bir kadınken, daha küçük bir dünyanın, ev kadınlığının çelişkisini yaşayacaktır. Alışılmışın dışındaki bu fantastik filmi seyretmenizi öğütleriz. "Ah Belinda" Antalya Film Festivali'nde altın portakal kazanmış bir film.

24 NİSAN/PAZAR

08.00 Açılış
08.01 Açık Öğretim
10.00 Voltron
10.25 Televizyonda Sinema "ANNIE"
12.30 Pazar Konseri "Harika Çocuklar
13.15 Haberler
13.20 Hanımlar Sizin İçin
14.50 Spor
17.15 Haberler
17.30 Televizyonda Sinema "KAPTAN O'KEEFE"
19.10 İftara Doğru
19.42 Saz Eserleri
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Kanun Kanundur
22.00 Panorama
23.10 Spor
00.10 Haber Dosyası
00.25 Kapanış

25 NİSAN/PAZARTESİ

06.30 Açılış
06.31 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 He-Man
17.40 Prof. Erol Güngör Anma Programı
17.55 Çalışma Dünyası
18.35 Eski Ramazanlardan Yeni Sofralara
18.45 Türk İslam Sanatı "HAT SANATI"
19.03 İftara Doğru
19.43 Saz Eserleri
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Kuruntu Ailesi "HOŞGELDİN"
Site sakinlerinden aktör İrfan Bey, 40. sanat yıldönümünü kutlamaktadır. Bütün site halkını o gece tiyatroya davet eder. Fakat Safinaz Hanım, kendisine verilen davetiyenin arka sıralarında olduğunu öğrenince olay çıkarır. Öte yandan, Naciye Hanım'ın İzmir'deki üvey ablası vefat etmiş, torunu Nevzat ortada kalmıştır. Zühtü Bey onu İzmir'den alıp eve getirmek zorunda kalır. Evin zaten hayli karmaşık olan havasına bu yumurcak tuz biber ekecektir.
21.50 Kamera Arkası
23.10 Eleanor ve Franklin
Eleanor annesinin ölümü üzerine anneannesinin yanında yaşamaya başlar. Alkolik olan babası da bir süre sonra ölünce, içine kapanık bir çocuk olur. Bu arada kuzeni Franklin onunla ilgilenmektedir. Ama Eleanor'un İngiltere'ye gidişiyle bu arkadaşlık yarım kalır. Eleanor okulda kendine güvenini kazanmaya başlar ve bütün arkadaşlarının gözdesi olur.
24.00 Haber Dosyası
00.15 Kapanış

26 NİSAN/SALI

07.00 Açılış
07.01 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans
10.45 Kapanış
14.15 Açılış
14.16 Eğitim Önlisans
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Ramazan Geldi Hoş Geldi
17.35 Spor
18.45 Eski Ramazanlardan Yeni Sofralara
18.55 İftara Doğru
19.40 Türk İslam Sanatı "HALI KİLİM SANATI"
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Türkülerin Dili "DEVLET TÜRK HALK MÜZİĞİ KOROSU"
21.45 Televizyonda Sinema "SILKWOOD"
23.55 Haber Dosyası
00.10 Kapanış

27 NİSAN/ÇARŞAMBA

06.30 Açılış
06.31 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Akşamın Getirdikleri
18.25 Yardımlaşma ve Biz
18.50 Eski Ramazanlardan Yeni Sofralara
19.00 İftara Doğru
19.40 Saz Eserleri
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Birlikte Eğlenelim
22.00 Bir Ramazan Gecesi
Program, Türk Sanat Müziği sanatçısı Vedat Çetinkaya'nın söyleyeceği iki şarkıyla başlıyor. Kısa TV oyununun birinci bölümünden sonra, Türk Halk Müziği sanatçısı Armağan Esmen Coşkun ve Aysun Gültekin'den iki türkü yer alıyor. Kısa TV oyununun ikinci bölümünün ardından Türk Halk Müziği sanatçısı Tülin Berbergil yer alıyor. Kısa TV oyununun üçüncü bölümü de yayınlandıktan sonra program, İzzet Altınmeşe'nin söyleyeceği iki türküyle sona eriyor.
22.55 Dizi Film "ATEŞBÖCEĞİ KAFESİ"
23.45 Haber Dosyası
24.00 Kapanış

28 NİSAN/PERŞEMBE

07.00 Açılış
07.01 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans
10.45 Kapanış
14.15 Açılış
14.16 Eğitim Önlisans
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Dizi Film "KELEBEK ADASI"
17.40 Walt Disney'in Harika Dünyası
18.25 Şifa Kapıları
18.50 Eski Ramazanlardan Yeni Sofralara
19.00 İftara Doğru
19.40 Saz Eserleri
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Dizi Film "KURTDERELİ-1"
1877-1878 yıllarında Osmanlı-Rus Savaşı sırasında, Bulgaristan'ın Deliorman Bölgesi'nde yaşayan Mehmet Pehlivan'ın ailesi, o henüz çocukken Anadolu'ya Balıkesir'in Kurtdere köyüne göç eder. Bu bölge insanlarının bir özelliği de, güreşe olan meraklarıdır. Mehmet de

küçük yaşlardan itibaren güreşir, civar köylerde yenmedik kişi bırakmaz. Mehmet'in annesi, ona arka çıkarak iyi bir pehlivan olması için gayret gösterir. Babası ise, karşı çıkar. Köy halkının ısrarı ile büyük güreşlere katılan Kurtdereli Mehmet, deste, küçük orta, büyük ortayı geçerek ilk kez başaltına kıspet giyer. Artık pehlivan sayılmaktadır.

22.00 Suyla Gelen Kültür
"DÜNYALAR VARDIR DÜŞÜNEMEZSİNİZ"

22.35 Sinema Tarihinin Ünlü Yönetmenlerinden Ünlü Filmler"
"MOCAMBER OLAYI"

00.10 Haber Dosyası

00.25 Kapanış

29 NİSAN/CUMA

06.30 Açılış
06.31 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans
10.45 Kapanış
14.15 Açılış
14.16 Eğitim Önlisans
15.00 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Alice Harikalar Ülkesinde
17.40 Yaşadıkça
18.50 Eski Ramazanlardan Yeni Sofralara
19.00 İftara Doğru
19.40 Saz Eserleri
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Topkapı-2
21.40 Gönül Telimizi Titretenler
22.40 Panorama
23.40 Dizi Film
"MAVİ AY"
David ve Maddie bir kadına imzasız mektuplar yazan bir adamın peşine düşerler. Ancak, mektupları yazanın kadının kocası olduğu ortaya çıkar. Olaylar beklenmedik şekilde gelişir. Bu arada Bayan Topesto da âşık olmuştur.

00.25 Haber Dosyası
00.40 Kapanış

30 NİSAN/CUMARTESİ

08.00 Açılış
08.01 Açık Öğetim
10.00 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi Onüç
15.00 Sınırsız Gökyüzü-Son
Smithy ve Charlie, özel havayolu şirketlerini kurmuşlardır. Ancak Smithy'nin sağlık durumu bozuk olmasına rağmen uçmak istemektedir. Charlie tek başına Pasifik'i geçmeyi dener, ancak düşerek ölür. Smithy ise, sadece prestij için çıktığı Pasifik uçuşunda rahatsızlığından ötürü fenalaşır ve o da düşüp ölür.

15.50 Su Dünyası-Son
16.35 Haberler
16.40 Televizyonda Sinema
"TREN SOYGUNCULARI"
18.10 Perihan Abla
"MELAHAT'IN YALANI"
18.55 Eski Ramazanlardan Yeni Sofralara
19.05 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Hava Durumu
21.00 Konser
"SAMİ AKSU"
21.45 Eurovision Şarkı Yarışması Finali
"NAKLEN"
01.15 Haber Dosyası
01.30 Kapanış

TV.1

SALI 21 45

SILKWOOD

Yönetmen: **Mike Nichols**
Oynayanlar: **Kurt Russell, Meryl Streep, Cher**

NÜKLEER santraller için malzeme üreten bir fabrikada, sürekli radyasyona maruz kalan ve sağlıkları tehlikede olan işçilerin şirkete karşı verdikleri mücadeleyi izleyeceğiz. Bu fabrikada çalışan Karen Silkwood, işçilerin güvenliğini sağlayabilmek için sendikayla birlikte çalışmaya başlar, ancak bu uğraşı onu hem fabrikadaki arkadaşlarından uzaklaştırır, hem de şirket yöneticileriyle başını derde sokar. 1983 yapımı bu film gerçek bir olaya dayanıyor ve güçlü oyuncu kadrosu filmi ilgi çekici bir şekle sokuyor.

Ünlü yıldız Meryl Streep ilk filmlerinden birinde. Rol arkadaşları ise Kurt Russell ve Cher.

PERŞEMBE 22 35

MOCAMBER OLAYI

(Mocamber Affair)
Yönetmen: **Zoltan Korda**
Oynayanlar: **Gregory Peck, Joan Bennett, Robert Preston**

MOCAMBER ve karısı Margaret safariye çıkarlar. Yanlarında bir de rehber vardır. Safari sırasında Macomber esrarengiz bir biçimde ölür. Margaret bu olayı aydınlatmaya çalışır. Ernest Hemingway'in bir hikâyesinden uyarlanan film 1947'de gösterildiğinde büyük beğeni toplamıştı. Başarılı oyunculuğu ve senaryosu olan film için bir safari melodramı demek daha doğru...

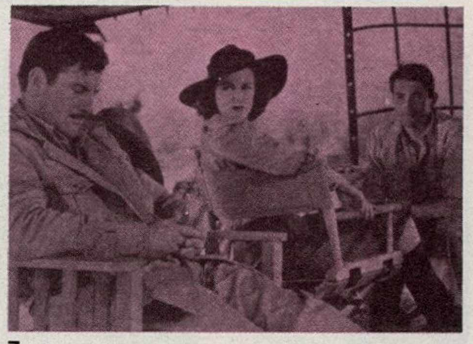

Zayıf koca Robert Preston, çekici karısı Joan Bennett ve rehberleri Gregory Peck ile filmin bir sahnesinde.

TREN SOYGUNCULARI

(The Train Robbers)

Yönetmen: **Burt Kennedy**
Oynayanlar: **John Wayne, Ann-Margret, Rod Taylor, Ben Johnson**

BAY LOWE beş yıl önce bir tren soygununa katılarak yarım milyon dolarlık altın çalmış, ancak bir süre sonra öldürülmüştür. Altının yerini karısından başka kimse bilmemektedir. Bayan Lowe, tecrübeli silahşör Lane ile birlikte bir çete kurarak altını bulmaya karar verir. Western sevenler için ilginç olabilecek bu film 1973 yılında çevrilmiş ve 92 dakika sürüyor.

TV.2

PAZAR 18 30

ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE

(Alice in Wonderland)

Yönetmen: **Harry Harris**
Oynayanlar: **Natalie Gregory, Shelley Winters, Sammy Davis Jr., Karl Malden, Ringo Starr, Telly Savalas, Ernest Borgnine**

ALICE, hayal dünyasının ilginç ve çekici olmasına rağmen gerçek dünyasını, evini, sevdiklerini özlemiştir. Ne var ki bu arada, içinde yarattığı korkuları yenmeden tam büyümemiş sayılacağından korkularını yenmeye çalışır ve sonunda bunu başararak evine kavuşur.
Ünlü çocuk klasiği "Alice Harikalar Ülkesinde"nin zengin kadrolu, değişik bir versiyonu.

Geçen hafta birinci bölümünü izlediğimiz "Alice Harikalar Ülkesinde"nin ikinci yarısı bu hafta ekranda...

Kadrosunu ünlü oyuncuların oluşturduğu "Aranan Hedef"te Alain Delon ve Maurice Ronet'nin yanı sıra, ilk rollerinden birini oynayan güzel yıldız Ornella Muti de var...

ÇARŞAMBA 22 05

ARANAN HEDEF

(Mort D'un Pourri)
Yön.: **Georges Lautner**
Oyn.: **Alain Delon, Maurice Ronet, Mireille Darc, Stephane Audran, Klaus Kinski, Michel Aumont, Jean Bouise, Ornella Muti**

XAVIER ve Philippe hem iyi arkadaş, hem de iş ortağıdırlar. Philippe aynı zamanda milletvekilidir. Hırsların esiri olur ve bazı çıkar odaklarıyla ilişkiye girer. Bu ilişki sonucunda Serrano adındaki milletvekili Philippe'e şantaj yapmaya başlar. Philippe belgeleri ele geçirmek için Serrano'yu öldürür. Böyle başlayan olaylar giderek büyür ve uluslararası bir nitelik kazanır. Serrano'nun arkasından Philippe, karısı ve Xavier'in arkadaşı Kebir öldürülür. Sonunda Komiser Pernais ile anlaşan Xavier, onun yardımıyla katili yakalatır. Tipik bir Fransız polisiye filmi. Zengin kadrosuyla, bu tür filmleri sevenler için ideal.

24 NİSAN/PAZAR

13.58 Açılış ve Program
14.00 Haberler
14.10 İşte Pazar
17.00 Polisiye Dizi
"DEDEKTİF BABAM-7"
Uzun yıllar şarapçılıkla uğraşan Laura Felspar'ın oğlu Morton, son zamanlarda dengesiz davranışlarda bulunduğunu, arazisinde yangın çıkardığını iddia ederek annesi aleyhine dava açar. Laura ise, yangının arazisine inen bir uçan daire tarafından çıkarıldığını söylemektedir.
17.45 Tabiat Belgeseli
"SAFARİ MACERASI-16"
18.30 Televizyonda Sinema
"ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE-2"
20.00 Konser
"ESMA ÖZCAN-FARUK SALGAR"
20.30 Spor Özetleri
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Orhan Boran'la Pazar Geceleri
24.00 Haberler
00.15 Kapanış

25 NİSAN/PAZARTESİ

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
"BİZİM SİNİF"
19.35 Bizim Sazımız Bizim Sözümüz
20.00 Hoş Geldin Ramazan
20.30 Merak Ettikleriniz
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Dizi Film
"YILDIZLAR TEPEDEN BAKAR-4"
Jenny ve David evlenip Sleescale'e yerleşirler. David öğretmenliğe başlar. Ancak ailesi bu evliliği onaylamaz. David akşamları Arthur'a ders vermektedir. Bu arada Joe, Sunderland'daki işinden ayrılıp Sleescale'e gelir.
23.00 Tele Mozaik
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

26 NİSAN/SALI

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.30 Besteciler ve Yorumcular
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Haftanın Dizisi
"SON ŞANS-SON"
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Pencere Pencere
23.00 Dizi Film
"MACERA TUTKUSU"
Ünlü bir film yıldızı olan Ramona Landers uzun bir süredir ara verdiği sanat hayatına yeniden dönmek üzeredir. Fakat sette meydana gelen üzücü bir olay sonucunda filmin erkek oyuncusu zehirlenerek ölür. Ancak hedef Ramona'dır. Ramona'nın kızı Meli, üvey babası Harris'ten şüphelenmektedir. Houston'dan yardım ister.
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

27 NİSAN/ÇARŞAMBA

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Dünden Bugüne Musikimiz

20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Perihan Abla
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Dünya Sinemalarından
"ARANAN HEDEF"
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

28 NİSAN/PERŞEMBE

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
"BİLİM VE BİZ"
19.30 Sohbet
20.00 Küçük Konser
20.15 Haftanın Dizisi
"DÜK-1"
Chicagolu boksör Dük Ramsey, orta sıklette rakibi Hernando Tello ile yaptığı boks maçını kaybeder. Çalıştırıcısı ve menajeri Benny'e, artık boksu bırakacağını bildirir. Bu arada maç hasılatı soyguncular tarafından çalınır. Dük Ramsey'in yenilgisi ile masrafları karşılayanlar zarara uğramıştır. Dük beş parasız kalır. Daha sonra Benny ölü bulunur.
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Hafta Arası
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

29 NİSAN/CUMA

18.58 Açılış ve Program
19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
"DRAMA"
19.35 Belgesel
"DENİZLERİMİZİN BİLİNMEYEN HAYATI-2"
20.05 Ramazan Özel Programı
20.35 Satranç-17
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Televizyonda Sinema
"ÖLÜM MACERASI"
23.45 Haberler
24.00 Kapanış

30 NİSAN/CUMARTESİ

13.58 Açılış ve Program
14.00 Haberler
14.10 Televizyonda Sinema
"İKİ KAFADAR"
15.40 Bilgisayar Dünyası
16.40 Müzik Şöleni
17.15 Belgesel
"EJDER'İN KALBİ"
18.10 Fırtına Gemisi-6
18.53 Spor
18.55 Dizi Film
"UÇAN DOKTORLAR-4"
Rabbit, kasabanın dışında bir maden ocağında çalışan yaşlı bir adamdır. Küçük bir miktar oral (panzehir taşı) madeni bulur. Bir gün madende çalışırken göçük altında kalır. Uçan doktorlar ekibi onu kurtarır. Gibson ile Vic'in ilişkileri, Sharon nedeniyle iyice bozulur.
19.45 Sanat Dünyası
20.15 Haftanın Dizisi
"DÜK-2"
Dük, Benny'i kimin öldürdüğünü ve soygunu kimin yaptığını bulmaya kararlıdır ve özel dedektiflik yapmaya başlar. Bu arada Debra ile ortak bir bar açar.
21.00 Ramazan Özel Programı
21.30 Haberler ve İngilizce Haberler
22.05 Bale
"COPELLIA"
23.20 Haberler
23.35 Kapanış

"Ölüm Macerası"nın iki ünlü oyuncusu da bugün artık yaşamıyorlar. Simone Signoret ve James Mason'u, sinema dünyası geçen yıl kaybetti.

CUMA 22 05

ÖLÜM MACERASI

(The Deadly Affair)
Yön.: **Sidney Lumet**
Oyn.: **James Mason, Simone Signoret, Harry Andrews, Maximilian Schell, Harriet Anderson, Max Adrian, Lynn Redgrave**

DIŞİŞLERİNDE çalışan Samuel Fennan intihar eder. Ancak, casusluk ihbarı üzerine o sabah kendisiyle konuşmuş olan Dobbs bu intihar olayına inanmaz, konuyu araştırmaya karar verir. Bu arada, savaş yıllarından arkadaşı olan Dieter Frey kendisini görmeye gelir. Dobbs, savaşta toplama kampında kalmış olan Yahudi asıllı Elsa Fennan ile görüşür. Kadının bir şeyler gizlediğinden şüphelenir. Emekli polis müfettişi Mendel ile arkadaşı Bill de kendisine yardım ederler. Bu arada karısı Ann, Dieter'le ilişkiye girmiştir. 1966 yapımı bu İngiliz filmi Londra'nın bulanık havası içinde sofistik tadlar veriyor izleyiciye.

CUMARTESİ 14 10

İKİ KAFADAR

(2 Cathz)
Yön.: **Gene Mishall, Dennis R. Lisonbee**
Oyn.: **Sam Dibello, Steven W. Anderson, Alan Hanssen**

WINSTON'la arkadaşı **Pepper**,geliştirdikleri dinleme cihazıyla bazı ilginç konuşmalara tanık olurlar. Philip Regner adlı biri, Alex adlı bir çocuğu öldürmek istemektedir. Ailesini kaybettikten sonra halası ve vasisi Nancy'yle yaşamaya başlayan Alex, Dresden Holding'in sahibidir. Philip Regner ise Nancy'nin sevgilisi olup, Alex'i öldürerek şirketlerin başına geçmek istemektedir. Alex ve arkadaşı Lon tatile giderlerken bir uçak kazası neticesinde kaybolurlar. Boş zamanınız varsa bu filmle geçirebilirsiniz.

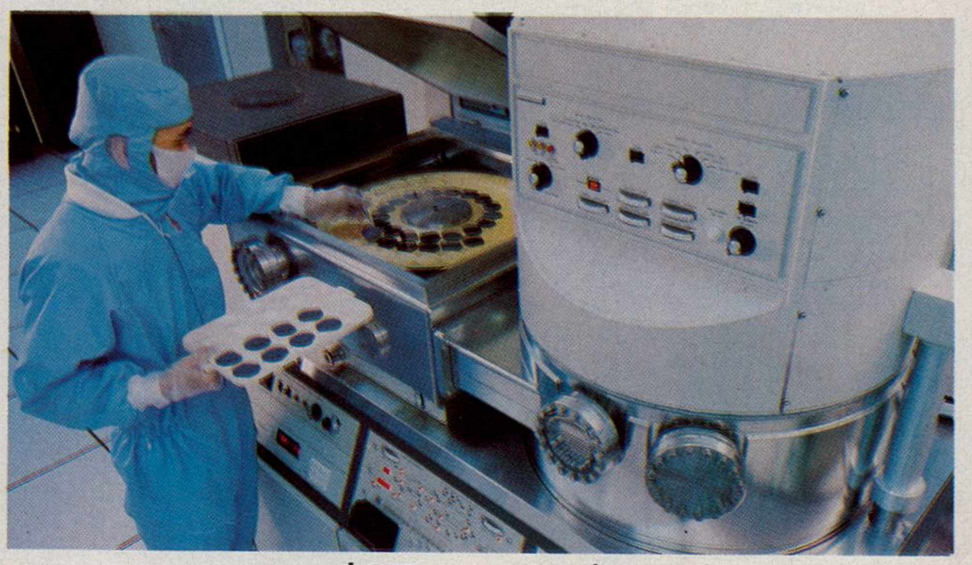

CUMARTESİ 17 15 **EJDERİN KALBİ**

TRT'nin bu yayın döneminde yayınladığı en iyi belgesellerden biri olan bu dizi ilgiyle izleniyor. Belgeselin bu bölümünde, Çin Halk Cumhuriyeti'nde, ihtilalden sonraki bilim ve teknik ilerlemeler konu ediliyor.

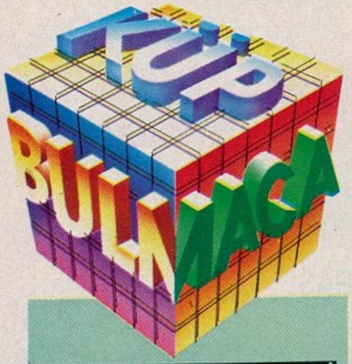

SİHİRLİ SÖZCÜK KARELERİ

İlk sözcükleri verilen şu sihirli sözcük karelerinin öteki sözcüklerini siz bulunuz. (Sizin bulduklarınız, bizimkilerden farklı olabilir. Olsun - önemli olan şey, uygun sözcükler bulabilmektir.)

1

M	A	K	E	T
A				
K				
E				
T				

2

P	A	L	A	S
A				
L				
A				
S				

GEÇEN HAFTANIN ÇÖZÜMÜ

İÇ HARFLER DIŞ HARFLER

Adam, doğru çizgilerden oluşan harfleri dairenin içine; çiziminde eğri (kıvrık) çizgi kullanılan harfleri de dairenin dışına koymaktadır.

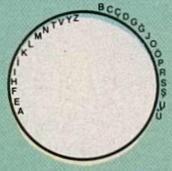

SİHİRLİ SAYILAR

43	1	10	40
24	34	25	11
20	22	13	39
7	37	46	4

Hazırlayan: Nevzat ERKMEN

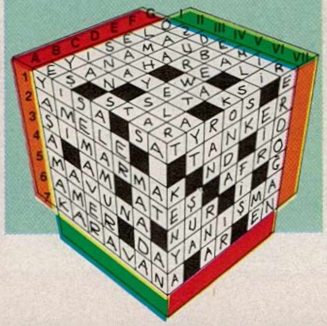

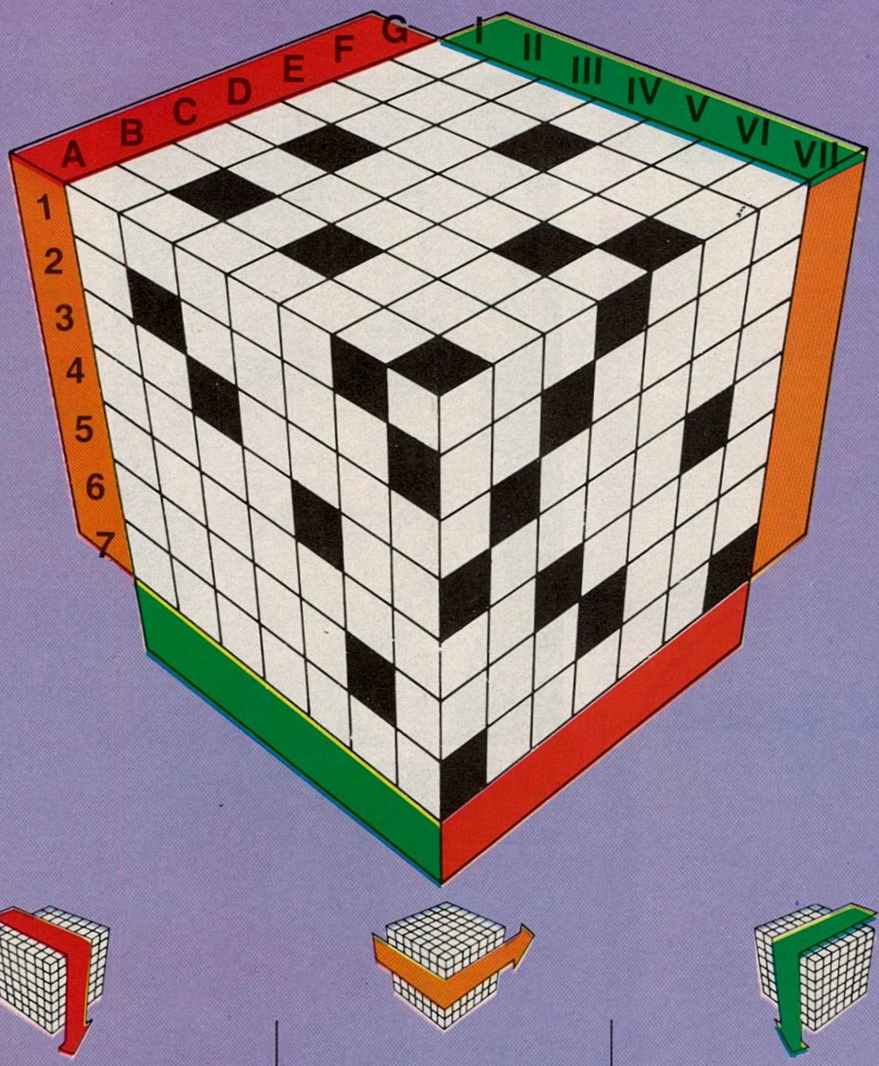

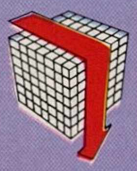

A: Besinlerin dokular içinde yanarak vücudun sıcaklık ve enerjisini sağlama değerlerini ölçen ısı birimi. Güneş doğmadan önceki alaca karanlık. Bir işte başta gelen. B: Arap Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nün kısa yazılışı. Yemin, ant. C: Sunmak. Kilosikli simgeleyen harfler. Boru sesi. D: "... Amin" (Uganda eski Devlet Başkanı). "... Generation" (Jack Kerouac, Allen Ginsberg gibi ünlülerin sanat alanında temsil ettikleri ünlü marjinal hareket). E: İtalya'da bir kent. Göndermek eylemi. F: Dolaylı olarak anlatma. "Aziz Sixtus Meryemi" adlı yapıtıyla ünlü Rönesans dönemindeki ünlü İtalyan ressamı. Evcil bir geyik türü. G: "Sezuan'ın İyi İnsanı", "Cesaret Ana" gibi oyunların yazarı olan ünlü Alman epik tiyatrocu.

1: Bir yapı ya da bir gemide belli bir işe ayrılmış bölüm. Giysinin alt kenarı. Eski dilde "bulan". 2: Valide. Aktinyumun simgesi. Hollanda asıllı Güney Afrikalı. 3: "Şube"nin kısa yazılışı. Yaşça denk, boydaş. Baş, kafa. 4: Kullanma süresi. "Riya"nın ortası. Başlıca, temel niteliğinde olan. 5: Söylenen bir sözün doğruluğuna inandırmak için kullanılan bir ünlem. Bahçelerde çiçek dikmeye ayrılmış yer. 6: Bilgisiz, cahil. Hamız. Gel-git olayında denizin kabarması. 7: Uzaklık. Eski Yunan'da siyasal erki tek başına elinde tutan kimse.

I: Henrik İbsen'in aynı adlı oyunundan uyarlanan, başrolünü Steve Mc Queen'in oynadığı ünlü film. II: Bir tembih sözü. Bir haber ajansının kısa yazılışı. Katranla kıldan yapılan ve kalafat işlerinde kullanılan bir tür macun. III: Arnavutluk Devlet Başkanı. Verdi'nin ünlü operası. IV: Düşünce. Bir şeyin yerine başka bir şeyi koymak. V: Zoolojide, gagalı memeliye verilen ad. Antalya'nın kısaltması. VI: Çad'da küçük bir kent. "... ve Siyah" (H.Z.Uşaklıgil'in bir romanı). Erkek cinsten sayılan sözcük. VII: Sağlık hekimi yetiştiren okulun kısa yazılışı. Başlık, sipersiz şapka. "... Adam" (Yusuf Atılgan'ın ünlü romanı).

Önemli Bir Detay...

DERİMOD
İNÖNÜ CADDESİ
SAHİL YOLU
BEŞİKTAŞ
İSTANBUL
GİFT